

Borger-Vennen.

Et Ugeskrift,

udgivet

af

**Det forenede Understøttelses-
Selskab.**

Otte og Halvtredstindstyvende Aargang.

Kjøbenhavn 1846.

Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seidelin'ske Officin,
Støre Kjøbmagergade Nr. 65.

05.6
Bo 66

1846
Aug 58

17542

Indhold

af

Borger-Bønnens

Otte og Halvtredstindstyvende Aargang.

Nr.		Side.
1.	Charakteristik af den svenske Konge Carl den Tiende	1
2.	Bekjendtgjørelse.....	9
3.	Fortsættelse af: Charakteristik af den svenske Konge Carl den Tiende	17
4.	Slutning af: Charakteristik af den svenske Konge Carl den Tiende.....	25
	Dvartals-Regnskab for 4de Dvartal 1845.	
5.	Carl den Tiendes Død.....	29
6.	Brudstykke af et Brev fra en i Republikken Mexiko bosat dansk Læge	37
7.	Børnetorstogene i Middelalderen	45

IV

Nr.	Side.
8. Bekjendtgjørelse.....	53
Bekjendtgjørelse.....	54
Fortsættelse af: Børneforstogene i Middelalderen	67
9. Bekjendtgjørelse.....	69
Bekjendtgjørelse.....	70
Slutning af: Børneforstogene i Middelalderen	70
Sentents af Lichtenberg	76
10. Bekjendtgjørelse.....	77
En Udflugt fra Athen til Kalamaki, Korinth, Mykane, Tyrinth og Nauplia i Aaret 1842.....	78
11. Bekjendtgjørelse.....	85
Fortsættelse af: En Udflugt fra Athen til Kalamaki, Korinth, Mykani, Tyrinth og Nauplia i Aaret 1842	86
12. Bekjendtgjørelse.....	93
Bekjendtgjørelse.....	94
Fortsættelse af: En Udflugt fra Athen til Kalamaki, Korinth, Mykani, Tyrinth og Nauplia i Aaret 1842	114
General-Extract af Regnskabet for 1845. Balanceret Status.	
13. Bekjendtgjørelse.....	117
Fortsættelse af: En Udflugt fra Athen til Kalamaki, Korinth, Mykani, Tyrinth og Nauplia i Aaret 1842	118

Nr.	Stbe.
14. Fortsættelse af: En Udflugt fra Athen til Kalamaki, Korinth, Mykane, Tyrinth og Nauplia i Aaret 1842	125
15. Slutning af: En Udflugt fra Athen til Kalamaki, Korinth, Mykani, Tyrinth og Nauplia i Aaret 1842	133
16. Bekjendtgjørelse . . . . . Om Maadeholdenhed og dens Indflydelse paa Menneskets legemlige og aandelige Tilstand	141 145
17. Fortsættelse af: Om Maadeholdenhed og dens Indflydelse paa Menneskets le- gemlige og aandelige Tilstand	149
18. Slutning af: Om Maadeholdenhed og dens Indflydelse paa Menneskets legemlige og aandelige Tilstand	157
19. Om Drettelsen af Liigcapeller her i Ho- vedstaden . . . . . Dvartals-Regnskab for 1ste Dvartal 1846.	165
20. Fortsættelse af: Om Drettelsen af Liigca- peller her i Hovedstaden	169
21. Slutning af: Om Drettelsen af Liigca- peller her i Hovedstaden	177
Brudstykker af en dansk Haandverksvoends Liv og Levnet	182
22. Fortsættelse af: Brudstykker af en dansk Haandverksvoends Liv og Levnet . . .	185

VI

Nr.		Side.
23.	Fortsættelse af: Brudstykker af en dansk Haandverksbevends Liv og Levnet....	193
24.	Slutning af: Brudstykker af en dansk Haand- verksbevends Liv og Levnet.....	201
25.	Om Actiesforeninger	209
26.	Fortsættelse af: Om Actiesforeninger.....	217
27.	Fortsættelse af: Om Actiesforeninger.....	225
28.	Slutning af: Om Actiesforeninger	233
	De nye Slagterboder	235
	Noget om Jordbær.....	238
29.	Slutning af: Noget om Jordbær.....	241
30.	Barclay og Perkins Bryggerier	249
	Dvartals-Regnskab for 2det Dvartal 1846.	
31.	Slutning af: Barclay og Perkins Brygge- rier.....	253
32.	Ibrahim Pascha	261
33.	Slutning af: Ibrahim Pascha	269
	Det tydske Hospital i London	271
34.	Bekjendtgjørelse.....	277
	Tale i Anledning af Kong Descars og Dronnings Formæling.	279
35.	Bekjendtgjørelse.....	285
	Fortsættelse af: Tale i Anledning af Kong Descars og Dronnings Formæling ..	287
36.	Bekjendtgjørelse.....	293
	Fortsættelse af: Tale i Anledning af Kong Descars og Dronnings Formæling ..	295
37.	Bekjendtgjørelse.....	301

Nr.	Side.
	Fortsættelse af: Tale i Anledning af Kong Oscars og Dronnings Formæling .. 303
38.	Bekjendtgjørelse..... 309 Fortsættelse af: Tale i Anledning af Kong Oscars og Dronnings Formæling .. 311
39.	Bekjendtgjørelse..... 317 Slutning af: Tale i Anledning af Kong Oscars og Dronnings Formæling .. 319 Søroverens Ddelæggelse..... 322
40.	Fortsættelse af: Søroverens Ddelæggelse . 325
41.	Slutning af: Søroverens Ddelæggelse... 333 Kafferne i Cap-Colonien..... 339
42.	Fortsættelse af: Kafferne i Cap-Colonien . 341
43.	Fortsættelse af: Kafferne i Cap-Colonien . 349
44.	Fortsættelse af: Kafferne i Cap-Colonien . 357 Dvartals-Regnskab for 3die Dvartal 1846.
45.	Fortsættelse af: Kafferne i Cap-Colonien . 361
46.	Slutning af: Kafferne i Cap-Colonien... 369 Jerusalem's Skomager..... 372
47.	Fortsættelse af: Jerusalem's Skomager... 377
48.	Fortsættelse af: Jerusalem's Skomager... 385
49.	Bekjendtgjørelse..... 393 Bekjendtgjørelse..... 394 Fortsættelse af: Jerusalem's Skomager ... 395
50.	Bekjendtgjørelse..... 401 Bekjendtgjørelse..... 402 Fortsættelse af: Jerusalem's Skomager... 403

VIII

Nr.		Side.
51.	Bekjendtgjørelse.....	409
	Bekjendtgjørelse.....	410
	Fortsættelse af: Jerusalems Stomager... ..	411
52.	Bekjendtgjørelse.....	417
	Bekjendtgjørelse.....	418
	Slutning af: Jerusalems Stomager.....	418

Borger-Vennen.

Stte og Halvtredsiindstyvende Aargang.

Nr. 1.

Løverdagen den 3^{die} Januar 1846.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seidelinske Officin.

Charakteristisk af den svenske Konge,
Carl den Tiende*).

Carl den Tiendes Sielsegenskaber bares til Skue i hans Ansigtstræk. De blaae, levende Dine vare fremstaaende, dristige og bydende, hvilket Udtryk, tilligemed en hoi Grad af Bestemt-
hed, ogsaa hvilede over Munden og de store Læber, ja over hele Ansigtet. Den nederste Deel af dette var, i Forhold til den øvrige, meget stor og bred og foranledigede det Udtryk af Plumphed, som ofte følger deslige Ansigtsformer. Hudfarven var mørkladen, og det ligeledes sorte

---

*) Fryxell's Berrättelser ur svenska Historien.

Haar faldt rundt omkring Hovedet ned paa Skuldrene: et Forbud paa de snart i Brug kommende Paryfer. Ovenfor Munden saaes en smal, mørk Stribe, den sidste, forsvindende Levning af de rige Fix- og Læbeskæg paa Gustav Adolphs, og de endnu yppigere, ned paa Brystet hængende Hageskæg paa Johan den Tredies og Gustav Wasas Tider.

Hans Helbred var ikke stærk og blev det mindre, jo mere han tiltog i Fedme. Med en Legemshvide under Middelmaalet begyndte nemlig Carl den Tiende allerede i sit fem og tyvende Aar at lægge saa stærkt paa Guldet, at hans korte og runde Legemsskabning indgød Christine Modbydelighed og lokkede hendes Tunge til spottende Ord. Under hans sidste Leveaar forøgedes Omfanget i den Grad, at Kongen vanhæbtedes og besværedes deraf; men desuagtet var han yderst virksom, bevægelig og rørig, og det næsten mere end nogen anden svensk Regent.

Hans Sielsevner vare meget store; Huskommelsen utrættelig, og ligeledes Eysten og Dygtigheden til at arbejde. Han taalte ikke Ordet Magelighed, end mindre Tingen selv, og det hverken hos sig eller Andre. Paa sine Felttog havde han befalet dem, der omgav ham, at de

strax, naarsomhelst om Natten et vigtigt Tilbud kom eller skulde affendes, vækkede ham; og naar saadant skete, yttrede han aldrig Misfornøielse, men tvertimod roste han sine Tieneres Bestemthed og Lydighed. Denne Arbeidsiver gif saa vidt, at man dadlende paaastod, at han, istedetfor som Statsmand og Hørfører at lede det Hele, fordybede sig i Enkelthederne, ligesom han havde været Soldat eller Cancellieskriver. Hans Virksomhed indskrænkede sig nemlig ikke blot til den egentlige Krig, men han tog ogsaa meget sluttig Deel i Underhandlingerne med fremmede Magter. Man eier endnu store Samlinger af hans Udkast i den udenrigske Brevverling, som alle robe megen Skarpsindighed og Fyndighed i Tankegangen, samt Lethed i Fremstillingsmaaden. Det samme gielder dog ikke om Haandskriften. Denne var allerede af den fem og tyve aarige Pfaltzgreve saa forsømt, at hans Fortrolige, Lorents von der Linde, aabenhjertig klagede over Vanskeligheden i at læse hans venstkabelige Breve, og disse Skrivelser skuffe endnu den Dag i Dag ofte Historieforskerens Nøie.

Carl den Tiende havde samme Lethed i at udtrykke sig mundtlig som skriftlig. Paa Rigsdagene og ved fremmede Gesandters Audients

hørte man ham ofte tale hele Timer uafbrudt, og det uden Hielp af noget skriftligt Udkast.

Alt dette kunde ikke lade sig giøre uden en usædvanlig Grad af Skarpsindighed til at gien-nemskue og Lethed til at opfatte alle Forhold. Carl den Tiende besad ogsaa disse Egenstaber i et meget stort Maal; dog paa en Maade, som stundom mere lignede Snuhed i det enkelte Til-fælde, end Klogskab i Ledningen af det Hele. Sikkerheden i hans Dom rokkedes undertiden af Stolthedens Ophidselser; endnu oftere af hans Tilboielighed til af en ringe Anledning og paa en løs Grund at bygge store Forhaabninger og Fremtidsplaner. Han var i denne Henseende Lykkens fordærvede Skolebarn. Opnaaelsen af den svenske Krone, Seiervindingerne i Polen samt Toget over Beltet, der alle tilhobe lykkedes mod og over menneskelig Forhaabning, indgav ham Vanen til ogsaa for Fremtiden at regne paa et saadant Lykketref. Dette gjorde ham altfor forvoven i hans Beregninger og gav endelig Seieren til hans Modstandere, skiondt disse hverken besad saa megen Snildhed eller Kraft som han.

Carl den Tiende havde et Mod, som ikke skuede nogen Fare. Uden Tegn paa Frygt talede

han med Personer, som kom fra pestsmittede Steder, og i Stridens Farer tog han lige Deel med den simpleste Soldat. Tidligere *) have vi allerede omtalt flere af de Livsfarer, som han ved saadanne og andre Leiligheder havde gienemgaaet. Vi ville her endnu meddele nogle flere. En sildig Octoberaften i Aaret 1658 roede Kongen paa en Baad ud i Drefund. Et svensk Fartoi kom seilende og lagde i Mørket ikke Mærke til den lille Baad. Denne søgte, men formaade ikke, paa Grund af Strømmen, at komme af Veien. Den blev overseilet og flere af Sluproerne druknede; men i det Dieblif Sammenstødet fandt Sted, greb Kongen fast i Gallionen og holdt sig der hængende, indtil Besætningen hialp ham og Schlippenback op i Fartøiet. Sildigt om Aftenen efter dette Eventyr kom han tilbage til Kronborg. Betienten, som bar Fakkelen foran ham, syntes, at denne ikke brændte klart nok, og slog den derfor mod nogle i Porthvælvingen staaende Tønder, andre sine Bogne. Disse vare fuldpakkede med Krudt. Nogle omkringstaaende Personer sprang til og slukkede de paa Krudtsfadene faldende Gnister,

---

*) See Borgervennens forrige Aargang.

men Kongen rykkede Fakkelen af Betientens Haand og lyfte sig dermed selv op paa Slottet. — Nogle Uger derefter søgte den hollandske og danske Flaade at indespærre den svenske i Landscronas Havn. En Dag, da Sundet var bedækket af tyk Taage, lod Kongen, ledsaget af Terlon, sig roe i en lille Baad ud mod de fiendtlige Flaader. Sykningen var saa stærk, at man ei kunde skielne disse Skibe, skiondt Baaden var kommen dem saa nær, at man derfra tydelig horte de Talendes Stemmer. Men i et Dieblik fordeelte Taagen sig, og Baaden opdagedes. Denne ilede nu med forstærkede Mæretag mod Stranden, medens den forfulgtes med Skud fra de fiendtlige Skibe. Heldigviis skete ingen anden Skade, end at Kongen og Terlon bleve overstænkede af det Vand, som opkastedes af de paa begge Sider af Baaden nedslaaende Kugler. Just under disse farlige Dieblikke sagde Carl den Tiende skiemtende: „det vilde være ret mærkeligt, om Historien engang skulde faae at berette, hvorledes her i Sundet en fransk Gesandt blev bortrevet fra den svenske Konges Side af en Kanonkugle.“ — Terlon svarede: „Sagen vilde blive endnu mærkeligere, om Kanonkuglen tog baade Kongen og Gesandten med sig.“ „Men,“ tilføiede han, „uagtet

Øren af et saa høit Selskab, ønsker jeg alligevel at undslippe en sliq Mærkelighed.“

I sit private Liv havde Carl den Tiende mange hæderlige Egenskaber. Mod Marie Eleonora viste han sønlig Agtelse og mod Christine stedse og uformindsket den store Taknemmelighed, som han i Gierningen var hende skyldig. I fuldkommen Modsatning til tidligere Eventyr, var han efter Formælingen sin Gemalinde urokkelig tro. Begiærninger glemtes ikke. Den Vært, hos hvem han levede i Paris, erholdt ærlig Understøttelse; og den Hest, hvis Hurtighed havde reddet hans Liv i Trefningen ved Bernburg, blev som en gammel, tro Tiener med Omhu pleiet og passet til dens Dødsdag. Forøvrigt var han gavmild uden Odselhed; tarvelig, dog, naar det behøvedes, pragtfuld som man fordrede det af en Konge; mod sine Omgivende aabenhjertig, elskværdig og venlig, dog altid iagttagende sin Værdighed. Han holdt nok af et godt Bord og et godt Glas Viin; og man fortæller, at han endog som Konge stundom af det sidste har taget for meget til Bedste. Dog ogsaa efter saadanne overdaadige Aftener saae man ham tidlig den følgende Morgen til Hest eller ved Arbeidsbordet.

Carl den Tiende var af et stolt og høitflyvende Sind. „Jo flere Fiender desto større Gæde“, pleiede han at sige. Tidligere tilføiede Forurettelser glemtes ædelmodigt. En svensk høi Adelsmand havde ivrigt modarbeidet Carl den Tiendes Tronbestigelse, saa at denne engang i Brede havde ihjelskudt den høie Herres Yndlingshund. Senere, da Carl den Tiende havde besteget Tronen, søgte nogle af Adelsmandens Fiender at opvække Kongens Hævngierrighed; men Carl den Tiende svarede: „hvad man har forbrudt mod Pfaltsgreven, agter Kongen ikke at hævne.“ Paa eengang stolt og heftig af Gemyt, taalte han ei gierne Modsigelser, hverken i Felten eller Conseilet. Han besad i saadanne Tilfælde en stor Gyne til med dierve og træffende Ord at afvise ethvert Forsøg; og i Raadsprotocollen finder man høist sielden Spor af nogen Modstand. Med en saadan Tænkemaade var han en kraftig Forsvarer af Kongevælden, af sin egen Magt; og det baade mod Demokratiet og Aristokratiet.

(Fortsættes.)

F. B. M a n s a.

Borger-Vennen.

Otte og Halvtredstindstyvende Aargang.

Nr. 2.

Løverdagen den 10^e Januar 1846.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seidelinske Officin.

Bekjendtgjørelse.

Mandagen den 29de December 1845 afholdt det forenede Understøttelses-Selskab en Repræsentant-Forsamling, der bivaanedes af 37 Repræsentanter og i hvilken Følgende afhandlede og besluttedes:

1. Fremlagdes en Skrivelse fra Overhofmarskal v. Leveghau, dat. den 4de December 1845, hvorefter Høiesterets Forsal paa Prindsens Palais bag Slottet for Fremtiden, efter Administrationens Anmodning, er overladt til Selskabets Repræsentantsamlinger.

2. Fra Revisorerne af Regnskabet for 1844, D'Her. Major v. Paludan R. af D. og Overauditeur Steenstrup, fremlagdes en Skrivelse dat. den 19de December 1845, hvori de erklære at Regnskabet er befunden rigtigt; hvorefter dette blev qvitteret paa sædvanlig Maade.

3. Da Medundertegnede, Borgens, Functionstid udløber med Udgangen af dette Aar, foretoges, overeensstemmende med Lovene, Valg paa en Administrator, ved hvilket den Afgaaende gjenvæltes med 35 Stemmer for de følgende 3 Aar fra 1ste Januar 1846, og modtog Valget.

4. Da Hr. Major v. Paludans Functionstid som Revisor ligeledes udløb med dette Aar, foretoges Valg paa en Revisor samt tillige paa en Supleant, hvorved Hr. Major v. Paludan igjen valgtes til Revisor og Hr. Justitsraad Grønberg til Supleant.

5. Til at foretage det i Lovenes § 48 bestemte Eftersyn og Overleveringen af Selskabets Effecter valgtes følgende Medlemmer:

Hr. Statsraad Salicath

— Statsraad, Bankdirecteur Haagen R. af D. og

— Cancellieraad Hansteen.

6. Foretoges det i Lovens § 85 bestemte Valg paa 2de Medlemmer af Skrivtcommitteen, istedet for Hr. Professor Ursin og Hr. Capitain v. Müllen, hvilke efter Tour fratræde.

Om Udfaldet af dette Valg skal nærmere meddeles Underretning, naar de Valgtes Erklæring i saa Henseende ere indløbne.

7. Det vedtoges at det uerholdelige Contingentbeløb for 8 Medlemmer der saaledes bleve at udslette af Selskabet og for 5 afdøde Medlemmer maatte affrives i Bøgerne med ialt 51 Rbdlr.

8. Der tilstodes de nærværende 4 faste Bude et aarligt Tillæg i deres Gage af 50 Rbdlr. hver fra 1ste Juli 1846 at regne.

9. Som Bidrag til afdøde Reserverebud ved Selskabet, Bastians Begravelse, bevilgedes 20 Rbd.

10. Det vedtoges at afdøde Pensionist Wiin; handler Mørchs Enke maatte beholde 25 Rbdlr. aarlig af Mandens Pension.

11. Følgende 109 nye Medlemmer optoges i Selskabet:

Jomfrue J. M. Friis
Muurmester J. C. Unger

Viinhandler G. Pandrup
 Frøken E. Lange
 Skoemagersvend G. N. Helsted
 Skoemagersvend F. Clemmert
 Brændeviinsbrænder N. Hansen
 Kleinsmedmester G. D. Schæbel
 Skræddermester J. S. Brauel
 Kæbslagermester S. Svendsen
 Commandeersergeant S. Tingtved
 Foureer Thuerolff
 Frøken M. G. Mangor
 Muurmester F. M. Lundblad
 Tomfrue J. E. E. Strebolt
 Madame E. G. Hansen
 Tomfrue S. M. Koch
 Traad- og Lyshandler P. Winther
 Værtshuusholder J. Hansen
 Naalemagermester J. P. Capito
 Sabelmagermester G. Blach
 Malersvend J. A. Waagen
 Madame G. Hassing
 Tomfrue L. G. Hassing
 Dreiermester G. F. Klæffel
 Commandeersergeant J. P. Heininge
 Depotsergeant F. G. Petersen
 Tomfrue Marie Brynger

Bærtshuusholder Peter Jensen
 Madame W. M. Helper
 Muursvend P. C. Madsen
 Møllermester F. A. Gredsted
 Snekfersvend J. Tolle
 Tomfrue A. Tolle
 Stolemagermester A. Krügel
 Snekermester N. C. Juul
 Styrmand J. A. Johnsen
 Løismed J. B. Heichelmann
 Tomfrue A. C. Bertelsen
 Høibaadsmand J. G. Frese
 Tapetmagermester S. C. Høhling
 Snekfersvend P. Thye
 Guldsmedsvend J. G. Westig
 Skoemagermester H. C. Nielsen
 Slagtermester P. Christensen
 Bærtshuusholder H. Clausen
 Kurvemagermester J. D. Rinaber
 Høker P. C. Kjellerup
 Politiebetjent A. C. Saltoft
 Kongl. Laqvai P. Petersen
 Tomfrue U. B. Bertelsen
 Stolemagermester J. Møller
 Stolemagermester D. C. Meier
 Natvægter S. Sørensen

Meel- og Brynhandler S. Petersen
 Jomfrue M. G. Orlamundt
 Jomfrue M. Christensen
 Fabrik-Fuldmægtig F. G. Rønnou
 Skoemagermester P. N. Langsted
 Kammagermester F. W. Saburg
 Jomfrue S. G. Brynger
 Cand. theol., Skolebestyrer F. N. G. Møller
 Jomfrue G. W. G. Lynge
 Tobaksfabrikør C. B. Olding
 Tobakspindersvend S. J. Schmidt
 Smedemester og Dyr læge C. E. Lundgreen
 Madame M. Christensen
 Deconomiesskriver F. J. Thaarup
 const. Assistent C. G. Fischer
 Baadebygger F. G. Vech
 Guldsmedmester P. Ortvad
 Boghandler C. E. Thaarup
 Soldassistent B. H. T. Rauffeldt
 Jomfrue A. Poulsen
 Hoboist C. J. Andersen
 Tobaksfabrikør J. P. H. Vech
 Commandeersergeant F. G. Franzen
 Commandeersergeant H. P. Frederiksen D. M.
 Jomfrue M. G. Koefod
 Dreiermester J. G. Wagner

Barbeerfrimester J. C. F. H. Gradhandt
 Bødkermester C. C. Gundel
 Børstenbindermester S. Ryberg
 Smedemester C. Didricksen
 Skræddermester F. D. Bjørck
 Værtshuusholder F. Carlsen
 Jernstøber J. Muncé
 Capitain F. v. Just
 Fyrværker C. F. Grothan
 Fyrværker J. W. Neumann
 Fyrværker C. Jbsen
 Fyrværker H. H. Welsch
 Fyrværker D. C. Halvorsen
 Commandeersergeant J. Madsen
 Commandeersergeant J. H. Nielsen
 Foureer F. W. Dittmann
 Foureer J. F. Nørregaard
 Gymnastiklærer J. W. Benzen
 Blikkenslagerfrimester P. C. Bojesen
 Værtshuusholder J. Hansen
 Thee- og Kaffeekjæmker N. C. Tersløv
 Tjener C. W. Christensen
 Værtshuusholder H. R. Lundager
 Jomfrue C. A. Monheim
 Uhrmager A. Ketner
 Lieutenant og Kunstarbejder C. Schiødt

Stabshornblæser J. H. Hartenberg
 Commandeersergeant D. R. Thygesen
 Lieut. og Jernstøber P. C. Venßen, og
 afg. Apotheker Blaus Datter, med Anciennitet
 fra Faderens Dødsdag, da hun siden den
 Tid har erlagt det for ham bestemte Con-
 tingent til Selskabet.

Administrationen for det forenede Understøttelses-
 Selskab, den 31te December 1845.

D. Borgen. J. C. Lund. E. Clausen.

Carl S. Groth.

Borger-Vennen.

Otte og Halvtredstindstyvende Aargang.

Nr. 3.

Løverdagen den 17de Januar 1846.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seidelinske Officin.

Charakteristisk af den svenske Konge, Carl den Tiende.

(Fortsættelse.)

Hans fordums Tilhænger, Bengt Skytte, rettede engang nogle haarde Ord mod Christinas selvraadige Regieringsmaade og hendes Bestræbelse for at samle Magten i sin egen Haand. Carl den Tiende svarede: „min kiære Skytte! i dette Stykke var Dronning Christina en meget klog og forstandig Frue; og jeg vilde derimod være en stor Nar, om jeg tiltroede mig at kunne regiere et demokratiseret Folk. Jeg agter ikke at lade Sagen komme dertil; thi den første Folge vilde blive, at mine troe Undersaatter ansaae mit Kongedømme for overflødigt, og at jeg selv strax

maatte pakke ind og reise min Rei." — En anden Gang talede samme Bengt Skytte med megen Berømmelse om Grækerne's Tider og Regjeringsmaade. Kongen svarede: „disse græske Republiker aade hinanden op. Aldrig vare de rolige, aldrig lykkelige, med Undtagelse af en Hob urolige Sieler, som vilde flattrer op til Magt og Regjering. Sparta havde vel et Slags Konger; men de vare blot Duffer for dem, som forstode at lede Masserne. Lykkelige Folk! De pralede af deres Frihed, men bleve et Rov for den første kloge Tyran, og saa underkuede, at man nu i de ødelagte Egne ei mere veed, hvor al deres Herlighed har staaet.“ — Da samme Bengt Skytte en anden Gang talede om Adelen's Affæffelse, svarede Carl den Tiende: „jeg har dog hørt, at den salige Konge, Gustav Adolph, leilighedsviis har sagt: „i et Land uden Adel bliver Kongen enten Alt eller Intet: eneældig, naar han har Gyne dertil, eller Folkets Nar, naar han er et Skumpelskud. Derfor maa Adelen være til for at holde Ege vægt imellem Konge og Folk.““

Saadan var den Stilling, Carl den Tiende som Konge indtog i Forhold til sine fordums Tilhængere og Lovtalere blandt Folkepartiet under Dronning Christinas Regjering. Marsagen til

denne Forandring var følgende. Carl den Tiende troede at mærke, at Bengt Skytte, Messenius, Tercerus og Flere, der, saalænge Dronning Christina sad ved Roret, hadlede dennes Regiering, men derimod berømmede og lovprisede ham, Tronfølgeren, gjorde dette ikke saa meget af Hensigten og Fortrolighed til hans egen Person, som mere i den Hensigt at skyde ham foran sig og giennem ham foranledige en Omvæltning i det Bestaaende, en Revolution, under hvilken de, med Tilfidesættelse baade af Regenten og Tronfølgeren, kunde forberede den af dem tilsigtede Folkevælde. Denne Carl den Tiendes Overbeviisning tilligemed den Omstændighed, at han nu ydermere selv var bleven Konge, var det, som ganske forandrede hans Forhold til Folkepartiet.

Med samme Alvor og Kraft afviste han Aristokratiets Bestræbelser. Den i Adelstanden opløstede Professor Verionius Gyldestolpe i Alabo havde udgivet en Lærebog i Statsvidenskaben, hvori han paastod: „at Rigsdrotten var et Slags Vicekonge, som burde erindre den virkelige Konge om hans Pligter:“ ligesom han endvidere gjorde Forskiel mellem de saakaldte middelbare og umiddelbare Undersaatter. Dette Sidste var just det, som Hoiadelen ønskede at

faae anerkjendt. Carl den Tiende læste disse Lieder og kastede Bogen mod Væggen, sigende: „J have i Gyldenstolpe en Mand, som mener Eder, men ikke os det synderlig vel.“ — En og Anden blandt den svenske Høiadel saae med Uvillie Forsøget paa at indcorporere Danmark i Sverrig, ikke blot desaaarsag, at de frygtede for Regieringens Overflytning til Kiøbenhavn, men ogsaa fordi der var Fare for, at Kongens kraftfulde og selvraadige Mand, i Forbindelse med hans ved Danmarks Erobring forøgede Ansæelse, skulde forberede Gnevoldsmagtens Indførelse. Der fortælles ogsaa, at En og Anden hemmelig glædede sig over Kongens Død, da derved alle slige Farer bleve forebyggede.

Med sin lærde Opdragelse elskede Carl den Tiende Læsning, men havde dog som Konge sielden Tid til en saadan Sysselsættelse. I sin Guds frygt viste han megen Alvor, havde altid Bibelen paa Bordet, tog Deel i Morgen- og Aftenbønnerne og stemte med høi Røst i med ved Psalmernes Afhyngelse.

Som Kriger var Carl den Tiende ganske udmærket. Til denne Gierning vendte hans Sind sig allerede i Barndommen, og i hans sidste Leveaar vilde han ikke gierne høre tale om

noget andet. Han ansaae Sverrig som en Stat, der kun ved Krig havde grundet sin Lykke og kun ved Krig kunde beholde den. Selv var han særdeles dygtig deri. Soldaterne pleiede han med saa megen Omhed, at de igien elskede ham som en Fader. I sine Krigerforetagender var han yderst hurtig, saa at man snart kaldte ham Krigen's Torden, snart Nordens Lynild. Mænd af Taget have dog misbilliget hans dristige og langvarige Tog mod Polen, hans forvovne Storm mod Kiøbenhavn, o. s. v., og have sat ham, endog som Kriger, under hans Morbroder, den store Gustav Adolph.

Med disse mange udmærkede Egenskaber havde Carl den Tiende kunnet blive en Velsignelse for sit Land og en kraftfuld Støtte for Fredens og Retfærdighedens Opretholdelse i Europa. Men han var baade af Tilbøielighed og Grundfætninger en Tyran, som satte sin egen Ære og sit Fædrelands Lykke i Krig og Erobringer. Derfor, og ene derfor var det, at han 1655 angreb Polen og 1658 Danmark og Curland. En i udvortes Henseende saa glimrende Stilling, som kort efter Roeskilder-Freden, har Sverrig høist fielden, maaskee aldrig været i Besiddelse af. Men Carl den Tiende var ikke

fornøiet dermed, og allerede nogle faa Dage efter nævnte Fredsflutning, finder man ham atter sysselsat med Krigs- og Erobringsplaner mod Preussen og mod Østerrig, der dog snart forvandlede til det gjentagne Angreb paa Danmark. Dette hans Sindelag var ikke ubekjendt. En tidlig Sommermorgen 1659 gik han ned paa Boldene udenfor Kronborg, ene ledsaget af den senere som Historieeskriver bekjendte Johannes Widekindi. Samtalen kom til at dreie sig om Menneskenes forskjellige Sindelag; og Kongen udtalte et af sine sædvanlige Ordsprog; nemlig „at Enhver gnaves og foruroliges af sin Drm.“ Imidlertid, saasnart Folket mærkede, at Kongen var kommen ud, strømmede flere til for at begjære Audients. Ved at see dem, udbrod Carl den Tiende: „Jeg ulykkelige, som aldrig kan have Fred! Seer du, der kommer de, enhver drevet af sin Drm! Kan du sige mig Widekindi, af hvor mange Slags Drm Menneskene plages?“ Widekindi svarede: „de ere utallige som Verdnerne: og,“ tilføiede han, „just disse utallige Verdner vare de Drme, som foruroligede Kong Alexander; thi han havde ønsket at erobre dem alle, og harmedes over at det ikke engang vilde lykkes med hans egen.“ Carl den Tiende forstod den Anvendelse, som kunde gøres heraf; men blev desuagtet ikke vred, men smaaloe og kaldte Widekindi siden for sin Philosoph.

Carl den Tiendes store Planer og aldrig hvilende Krigslyst tirrede, forfækkede og væbnede alle Raboer, baade Fyrster og Folk, mod ham, som mod en fælles Fiende. Da han tiltraadte Regieringen, herskede, med Undtagelse af

de bremiske og polsk-russiske Stridigheder, Fred og Ro i hele Norden. Ved hans Død havde Krigens Ulykker meer eller mindre rammet Carelen, Ingermanland, Estland, Lifland, Curland, hele Polen, Preussen, Pommern, Bremen, Danmark, Halland, Bahuus = Lehn og Throndhiems Stift. Saaledes var Sverrig omgivet af et bredt Belte af plyndrede og ødelagte Lande. I Midten af al denne Glendighed laae det selv udmattet og blødende af mangfoldig fordoblede Krigsskatter og Udskrivninger. Historieskriveren kan ei fortie den lærerige og advarende Sandhed, at Carl den Tiende og hans Begierlighed efter Krig og Hæder vare de fornemste Aarsager til al den usigelige Glendighed, som formedelst disse Krige overgik Norden og dens Folk.

Ogsaa som Statsmand kunde Carl den Tiende ikke naae sin store Morbroder og dennes Ven, Axel Orenstjerna. Hans i denne Henseende største Feil var en meget vidt dreven Uærlighed og Mangel paa Ordholdenhed. Vi have omtalt hans Opførsel mod Polen 1655 og mod Danmark og Rusland 1658. Disse ere de meest iwinefaldende Træk; men flere lignende, skiondt i mindre Forhold, kunde let anføres. Han ansaaes derfor i Almindelighed af sine Samtidige som en lidet ordholdende og paalidelig Herre. Fremdeles og i Sammenhæng med sidstnævnte Egenskaber saae man hos ham en bestandig Frem- og Tilbagevælden, saa at han ofte paa eengang underhandlede med forskellige Magter og i forskellige, hinanden modsatte Retninger, uden at nogen kunde sige, hvad hans sande Mening var. For det Tredie udmærkede hans Planer sig ved

en Driftighed, en Eventyrlighed, som for enhver rolig Jagttager maatte vise sig yderst betænkkelig. Disse to sidstnævnte Egenheder fremlyse bedst af hans mange og i Modsigelse med hinanden staaende Delingsforsøg, hvorom mere siden. Saaledes vare hans politiske Planer aldeles upaalidelige saavel i Henseende til deres egen Omstiftelighed og Eventyrlighed som til Carl den Tiendes ringe Ordholdenhed. Heri ligger ene den mulige Forklaring til den egne Omstændighed, at med Undtagelse af Eventyreren Ragozi og den næsten tvungne Svigerfader, Hertugen af Holsteen, har Carl den Tiende blandt alle Europas Fyrster ikke kunnet vinde en eneste frivillig Bundsforvant; og desuagtet har neppe nogen svensk Konge for et saadant Endemaal ført saa mange og hyppige Underhandlinger.

(Sluttes.)

F. B. Mansa.

Borger-Vennen.

Otte og Halvtredshindstyvende Aargang.

Nr. 4.

Løverdagen den 24de Januar 1846.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seidelinske Officin.

Charakteristik af den svenske Konge Carl den Tiende.

(Slutning.)

I Begyndelsen af sin Regiering nød Carl den Tiende stor Anseelse. Mange af det Parti, som misbilligede Christinas Regiering, fæstede deres saavel almindelige som særskilte Forhaabninger til Fremtiden, og lovprisede og ophøiede derfor paa enhver Maade Tronfølgerens i sig selv store og glimrende Egenskaber. Netop dette bidrog for en stor Deel til at hæve hans Rygte; og sielden har nogen Konge ved sin Tronbestigelse i den Grad besiddet Folkets Hengivenhed og Tillid. Disse Følelser bleve vistnok noget rokkede, hos de mere Klartskuende formedelst Kiendskaben til

Kongens eventyrlige Eyst for Krigen, hos Folket formedelst Tyngden af de forøgede Paalæg. De udmærkede Gaver til at regiere gjorde sig dog giældende, og lige indtil Kongens Død gif alting næsten uden Modsigelse efter hans Billie. Ogsaa hos Udlænderne stod han i Begyndelsen meget høit anskreven. I nogen Tid under den polske Krig havde han ikke mindre end femten fremmede fyrstelige Personer under sin Befaling som Disciple i Krigskunsten. Paa et Streiftog mødte han engang nogle fiendtlige Polacker. Disse fik hændelsesviis at vide, at det var den svenske Konge, hvorfor de strax ophørte med Skydningen og begyndte i dets Sted med Bøfninger og andre Hædersbeviisninger at vise deres dybe Agtelse for den feirede Helt.

Denne Anseelse blandt de Fremmede tog dog mærkeligt af, især efter Optrinene 1658. Hans Gesandt maatte høre meget skarpe og ubehagelige Anmærkninger. Mazarin og Franskmændene beklagede, at man i Sverrigs Opførsel nu savnede Axel Oxenstiernas alvorlige og bestemte Planer; og at Kong Carl den Tiende var omgivet af hidstige og voldsomme Mennecker og under Indflydelse af deres ubetænksomme Raad. Til Slutningen gif det saa vidt, at man lod Ord falde om den fælles Fiende, om

Fredsforstyrren i Europa. I Aaret 1660 klagede han selv over, at ikke et eneste fremmed Land mere tillod ham der at hverve Soldater.

Det vilde falde vanskeligt at forklare, hvorledes Carl den Tiendes saavel blodige Erobringssyge som upaalidelige Underhandlingsmaade kunde forenes med hans forøvrigt store og herlige Egenheder og for Dagen lagte, i det mindste ydre Gudsfrøgt, naar ikke Erfaring ofte fremviser saadanne høist forskjellige Forbindelser. Hvad de dobbelte og stundom falske Underhandlinger angaaer, da maa det bemærkes, at en stor Mængde Statsmænd til alle Tider have troet, at man imellem de forskjellige Stater ikke behøver at iagttage samme Ærlighed, samme Oprigtighed, som fordres imellem Private. Til en høiere, en ædlere Statskunst havde forholdsvis kun Faa kunnet løfte sig; og blandt disse Faa var ikke Carl den Tiende. Snarere sænkede han sig noget under den af Mængden betraadte Bane, og de i saadan Henseende løse Grundsetninger, som Yndlingen Schlippenbach ved flere Leiligheder yttrede, staae i det mindste ikke i Strid med Carl den Tiendes Handlinger. Det er ikke utroligt, at, om der hos Kongen allerede fra Begyndelsen af forefandtes Anlæg til Dobbeltthed, disse da i god Tid og allerede

hos Ynglingen yderligere ere blevne udviklede ved Banen og de hemmelige Rænker, hvormed det pfaltsiske Parti paa en eller anden Maade søgte at bane ham Veien til den svenske Trone.

Kongens Lyst til Krig og Erobringer havde ogsaa sin Grund i Tidsaanden. I raae, lovløse og krigeriske Tider var baade Samfundet og den Enkelte stedse trængende til kraftfulde Forsvarere, og saadanne Kæmper bleve derfor de mest udmærkede, de vigtigste Mænd i Staten. Bagved dem stillede sig den værgeløse Skare, i Nøden bævende og bedende, efter Seieren rasende og lovsyngende. Det var Riddertidens glimrende og blodige Tidsalder. Men snart og hyppigt sammenblandes Heltæren med Krigerrygtet, og Krigen ansaaes i og for sig for den vigtigste Dødt, Seieren for den høieste Gæ. En saadan Tænkemaade underholdtes og udvikledes maaskee endnu mere, naar man i Skolerne læste Cæsars og Alexanders Bedrifter og hørte dem lovsprises og berømmes som Verdens største Mænd. Denne Sindsstemning frembragte over hele Europa saadanne Krigere, som en Condé, Wallenstein, Bernhard af Weimar med flere, ogsaa Carl den Tiende. Denne Torst efter Gæ og Udmærkelse synes at have været deelt og maaskee første Gang indgivet af Faderen, Pfalzgreve Johan Casimir. Aar 1648 skrev sidstnævnte Herre til Sonnen og lyfkonfede ham til den „udødelige Gæ“, han havde vundet i Tydskland; „thi,“ tilføier han, „hvad ere vi Menneker, om ikke Historien paa sine Blade optegner vore Navne.“

F. B. M a n f a.

C o n t e n t s

af

fjerde Svartals Regnskab 1845,

for

det forenede Understøttelses-Selskab.

Indtægt.

	Rbb.	R.
Reholubning fra forrige Dvartals Refiancer iberegnet	2648	93
A. Ugentlige Indtægter for Ugebladets 57de Årsgang Nr. 40 å 52 incl.	868	78
B. Renter af 100000 Rbb. i kongl. Obliga= tioner til 11te Decbr. 1845 å 4% p. År. et	2000 Rbb. = R.	
Þito af R. 4100 i bankfe engelffe Obligationer til 30te Decbr. 1845 å 3% ..	549 — 88 —	
C. Contingenter for 3die og 4de Dvartals b. År.	2549	88
D. Kaans Årbetaling i 4de Dvartals b. År.	2154	84
E. Det kongelige Sølvs Gaver	1347	=
F. En anvistf men ei betalt pension til en afsdød pensionistf som tages til Indtægt	100	=
	10	=
	Rbb. 9679	55

Udgift.

1. Pensioner for 4de Dvartal: Til de sædvanlige Pen= sionister	980 Rbb. = R.	
pensionister for det Årdeft. ffe Regat	44 — =	
Þito for Caroline=Regatet Rto = Rente	25 — =	
	50 — =	
2. Remninger for 4de Dvartal	1099	=
3. Generelle Entseftninger	400	=
4. Ugebladets Trykning med Skapitir m. m.	177	60
5. Sæftalt kaanet i skansen med	170	48
6. Renter af dette kaan	600	=
7. Til Sønder indfioft 200 R. i bankfe engelffe Obligationer Nr. 7569 og Nr. 6096 Rtr. År. for	5	83
8. Herhøbelige Contingenter affirene	1584	56
9. En Gave til et afffædget Snd	51	=
Refiancer af udfædte, ei endnu indfriebe Dvitteringer: for kaan	382 Rbb. = R.	
for Contingent	302 — 76 —	
Galds, i Rpareftafen ..	684	76
og Contant	1886 — 20 —	
	4886	20
	Rbb. 9679	55

Kjøbenhavn den 31te December 1845.

Overensfommende med den førte Control.

L. G. Primon.

J. Borgen.

J. C. Fuld.

E. Clausen.

Carl S. Groth.

Borger-Vennen.

Otte og Halvtredstindstyvende Aargang.

Nr. 5.

Løverdagen den 31te Januar 1846.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seidelinske Officin.

Carl den Tiendes Død*).

Carl den Tiendes Helbred havde aldrig været særdeles at stole paa. Den korte og tykke Hals truede med Slagflod; ligeledes Legemets tidlige og mere og mere tiltagende Fedme. Hans Levorden var ikke den bedste; han spiste baade saa meget og saa hurtigt, at Fordøielsen besværliggiordes. Allerede i flere Aar havde han ogsaa lidt af allehaande Upasseligheder. Blodet blev skiorbugagtigt, og Aandedrættet besværedes af Legemets Fedme og af Hoste, hvorhos der undertiden om Nætterne indfandt sig en saa heftig Vindcolik, at Kongen maatte staae op og i flere

*) Fryxell, o. a. B.

Timer vandre frem og tilbage paa Stuegulvet. For at aflede de usunde Vædsker havde han allerede i flere Aar benyttet Fontaneller paa Armene. Men da hans Sygelighed og den usædvanlige Fedme bestandig tiltog, havde Lægerne allerede længe forudseet, at hans Levetid ikke kunde være langvarig.

Aaret 1659 bragte ham megen og følelig Modgang: de mislykkede Angreb paa Kiøbenhavn og Frederikshald; Tabet af Fyen, af Curland, af Thorn og af flere andre vest-preussiske Fæstninger; de modbydelige, næsten haanende Haager-Concerter; den mod ham selv mere og mere fremtrædende Uvillie i den hele europæiske Tænkemaade; endelig den paa Rigsdagene, skiondt tilbagestrykkede, dog taust omkring sig snigende Misfornøielse over de uophørlige Krige og de deraf forøgede Byrder. Carl den Tiende var en stærk Mand, der mægtede, i det mindste til en Tid, at bære og skiule meget svære Sorger og Bekymringer. Han havde desuden et Gemyt, som ikke gierne fortviølede; et Gemyt, som i Ulykernes mørkeste Nat greb og fæstede sig ved enhver, endog den mindste Straale af Haab, og af den ligesom ogsaa af Følelsen om sine egne personlige Evner fremtryllede Billedet af en ny

og herlig Lyffens Dag. Men de ovenfor nævnte Ulykker vare altfor mange og altfor store til, at de ikke skulde indjage alvorlig Frygt endog hos en Carl den Tiende; en Frygt, som, i det den forstyrrede hans Ro og Søvn, indvirkede ufordeelagtigt paa hans allerede vaklende Helbred.

Den 11te Januar var Kongen tilstede ved Kristers Bondes Begravelse. Samme Aften mærkede han et ringe Anfald af Snue og Smerte i Brystet. Nogle Dage senere sluttede sig dertil Febergysninger, Mæthed i hele Legemet, Trykning under Brystet, besværlig Aandedræt, Hovedpine, Tørst og en stærk Slimhoste. Kongen, som var uvant til alvorligere Sygdomme, vilde ikke afholde sig fra Arbejde eller søge Sengen og Lægemidler, en Haardnækkethed, som i høi Grad besværliggjorde Curen. Ved forskiellige Lægemidler blev Sygdommen alligevel dæmpet saa meget, at Kongen den 4de, 5te og 6te Februar mere og mere syntes at komme sig. Han begyndte paany at tage fat paa Rigsdags-Anliggenderne, og det var kun med Møie, at man kunde holde ham fra at møde ved en anden da stedfindende Begravelse. Den 7de modtog han med fuld Alvor Rigsdags-Anliggenderne til Afgjørelse, og det endog de vanskeligste, nemlig Stændernes Klagepunkter.

Arbeidet varede til seent paa Aftenen. Matten blev slem og medførte et nyt, endnu farligere Udbrud af Sygdommen. Den viste sig denne Gang langt mere ondartet, rimeligviis ved at forvikles med en i Staden almindeligt grasserende Forraadnelsefeber. Kortaandetheden og Trykningen for Brystet tiltog saaledes, at Kongen ei mere formaaede at taale den lette Byrde af et Tæppe over Brystet. Han klagede heftigt over langsomme Læger og seent færdige Medicamenter, og forlangte tillige at blive aareladt. Det skete. Af Blodets aldeles opløste Bessaffenhed indsaae Lægerne snart den overhængende Livsfare. Den 8de og 9de Februar tilbragte Kongen for det meste siddende i en Lænestol, idet han urolig kaste sig frem og tilbage, uden Hvile og uden Lindring. Den 10de forsøgedes de slemme Tegn, i Forbindelse med en hyppig og besværlig Sikke.

„Siig mig, om jeg skal døe?“ sagde Kongen.

„Siig det oprigtigt, thi jeg har aldrig været bange for Døden, og er det heller ikke nu.“ Lægens Svar maa ikke have været trøstende; thi endnu samme Dag tilkaldtes Sielesforgeren, Doctor Emporagrius. Efter dennes Besøg talte Kongen med sin Søster, Maria Euphrosyna, om adskillige Ting, der angik Rigets Forvaltning

under en muligviis indtræffende Mindreaarighed. I midlertid ilede Tankerne tilbage til Hærene og Feltleiren. Han sukede dybt og udbrod: „Fyen, min Søster; Fyens Tab bliver min Død!“

Klokken mellem 5 og 6 følgende Morgen kom Emporagrius efter Befaling tilbage til Kongen. Denne havde endnu saa megen Kraft, at han ledsaget af Dronningen og Niels Brahe, formaaede at gaae ind i Forstnævntes Værelse og der sidde paa en Stol at høre paa Skriftemaalet og selv gjøre sin Syndsbekjendelse samt faldende paa Knæ at modtage Nadveren. Ved Bekjendelsen talede Kongen næsten en halv Time uafbrudt og tydeligt, „tilstod sine mange og store Synder, især i sin Ungdom, beklagede ogsaa, at han ikke, som han havde villet, skullet og Sagen behovet, havde kunnet skiotte Rigets indre Styrelse. Til dets Forsvar og Bedste havde han dog aldrig sparet sig selv, aldrig styet søvnløse Nætter eller Arbeide, Farer eller Bekymringer, Hede eller Kulde, Hunger eller Tørst. Dog ikke ved disse Fortienester men ene af Guds Barmhertighed og Christi Forsoning kunde han haabe Naade og Salighed“ o. s. v.

Sygdommen og Dødstegnene forøgedes i Løbet af Dagen, og Carl den Tiende fattede

flere forberedende Beslutninger for det rimelige Tilfælde, at han skulde falde fra; i Særdeleshed opfordrede han Dronningen og Rigsraaderne til ved en snar Fred at skaffe Riget Sikkerhed og Ro. Den 12te Februar, eller Søndagen, blev han endnu svagere, idet Kortaandetheden og Sigten forøgedes, og en aldeles utaalelig Feberhede indfandt sig. Kongens Testamente blev opsat og han tog med Omhed Afsked med sin Gemalinde og sine nærmeste Venner. „Lad mig see, min kære Stenbock“, sagde han til Feltmarschallen Gustav Otto, „lad mig see, at du bliver lige saa trofast mod min Søn, som du har været mod mig, og forlad ham aldrig, saa længe du lever.“ Admiral Bjelkenstjerna, Seierherren over Witte Wittesøn i Slaget i Drefund, kom ind. Kongen rakte ham Haanden og sagde: „Farvel, min hæderlige Bjelkenstjerna! Tak for hver Dag, vi have levet tilsammen!“ Den gamle Søhelt formaede ikke at svare, men vendte sig bort og tørrede Taarerne bort fra sine af Vind og Veir furede Kinder.

Ud paa Eftermiddagen begyndte Kongen at falde i Svøb, saa at han selv og flere Andre haabede paa Bedring: men Lægerne vare ikke af denne Mening. Henimod Natten toge Lidelserne

til, og Kongen kunde, skiondt vœrende i Sengen, ikke mere ligge, men holdtes i Rigsmarschall Gabriel Orenstjernas og Niels Brahes Arme. Klofken 12 erklærede Vægerne, at Døden nærmede sig. Kongen tog Afsked med alle de Omkringstaaende og begjærede sit Testamente til Under- skrift, men mœgtede ikke at skrive mere end de tre første Bogstaver (Gar) af sit Navn. Empo- ragnus, som kort forinden var gaaet hjem, blev paa ny kaldt og kom strax. Ved dennes trøsten- de Tiltale udbrod Kongen og sagde: „Gud vœre mig naadig!“ Disse vare hans sidste Ord. Kort derefter døde han i Orenstjernas og Brahes Ar- me, stille, rolig, næsten umærkelig. Klofken var imellem 1 og 2 om Natten, imellem den 12te og 13de Februar.

Allerede før og endnu meer efter Kongens Død udbrod der paa hans Legeme en Mængde forteblaae Pletter, og Haaret begyndte at falde af. Strax opstod og udbredte sig et endnu i Live vœrende Rygte, nemlig at Kongen var bleven forgivet. Dette Sagn er i og for sig høist usand- synligt og stemmer ikke overeens med Sygdom- mes Gang og Yttringer. Det Rimelige er, at Kongens første Lidelse var et catarrhalst Tilfælde,

hvortil senere den i Staden grasserende smitsomme Forraadnelsefeber sluttede sig.*)

Eiget blev ført til Stockholm og i Støndernes Overværelse begravet den 4de Nov. 1660 med større Pragt og Høitidelighed end nogen anden svensk Konges. Det nedsattes i det gustavianske Capel, indtil man længere hen i Tiden naaede at faae opbygget det saakaldte Karoliniske Gravcapel.

*) Medicinalraad Dan. Ekelund har paa Forfatterens Begiering undersøgt den Fremstilling af Sygdommens Gang og af de derved anvendte Lægemidler, som Carl den Tiendes Archiater, Dr. Costerus, fort efter hans Død udgav i Trykken. Paa denne Undersøgelse og paa dens Resultat har Forfatteren grundet ovenstaaende, sammendragne Beretning om Sygdommens Gang og Behandling. Medicinalraad Ekelund anseer det for afgjort, at Kongen ikke er bleven forgivet. Ogsaa Prof. Joh. Gust. Acrel sees i Aaret 1786, paa Kong Gustav den Tredies Befaling, at have undersøgt Forholdene og derover afgivet det Skøn, at Sygdomstegnene ikke tydede hen paa nogen Forgiftning.

Borger-Vennen.

Otte og Halvtredstindstyvende Aargang.

Nr. 6.

Løverdagen den 7de Februar 1846.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seidelinske Officin.

Brudstykke af et Brev fra en i Re-
publikken Mexiko bosat dansk Læge.

Mineral de Sultepec, d. 28. Aug. 1845.

— Nu er jeg netop eet Aar etableret i denne lille By, og har ikke havt Grund til at klage. Om jeg end ikke i denne Tid har fortient saadanne Capitaler, som mine øvrige danske Collegar i Syd-Amerika sige sig at have erhvervet, saa har jeg dog altid fortient mange Gange mere, end hvad Tilfældet vilde have været, hvis jeg var forbleven i Danmark. Hvad der er mig meest fordeelagtigt ere Reiser til de nærliggende Smaabyer, hvoraf de fleste ligge i en Afstand af 6 til 7 leguas. I disse Dage har jeg været kaldt til en Sufferplantage i tierra caliente, 24 leguas

herfra; jeg forblev der i omtrent 3 Uger og vendte tilbage med henved 450 Rbd. dansk. Foruden det Fordeelagtige ved denne Tour, var den ogsaa særdeles behagelig. En dannet og meget riig Familie gjorde Alt for at gjøre mig Opholdet tiltrækkende; og den største og smukkeste Have, jeg nogensinde har seet, bidrog ikke lidet dertil. Tænk Dem 2000 Drangetræer, alle behængte saa rigeligt med Frugt, som jeg aldrig har seet hverken i Vestindien eller Syd-Amerika, et lignende Antal Granatæbletræer, Masser af Kofus og utallige andre Frugttræer, alt i den skønneste Orden, og dertil murede Vandledning og Canaler. Alene Drangerne give en aarlig Indtægt af omtrent 5300 Rbd. dansk. I Høsttiden koges Sukker daglig til Beløb af henved 900 Rbd.

Sultepec selv er en Bye med omtrent 2000 Indvaanere, og har i sin Tid spillet en ikke ubetydelig Rolle i Republikken, da dengang mange og rige Sølvminer dreves her. Ved de idelige Revolutioner blev den forarmet; de rige Capitalister droge andensheds hen, og nu ere Minerne her meget i Forfald. Kun saa Sølvminer drives, og disse give ikke stort Udbytte, derimod flere Blyminer, som tillige ere sølvholdige. Dog sendes fra Sølvminerne her og i Omegnen maaned-

lig en Conducta af 3 — 4000 Mark (1 Mark Sølv har 8 Unzer) til Mexico, som dog ikke er saa ubetydelig en Sum. Foruden af Minerne leve Folk her af at fabricere rebozos, en Art Shawls, som alle Spanierinder, rige og fattige, i Nord- og Syd-America bære, og som de med ubetydeligt Maskinerie forfærdige særdeles godt. I Omegnen dyrkes Mais og Frijoles, samt Hvede og Byg, det sidste som Hestefoder. Havre og Rug fiende de ikke. Da der gives store Strækninger Land, som ikke er skicket til Agerbrug, sende de talrige Hiorde af Hornkvæg og Geder derhen, og disse leve næsten ganske vildt, saa at Gieren almindelig ikke veed hvormange Køer eller Stude han besidder. Disse Dyr ere ogsaa meget billige, saavel som Heste, hvoraf man her kjober for 40 til 60 Rbd. et meget godt Dyr. De ere ikke saa store som de europæiske, men langt mere udholdende og noisomme, da man kun giver dem Foder og Vand Morgen og Aften. 25 leguas (omtrent 15 til 16 danske Mile) har jeg redet i een Dag paa een Hest, uden at give Dyret Andet end Vand, thi Foder giver man dem aldrig om Dagen. Sligt er her noget ganske sædvanligt. Klimatet her i Cultepec er tempereret, endskiøndt Mexicanerne regne det til tierra fria, og i Vin-

termaanederne hændes det ogsaa stundom, at der falder lidt Sne, og at Jorden bedækkes med Riimfrost. Dog er dette usædvanligt, da i Almindelighed Thermometret viser 14 — 16° R. De varmeste Maaneder ere Marts, April og Begyndelsen af Mai. I Slutningen af denne Maaned begynder Regntiden, og da affløes Luften ved de idelige Regnskyl og Tordenbyger. De kan slutte Dem til Klimatet, naar jeg siger Dem, at Æbler, Pærer, Kirsebær, Ferskner og Figner her i Cultepec ere de almindelige Frugter og i stor Overflodighed. Da Byen er saa liden, er der naturligviis ei heller mange dannede Familier; 5 til 6 er det Hele, og disse, som i de fleste Emaabyer, hyppigt brouillerede med hinanden. Dog samles man gierne om Aftenen i en eller anden Familie og morer sig med Sang, Musik (Harpe, Guitarre, Mandolin og Jarane) og Dans. Af Danse gives her nogle hoist originale, dog graziøse som alle spanske, især nogle holeros og jarabes, som det er en Fornøtelse at see de mexicanske Damer udføre. Destoværre begynde ogsaa nu de europæiske Moder at fortrænge Nationaliteten paa Landet, og i Hovedstaden Mexiko er Alt fransk. Det er besynderligt hvorledes næsten alle Rejsende have gjort Mexikanernes Karakter

Uret, idet næsten alle beskriver dem som noget felgt Røverpaf alle tilhobe. Jeg kan nu af en toaarig Erfaring forsikre, at man finder lige saa rebelige og velopdragne Menneſter her som i andre Lande. At der findes mange Røvere paa Landeveiene, er sandt, men det er en Folge af de mange Revolutioner og det ſlette Politie. Forreſten viſer Merikanderen ſig i Penge og Handelsaffairer, Contracter og andet ſligt ſædvanligt mere rebelig end de herværende Fremmede, iſær Franskmænd, der ere de værſte til at rakke ned paa Mexiko, uagtet de fleſte af diſſe, ved deres Ankomſt yderſt elendige Avanturiers, have gjort Lykke og leve i Velſtand her. Merikanderen er ingenlunde feig, ſnarere det Modſatte. At deres Armeer fik Prygl i Texas og Yucatán, var ikke Soldatens Skyld, men ſtete af Mangel paa duelige Overofficerer, hvad endnu er Tilfældet, og hvorfor de rimeligviis atter ville faae Prygl af Jankerne, hvis en Krig med de Forenede Stater, i Anledning af Texas, ſkulde udbryde, hvad dog ikke ſynes rimeligt, da man vanſkelig vil kunne opdrive 15 Millioner, ſom efter Overſlaget ville være nødvendige til ſammes Førelſe. En anden almindelig Uttring er, at i Mexiko træffes ſtor Armod. Gi heller dette er ſandt; kun leperos

og andre flige Subjekter, der ikke ville arbejde, mangle det daglige Brød. Enhver, som vil arbejde, kan fortjene sit rigelige Udkomme, og den usleste Arbejder paa Sukker- eller Maismarkerne fortjener daglig sine 3 real. Sagen er, at Mexiko kunde være det rigeste Land paa hele Jordkloden, da det besidder næsten alle andre Landes Produkter og det i Overflod. Men den ringe Befolkning (8 Millioner) og det flette Handelsystem, som Gouvernementet altid har vedligeholdt, samt de evige Pronunzamientos og Revolutioner ere Grunden til den mindre Grad af Rigdom. Minerne ved S. Louis Potosi og Guanajuato samt i mange andre Distrikter give endnu et enormt Udbytte; andre, især Kobber- og Jernminer, findes i Overflødighed, men drives ei. Skade at Qvægsolvminerne ei findes tilstrækkeligt, da dette Metal er en nødvendig Artikel for at uddrive Sølvet af de fattige Gruber, og Pundet af Qvægsolv, som uden Afgifter indføres fra Spanien, koster nu 13 real. Hvad Mexikanernes store Uvidenhed angaaer, da er denne ikke generel, men kun med Hensyn paa Europa og andre Lande. Underviisningsanstalterne ere særdeles flette, især i de mindre Byer; i Mexiko gives der nu flere gode Instituter, endskjøndt i de to store Opdra-

gelsesanstalter sammesteds, hvert med 4 til 500 Alumner, en ganske forkeert Læreplan følges, hvor Latinen især spiller en betydelig Rolle. Journal-litteraturen er ikke daarlig. I Mexiko publiceres daglig 10 til 12 Aviser, hvoraf nogle ere meget godt redigerede og udstyrede som Journal des Debats. Undertiden findes Prøver paa Avisrhetorik i Oppositionsbladene, hvorover „Fædrelandet“ ikke behøvede at skamme sig. Forresten ere alle de bedre Blade paa det nuværende Gouvernements Side. I hver Bye af nogenlunde Størrelse findes en eller flere Aviser. Hvad de mexikanske Læger angaae, da har jeg ogsaa havt et feilt Begreb om disse. I Hovedstaden Mexiko findes et overordentligt Antal, hvoraf kun faa ere fremmede. De studere ganske efter den nyere franske Skole og lægge især den pathologiske Anatomie til Grund. I Almindelighed ere de meget bekiendte med den franske Literatur og have næsten alle en uhyre Sukkommelse. Som Chirurger ere de i Almindelighed altfor frygtsomme, uagtet der i Mexiko i dette Dieblik gives flere særdeles dygtige Operateurer, der foretage Operationer hyppigt og heldigt. Dr. Hegewisch (fra Holsteen) og Dr. Gahnzowski (en Polak) høre til Hovedstadens dueligste Læger og Operateurer.

Ogsaa her er en Samling af unge Læger, som komme sammen hver 14 Dag og udgive et Maanedsskrift, der indeholde særdeles gode originale Artikler. Curioft nok at dette Selskabs Navn er *Philiatria**). For en Maanedstid siden gjorde jeg en Lysttour til Mexiko, blev der en 8 Dages Tid og morede mig fortræffeligt med mine tydske og engelske Venner sammesteds. Ogsaa der findes en italiensk Opera og det en meget god.

Skulde De finde Stilen i dette Brev noget knudret eller vel endog udanske Bendinger deri, da bedes De undskyldte mig, da jeg nu i to Aar ikke har talt eet dansk Ord. Den eneste Danske i Mexiko, Instrumentmager G., forstaaer ikke mere sit Modersmaal, og E. og S. i Mirador tale det ikke uden Vanskelighed, saa at altid efter fem Minuters Conversation, denne gik over paa Tydsk. Forresten maa jeg sige til Tydskernes Roes, at disse altid have behandlet mig som Landsmand, uagtet jeg aldrig har eller vil fornegte mit Fødeland.

---

*) Samme Navn har nemlig et medicinsk Selskab her i Kiøbenhavn, hvilket ligeledes for det meste bestaaer af yngre Læger, og hvoraf Brevets Forfatter i sin Tid var Medlem.

F. B. M a n s a.

Borger-Vennen.

Otte og Halvtredstindstyvende Aargang.

Nr. 7.

Løverdagen den 14de Februar 1846.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seidelinske Officin.

Børneforstogene i Middelalderen.

Uf alle Sindsbevægelser indvirke aabenbart de religiøse meest paa Folkemasserne; og det er derfor dem, som fremfor alle have fremkaldt de forskielligste, de vidunderligste og vansteligst fatte- lige Former af Nervesygdomme, og det hos Folke- slag af de forskielligste Religionsbekiendelser, fra den antike Gudelære af indtil de nyeste christelige Sectar. Som en af de mærkeligste Aabenbareelser af denne Natur maa vistnok de i Middelalderen stedfundne Børneforstog betragtes. Disse, som indtil den senere Tid kun lidet vare under- søgte og oplyste, have nu i den berømte berlinske Professor, Dr. J. F. G. Hecker fundet en værdig

Historieskriver, og det er Resultatet af hans Undersøgelser, som her skal blive forelagt Bladets Læsere.

Den første storartede Begivenhed af dette Slags, hvortil overhovedet Historien indtil da ikke kan fremvise noget Sidestykke, daterer sig fra Aaret 1212. Da den for største Deel tillige var af politisk Natur, besidde vi heldigviis de tilforladeligste Efterretninger om samme, skiondt disse, som man kunde vente, ikke synderlig berøre det Pathologiske d. v. s. opfatte Phænomenet fra Lægens Standpunkt. Paa denne Tid var, som bekendt, det hellige Land allerede i lang Tid i Saracenernes Hænder. Smerten over dette Tab og med den Længselen efter atter at komme i Besiddelse af Christendommens dyrebareste Gode udbredte sig med fornyet Inderlighed og Magt blandt alle Europas Folkeslag. Nyere Historieskrivere have bedømt den Idee, der laae til Grund for Korstogene, fra Forstandens Standpunkt; fra dette synes den vistnok meget materiel og lidetbetydende; men en saadan Betragtningssmaade er aldeles urigtig. I det Smaa som i det Store er det just Sindsbevægelsernes og Lidenskaberne Bæsen, at de gjøre sig Forstanden og alle øvrige Sielsbevner underdanige og tage dem

i Besiddelse. De største Omvæltninger i Verden ere frembragte ved Sindsbevægelser, hvortil Bevæggrundene ikke altid kunne bestaae for Forstandens Domstol. Disse Sindsbevægelser vare imidlertid derfor ikke mindre sande og hæderlige.

Ideen om at gienerobre det hellige Land greb saaledes Gemytterne paa hiin Tid ikke mindre mægtigt end f. Ex. Manien for Martyrdommet i Begyndelsen af det fjerde Aarhundrede, hvori Børnene i stort Antal toge Deel. Hvo, der med Opmærksomhed betragter Børn, seer let, at de, paa deres Viis, afgjort rives hen med af alle de Gemytsbevægelser, hvoraf de Børne lide, allerede af den Grund, fordi Efterlignelsesdriften hos dem er den mægtigste af alle Drifter. Religiøse og politiske Lidenskaber uden nogen Undtagelse, selv i de smaaligste Nuancer, gaae saaledes over paa dem, at de endog hos dem fremtræde langt stærkere, og undertiden ved første Syn fremstille sig endnu mere affindige end hos deres Mønstre. Deres Nervesystems Blødhed foranlediger hos dem langt stærkere legemlige Følelser, og disse, ligesom den ringe Grad af Styrke i deres Villie, indeholde Grunden til, hvorfor Nervesygdommene langt snarere under saadanne Omstændigheder udvikle sig hos dem,

end hos de Borne. Grændsen imellem Forberedelse og Sygdom er her trukken ganske tydelig og skarp.

Saaledes som Gemytterne vare stemte i Aaret 1212, kunde et Udbrud af de overspændte Lidenstaber ikke længe udeblive. Det første Stød gav en Hyrdebrendg Etienne, fra Landsbyen Cloies ved Vendome, om hvem vidunderlige Fortællinger med ubegribelig Hurtighed udbredte sig over hele Frankrig. Han ansaae sig for en Udsending af Gud, som havde ladet sig tilshyne for ham i Skikkelse af en Ubekjendt, havde modtaget Brød af ham og havde givet ham et Brev til Kongen. Hans Faar skulde have knælet ned for ham, for at ære ham, og maaskee udfordredes neppe dette Mirakel, for at omgive ham med en Glorie. Nabolagets Hyrdebrendge samlede sig omkring ham, og snart strømmede over 30000 Mennesker sammen, for at blive deelagtige i hans Aabenbarelsen og geraade i Henrykkelse ved hans Taler. I St. Denys gjorde han Mirakler; han var Dagens Helgen, den af Gud Sendte, for hvem Folket knælede, og da Kongen, bekymret over den uoverskuelige Mængdes Tummel, men dog ikke uden at have raadspurgt Høiskolen i Paris, forbød Forsamlingerne, saa agtede ingen

mere den verdenslige Magt. Daglig fremstode otte- eller tiaarige Propheter, præfede, gjorde Mirakler, begejstrede og førte hele Hære af betagne Børn til den hellige Stephanus. Spurgte man disse, i Pillegrimsdragte klædte Børn, hvor de vilde hen, svarede de som med een Mund: „til Gud.“ Foran deres velordnede Tog bares Driflammer; mange lode sig see med Borstabler, Kors og Røgelseskar, og de sang uafslædig Hymner i begejstret Andagt og efter nye Melodier, hvori de Ord ofte vendte tilbage: „Gud! forleen du den Christne Seier,“ og: „giv os det sande Kors tilbage.“ Det er Skade, at Dienvidnere til denne, den hele Børneverden ligesom i en Malstrøm bortrivende Bevægelse hverken have optegnet Sangene selv, eller Melodierne, hvorefter de bleve sungne. Thi man kan ikke tvivle om, at med dem de skønneste Blomster af Folkepoesien ere gaaede tabte, saa overspændt og sygelig endog den Anledning var, som drev dem frem.

De Gældres Bestyrtelse over denne Begivenhed var grændsesløs. Ingen Overtalelse, ikke Modrenes Fortviivelse og Lærer kunde holde Børnene tilbage. Mødte de Hindringer, saa græd de Dag og Nat, henfaldt i en fortærende Græmmelse og sygnede hen, zittrende paa alle Lemmer, saa at

man til Slutningen maatte lade dem drage med. Andre spottede Laase og Slaaer og vidste at overliste de meest aarvaagne Bogtere, for at slutte sig til Hyrdebredrenge Stephanus's Stedfortrædere og endelig at faae denne hellige Korsprædikant selv at see. Der herskede ingen Forskiel med Hensyn til Stand. Grevers og Baro-ners Børn flygtede ligesom Borgernes Søner og de fattigste Bonderdreng; kun gave de rige Forældre deres Børn, som de ikke kunde holde tilbage, Førere til Ledfagning, som i Stilhed maae have reddet mange. Ikke faa Forældre opfordrede selv deres Børn til at tage Korset, andre lode det skee, som de ikke kunde forhindre. De vovede ikke at modstaae de smaae Korsprædikanterens Lovtaler. Kun et ringe Antal Forstandige, blandt dem selv Geistlige, rystede paa Hovedet, men de forsøgte forgieves at holde Mængden tilbage fra en Forblindelse, fra en Ubesindighed, der snart nok maatte føre til Afgrunden. De turde neppe lade deres Stemme høre, af Frygt for at blive forkiøttrede; ikke engang Kongens Befaling havde man agtet.

Bevægelsen havde ikke varet længe, førend en uoverskuelig Hær af bevæbnede og ubevæbnede Smaa havde samlet sig ved Bendome, mange til Hest, de fleste til Fods og blandt dem ikke faa forklædte Piger. Deres Antal angives til meer end tredivetusinde.

De erkjendte alle den elskede Stephanus som deres Herre og Anfører til det hellige Land, hvilket de vilde udrydde af Saracenernes Hænder, satte ham paa en Vogn, som de smykkede med Faner og Tæppener, og de Fornemste dannede,

i prægtige Ridderrustninger, hans Livvagt, som han behøvede for at holde de paatrængende Troende tilbage; thi Enhver skattede sig lykkelig ved at komme i Besiddelse af, om ogsaa enkelte Traade af hans Klædning, naar hans Ord havde bragt Andagtens og Begeistringens Blod til at blusse op i Flamme. Ved saadanne Foranledninger opstod undertiden en saa stærk Trængsel om Barneprophetens Bogn, at ikke Faa bleve tryk- kede ihjel. Saaledes satte nu dette vidunderlige Tog sig i Bevægelse fra Vendome til Marseille. Julimaaned var heed og tør, men ingen Besvær- lighed paa Reisen, ikke Tørsten paa den hede og støvende Slette i Provence, ikke Mangelen, som de fattigere vel allerede efter de første Dages Togt vare udsatte for, kvælede Andagtens og Begeistringens Flamme. „Til Jerusalem“ skrege Børnene, naar de forbausede Tilskuere spurgte dem, hvorhen deres Valfart gik, og Ingen tviv- lede paa Sandheden af Stephanus's Løfte, at Havet vilde vige tilbage for dem, og at de med tørre Fødder vilde naae det hellige Land. Det kunde ikke være anderledes end at Hørenes sæd- vanlige Tros ogsaa sluttede sig til dem, en Skare af Fastefulde, der som Rovfugle fastede sig over det velkomne Bytte, forførte dem til Udsvævelser, og ved Spil og aabenbart Rov saa fuldstændigt udplyndrede dem, at-vel de Fleste kun ved Ind- byggernes Goddædighed bleve reddede fra Under- gang. Dog de Værste ventede paa dem i Mar- seille. To der bosatte Kiøbmænd, hvis Navne ere overleverede til Efterverdenen, de hedde Hugo Ferreus og Guilelmus Porcus, kappedes med Indvaanerne i at modtage de unge Pillegrime

paa en k erlig Maade; bivaanedes med fromme M ner deres Andagts ovelses, og lovede dem, blot for Guds L n, at f re dem til Pal stina. Drenges h eren var endnu saa talrig, at 7 store Skibe opfyldtes af dem, og saaledes gif de smaa Korsfarere med begejstret Mod og med Taknemmelighed mod deres Belgiorere under Seil. Men to Dage efter deres Afreise opstod en Storm; to Skibe strandede ved Den St. Peter, og ikke en Gnest blev reddet; man kunde kun samle de Skibbrudnes Liig, som bisattes i en til deres Minde af Gregor den Niende opbygget Kirke (Ecclesia novorum Innocentium). De  vrige fem Skibe styrede til Bugia og Alexandria og de unge Korsfarere bleve her samtlige folgte som Slaver til Saracenerne, og ingen af dem saa vistnok deres F dreland igjen. Begge Forr derne fandt siden deres L n. Keiser Frederik den Anden lod dem h nge paa Sicilien.

(Slattes.)

G. B. M a n s a.

Borger-Vennen.

Stte og Halvtredstindstyvende Aargang.

Nr. 8.

Løverdagen den 21de Februar 1846.

Førlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seidelinske Officin.

Bejendtgjørelse.

Fredagen den 6te Marts d. N. Eftermiddag
Kl. 6 agtes en Repræsentantsforsamling i Selskabet
afholdt paa Prindsens Palais ved Frederiksholms
Canal bag Slottet, hvortil D'Her. Repræsentanter
indbydes.

Administrationen for det forenede Understøttelses-
Selskab, den 16de Februar 1846.

J. C. Lund. E. Clausen. D. Borgen.

Carl S. Groth.

Bekjendtgjørelse.

I Slutningen af Marts Maaned d. N. vil en Repræsentantforsamling i Selskabet blive afholdt, for at foretage Valg paa nye Repræsentanter, ifølge Lovenes § 31; — Tiden vil nærmere blive bekjendtgjort.

I Henhold til Lovenes § 34 undlader man desaaarsag ikke at anmode Selskabets Medlemmer om at indkomme med Forslag i saa Henseende; hvilke bedes afleverede i Bogholder Contoiret: Nørrevold 166 1ste Sal, inden 14 Dage fra Dato.

For at completere Medlemslisten, meddeles herved, ifølge Lovenes § 35, en Fortegnelse over Til- og Afgangen blandt Selskabets Medlemmer siden 1ste Marts f. N.

Første Classification.

Indgaaede:

- Jomfrue Bertelsen, Catrine
- Bertelsen, Ulrikke
- Brodersen, C. C.
- Brodersen, E. M.
- Hr. Edelsteen, H. P., Politiebetjent
- Fischer, C. C., Assistent
- Rauffeldt, W. S. T., Soldassistent

Zomfrue Linde, J. G. S.

— Linde, L. W.

Froken Mangor, M. G.

Dr. Mogensén, R. G., Kapellbud

Zomfrue Orlamundt, M. G.

Dr. Petersén, P., Laqvai hos Hs. M. Kongen

Zomfrue Poulsen, A.

Dr. Rangau, G. W., Politiebetjent

— Rosenfalk, Examinat. juris, Contoirist

— Saltoft, A. G., Politiebetjent

Enkefrue Stiernholm, J. M.

Zomfrue Stinck, G. E. G.

Dr. Sorensén, S., Opsynsmand

— Thaarup, F. J., Inventarieskriver

Frue Thaarup, Statsraadinde.

Udgaaede eller døde:

Dr. Barner, G. J. S., Soldassistent

— Becker, G., Statsraad

— Borch, G., Kammerraad

Madam Bumann

Dr. Carlsen, Administrator

— Clemensen, Justitsraad

— Dahlén, Instructeur

Madam Dons

Frue Fabricius

Madam Gottje

— Hammerum

— Hass

Frue Heiberg

Tomfrue Hoffmann

Dr. Klein, B. D., Kammerfriver

Madam Larsen, Fyrboder=Enke

Frue Monrath

Dr. Thomsen, J. F., Fuldmægtig

Madam Truelsen

Dr. Døkenholdt, Justitsraad.

Anden Classificacion.

Indgaaede:

Madam Helper, B. M.

Dr. Lausen, J. D., Institutbestyrer

— Møller, F. A. G., Cand. theol., Skolebestyrer

— Schiødt, S., Lieutenant og Kunstarbejder

Tomfrue Stribolt, J. J. L.

— Tryde, A. G. G.

Frue Winding, Sara.

Udgaaede eller døde:

Madam Bressendorff

Dr. Fenger, Conferentsraad

— Gad, P. G. G., Biskop R. af D.

Madam Gindrup

— Hombler

Hr. Kioldahl, Kammerraad

— Kretschmer, Organist

Honfrue Paulsen, J. P. P.

Madam Top

Hr. Bisbye, Skolelærer

— Walsøe, Institutbestyrer

— Woldike, Skolelærer.

Tredie Classification.

Indgaaede:

Honfrue Albrechtsen, S.

Hr. Andersen, G. J., Hoboist

— Benzen, J. W., Gymnastiklære i Sø=Staten

— Dittmann, Foureer

— Franzen, F. G., Commandeersergeant

— Frederiksen, H. P., Commandeersergeant

— Frese, J. G., Hoibaadsmand

Honfrue Friis, H. J.

Hr. Groth, G. P. G. M., Lieutn. i Sø=Staten

— Grothan, G. F., Fyrværker

— Halvorsen, D. G., Fyrværker

— Hartenberg, J. H., Stabshornblæser

— Heininge, J. P., Commandeersergeant

— Hilmer, F. E. L., Stabstambour

Dr. Jbsen, G., Fyrværker

— v. Just, F., Capitain i Artilleriet
Froken Lange, E.

Dr. v. Mac-Kene, S. F., Major

— Madsen, J., Commandeersergeant

— Neumann, J. W., Fyrværker

— Nielsen, J. S., Commandeersergeant

— Norregaard, J. F., Foureer

— Petersen, F. G., Depotsergeant

— Poulsen, P., Kobbertrykker ved Søfort=Ar-
chivet

Froken Rohweder, A. D.

Dr. Thuerolff, G. W., Foureer

— Thygesen, O. N., Commandeersergeant

— Tingtved, J. P., Commandeersergeant

— Welsch, S. S., Fyrværker.

Udgaaede eller døde:

Frue Hushahn

— v. Krohn

Dr. v. Lund, G. B., Capitain

Frue v. Michaelsen

Dr. Nielsen, M., Marketenter

Frue Randolph, G.

Fjerde Classification.

Indgaaede:

- Hr. Achen, M. G., Handelsbetjent
 — Bech, G. J., Handelsbetjent
 — Bugge, Th., Silke- og Klædehandler
 Madam Christensen, M.
 Hr. da Fonseca, G. F., Contoirist
 Madam Hansen, A. J.
 Hr. Holmer, G. G., Jernhandler
 — Jensen, J., Handelsfuldmægtig
 — Johansen, J. A., Styrmand
 — Kiellerup, P. G., Høker
 Jomfrue Koefod, M. G.
 Hr. Kühl, J. S. F., Handelsbogholder
 — Lerche, P. G., Handelsbetjent
 Jomfrue Lynge, G. W. G.
 Hr. Pandrup, G., Vinhandler
 — Petersen, G., Meel- og Grynhandler
 — Siegumfeldt, G., Meelhdlr. og Rugbrødsbager
 — Stæger, A., Skibscapitain
 — Thaarup, G. E., Boghandler
 — Winther, P., Traad- og Lysghandler.

Udgaaede eller døde:

- Madam Cantor, G.
 — Christensen, Collecteur=Enke

- Dr. Diechmann, N., Bogholder
 Madam Discher
 Tomfrue Eller, S. F.
 Dr. Hansen, P., Marschandiser
 Madam Hansen, P. S.
 Dr. Hjorthoi, Commerceraad
 — Jürgensen, Agent og Klædehandler
 — Kirketerp, H., Grosserer
 Madam Lund
 — Müllen
 — Møller, M.
 — Nagel
 Tomfrue Nielsen, E. B.
 Madam Petersen
 — Poulsen
 — Thune
 Tomfrue Weber, J.

Femte Classification.

Indgaaede:

- Dr. Bech, J. P. H., Tobakfabrikør
 — Carlsen, F., Værtshuusholder
 — Clausen, H., Værtshuusholder
 — Hansen, N., Brændeviinsbrænder
 — Hansen, J., Værtshuusholder
 — Hansen, J., Værtshuusholder

- Hr. Jensen, P., Værtshuusholder
 — Lundager, S. R., Værtshuusholder
 — Olding, G. B., Tobaksfabrikør
 — Rodstved, J. S., Værtshuusholder
 — Ronnow, F. G., Fabrik Fuldmægtig
 — Schmidt, S. J., Tobakspindersvend
 — Terslow, N. G., Thee- og Kaffeekjæmper.

Udgaaede eller døde:

- Jomfrue Lund, Recoline
 Hr. Marcusen, Tobaksfabrikør
 — Neuendam, J. E., Værtshuusholder
 Madam Rom.

Sjette Classification.

Indgaaede:

- Hr. Bøch, F. G., Vaadebygger
 — Bønsen, P. G., Lieutenant og Jernstøber
 — Bjørck, F. D., Skræddermester
 — Blach, G., Sadelmagermester
 — Bøjesen, P. G., Blikkenslager=Frimester
 — Bruel, J. H., Skræddermester
 Jomfrue Brynger, M.
 — Brynger, S. G.
 Hr. Capito, J. P., Naalemagermester
 — Christensen, P., Slagtermester

Hr. Christensen, J., Bødkersvend

— Christensen, C. W., Tjener

Jomfrue Christensen, M.

Hr. Clemmert, L., Skoemagersvend

— Didrichsen, C., Skræddermester

— Förster, J. J. H., Kammagermester

Jomfrue Gabe, A. M.

Hr. Gehrke, C. W., Skræddersvend

— Gradhandt, C. F. H., Barbeerfrimester

— Gredsted, F. A., Møllermester

— Guntel, C. C., Bødkermester

— Haburg, F. W., Kammagermester

— Hansen, J., Skoemagermester

Madam Hansen, E. G.

— Hassing, C.

Jomfrue Hassing, E. G.

Hr. Heichelmann, J. B., Løismed

Jomfrue Heichelmann, C. B.

Hr. Helsted, C. N., Skoemagersvend

— Hoffensberg, F., Steentrykker

— Høhling, C. C., Tapetmagermester

— Jensen, F., Smedemester

— Juul, N. C., Snedkermester

— Ketner, A., Uhrmager

— Kleffel, C. F., Dreiermester

— Kleinschmidt, P. C., Snedkersvend

Hr. Kleinschmidt, F. W. F., Snedkersvend

— Knudsen, D. G., Malersvend

Jomfrue Koch, H. M.

Hr. Krügel, A., Stolemagermester

— Langsted, P. N., Skoemagermester

— Lauritzen, S. A., Sadelmagermester

— Levy, J. A., Skræddermester

Frue Lindbom

Hr. Lundblad, A., Muurmester

— Lundgreen, G. E., Smed og Dyrlæge

— Madsen, P. G., Muursvend

— Meier, D. G., Stolemagermester

Jomfrue Monheim, G. A.

Madam Mortensen, A. W.

Jomfrue Mortensen, J. W.

Hr. Munk, J., Jernstøber

— Møller, J., Stolemagermester

— Nandrup, G. G., Skoemagermester

— Nielsen, H. G., Skoemagermester

— Rinaber, J. D., Kurvemagermester

— Ortved, P., Guldsmedmester

— Ryberg, S., Borstenbindermester

— Sander, H. P., Bundtmagersvend

— Schulz, D. F., Tømmersvend

— Schæbell, G. D., Kleinsmedmester

— Svendsen, H., Reebflagermester

- Hr. Thye, P., Smedkersvend
 — Tolle, J., Smedkersvend
 Tomfrue Tolle, A.
 Hr. Unger, J. G., Muurmester
 — Waagen, J. A., Malersvend
 — Wagner, J. G., Dreiermester
 — Westig, J. G., Guldsmedsvend
 — Wichmann, M. A. G., Smedkerfrimester.

Udgaaede eller døde:

- Madam Adserfen
 Hr. Albrecht, G. F., Skræddermester
 Madam Bostin
 Hr. Gwers, W. J., Smedkermester
 Madam Faust
 Hr. Gade, P. F., Smedkermester
 Madam Gau
 Madam Hansen, S.
 Hr. Hauerberg, Graveur og Guldsmedmester
 — Helt, E., Skræddermester
 — Juhl, J. P., Skræddermester
 Madam Kramp
 Frue Lindbom
 Hr. Lund, N. J., Bødkermester
 — Møller, G. F., Skoemagermester
 — Nøhring, J. A., Handskemager

Madam Petersen, G.
 Tomfrue Reimann, F. W.
 Madam Seth
 Tomfrue Telleesen
 Madam Westrup, M.

Endvidere har følgende Omflytning i Classificationerne fundet Sted:

Kornmaaler nu Bærtshuusholder, Andersens Enke,
 overgaaet fra 1ste til 5te Classification.
 Arbeidsmand G. A. Johansen, nu Olhandler,
 overgaaet fra 6te til 4de Classification.
 Borstenbindermester P. G. Kragh, nu Graveur,
 overgaaet fra 6te til 2den Classification.
 Sergeant Lunds Enke, nu gift med Kunstdreier
 P. Holst, overgaaet fra 3die til 6te Classification.

Alf Pensionister ere afgaaede:

Affskediget Lieutenant Boy
 Madam Gehrken
 Capitain Haberbie
 Madam Holm, S. D.
 — Horup
 — Hostrup
 — Larsen, D.

Madam Mogensen

— Møller

Uhrmager Møller

Viinhandler Mørck

Madam Olsen

— Petersen

Frue Petersen

Madam Rohde

— Schmidt

— Weise.

Administrationen for det forenede Understøttelses=
Selskab, den 16de Februar 1846.

J. C. Lund. E. Clausen. D. Borgen.

Carl S. Groth.

Børnekorstogene i Middelalderen.

(Fortsættelse.)

En saadan Ende tog Børnekorstoget i Frankrig. Ikke ganske saa slet gik det de ungdommelige Korsfarere fra Tydskland, hvor Gemytternes Bevægelse paa samme Tid var lige saa mægtig som i Frankrig, især i Rhinlandene og langt mod Osten; dog ere vi ikke istand til nøiere at angive dens Grændser. Ogsaa her opstode Drengepropheter, som henrebe deres Legekammerater til den samme Svimmel af Andagt for Korset, som gjorde den hellige Grav til deres eneste Tanke. Her gientog bogstavelig det Samme sig, som skete i Frankrig, uden at de smaae Fanatikere kunde have erholdt den ringeste Efterretning om Begivenhederne ved Vendome. De klædte sig ligesom de ubevæbnede Korsfarere i de tidligere Korstoge i Sclavina'en, paa hvilken Korset ikke turde mangle, og toge Pillegrimsstave og Randsler (burdones, scarcellas). I Antal overgik de maaskee endnu den franske Børnehær, og overalt hørte man deres Hymner, hvormed de begejstrede sig til deres hellige Forehavende. De vare ikke forenede under een Fører; man saae dem i to

Hærafdelinger ile til Havet, hvilket ogsaa de tilidsfulde troede vilde vige tilbage for dem.

Den ene Hær (Nicolaus hed dens Anfører, men det er ubekjendt, af hvad Alder og fra hvilket Sted han var) gik langs Rhinen over Mont Cenis, og naaede, endnu 7000 stærk, Genua i August Maaned. Man kan ikke uden Grund antage, at den i Begyndelsen i det mindste har været een Gang saa talrig, thi Alpepassene vare i Middelalderen meget besværlige. Kun de Stærkeste og de meest Borne kunde naae et saa fiernt Maal; de Svage bleve syge paa Reisen og forsmægtede i Biergklosterne. Mange af dem vare af adelige Familier, og for dem var der sørget bedre. Man havde givet dem Førere og Pleierskere med, til hvem snart de sædvanlige Sværme af vandrende Søstre sluttede sig. Man troede ogsaa, at de omhyggelige Forældre havde været betænkte paa Børnenes Underholdning i Genua, hvor den da kan have været raft dem af disse Ledfagerinder. Dog ville vi lade dette staae ved sit Værd.

(Sluttes.)

F. B. M a n s a.

Borger-Vennen.

Otte og Halvtredstindstyvende Aargang.

Nr. 9.

Løverdagen den 28de Februar 1846.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seidelinske Officin.

Bekjendtgjørelse.

De af Selskabets Medlemmer der maatte ville benytte deres Ret til, overensstemmende med Lovens § 34 at indkomme med Forslag om Valg af nye Repræsentanter, anmodes om at indlevere deres Forslag i saa Henseende enten til Budene eller til Bogholdercontoiret, Nørrevold Nr. 166, 1ste Sal, senest inden 9de Marts.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab, den 28de Februar 1846.

J. C. Lund. E. Clausen. D. Borgen.

Carl S. Groth.

Bekjendtgjørelse.

Fredagen den 6te Marts d. A. Eftermiddag Kl. 6 afholdes en Repræsentantsamling i Prindsens Palais ved Frederiksholms Canal bag Slottet, hvortil D'Hrr. Repræsentanter indbydes. Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab, den 16de Februar 1846.

J. C. Lund. E. Clausen. D. Borgen. •

Carl S. Groth.

Børnekorstogene i Middelalderen.

(Slutning.)

Genueserne troede overhovedet ikke paa Børnens Andagt; de erklærede Foretagendet for et Udbrud af Gienstridighed og barnlig Letsindighed, frygtede Dyrtid paa Levnetsmidler eller en eller anden Fare for deres Stat, mente at yde Reiseren, der levede i Fiendskab med Paven, Bistand, naar de optog de smaae Riddere og Pillegrime; kort sagt de lukkede Portene for dem. Først efter nogle Underhandlinger bleve de ind-

ladte den 24 August; men allerede nu vare Mange
 kiede af Korstog=Eventyret. De søgte og fandt
 Giestevenskab, og saaledes bleve de i al Stilhed
 tilbage. Nogle af dem, som vare anbefalede ved
 deres fornemme Herkomst, forbandt sig noiere med
 de patriciske Familier og skulle være blevne Stam-
 fædre til et rigt og mægtigt Alkom. De Dv-
 rige bleve allerede efter nogle Dages Ophold
 nødte til at drage bort. De gif ikke til Skibs,
 men abspredte sig i forskellige Retninger. Mange
 forsøgte Tilbagereisen til Tydskland, geraadede i
 yderste Glendighed, og dem gif det maaskee endnu
 bedst, der som Tienestetyende her og der holdtes
 tilbage paa Landet. De Faa, som atter fik deres
 Fædreland at see, bleve modtagne med Haan og
 Spot, maaskee endog af dem, som med hyklerisk
 Tienstagtighed havde været dem behjælpelige ved
 Afreisen. Thi falske entusiastiske Sindstemninger
 flaae let om i den modsatte Retning, især naar
 Udfaldet, hvorefter Mængden alene dommer,
 viser sig forfængeligt. Retfærdiggjorte vare deri-
 mod alle Besindige, som havde erklæret Foreta-
 gendet for et Eventyr, uden al sund Fornuft, og
 Manien for Børnetoget for et Blændværk af Sa-
 tan. En Deel af Hæren blev imidlertid sin
 Beslutning tro, men adskilte sig i enkelte Hobe,

som fra Ligurien af giennemdroge en Deel af Italien. Et Antal Drenge valfartede til Rom, og de fandt Leilighed til at fremstille sig for Paven, som modtog dem naadig, men ikke frigjorde dem fra deres Forpligtelse til Korset; derimod tog han det Lofte af dem, at de, naar de vare blevne vorne, vilde drage til Jerusalem for at erobre det. Saa haard og aandelig grusom denne Fremgangsmaade end maa synes paa en Tid, da i det mindste 60,000 Familier vare geraade i den dybeste Sorg ved en taabelig Fanatisme, svarede den dog ganske til den romerske Stols Politik. Thi herfra var Korstogsvimmelen ved Afsendinge vaft baade i Frankrig og Tydskland, og da Paven havde erholdt Kundskab om Begivenhederne ved Vendome, saa havde han hiertelig glædet sig over denne ulykkelige Virkning af sit Forehavende, og dybt sukket over den Mangel paa Deeltagelse, som viste sig hos de Vorne, blandt hvilke ikke en eneste Arm vilde løfte sig for den hellige Sag.

Om den anden Varnehær have vi ingen nøiagtig Kundskab. Vi kiende ikke engang Navnet paa dens Anfører; maaffee havde den ogsaa flere saadanne, og desto større var dens Udelæggelse ved Røvere og Bedragere, som sluttede sig til den.

Denne Barneføærm, der vistnok ikke var mindre, end Nicolaus's Hær, som adspredte sig i Ligurien, tog Veien igiennem de steile Biergpasse i Uri over St. Gotthart; enkelte Hobe ere maastee ogsaa gaaede over Splügen. I Lombardiet modtog man imidlertid de smaa Korsfarere med stor Kulde og forhaanede deres blinde Tro paa, at Havet vilde aabne dem en tør Vei til Jerusalem. Mange døde af Sult og Glendighed; andre bleve for Mad og Drikkelse modtagne som Tjenestetyende; de meest Troende og Stærke, som ved Intet lode sig afholde fra deres Forehavende, naaede til Brundisium, og her ligesom i andre Stæder faldt de i Slavehandlernes Hænder, der bragte dem som et velkomment Bytte til Saracenerne.

Det synes som flere Borne og Qvinder have sluttet sig til det tydske end til det franske Barneføærm. Ogsaa skal Antallet af endnu ikke udvorne Piger have været større. Desto større var den moralske Fordærvelse, for hvilken ingensteds Skranker lode sig sætte, saa at vel kun Faa af de Overlevende undgik at blive et Offer for Forførelse og Skændsel.

Det andet Borneføærm falder kun 25 Aar senere, saa at Meningen om en sygelig Sensibi-

litet hos Børnene i hele denne Tid synes retfærdiggjort. Det indskrænkede sig kun til Staden Erfurt og var kun en kort, forbigaaende Tilsynelabelse, som ikke desto mindre frembyder de almindelige Kriterier paa religiøs Enthusiasme og mere Sygeligt, end hvad der forekommer ved andre Børnetog, i det mindste saa vidt det er blevet bekiendt. Den 15de Juli 1237 forsamlede sig uden Forældrenes Vidende mere end 1000 Børn, forlode Staden igiennem Lober-Porten og vandrede bandsende og springende over Steigerwald til Arnstadt. En saadan Sammentræffen, som efter Aftale, ligner en instinctmæssig Bevægelse, saaledes som den forekommer hos Dyrene, ligesom naar Svaler og Storke samle sig til Afreise; det samme Phænomen har uden Tvivl fundet Sted ved alle Børnetog og er ogsaa blevet bemærket af Dienvidnerne til det første Børnetog paa Middelalderens Viis. Først anden Dagen derefter erfarede Forældrene, hvad der var foregaaet, og hentede deres Børn tilbage paa Bogne. Ingen kunde sige, hvo der havde bortført dem. Mange af dem skulde længe derefter have været syge og navnlig lidt af Lemmernes Skælven, og maaskee endog af Krampe. Den hele Begivenhed er dunkel og saa lidet skænket de

Samtidigens Opmærksomhed, at Chronisterne kun tale om Kiendsgierningen derimod ikke om Aarsagerne dertil. Man kan kun med Sandsynlighed formode, at disse staae i Forbindelse med de paa mange Maader udbasunede, pompøse Høitidheder, som fandt Sted ved Landgrevinden af Thyringens, den hellige Elisabeths, Canonisation.

Endnu langt dunklere er et Børnetog af Aar 1458, hvortil Motiverne ganske aabenbar vare religiøse. Det maa vel nu ansees for næsten umuligt at udfinde den Ideeforbindelse, som foranledigede det; nok det galdt Erkeengelen Michaels Tilbedelse. Flere end hundrede Børn fra Hall i Schwaben vandrede mod deres Forældres Bille til Mont St. Michel i Normandiet. De lode sig paa ingen Maade holde tilbage, og skete det med Magt, saa skulle de være blevne alvorlig syge ja selv være døde. Magistraten, som ikke kunde forhindre deres Tog, gav dem i det mindste en Fører med paa den lange Reise, ligesom ogsaa et Væsel for at bære deres Tøi. De skulle virkelig være komne til det da over hele Verden berømte Abbedie, der nu, som bekiendt, er et Statsfængsel, og have forrettet deres Andagt der. Men nøiere Efterretninger mangle aldeles, og det synes som dette Børnetog, der falder ind

paa den Tid, da St. Beitsdandsen forekom hyppig og paa mange Stæder i Tydskland, endnu mindre har vundet de Samtidiges Opmærksomhed, end Børnenes Vandring fra Erfurt i Aaret 1237.

Sentents af Lichtenberg.

„Jeg har gjort mig det til en ubrødelig Regel, aldrig at troe Nogetsomhelst af Respect for Denne eller Siin, og spørger derfor aldrig om hvo der har sagt Noget, men hvad der er sagt.“

F. B. M a n s a.

Borger-Vennen.

Otte og Halvtredstindstyvende Aargang.

Nr. 10.

Løverdagen den 7de Marts 1846.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seidelinſke Officin.

Bekjendtgjørelse.

Mandagen den 30te Marts d. A. Eftermiddag Kl. 6 afholdes en Repræsentantforsamling i Selskabet i Forsalen til Spiesheret paa Prindsens Palais bag Slottet, i hvilket Møde der i Overensstemmelse med Lovens § 34 foretages Valg paa nye Repræsentanter m. v., hvortil D'ſrr. Repræsentanter indbydes.

De af Selskabets Medlemmer der maatte ville benytte deres Ret til, overensstemmende med Lovens § 34 at indkomme med Forslag om Valg af nye Repræsentanter, anmodes om at indlevere deres Forslag i saa Henseende enten til Budene

eller til Bogholdercontoiret, Nørrevold Nr. 166,
1ste Sal, senest inden 9de Marts.

Administrationen for det forenede Understøttelses-
Selskab, den 2^{den} Marts 1846.

J. C. Lund. E. Clausen. D. Borgen.

Carl S. Groth.

En Udflugt fra Athen til Kalamaki, Korinth, Mykane, Tyrinth og Nauplia i Maret 1842.

(Nedenstaaende Beskrivelse over en Udflugt til flere af
Grækenlands mærkeligste Stæder har en dansk i Athen
gift og der i længere Tid bosat Dame til Forfatter-
inde, og er optegnet i fortrolige Breve til Hjemmet,
vistnok ingenlunde bestemt til Offentliggjørelse. Naar
jeg desuagtet har udbedet mig og erholdt Familiens
Samtykke til at forelægge Borgervennens Læsere denne
Beskrivelse, da er det ikke mindre fordi jeg selv har
glædet mig ved Læsningen deraf og fordi jeg haaber,
at ogsaa Andre ville have den samme Nydelse, end
fordi jeg nærer den Mening, at den elskværdige, aands-
begavede og humoristiske Forfatterinde vil have Væ-
re af at fremstille sit rige Lune for et dannet Publicum.
Det er min Overbeviisning, at en saadan, om jeg
saa maa kalde det, umiddelbar Betragtning af de
for Nie og Sind sig aabenbarende Gienstande, opfat-

tede af en Dame uden al Lærb Dannelsse, men vel begabet med aaben Sands for Natur og Kunst, maa have sin ganske eiendommelige Interesse ved Siden af de mange med et stort Apparat af Lærdom og dyrket Kunstsands nedskrevne Reisebeskrivelser, især i hint classiske Land. Til disse mine Grunde for Offentliggjørelsen af denne Reiseudflugt kommer endnu den interessante Bemærkning, som man ved Giennemlæsningen af samme vil have Leilighed til at gjøre sig, den nemlig, med hvilken Trostabs Forsfatterinden hænger ved sit Modersmaal. Skøndt hun nu paa 7de eller 8de Aar er i Grækenland, er gift med en tydsk Mand og saa ganske omgivet af græske og fremmede Sprogtoner, at endog alle hendes Børn tildeels kun tale Nygræsk, har hun dog saa lidet glemt sit Modersmaal, at der i hendes Breve til Hjemmet neppe vil førefindes et eneste om Sprogforblanding vidnende Udtryk, hvilket vistnok maa tiene som en høist glædelig Modsætning til de nedtrykkende Ytringer, der ere blevne fremsatte i det i Nr. 6 af Borgervennen indførte Brev fra Mexiko.)

Iffor i Prosa jeg Dig skrev
 Hvorlunde vi os mored'
 Paa Touren giennem Negropont.
 Jaar det foier sig paa Vers,
 (Hvad fast jeg har forsvoret)
 Vor Fart Du faaer. Nu til min Dont.

Hans Majestæt Kong Otto var
 Paa Reiser med sin Kone;

Og derfor gjorde vi os klar
 At gaae hvorhen vi lysted'.
 Vor „Kastor“ med sin Pollyxen
 Os ventede' alt i Havnen;
 I Mulm og Mørk' ombord vi treen
 Og fasted os i Favnen
 Paa den forræderiske Neptun.
 Tænk! ei alene Skind og Been,
 Men og sit dyrebare Liv
 At overlade græsk Matros —
 (Forresten Gut foruden Meen)
 Derfor vi vist fortjene Roes.
 Til Kalamaki stod vort Mod,
 Hvis ei, til Epidaurus;
 Men Binden var just ikke god,
 Og op til Konning Golus
 Vi sendte mangt et dæmpet Suk,
 Men Bølgen svarte Kluf i Kluf.
 Den Nat svandt hen med Ak og Bee!
 Det Saltvand slet os smager.
 Den Bølge er saa mørk at see,
 Og hver en Planke knager!
 „Uch manna mu! manulla mu!“
 Vor Grækerinde klager; —
 Det var en Jammer og en Gru.
 „Korinth vil man saa gierne see;

Tillands saa let det kan ei skee,
 Nu vel tilføes man farer,"
 Jeg veed Du fik os svarer.
 Bevar's, at skye de Farer
 Og mangefold'ge Snarer,
 Som lagdes os af Veir og Vind,
 Det aldrig kom i Bores Sind. —
 Den Morgen randt saa gylben op,
 Captainen venligt nikker;
 Om trende Timer, raaber han,
 Min Tro jeg sætter Jer i Land,
 Derpaa vær I kun sikker.
 Et Glædesstrig, et Entrechat,
 Som nær nok havde kastet
 Vor Hierneskæl mod lave Dæk,
 Hvorved og Skibet blev lidt læk,
 Var Svaret paa hans Tale.
 Dog den misundelige Frue,
 Som Holberg Avind kalder,
 Og som sig gierne hævner,
 Hvor aldrig hun fornærmet blev —
 Af Galsskab i sin Tot sig rev,
 Og har ei Ro og har ei Rast,
 Før hen til Hol i en Hast
 Hun strøg en Fart som hun kan bedst,
 Og bad ham Vaaden standse,

Der førte os saa rask afsted.
 Hans Majestæt blev rørt derved,
 Hvad gjør man ei for Fredens Skyld;
 Og ingen kraftig Vind han slap
 Ei heller Havet rørte —
 Dog vores Styrmand flink og rap
 Bed Hielp af Marer, Seil og Mast
 Bed Middagstid os førte
 Til Kalamatis gamle Havn,
 Der før blev Schönus kaldet.
 Ruiner seer man her kun saa,
 Den Strandbred er saa skaldet,
 Den hyide Marmorsteen er graa
 Og hver en Soile faldet.
 Her var Poseidons Fyrrelund,
 Hvor Ibicus blev myrdet,
 Da han, som vi, langs Havnens Rund
 Drog til den store rige Stad.
 Med Bemod vendte vi os bort;
 Dog Sorgen varede kun kort.
 Man kan ei længe taale
 At græde og at sraale.
 En Fisk saa brun i Olie stegt
 Paa Leerfad man os bragte.
 Den var saa skion i Get og Alt,
 Og herlig den os smagte.

Dog nei! Jeg troer den var for feeb,
 Dertil en lille Smule salt;
 Vandkrukken leed kun meest derved.
 Vi samlede nu alt vort Gods,
 Og leiede os Heste;
 Paa dem vi bandt det hele Tros.
 Jeg fik just ei den bedste;
 Den var lidt halt, gif helst i Trav —
 Dog skader ei; jeg lider vel
 Paa Reiser at gaae rask afsted.
 Til Høire og til Venstre laae
 Ruiner af Theatre,
 Hvor mangen Græker Prisen vandt
 For Mod og Klogt. Den Tid forsvandt,
 Som Duggens Perler svinde,
 Naar Solens Straaler træffe dem.
 Af! naar vil gienoprinde
 For stakkels Hellas saadan Tid?
 Jeg spaaer: vel ingensinde!
 Paa Isthmus' Hvide Spor man seer
 Af vise Nestors Kæmpeværk,
 Og ufuldendt; Beviiis det er,
 At ei engang de gamle Helte
 Med deres store Kraft og Vælde
 Har flyttet Bjerget fra sin Plads.
 Hvorhen vi end vort Die vendte,

Vi allevegne Rester kiendte
 Fra store gamle græske Tider;
 Og hvis man efter Mængden dommer
 Af de Ruiner, som man har
 Den hele Strækning fra Korinth
 Indtil hvor Schönus' Bølge strømmer,
 Saa maa man troe, her forðum var
 Kun een uhyre, pragtfuld Stad.

(Fortsattes.)

F. B. Mansa.

Borger-Vennen.

Stte og Halvtredsfindstyvende Aargang.

Nr. 11.

Løverdagen den 14de Marts 1846.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seidelinske Officin.

Bekjendtgjørelse.

Mandagen den 30te Marts d. A. Eftermiddag Kl. 6 afholdes en Repræsentantforsamling i Selskabet i Forsalen til Høiesteret paa Prindsens Palais bag Slottet, i hvilket Møde der i Overensstemmelse med Lovens § 34 foretages Valg paa nye Repræsentanter m. v., hvortil D'rr. Repræsentanter indbydes.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab, den 2^{den} Marts 1846.

J. C. Lund. K. Clausen. D. Borgen.

Carl S. Groth.

En Udflugt fra Athen til Kalamaki,
Korinth, Mykane, Tyrinth og
Nauplia i Aaret 1842.

(Fortsættelse.)

Den første By, som her vi saae,
Var Hexamili, hvor kun faa
Af Leer opsmurte Hytter laae.
Her fandt vi til vor store Glæde
En gammel Brønd med herligt Vand,
Og jeg kan sige Dig forsand,
At vi os gjorde ret tilgode.
Vi ei forlod' vort haarde Sæde,
Men strax vi traved' vel tilmode
Henad den støved' Landevei.
Endnu den samme Overflod
Af gamle Mure, som det lod.
Til Høire her en bundtør Brønd,
Til Venstre hist en gammel Ron,
Hvor Nestors Efterkommer sad
Paa Jorden med sin Børneskof
Og aad Oliven af et Fad,
Og Hvideløg og Afkebrød;
Dertil en Viin saa bedst han nød.
Den Vei er læng're end man troer,
Og derfor vore doyne Dyr

Ved diærve Slag i Trav vi satte,
 Endskiondt de vare dygtig matte.
 Men just som vi kom til Korinth
 Sig Solen bag et Bierg gesvindt
 Til Ro begi'er, som for at skiule
 Den fordum rige Stads Forfald.
 Og dog, hvor stærkt og skiont den vidste
 At faste endnu sine sidste
 Blegrøde Aftenstraaler paa
 De doriske, de mørke Søiler
 Og derpaa dale langsomt ned.
 Vi vare nu i Korinth. Dog ganske
 Anderledes har jeg troet
 At finde denne rige Stad.
 Vor Karavane langsomt traf
 Igiennem det, man Baden kaldte,
 Og hvert et Kaffehuus forbi,
 Hvor Hellas' Søner sad og drak,
 Og mynstred' os fra Top til Taa.
 Med Nød og Keppe naaede vi
 Det bedste Værtshuus, som her gi'es;
 Der slagred' et blaamalet Skildt
 Med græst og engelsk Indskrivt paa,
 Som med de hvide Lettrer bød
 Den Fremmede at hvile ud.
 Det Bud med Glæde vi adløb

Og standsede og takked' Gud,
 Da vi steg ned af vore Dyr.
 Bærtinden ivrig spurgte om
 Hvorhen vi gif, hvorfra vi kom,
 Hvad Hensigt vores Reise havde,
 Om Baiern eller Engeland
 Vi regned for vort Fødeland?
 Det Sidste onsked' hun især,
 Da de saakaldede Milords
 Betale Alting dobbelt her.
 Det Sidste vi benegted' strax,
 Bestilte Mad og Nattely
 Og gif at see den lille By.

Vor første Gang var til den doriske Søjle-
 rad, som er det Gnestte, hvad der endnu er tilbage
 fra Oldtiden. Jeg havde forestillet mig dem
 ganske anderledes efter den Tegning, som jeg
 havde seet af dem. Det er sandt, saadant Noget
 tager sig altid bedre ud paa Papiret end i
 Virkeligheden. De ere meget for lave, efter min
 Smag, men det kommer maaskee deraf, at hver
 Soile kun bestaaer af eet Stykke, temmelig dybt
 faneleret, og foroven de runde doriske Kapitæler,
 som vidne om, at det er eet af de ældste Templer

i Grækenland. Mig behage de forinthiske Kapitæler meget bedre; men hvad forstaaer jeg mig paa hvad der er skiont i den Retning. Derfra gik vi, fulgte af en lille smuk Grækerdreng, til det berømte Aphrodites Bad; det er en lang Grotte, hvorfra Vandet neddrypper som Regn. Under det tyrkiske Herredømme havde Dramali Pascha valgt dette Sted til at bygge sit Palais paa, og Grotten laae i hans Have. Nu er det almindelig Vaske- og Sladderplads for de græske Kællinger. Fra Grotten stege eller rettere klatrede vi op ad en steil Klippe og kom til en Abning i Klippevæggen, som var saa lav, at vi maatte bukke os dybt, for at komme derind. Indenfor hvælvede Hulen sig, og et stort firkantet Rum laae i Midten. Her, siger man, holdt de første Christne hemmelig deres Gudstieneste. Stedet var ogsaa skult nok. Fra Klippen var en deilig Udsigt over den Iepantiske Havbugt. Det var imidlertid blevet mørkt, og vi kom med Møie ned til Badet igien, hvor vi med Hænderne opfangede nogle af de nedfaldende Draaber, for at drikke dem. — Vi stege op ad Paschaens Marmortrappe, gik over Pladsen, hvor hans rige Palais havde staaet, og som nu kun betegnes af en Grushob, og naaede vort Vært-

huus, hvor Børnene ventede os med Utaalmodighed og fredsede omkring det dækkede Bord, ligesom Ornen om sit Rov. Vi spiste med megen Appetit og begave os til Ro, thi:

Den salte Fisk, det vrede Hav,
 Den halte Hest, det høie Trav,
 Den græske Sæddel, som mig skiar,
 Den Agagiat, som drukken var,
 En Skærm, med Møte holdt for Sol,
 Korinths den høie Akropolis
 Den Gang til Aphrodites Bad
 Og til den dunkle Søilerad —
 Det Alt var Ting, der trætted' Gen.
 Vi sov til Trods for Bæggetøi,
 For Børneskrig og Hvideløg,
 Til den Tid, da Auroras Finger
 Ned fra sin Throne Morpheus tvinger.

Den næste Morgen ganske tidlig begave vi os paa Veien for at bestige Akrokorinth, endskøndt Alle, især Fruentimrene, fraraadede os dette svære Arbeide. Vi afstode imidlertid ikke fra vort Forehavende og travede modigt, til Trods for den tiltagende Hede, hen imellem Høiene og op ad den slet brolagte Vei, der vistnok først anlagdes af Grækerne, men som Venetia-

nerne siden have brolagt paa deres egen Maneer. Den slynger sig i en uhyre Halvkreds omkring Bierget og er desuagtet saa steil, at vi hvert Dieblif maatte staae stille og puste. Paa nogle Steder var Veien kun saa bred, at een Bogn kunde kjøre; til Venstre havde vi den steile Klippe og til Høire en smal, men dygtig dyb Afgrund, hvori vist i gamle Dage en rivende Biergelsø har brusset; nu er den ganske tør. Paa et saadant Sted gif en heel Fiord graae Drex med store Horn og nippede de af Solen fortørrede Tidsler. Ved vort Komme bleve de opskrækkede af deres Ro og gloede paa os. Vi jøge efter dem, da vi enten maatte frem eller tilbage, men den ene vendte sig ganske trodsig om, viste os Hornene og begyndte at brumme. Dette var just ikke nogen behagelig Stilling at være i: paa den ene Side den lodrette Klippe, paa den anden Afgrunden, foran os de kamplystne Drex. At tage Flugten havde været den visse Undergang, og at døe i Kampen mod de helleniske Drex paa Akroforinth, hvor classisk denne Død end ellers var, laae dog ganske udenfor vore Beregninger. Til Lykke faldt det os ind, at saavel Hellas' Sonner, som Hellas' Dvæg have en stor Respect for Stene; derfor bevæbnede vi os

med disse og jøge saaledes hele den tappre Hord med Steenkast foran os et Stykke Wei, indtil vi saae vort Snit til at klattre op ad Bierget paa et Sted, der ikke var saa steilt, og hvorhen de svære Tropper ikke saa let kunde følge os. I Sikkerhed her vare vi saa overmodige at file endnu et Par dygtige Steene ned paa vor overvundne Fiende.

(Fortsættes.)

F. B. M a n s a.

Borger-Vennen.

Oppte og Halvtredstindstyvende Aargang.

Nr. 12.

Løverdagen den 21de Marts 1846.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seibelinste Officin.

Bekjendtgjørelse.

Mandagen den 30te Marts d. A. Eftermiddag Kl. 6 affholdes en Repræsentantforsamling i Selskabet i Forsalen til Høieskeret paa Prindsens Palais bag Slottet, i hvilket Møde der i Overensstemmelse med Lovens § 34 foretages Valg paa nye Repræsentanter m. v., hvortil D'Vr. Repræsentanter indbydes.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab, den 2^{den} Marts 1846.

J. C. Lund. E. Clausen. D. Borgen.

Carl S. Groth.

Bekjendtgjørelse.

Fredagen den 6te Marts d. A. afholdtes General Forsamling i Selskabet, der bivaanedes af 48 Repræsentanter, og i hvilken Følgeude blev affhandlet og besluttet:

1. Administrationen meddeelte den sædvanlige Udsigt over Selskabets Stilling, Fremgang og Virksomhed i Aaret 1845:

a) Antallet af Selskabets Medlemmer var ved Udgangen af Aaret 1844 ialt 2404; i Løbet af Aaret er 165 Medlemmer optagne i Selskabet, derimod ere 81 Medlemmer udgaaede, deels formedelft Dødsfald, deels ved Udmeldelse, og 7 ere udslettede overeensstemmende med Lovens § 11, faa Medlemmernes Antal den 31te December 1845 udgjorde 2488, nemlig 2359 Betalende, 124 Pensionister, 4 Budde og 1 Reservebud, altsaa i Aaret 1845 en Forøgelse af 84 Medlemmer.

b) I Aaret 1845 er udbetalt i Pensioner og Livrente til 136 Medlemmer 4498 Rbd. 72 Sk., i Gratificationer til 270 Medlemmer 3815 Rbd. og i rentefrie Laan til 43 Medlemmer 6400 Rbd. saaledes ialt understøttet 449 Medlemmer med 14713 Rbd. 72. Sk.

Det bemærkes, at den anførte Sum til Laan igjen tilflyder Kassen ved den lovbestedte Tilbagebetaling af 2% maanedlig af hvert enkelt Laans Beløb.

c) Af Dverfskuddet fra 1844 er Selskabets Obligationfond i Maret 1845 forøget ved Indkjøb af 200 RSt. af det dansk-engelske 3% Laan, betalt til en Cours af $86\frac{1}{2}$ à $196\frac{1}{2}\%$ og $85\frac{3}{4}$ à 196% med ialt 1584 Rbd. 56 St.

Dverfskuddet for 1845 udgjør 1734 Rbd. 54 St. der ligeledes for en Deel vil blive anvendt til den lovmæssige Forøgelse i Obligationfondens for dette Aar.

2. Det meddeelt, at det i Lovens § 48 foreskrevne Eftersyn af Selskabets Activer og Kassebeholdning har fundet Sted den 19de Januar 1846 af de dertil udnævnte Medlemmer i Selskabet, Statsraaderne Haagen og Salicath samt Cancellieraad Hansteen, ved hvilket Eftersyn Alt var befundet i tilbørlig Orden, hvorfor bemeldte Selskabets Medlemmer have meddeelt den fornødne Tilstaaelse i Administrationens Forhandlings Protocol.

3. General Extracten af Regnskabet for Maret 1845 fremlagdes. (Den findes aftrykt med nærværende Nr. af Bladet.)

4. Administrationen meddeelte dernæst den i Lovenes § 15 bestemte Dypgjørelse af det disponible Beløb til Selskabets Virksomhed i Aaret 1846, af hvilken Dversigt fremgaaer det Resultat, efterat Indtægten og Udgiften i Aaret 1845, som nedensfor anført, er sammenstillet, uden at dertil, efter Beregningens Natur og Hensigt, henregnes de i bemeldte Aar bevilgede og udbetalte Gratificationer og Laan, at den til nye Laan, Gratificationer og Pensioner nu disponible Sum er med rundt Tal 9600 Rbd., foruden hvad der ved Pensionisters Afgang er indvundet til samme Anvendelse:

For Aaret 1845.

Indtægt:

Ugentlige Contingenter.....	3288.	32.
For Lovbøger.....	83.	16.
Halvaarlige Contingenter	4334.	36.
Kongehusets Gaver.....	100.	"
Overordentlige Medlemmer.....	37.	"
Afdrag paa rentefrie Laan	5567.	"
	<hr/>	13409. 84.

Udgift:

Ugebladets Trykning.....	701.	"
Lønninger.....	1600.	"
Pensioner og Livrente.....	4498.	72.
Uerholdelige Contingenter	79.	78.
Generelle Omkostninger	494.	76.
	<hr/>	7374. 34.

Dversktud 6035. 50.

Transport Overskud 6035.	50.
Deraf skal efter Lovene tillægges Fondet $\frac{1}{4}$ Deel	
med	1508. 84.
	<hr/>
	igjen 4526. 62.
hvortil lægges de hævede Renter.....	5081. 4.
	<hr/>
bliver til Uddeling 9607.	66.
eller med rundt Tal.....	9600. "
deraf $\frac{2}{3}$ Deel til Laan.....	6400. "
og $\frac{1}{3}$ Deel til Gratificationer.....	3200. "
	<hr/>
	9600. "

Af Pensionister ere afgaaede 19, hvorved er indvundet et Pensionsbeløb af 705 Rbdlr., der i Aar tillige kan anvendes til nye Pensioner og til Tillæg i ældre Pensioner.

5. Som nye Pensionister optog Forsamlingen følgende 25 Medlemmer, hver med 25 Rbdlr. fra 1ste Januar 1846 at regne:

Medlems-	
Aar.	
1793. Forvalter Buchs Enke	58 Aar.
1795. Oberstlieutenant og Bødkermester Halls	
Enke	73 —
1803. Chinacapitain Stages Enke	69 —
1806. Organist Bilfeldts Enke.....	67 —
1808. Fuldmægtig Bays Enke	69 —
1816. Fyrbøder L. Nielsens Enke.....	69 —
— Robberstikker Sonnes Enke.....	74 —
— Oberst v. Holcks Enke	62 —

Medlems
Kar.

1816. Isefræmmer J. Schiotts Enke	65	Kar.
1817. Pens. Toldbetjent J. S. Møller	73	—
— Capitain Haberbiers Enke	63	—
1818. Amtschirurg Dørges Enke	72	—
1820. Skræddermester Peter Borch	67	—
1823. Justitsraad Schybs Enke	56	—
1824. Landmaaler Skankes Datter	62	—
— Klokker J. Jørgensens Enke	65	—
1825. Forhenv. Meelhaudler D. Schou	69	—
— Skræddermester Wibergs Enke	57	—
— Guldsmedmester Malmberg	59	—
1826. Bærtshuusholder Jørgensens Enke	68	—
1829. Fuldmægtig Drlamundts Enke	73	—
1831. Skipper Davidsens Enke	75	—
1833. Mægler Friedlænders Enke	65	—
1834. Skræddermester J. Sandberg	73	—
1836. Institutbestyrer S. H. From	75	—
i Alt nye Pensioner 625 Rbdlr.		

6. Ansøgninger om Pensionstillæg vare indkomne fra 20 af Selstabets Pensionister. Forsamlingen besluttede, at følgende 16 Pensionister skulle fra 1ste April 1846 tildeles hver et aarligt Pensionstillæg af 5 Rbdlr.

Pensionist fra	Alder	Pension hidtil.
1815. Kammeraad Timbers Enke . . .	86	Mar 25 Rbd.
1824. Kirkesanger Groulunds Enke. .	30	—
1840. Parykmager Weidemans Enke. 67	—	30 —
1839. Skræddermester Buttner	73	— 25 —
1841. Snedker Mohrs Enke.	80	— 30 —
1836. Friseur Knudsens Enke.	70	— 35 —
1838. Hørkræmmer Olsens Enke.	67	— 40 —
1839. Juveleer Lythersens Enke	71	— 25 —
1840. Factor Rosenbergs Enke	70	— 25 —
1841. Glashandler Wernings Enke. . 69	—	25 —
— Snedker Esmanns Enke	51	— 25 —
1842. Maler Bergmanns Enke.	65	— 25 —
1843. Isenkammer Ebbesens Enke. . 62	—	25 —
— Kjøbmand Rubens Enke	66	— 25 —
— Linnedvæver Krusemarks Enke. 73	—	25 —
— Snedker Buffs Enke.	69	— 25 —

i Alt 80 Rbdlr. aarlig.

7. Om rentefrit Laan vare indkomne 83 Ansøgninger fra Selskabets Medlemmer, deraf bevilgede Forsamlingen 49 med et Beløb af 6,550 Rbdlr. for største Delen med den af Bedkommende tilbudte Selvstydner-Caution; de øvrige Ansøgninger kunde af forskellige Grunde ikke for denne Gang komme i Betragtning.

8. Forsamlingen vedtog, at følgende 267 Medlemmer skulde tildeles Gratificationer:

Medlem fra	
Aaret	
1789.	Cap. og Muurmester Egerøeds Enke. 20 Rbd.
1790.	Skomager Høyers Enke . . . . . 15 —
1794.	Grosserer Mangors Enke. . . . . 10 —
1795.	Bandmester P. Hjorts Enke. . . . . 15 —
1796.	Kongelig Laqvai Schmidts Enke. . . . . 15 —
1801.	Lysestober Alminds Enke. . . . . 15 —
1803.	Capitain og Toldbetjent Bechs Enke . 15 —
1804.	Brændeviinsbrænder Jversens Enke .. 15 —
1805.	Bankassistent Alberts Enke. . . . . 10 —
—	— Parykmager Dyhrings Enke . . . . . 15 —
—	— Theehandler Rothenburgs Enke. . . . . 15 —
—	— Fabrikmester Lorenzens Enke. . . . . 15 —
1806.	Urtekræmmer Jensen's Enke . . . . . 15 —
1807.	Viinhandler Frydenlunds Enke . . . . . 20 —
1808.	Toldbetjent H. A. Schmidts Enke. . . 10 —
1809.	Skredder Dahlbergs Enke . . . . . 15 —
—	— Uhrmager Rielsens Enke . . . . . 15 —
—	— Fuldmægtig Brass's Enke . . . . . 20 —
1810.	Chinacapitain Orgaards Enke. . . . . 10 —
—	— Snekker J. H. Müllers Enke . . . . . 15 —
—	— Capit. og Toldbetjent B. P. Schmidts Enke . . . . . 15 —
1811.	Skomager J. Meyer. . . . . 15 —

Medlem fra
Aaret

1811.	Controlleur Lenkewig's Enke.....	20 Rbd.
—	Justitsraad Rimestads Enke	20 —
—	Skoemager J. C. Müllers Enke	15 —
—	Capitain og Assistent Stolps Enke...	15 —
1812.	Capit. og Soldbetjent N. Nielsens Enke	15 —
—	Maler Jensens Kone.....	10 —
1813.	Justeermester Hostrups Enke.....	20 —
—	Jomfrue J. C. Friedenreich	10 —
1814.	Sergeant J. Olsen.....	15 —
—	Forhenv. Fabrikør J. G. Cramer ...	15 —
—	Skoemager Webers Enke.....	15 —
—	Blikkenslager N. Holms Enke.....	15 —
—	Skoemager J. Holbech.....	15 —
—	Snedker Snærdings Enke.....	15 —
1815.	Erceermester Debusmanns Enke....	10 —
—	Soldbetjent Raastrups Enke.....	20 —
—	Garvermester Nyholms Enke.....	20 —
—	Skoemagermester J. A. Broen.....	10 —
1816.	Skoemagermester P. Holm.....	10 —
—	Bankassistent Hoyriis's Enke	15 —
—	Mechanicus Youngs Datter.....	10 —
—	Controlleur Gindrups Enke.....	20 —
—	Forhenv. Undervalker J. H. Møller..	15 —
—	Capit. og Grosferer Nørregaards Enke	20 —
—	Porcellainshandler D. W. Heilbutth..	15 —

Medlem fra
Karet

1816.	Randestøber Wahlstrøms Enke.....	15	Rbb.
—	Forhenv. Kræmmer S. Rasmussen...	15	—
—	Skolelærer Achens Enke.....	15	—
—	Strompevæver Bøschens Enke.....	10	—
—	Revisor Hammerichs Enke.....	15	—
—	Controlleur Kochs Datter.....	15	—
—	Skoemager D. Rasmussens Enke...	15	—
—	Urtekræmmer Hjalteins Enke.....	15	—
—	Revisor Kjærbyes Enke.....	10	—
1817.	Grovsmed Wahlgreen.....	10	—
—	Capitain Grans Enke.....	15	—
—	Capitain de Planes Enke.....	15	—
—	Skoemager L. Holm.....	15	—
—	Bagermester Rasmussens Datter...	15	—
—	Forhenv. Forvalter Albrechtsen.....	15	—
—	Urtekræmmer Fristrup.....	15	—
—	Bandmester Sørensens Enke.....	10	—
—	Kjøkkenmester Krygers Enke.....	10	—
1818.	Cancellieraad Lyders's Enke.....	20	—
—	Bødkermester W. Halls Enke.....	10	—
—	Kurvemager Nagels Enke.....	10	—
—	Stadsbedemand J. C. Andersens Enke	10	—
—	Skoemager C. Mariboes Enke.....	10	—
—	Procurator Jacobis Enke.....	15	—
—	Major Dumonts Enke.....	20	—

Medlem fra
Karet

1818.	Skoemager Lundmann	15 Rbd.
—	Quarteermand Jversens Enke	20 —
—	Secretair Laurizens Enke	15 —
1819.	Kammerraad Winthers Enke	15 —
—	Skoemager Florins Enke	15 —
—	Guldsmed H. J. Møller	20 —
—	Controlleur Wildenraths Enke	10 —
—	Tobaksfabrikør Wentzels Enke	15 —
—	Theeffjænkter N. Hansens Enke	15 —
1820.	Pakhuusforvalter Schrøders Enke	20 —
—	Instrumentmager Melbyes Enke	15 —
—	Hattemager D. Marx's Enke	15 —
—	Cantor Klingbergs Enke	20 —
—	Dpfsynsmand ved Theatret P. Lassen	15 —
—	Copiist Siersteds Enke	15 —
1821.	Capit. og Toldbetjent H. Meyers Enke	15 —
—	Bogtrykker N. G. F. Christensens Enke	10 —
—	Skibscapitain H. Hammers Enke	10 —
—	Kammerraad Hegelunds Datter	10 —
—	Capitain C. Groves Enke	20 —
—	Capitainlieutenant Havns Enke	20 —
—	Uhrmager Malmgreens Enke	10 —
—	Skoemager Weidemanns Enke	15 —
—	Fuldmægtig A. L. Schrams Enke	15 —
—	Skoemager Løhebers Enke	15 —

Medlem fra
Maret

1821.	Brændeviinsbrænder Fodbyes Enke...	10	Rbd.
—	Tæller i Banken Kleins Enke.....	15	—
—	Høker N. J. Holst's Enke.....	15	—
—	Bærtshuusholder J. E. Holst's Enke.	15	—
—	Assistent Beders Enke.....	15	—
—	Capit. og Toldbetjent Njerumgaards Enke	15	—
1822.	Skoemagermester N. Elasen.....	15	—
—	Bogholder E. Erhardts Enke.....	10	—
—	Registrator Dyrhauges Enke.....	15	—
—	Havnesoged F. C. Møllers Enke....	15	—
—	Somfrue J. M. Wold.....	15	—
—	Skoemager Taberts Enke.....	10	—
—	Justitsraad Didriksens Datter.....	15	—
—	Parykmager Hoppensacks Enke.....	15	—
—	Skolelærer Mortensens Enke.....	15	—
—	Cancellieraad Ræstedes Datter.....	15	—
—	Controlleur Mariagers Enke.....	15	—
—	Urtekræmmer Gulstrups Enke.....	20	—
—	Forhenv. Forvalter Hansens Hustrue	20	—
—	Skoemager L. Jacobsen.....	10	—
—	Meelhandler L. Herbst.....	15	—
1823.	Kongl. Kjøbmand Hansteens Datter..	15	—
—	Kirkesanger Mariboes Enke.....	15	—
—	Krigsassessor Ravnkildes Enke.....	15	—
—	Fribager Klifoth.....	10	—

Medlem fra
Aaret

1823.	Agent Kielers Enke	15	Rbb.
—	Sergeant N. Jensens Enke	15	—
—	Restaurateur Osterbergs Enke	10	—
—	Fuldmægtig H. A. Gluds Enke	20	—
—	Toldbetjent Sommers Datter	15	—
—	Ovsigtsbetjent P. M. Otzen	10	—
1824.	Ritmester G. M. Foghs Enke	15	—
—	Foged Arnkiels Datter	15	—
—	Lieut. og Muurmester Egeroeds Enke	15	—
—	Skræddermester Joh. Marg	15	—
—	Forhenv. Guldsmed C. Jørgensen	15	—
—	Friseur J. Søegaard	15	—
—	Skræddermester Balckes Enke	15	—
—	Muurmester Mademacher	10	—
—	Krigsraad Borres Enke	20	—
—	Skriverformand Carlens Enke	15	—
1825.	Snedkermester L. Nielsens Enke	20	—
—	Laugsbud Thomsens Enke	15	—
—	Oberstlieutenant Bestrups Enke	15	—
—	Skræddermester J. Scheel	10	—
—	Forhenv. Høker N. Jøversen	10	—
—	Cancelliesecretair Thannings Enke	15	—
—	Pensionist i Søe-Staten Widalin	10	—
—	Hofboghandler Beckens Enke	15	—
—	Snedkermester Flygerings Enke	10	—

Medlem fra
Karet

1825.	Handelsbogholder Liunges Enke.....	10 Rbd.
—	Coffardiecapitain J. R. Lunds Enke .15	—
—	Institutbestyrer Quistgaards Enke....	10 —
—	Viinhandler Fischers Enke.....	15 —
1826.	Divisionschirurg Krygers Datter	15 —
—	Krigsassessor le Maires Enke.....	15 —
—	Klædehandler Bøgilds Enke.....	15 —
—	Lejetjener J. A. Schmidt.....	10 —
—	Bødfermester Terslows Enke.....	15 —
—	Capit. og Hofmaler Fedderholts Enke	10 —
—	Kammersecretair Thomsens Enke	10 —
—	Handskemagermester R. Sørensen.....	10 —
—	Institutbestyrer Mønstedts Enke.....	15 —
—	Urtekræmmer Schyums Enke.....	15 —
—	Jomfrue N. Falk.....	10 —
—	Tracteur Helstrups Enke.....	15 —
—	Snedfermester Kohleders Enke.....	15 —
—	Tracteur P. F. Møllers Enke.....	15 —
—	Bogholder J. E. Matzens Enke....	20 —
—	Destillateur J. P. Spendrupps Enke..	15 —
—	Guldsmedmester H. C. Foghts Hustru	20 —
—	Justitsraad J. R. Holms Enke.....	10 —
1827.	Bødfermester H. Holms Enke.....	15 —
—	Skoemagermester C. Weises Enke ...	10 —
—	Tøifabrikør F. Schärff.....	15 —

Medlem fra
Karet

1827.	Forhenv. Brændeviinsbr. Sommersted.	15	Rbb.
—	Justitsraad Sørensens Enke.....	20	—
—	Forhenv. Bærtshuusholder Haack....	10	—
—	Tobaksfabrikør F. C. Bagges Hustru	20	—
—	Stoemagermester F. C. Holm.....	10	—
—	Kjøbmand J. Godsche.....	10	—
1828.	Jomfrue Amalie Meyer.....	15	—
—	Fuldmægtig A. C. Gjesfings Enke...	15	—
—	Forhenv. Bærtshuusholder S. Nielsen	10	—
—	Skolelærer Langstedts Datter.....	15	—
—	Bogbindermester Lappés Enke.....	15	—
—	Muurmester J. W. Schmidts Enke..	10	—
—	Guldsmedmester Lerches Enke.....	10	—
—	Institutbestyrer R. A. Birchs Enke..	10	—
—	Havnecontrollør Brodersens Enke...	15	—
—	Stræddermester Dambergs Enke.....	15	—
1829.	Urtekræmmer H. H. Baches Enke...	20	—
—	Stræddermester H. M. Lunds Hustru	15	—
—	Snedkerfrimester F. C. Schæffer.....	15	—
—	Arrestforvarer Lauritzens Enke.....	15	—
—	Copiist Klüvers Enke.....	15	—
—	Amtschirurg Wappenhans's Enke....	15	—
—	Guldsmedmester Selins Enke.....	10	—
—	Tømmermester H. Bendes Enke.....	10	—
—	Toldbetjent H. M. Møllers Enke...	15	—

Medlem fra
Aaret

1829.	Jordemoder, Madam J. Schou	10 Rbd.
—	Lieut. og Soldbetjent Anthons Enke	15 —
—	Forhenv. Gjæstgiver C. Brockmeyer	10 —
1830.	Smedemester Dittmers Datter	15 —
—	Skolelærer Petersens Enke	15 —
—	Grosserer Larsens Enke	10 —
—	Bogbinder Bergmanns Datter	10 —
—	Provst Bregendahls Enke	15 —
—	Fuldmægtig B. Mørcks Enke	10 —
—	Professor C. Wiborgs Enke	10 —
—	Assistent Bindings Enke	15 —
1831.	Hattemager N. C. Madsens Enke	10 —
—	Procurator S. L. Høyers Enke	15 —
—	Sopliist C. F. Mohrs Enke	15 —
—	Porcellainshandler Christiansens Enke	15 —
—	Instrumentmager H. A. Schousboe	15 —
—	Skæddermester S. Langberg	15 —
—	Skovridder Müllers Datter	10 —
—	Jomfrue Elisabeth Staal	10 —
—	Jomfrue Andrea Staal	10 —
1832.	Grosserer J. R. Schous Enke	15 —
—	Kammerraad Thorbjørnsens Enke	20 —
—	Skøemager P. H. Hansens Enke	15 —
—	Grosserer Selmers Datter	10 —
—	Dreiermester J. Hansens Enke	10 —

Medlem fra
Maret

1832.	Skibsbygmester Repholz's Enke	20	Rbb.
—	Skibsbygger Helleruns Enke	10	—
—	Madam C. Schmidt, født Herzsprung	10	—
—	Pastor Just's Datter	10	—
—	Forhenv. Coffardiecapt. Tauscher	10	—
1833.	Fouderalmager Sators Enke	10	—
—	Uhrmager Antonis Enke	10	—
—	Farvermester J. Schous Enke	20	—
—	Paukist Helsted's Enke	10	—
—	Copiist H. C. Veith's Enke	15	—
—	Kammerraad Albrechts Enke	15	—
—	Figurant Jacobsens Enke	10	—
—	Malermester Sannes Datter	10	—
—	Hoboist Tappers Enke	10	—
—	Snedkermester A. C. Just	15	—
1834.	Coffardiecapitain Byghovs Enke	15	—
—	Skolelærer Barfoeds Enke	15	—
—	Skibscapitain C. Mollers Enke	10	—
1835.	Skibscapitain Balhersens Enke	10	—
—	Rjobmand Davidsens Enke	10	—
—	Stræddermester G. Rigellsens Enke	10	—
—	Overgraver Wedersøes Enke	15	—
—	Hoffoureur J. F. Petersens Enke	10	—
—	Krigsassessor Struckmanns Enke	10	—
—	Smedemester Drlings Enke	10	—

Medlem fra
Karet

1836. Major v. Klenous Enke.....	20 Rbd.
— Skibscapitain C. W. Høyers Enke ..	15 —
— Skibscapitain A. P. Linds Enke	10 —
— Skoemagermester Storms Enke	10 —
— Forgylde Irrogangs Enke	10 —
1837. Brændeviinsbrænder Tholbøls Datter	20 —
— Hørfabrikør Rosteds Enke.....	10 —
— Bogholder Amdrups Enke.....	20 —
— Boghandler Beckens Datter.....	10 —
— Inspecteur Schleisners Enke	15 —
— Skoemagermester H. Pedersen.....	10 —
— Malermester Blaumüllers Enke	10 —
— Smedemester Christensens Enke.	10 —
1838. Madam G. Holz.....	15 —
1839. Capitain v. Meinckes Enke	15 —
— Forhenv. Postbud D. Nielsen	10 —
— Afsst. Politiebetjent J. Warberg	10 —
— Møllermester H. P. Linds Enke	10 —
1841. Jomfrue J. N. Sommerfeldt	10 —
1842. Skræddermester Drelbergs Enke	10 —

J Alt vare 335 Ansøgninger om Gratification indkomne.

9. Selskabets Reservebud tilstodes en Understøttelse af 20 Rbd.; ligesom Forsamlingen ogsaa bevilgede, at Beløbet af de Gratificationer, som

tildeels i flere Aar have været tilstaaede Medlemmer, der nyeligen ere ved Døden afgaaede, og hvortil de vilde have været indstillede af vedkommende Repræsentantskaber, maatte nu indbetales til deres i Trang efterladte Børn, nemlig:

for Toldbetjent Hafs's Enke	15 Rbd.
— Major Lindboms Enke	15 —
— Kjøbmand Cantors Enke	20 —
— Grosserer Beyers Enke	20 —
— Oberstlieutenant Lunds Enke	20 —

10. Forsamlingen samtykkede i Administrationsens Beslutning, at der af Dverskuddet for 1845 af det brodstke Legat, ligesom forrige Aar, fordeles 24 Rbdlr. med 6 Rbdlr. til hver af de 4 af dette Legats Pensionister, saaledes at Resten af Dverskuddet bliver i Behold til eventuelt Brug efter Legatets Bestemmelse med 38 Rbdlr.

11. Endeligen optoges følgende 22 nye Medlemmer i Selskabet:

Afg. Toldbetjent Truellsens Datter, A. S. J.

Stræddermester Rifners Enke.

Fabrikør Sandberg.

Cand. philos. W. Winkel-Horn.

Kunstdreiersvend M. C. Knuzen.

Bagermester J. H. Klofou.

Guldsmedmester C. E. Fuglsang.

Afg. Havnecontrollør Staahls Datter, C. C.

Afg. Styrmand Fischers Datter, M. C.

Graveur L. Holst.

Portner ved Frederiks Hospital H. Jeppesen.

Handelscontoirist N. A. Rosling.

Desinateur C. A. Grunth.

Cigarmager P. C. Holm.

Snedkermester C. P. L. Bruun.

Bærtshuusholder D. H. Schmidt.

Muursvend C. C. Petersen.

Skræddermester E. W. Jørgensen.

Silke- og Lærredshandler C. U. H. Schmidt.

Stolemagermester H. C. H. Rjær.

Snedkersvend L. C. C. Medholt.

Tommersvend H. C. Lorenzen.

Til Slutning meddeler Administrationen, ifølge den i en tidligere Generalforsamling tagne Bestemmelse, Underretning om de Legater, som fiden Selskabets Stiftelse ere det tildeelte, og indbesattede i dets Fonds Beholdning, nemlig:

Aar 1805. Grosserer Niels Brocks Legat efter Testament af 19de Februar 1786 og 24de Februar 1802. . . . . 5062 Rbd. 22 $\frac{1}{2}$ D. C.

— 1812. Student Grells Legat. . . . . 1000 Rbd.

— 1827. Enkefrue Charlotte Amalie Bønckes Legat, imod 5 pCt. Livrente. . 2000 Rbd.

- Mar 1829. Caroline Legatet, stiftet af en Deel af Selskabets Medlemmer i Anledning af Hendes Kongelige Høihed Prindsesse Carolines Formæling den 1ste August samme Aar . . . . . 2500 Rbd.
- 1839. Enkefrue, Etatsraadinde Rosveds Legat, 500 Rbd.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab den 14de Marts 1846.

J. C. Lund. E. Clausen. D. Borgen.

Carl S. Groth.

En Udflugt fra Athen til Kalamaki,
Korinth, Mykane, Tyrinth og
Nauplia i Aaret 1842.

(Fortsættelse.)

Vi vare nu indenfor Ringmurene, men vi havde endnu omtrent den halve Vej at tilbagelægge. Det er vist den høieste og største Fæstning i hele Verden. 200 Familier have havt deres Boliger indenfor dens Mure, og man seer endnu de ødelagte Huse og Moscheer. Her gives mange Brønde med herligt Vand, men Pirenekilden, som der har sit Udspring, udmærker sig fremfor alle. Vi fik en Soldat med, som skulde vise os de mærkværdigste og smukkeste Steder. I denne Orken hørtos ikke en Lyd, uden vore egne Trin og Soldatens eensformige, uinteressante Fortælling. Vi kiendte dog alting bedre end han. Endelig kom vi paa det høieste Sted, og for ret at nyde den skionne Udsigt steg vi op paa Ringmurene. Hvor her var deiligt! Byen er kun ussel, men den ligger paa en frugtbar Slette, omgiven paa tre Sider af Bierge og Høie og paa den fjerde Side af Havet. De Bierge, som nedenfra saae høie og steile ud, laae nu som yndige grønne Floielspuder ved Foden af den

alvorlige, majestætiske Fæstning, der lignede en Bedstefader, omgiven af sine Bornebørn. Den Iepantiske Havbugt strakte sig som et bredt, mørkeblaat Baand paa den ene Side af Isthmus og Bugten ved Kalamaki paa den anden. Isthmus, som vi havde brugt flere Timer til at ride over, saae nu ud som man kunde spænde fra den ene Strandbred til den anden. Paa dette Sted har formodentlig Nestor faaet den store Idee at grave den Canal, der skulde forene de to Have og giøre Morea til en Ø. Vi havde gierne opholdt os længere paa dette Sted, der rigeligt holdt os skadesløse for alle vore Anstrengelser og Farer, men vi maatte skynde os for ikke at begive os for sildigt paa Touren til Nauplia. Vi vendte os nu igien til Ndelæggelsens Skueplads, hvis dybe Taushed kun blev afbrudt engang af en Flok opskrækkede Algerhøns og en anden Gang af en sky Ræv, der i største Hast og af Frygt for, at dette Besøg gialdt hans Pels, søgte at vinde sin Hule. Vor Fører fortalte, at her ogsaa fandtes Farer, og at den saakaldte Commandant ofte med sine Venner havde holdt Jagtpartier imellem Bussene og Ruinerne.

Endskiøndt vi allerede havde tilbragt 2 Timer deroppe, vare vi dog knap kommet halvveis om-

kring. Der var saa uhyggeligt, og Solen brændte saa forfærdeligt, at vi besluttede at gaae tilbage. Vi bleve inviterede til Commandantens for at indskrive vore Navne i en Bog, hvori alle de Reisendes Navne vare optegnede, der havde besøgt Fæstningen. Vi bleve beværtede med Syltetøi, og drak af det kolde Kildevand, der smagte os fortræffeligt, uagtet det ikke var saa forsigtigt som behageligt at drikke det. Her fandt vi ogsaa de eneste Levninger fra Oldtiden. Det var endeeel corinthiske Kapitæler, som Commandanten havde stillet paa Hovedet og saaledes brugt som Hævestole. Fra Vinduet af saae vi en anden Fæstning, der ligger lige overfor, som en Storkerede, paa en lodret, enkeltstaaende Klippe, der paa alle Sider er omgiven af dybe Afgrunde; den er meget mindre, temmelig godt vedligeholdt og forekom mig lige saa uindtagelig som den, hvorpaa vi befandt os. Den bliver kaldt Penteskufia (fem Huer); om den existerede i den gamle Tid og førte det samme Navn eller ikke, det overlader jeg Archæologerne at bestemme.

(Fortsættes.)

F. B. M a n s a.

Balanceret Status

af det forenede Understøttelses-Selskabs Formue den 31te December 1845.

1845.	Skal eie.	Rbd.	f.	1845.	Gier.	Rbd.	f.
	Selskabet eiede den 1ste Januar 1845.....	149224	42		Selskabet eier den 31te Decbr. i Obligationer ...	132800	
	Overskud af Selskabets Virksomhed i 1845	1734	54		nemlig 100000 Rbd. i Rgl. Obligationer mod		
	Deraf skulde efter Lovens ¼ Deel af det				Stadsgjælds Directionens Inscriptionsbeviis og		
	calculerede Overskud tillægges Fondet				4100 £St. i danst-engl. 3% Obligationer		
	nemlig.....1387 Rbd. 89 f.				evalicerede til den antagne Værdi 800 pr.		
	Resten er desuden indvunden.. 346 — 61 =				100 £St. er 32800 Rbd.		
	1734 Rbd. 54 f.				Samt de i dette Aar indkjøbte 2 Stkr. danst-engl.		
					3% Obligationer tilsammen 200 £St. for		
					1584 Rbd. 56 f. men optages i Balancen		
					efter hidtil fulgt Vedtægt for 800 pr. 100 £St. 1600 —	134400	
					hvorimod Forskjellen findes anført i Regnskabet		
					paa Conto for generelle Omkostninger.		
					Harde tilgode for rentefrie Ublaant.....	10988	
					Casse-Beholdning. a. Contant.....	4886	20 f.
					b. Restancer	684	— 76 =
						5571	
		Rbd.	150959			Rbd.	150959

Kjøbenhavn den 31te December 1845.

J. C. Lund.

E. Clausen.

D. Dorgen.

Carl S. Groth.

General-Extract af Regnskabet

for det forenede Understøttelses-Selskab for Aaret 1845.

1845.	Indtægt.	Rbb.	ß.	1845.	Udgift.	Rbb.	ß.
	Ugentlige Indtægter for Ugebladet	3288	32		Pensioner	4498	72
	For Lovbøger	83	16		Gratificationer	3815	
	Halvaarlige Contingenter.....4471 Rbb. 36 ß.				Lønninger	1600	
	hvorfra gaaer uerholdelige Refiancer..... 79 — 78 =	4391	54		Generelle Omkostninger.....	494	76
	Renter	5081	4		Ugebladets Trykning m. m.	701	
					Overskud overført paa Formues Conto.....	1734	54
		Rbb.	12844 10			Rbb.	12844 10

Kjøbenhavn den 31te December 1845.

J. C. Lund.

E. Clausen.

D. Dorgen.

Carl S. Groth.

Borger-Vennen.

Oppte og Halvtredstindstyvende Aargang.

Nr. 13.

Løverdagen den 28de Marts 1846.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seibelinste Officin.

Bekjendtgjørelse.

Mandagen den 30te Marts d. A. Eftermiddag Kl. 6 afholdes en Repræsentantforsamling i Selskabet i Forsalen til Høiesteret paa Prindsens Palais bag Slottet, i hvilket Møde der i Overensstemmelse med Lovens § 34 foretages Valg paa nye Repræsentanter m. v., hvortil D'Her. Repræsentanter indbydes.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab, den 2^{den} Marts 1846.

J. C. Lund. E. Clausen. D. Borgen.

Carl S. Groth.

En Udflugt fra Athen til Kalamaki,
Korinth, Mykane, Syrinth og
Nauplia i Aaret 1842.

(Fortsættelse.)

Vi toge Afsted og gik ned, endnu engang vendende os om, for at overskue det Hele. Det Indvendige af Akrokorinthos laae som et stort Landskab med Byer, Bierge og Dale udstrakt for os. Med gik det i kort Galop. Vore Drex holdt sig i en ærbødig Afstand, sandsynligviis frygtende for en Afstedshilsen, lig den Velkomsthilsen, de fik ved vort første Bekjendtskab, og uden videre Hændelser, undtagen et Par Gange mod vor Billie at sætte os, naaede vi vort brillante Værtshuus, hvor en endnu brillantere Frokost og vore Heste allerede længe ventede os. Efter nogenlunde at have tilfredsstillet vor sunde Appetit og efter at have faaet nogle usle Korinther, de eneste der vare at opdrive i hele Byen, hvoraf jeg dog har opbevaret en værdig Prove, og kiøbt en Haandsfuld gamle korinthiske Kobbermonter for godt Kiøb, lavede vi os til at reise videre og

Vi spurgte Konen om vor Skyld. —

Forlegen syntes hun at være

Hvormeget vel hun skal begiære;

Dog endelig hun fatter Mod
 Og siger: „Manden er ei her,
 Men om i femten Drachmer gi'er
 For Rattely og hvad I nød“ —
 Det var en Høne og et Brød,
 Fem Ug, hvoraf det Gne stank,
 To, tre Sardeller og lidt Viin —
 „Saa vil jeg ei forlange meer.“
 Den Gne til den Anden seer;
 Men saadant noget ikkun skeer
 Paa Grækenlands de frie Ryster,
 Hvor hver begiærer hvad ham lyst.
 Dog vi betalte, taug' og drog',
 Da Klokken netop ell've slog,
 Ud af den lille Bye Korinth.

Da vi skulde bestige vore Heste, skyndte jeg
 mig at udsøge den smukkeste, for dog at komme
 lidt standsmæssigt ud af Byen. Vi vare ikke
 komne langt, førend jeg allerede havde Leilighed
 til at angre min Egentiærlighed og fortryde mit
 Valg; thi min Rosinante gjorde sig al mulig
 Umage for, fra en modig Amazone, at ombanne
 mig til en forslaaet Græsrytterstke. Da dette ikke
 lykkedes, bestræbte den sig for at bide mig i
 Fodderne, saa at jeg meer end een Gang nær
 var staaet paa Hovedet af den tyrkiske Samari,

der netop var Marsag i, at den smukke Hest opførte sig saa ugalant imod en Dame.

Vi rede i nogen Afstand langs med den smukke Iepantiske Havbugt, saae det gamle, for sin Rigdom saa bekiendte Zythion, nu kaldet Basiliki. Det var imidlertid blevet frygtelig hedt, endskiondt vi vare i October, og saavel Driverne, der hele Veien løbe ved Siden af os, som Hestene stønnede og pustede. Der var ikke et Træ, ikke en Busk, der vederqvægede os med sin Skygge. Vi dreiede nu af til Venstre og vendte saaledes Ryggen til Havet og Korinth med sin smukke Slette. Skade, at ikke Hovedstaden for Grækenland er anlagt paa dette Sted!

Veien førte os nu ind i en vild Biergegn, hvor vi ikke havde nogen Udsgt, da den paa begge Sider er begrændset af Klipper. Denne Vej, der iøvrigt for Grækenland er ret god, bliver af Grækerne bæret med Navnet „Kiorevei,“ en Titel hvorpaa den aldeles ingen Forbring kan gjøre, men da den anden, som ogsaa fører giennem denne Klippeegn, er endnu meget vildere, saa ville vi antage, at det kun stæer for at skielne dem fra hinanden. Endelig kom vi til et Sted, hvor vi i Jorden opdagede et Hul, som vi vilde have anseet for en Røvehule, hvis

der ikke ved samme havde viist sig en Skikkelse, der i det mindste udvortes havde Lighed med et Menneske, og som ved Hielp af Levningerne af en Vandkrukke paatog sig en Ganymeds venlige Tjeneste. Intet kunde i denne Orken være os fikerkommere, og efter at have slukket vor Tørst med det lunkne Vand rede vi videre, hilsende giennem en Aabning i Klippen nu for sidste Gang Akrokorinth, der allerede ved Frastanden havde faaet en hvidblaa Farve. I en lang Strækning var aldeles ingen Afverling, uden at vi snart rede paa den ene, snart paa den anden Side af Floden Inachos, undertiden midt i den, ligesom Veien førte os. Endelig naaede vi et Sted, hvor en viid, men ikke glædelig Udsigt aabnede sig for os. Hele Landet laae udyrket og begroet med Lyng eller Thimian, hvilken sidste udbredte en saadan Bellugt, at vi nogenlunde forsonede os med dens bedrøvelige og eensformige Udseende. Det Bedste, vi fik Die paa, var Chanen, hvor vi vilde fortære vort Middagsmaaltid. Dette Værtshuus saae allerede i Frastand ikke meget reputeerligt ud, en Omstændighed, der ikke forringedes ved at tage det nærmere i Diesyn. Allerede langt borte brøde vi vore Hierner med, hvor dog vel Indgangen til denne Helligdom

kunde være. Vore Heste bragte os snart ud af Forlegenheden ved sporenstregts at trave hen mod Eugen, der tiende istedet for Vindue, og som strax blev aabnet for at tage imod Gæsterne. Standspersonerne holdt deres Indtog giennem Vinduet; Driverne og Hestene gik ind i det samme Rum ad en Aabning, der var for lav til at kaldes Dør. Da vi spurgte Folkene, hvorfor Døren var gjort saa lav, at man havde ondt med at finde den, svarede de, at det var skeet af Frygt for Tyrkerne, medens de regierede; thi naar en reisende Muselman saae en saa lav Dør, red han hellere forbi end han gjorde sig den Umage at bukke sin Ryg. Dengang existerede Eugen ikke.

Vi udframmede nu vor Fourage og vilde lave os lidt Kaffe, haabende ret at gjøre os tilgode, da vort Brød med Get var forsvundet. Et Blik paa de muslende Heste lod os ikke i Bildfarelse angaaende den Vej, det var gaaet; thi da de ganske frit spadserede omkring imellem os og saae Opdækningen, syntes de, at de havde den første Ret til at forfriske sig. Paa Reiser maae altid Dyrene sulte hele Dagen, og det er knap, at man tilsteder dem en Drik Vand; „de blive for doovne, naar de leve for godt.“ Vi fik

med Møie opdrevet en Smule sort Brød til vore forsultne Børn; de stakkels Guiduria fik deres Forslugenhed betalt med Stød og Slag. Medens vi vare beskæftigede med at fortære det, som Dyrene havde ladet os beholde, traadte en Underofficeer ind, der strax lod til at betragte min Mand's Gevær med Velbehag og erkjendte sig om han var forsynet med en Tilladelse af Dyrigheden til at bære Vaaben. Desværre havde vi glemmt dette Document i Athen, og han vilde nu fratage os Geværet, hvilket kun blev forhindret derved, at L. skruede Laasen af; thi et Gevær uden Laas er jo ganske uskadeligt.

Vi travede nu saa hurtigt som muligt afsted, for før Solens Nedgang at naae det Sted, hvor vi maatte blive Natten over; da der kun gives eet Værtshuus paa denne Steppe, havde vi intet Valg. Langs med Veien stode Myrtherne i Blomster og Gumara (Jordbærtræet) prangede med sine smukke røde Bær. Børnene begyndte at kiede sig ved det evige Ginerlei, da de ikke havde den Glæde i at beskue Naturens Skønhed som vi. Der hialp hverken Trudsler eller Bønner, vi maatte sætte dem ned, og de spadserede et Stykke Wei med Agagjaterne ved Haanden. Solen nærmede sig betydeligt Grændserne for sin Løbe-

bane for denne Dag, da den næsten uoverskuelige Slette ved Argos aabnede sig for os. Vi kunde ikke tilbageholde et Udraab af Henrykkelse. Langt borte laae Bugten ved Nauplia som et Solvbaand, der adskilte Sletten fra de høie Bierge i Morea; noget nærmere til Høire Borgen Larissa ved Argos; atter til Venstre Mikane, Agamemnon's Borg; ved Foden af denne den lille beskedne Landsbye Karavatti; ved Siden af os en venetiansk Ridderborg, og en stor Abning i Klippen viste os den nemæiske Loves frygtede Opholdssted. Foran os paa den frugtbare Slette saaes vort Nattequarteer, den usle Chan, som en lille Tue. Aftensolens magiske Belysning udmalede for vor Phantasie endnu mange andre Yndigheder, som forsvandt ved nærmere Jagttagelse.

(Fortsattes.)

F. B. M a n s a.

Borger-Vennen.

Otte og Halvtredstindstyvende Aargang.

Nr. 14.

Løverdagen den 4de April 1846.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seidelinske Officin.

En Udflugt fra Athen til Kalamaki,
Korinth, Mykane, Tyrinth og
Nauplia i Aaret 1842.

(Fortsættelse.)

Da vi nærmede os til Chanen, hørte vi en lille Griis jammerligen skrige og saae Hønsene flyve ængstelig omkring, men anede ikke, at vi vare Marsagerne til disse Blodsudgydelser. Først da vi vare stegne af og havde taget Kornloftet i Besiddelse, som Værten ved Hielp af en forslidt Kofst og meer end eengang bevisende Sandheden af det gamle Ordsprog, „nye Koste feie bedst,“ havde bestræbt sig for at omskabe til et nogenlunde menneskeligt Opholdssted for en Nat, erfarede vi, at den forsigtige Hellener strax, da

han saae Reifende nærme sig hans Bopæl, havde slagtet det Bedste, han eiede, for at sætte det for sine Gæster. Der blev nu tændt Ild udenfor Huset, Grisen heel og holden sat paa en Stok, saaledes dreiet over Gløderne og stegt lidt udenpaa, ved hvilket Arbeide vore Drivere hjalp til, i Forudfølelsen af den Nydelse, der ventede dem ved Fortæringen af de Levninger, der uden tvivl vilde falde af til dem. Værten bredte en stor Straamaatte ud paa Gulvet, satte et Leersfad med Grisen paa, lagde Knive og et Afkebrød frem og bød os tage tiltakke med det simple Maaltid; „der kom saa sieldent fornemme Gæster under hans Tag“; her lagde han Armene overkors paa Brystet, bukkede dybt og overlod Grisen til dens fortiente Skiebne; medens han selv gik baglænds ned ad Trappen. Om dette skete af Uerbødighed eller Nødvendighed, veed jeg ikke, da vi andre maatte gjøre ligeledes for ikke at komme paa Hovedet ned ad denne Hønsfestige. Efter fuldendt Maaltid, hvorved Driverernes egennyttige Iver blev belønnet langt over Fortieneste, idet de fik over Halvdelen af den delicate Steeg til deres Disposition, og under hvilken Forretning vi bestandig horte dem i afbrudte Sætninger, naar deres Tænders Glid tillod det, rose Værtens Klogskab

og vor Gævmildhed; — lagde vi os til Hvile paa Straamaatten, med Reisesækkene under Hovedet, et Leie, der ikke var meget beqvemmere, end naar Bedstemoder hjemme lagde sig paa Forhøiningen med en Bog under Hovedet.

Bed Solens første Hilsen stode vi allerede færdige at gaae til Agamemnons Borg. Det var temmelig langt, og den fikere Sol allerede paa Pletten for at ledsage vore Skridt med sine brændende Straaler. Vi kom først til den saakaldte Agamemnons Skatkammer. Dette overraskede os mere, end vi havde ventet. Det er bygget i Form af en Vikube af store, langagtig firkantede Stene, der ere lagte ovenpaa hinanden. Men hvilket næsten overmenneskeligt Arbeide har det været at bringe disse Steenmasser i en saadan Retning, at de ikke ere styrtede sammen. Udenfor seer det ud som en Høi, har Indgang igiennem en stor Port, der er bygget af tre store Stene, een paa hver Side og den største ovenpaa. Sandsynligviis er Jord bleven opdyngtet senere, efterat Bygningen var fuldendt, for at det udenfra skulde ligne en naturlig Høi og dermed forhindre, at man her skulde søge de Rigdomme, som man sagde, at Kongen opbevarede paa dette Sted: et værdigt Gemmested for den Tids

Rigdomme. Det lader til, at Agamemnon selv har været fornøiet med sit Arbeide, da han har valgt en anden mindre, men naturlig Hule, der findes bag ved den kunstige opførte Bifube, til sit Begravelsessted. Her var det ganske mørkt, og da vi gierne vilde see det Indvendige af Hulen og ikke havde medbragt noget Slags Fyrtøi, saa maatte vi skyde ind i Tidflerne. Disse begyndte at brænde, og vor Fører greb strax nogle tørre Grene, tændte dem an, og saaledes løbe vi hver med sin Fakkell ind i Hulen. Inde i denne laae i Midten en Dynge Stene, og her var det, at de jordiske Levninger af den store Konge bleve hensatte. Af ham findes der ingen Efterladenskaber meer, men vel af de Gæler og Faar, der her udhvile sig efter Dagens Hede og Besværligheder. Vi vendte os nu til den Høi, hvor Borgen Mikane har ligget. Paa nogle faa Mure nær er kun Porten tilbage, igiennem hvilken Agamemnon ofte foer, staaende i sin Vog. Over Porten kneise to Løver i Hautrelief og skue ligegyldige ud over Sletten. Saa mange Aarhundreder ere henrundne over deres Hoveder, og endnu holde de lige saa standhaftig Agamemnons Vaaben opreist, som i den Tid, han selv forte Skioldet. Endnu ere de ikke blevne afløste fra

deres Pligts Opfyldelse, og ville formodentlig blive staaende til Dommедag, hvis ikke en eller anden medlidende Værd skulde føle sig forpligtet til at føre dem i Triumph til London.

Vi søgte og søgte imellem Gruset, men fandt kun nogle ganske ubetydelige Potteskaar og den gamle Kniv, som vi have sendt hjem. Da vi vare i Begreb med at gaae ned, viste vor Fører os til Brønden paa Borgen, hvis Vand skal være meget godt. Skade, at vi ikke havde noget at trække Vandet op med, for dog at drikke af den samme Kilde, som havde lædsket Agamemnon, naar han vendte hjem fra sine Tog. Fra Borgen havde man en viid Udsigt over Sletten til Argos, Havet og den modsatte Strandbred. Vi gik nu ned til Landsbyen Karavatti, hvor vi ventede at faae nogle gamle Mynter at kjøbe; men de mistroiske Indbyggere paastode, at de ikke vare i Besiddelse af nogle, endskiondt vi viste dem Pengene, som vi vilde give derfor. Undertiden bleve Folk sendte omkring af Regieringen for at indsamle Antiker og Mynter, og hvor de finde dem, tage de dem uden videre; derfor vilde Landsbyfolkene ikke rykke ud med dem til os, da de frygtede for, at vi ogsaa vare saadanne Udsendinger.

Vi belavede os nu til at reise videre. Bærten i Kararatti var ikke nær saa uforstammet som Madamen i Korinth; thi for to Drachmer fik vi baade Mattely, en Hone, en Griis og en Oka udmærket god Tobak. Veien var nu saa lige som et Stuegulv; det gik derfor i Trav fremad imellem Tobaksmarker, der paa begge Sider strakte sig saa vidt som Diet naaede. Tobaksblomsten har en violetrød Farve og en stærk, nerveangribende Lugt. Naar Bladene have naaet den tilbørlige Størrelse, blive de affkaarne, trukne paa uldne Snore og ophængte; naar de ere tørre, ruller de fast sammen i Bundter og graves da ned i Jorden, hvor de blive liggende, indtil de ere visnede.

Vi lode Argos ligge til Høire, men kom dog nær nok for at kunne see, at det laae meget smukt med sine hvide Huse imellem grønne Viinhaver, og nogle store Træer, hvoraf vi paa hele Euren ingen havde seet, fuldendte at gjøre Landskabet smukt. Borgen Larissa laae noget fra Byen med en herlig Udsigt til Havet, noget som de Gamle altid stræbte efter at have fra deres Borge.

Vi vare nu ved en lille Landsby, hvor den sidste Kilde, vi vilde træffe paa vor Vandring, befandt sig, og vi besluttede derfor at slutte den Tørst, som vi ventede at faae, medens vi kunde erholde Vand. Til den Ende steg vi af og gik ind i et Huus, hvor Landsbyens Geistlige sad med forslagte Been oppe paa en Bænk og smøgede sin Papisstigar. Jeg tog ikke i Betænkning, efter at have hilst paa ham, at sætte mig ved Siden af ham, da der ikke gaves to Bænke i

Huset. Diebliffeliggen reiste han sig og gik udenfor, ladende mig i Uvished om det Skete af sin Gøelse, for ikke at være overflodig Tilskuer ved vort tarvelige Maaltid, eller af Frygt for at min fiætterske Nærhed skulde kunne rokke hans orthodore Begreber. Men han kom, som man siger, fra Regnen under Tagdryppen; thi her havde E. indladt sig i Samtale med nogle Grækere om de gamle Helte og deres Bedrifter og undlod ikke tydeligt at yttre sin Enthusiasme for den sundne Tid. Dette var meer end hans rettroende Drer kunde taale, og han søgte sin Celle, for indenfor dens fredelige Mure med Ro og Fred at kunne fordoie den Landsnæring, han havde faaet, og som saa sieldent blev ham til Deel. Vi blandede os nu ogsaa i Samtalen, under hvilken Vorgesmesteren fra Argos nær havde tabt baade Næse og Mund, idet han beundrede den Lethed, hvormed vi talte det Græske — det vil sige Folkesproget, thi det bedre Græsk befatte vi os ikke med, derfor have vi vore gode Grunde — og endnu mere at et Fruentimmer kiendte noget til Historie og Geographie. Det var rigtig Skade, at den Geistlige havde truffet sig tilbage; han havde maaskee kunnet lære meer i denne Time, end ellers i sit hele Liv.

Vi toge nu Veien til gammel Tyrinth — det nye Tyrinth bekymrede os ikke — for at see Herkules's Borg med de cyclopiske Mure; vi naaede det, uden at opleve andet, end at blive overfaldne af 10 til 12 Schæferhunde, hvorved vore Førere udviklede en stor Behændighed i at forsvare sig med Steen og en dygtig Krabadst, som de altid føre med sig, idet de dreiede sig saa

hurtig rundt, at den vide *Fustanella* stod omkring dem som en opspændt *Parapluie*. Det vilde dog vist være gaaet galt, hvis ikke *Gieren* til *Hundene* havde gjort *Ende* paa denne ulige *Kamp*.

Tyrinth har været bygget i en langagtig *Firkant*, forsynet med *Taarne* paa alle 4 *Hjørner*, hvilket vi kunde see af *Grundmurene*, der endnu ere temmelig godt vedligeholdte. I *Gaarden* vorede en heel *Alger* tyrkisk *Hvede*. Paa *Midten* af *Borgen*, ud imod *Havet*, laae en *firkantet* *Steen*, hvorpaa *Herkules's* *Billedstøtte* skal have staaet. Under *Bygningen*, som gierne kunde gjøre *Fordring* paa at regnes imellem hans *Kæmpearbejder*, er en *underjordisk* *Gang*, bygget af *tilhugne* *Steen* og opad spidst *tilløbende*. Vi forsøgte at *afhugge* *Stykker*, men *Steenmassen* var saa haard, at det kun lykkedes efter megen *Anstrengelse* at faae nogle *smaa* *Stykker*. L. *affyrede* sit *Gevær*, men det gav næsten intet *Raal*. Vi fandt ogsaa her nogle *antike* *Skaar* af *Taarer* *krukker*, som de *Gamle* altid havde ved *Haanden* ved *hoitidelige* *Leiligheder*, og jeg fandt en *Ring*, Gud veed af hvilket *Metal*, som jeg bærede med *Navnet* *Herkules's* *Forlovelsesring*.

Det var hans *Borg*, og det var hans *Ring*;
Men af ham selv var *Ingenting*.

(Sluttes.)

F. B. M a n s a.

Borger-Vennen.

Otte og Halvtredstindstyvende Aargang.

Nr. 15.

Løverdagen den 11te April 1846.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seidelinske Officin.

En Udflugt fra Athen til Kalamaki,
Korinth, Mykane, Tyrinth og
Nauplia i Aaret 1842.

(Slutning.)

Da vi igien kom til de Dørige, pubsede vi os lidt, for dog at komme anstændigt ind i Byen. Det lykkedes os kun slet, da denne Klattren op ad Bierge og imellem Tidsler havde efterladt tydelige Spor paa vore Klæder, og vi havde nok at gjøre med at holde sammen paa Stumperne, der vare tilbage. Hvor trætte vi end vare af tre Dages Riden, saa ønskede vi dog først i Tusmørket at komme til Nauplia, men førend Solen var ganske nede, vare vi i Pronia. Her stege vi af i det første det bedste Værtshuus, hvor der

snart samlede en Mængde Menneſker, for at ſee diſſe tre Fruentimre med to Børn, der vare ankomne; de kunde ikke begribe, at vi vilde udfætte os for ſaa mange Beſværligheder uden at have anden Henſigt dermed end den: at ville ſee ſig om i Verden. De beſtormede os, for at faae at vide hvem vi vare, men vi iagttog dermed en ſtreng Taushed, for ikke at blive belæſede med Bønſkrifter og Anliggender, der ved vor Hielp ſkulde forfremmes til Kongen og Dronningen. Vi traf her en Bekjendt, ſom tilbød os ſit Huus, et Tilbud, ſom vi med Taknemmelighed antog, og ſaaledes holdt vi vort Indtog i Nauplia, forrevne i Klæder og forbrændte af Solen, „men dog glade, thi vi havde forvundet vor Seier.“ Om Aftenen ſpadserede vi lidt omkring i Gaderne, endſkiøndt jeg havde en frygtelig Hovedpine, der beſtandig tog til, og om Natten udbrod i en heftig Feber. Dagen efter var det Dronningens Navnedag, og den blev feiret ved Kanonernes Torden fra Fæſtningen Palamid og Itſch=Kalé. Det var lidt anderledes, end naar de athenienſiſke Kanoner plaffe 25 Skud paa Feſtdagene, Morgen, Middag og Aften. Nauplia ligger vel ſmukt, men dog for indeluffet af Bierge, Havet og en Sump, der gjør Luften uſund, iſær om

Sommeren. Jeg tvang mig og blev saavidt Herre over min Feber, at vi gjorde nogle Besøg og spadserede paa Voldene og Fæstningsværkerne om Eftermiddagen. Henimod Aften begave vi os med alt vort Gods til Rector Anselms Huus, da vi af det første, hvori vi havde taget Qvarteer, formeligen bleve fordrevne af Væggetøi, der hele Natten ikke lode os et Dieblis No. Jeg havde haabet her at faae en Seng, da Manden baade var gift og bosat, men til al Ulykke var hans Kone med hele hans Familie bortreist, og havde, som man maa gjøre her tillands, taget alle Bequemmeligheder med sig, saa jeg ogsaa her maatte tage tiltaffe med et tarveligt Leie paa Gulvet, en Plads, der just ikke er at anbefale for en af Feber Lidende. Ved denne kiedsomme- lige Sygdom blev Opholdet i Nauplia særdeles ubehageligt. Der var forberedt saa mange Eyst- ture og Middagselskaber, som vi nu gif glip af. Min eneste Tanke var, saa snart som muligt at komme tilbage til Athen, hvortil Vægerne ogsaa raadede. Men flere Forretninger nødede E. til at blive i to til tre Dage, og jeg maatte i denne Tid campere paa Gulvet. Fra Dr. Anselms Vindue saae vi det Mindesmærke, som Billed- hugger Siegel har sat over de i Kampen for

Grækernes Frihed faldne Bayrere. Det er en i Klippen udhugget, sovende Løve. Den er 22 Fod lang og anbragt saa høit, at den nedefra kun seer ud som en Kalv. Vi saae udenfor Nauplia paa Sletten, hvorledes Binden hvirvlede Støvet sammen og tog Alt med sig, hvad den traf; tilsidst foer en Støvsoile i Veiret og hvirvlede endnu et Par Gange omkring og forsvandt. Hvert Dieblif gientog dette Skuespil sig for os, til vor store Morskab, saalænge vi selv ikke hvirvlede med.

Endelig kom det Dieblif, da vi kunde gjøre os reiseferdige, eftersom vort Skib, som vi havde ladet selle omkring, imedens vi gjorde Turen til-lands, var ankommet i Havnen. Vi indskibede os om Eftermiddagen, lettede Anker og forlode Nauplia. Binden, der hele Dagen havde været god, slog nu om og blev stik imod. Vor Kaptain troede dog at kunne bringe os et Par Mile fremad ved at krydse, men hans Anstregelse var forgieves, og Scenerne fra den første Nat gientog sig med fordoblet Kraft. Til sidst maatte han beqvemme sig til at løbe ind i Fort Toulon og forblive her Natten over. Denimod Morgen, da Binden, endskiøndt svag, dog lod til at rette sig lidt mere efter vore Ønsker, vovede vor lille

„Kastor“ igjen at gjøre et Forsøg paa at nærme sig Athen. Det lykkedes ogsaa for en Deel; thi da vi vaagnede, befandt vi os udenfor Spezzia, hvis By af samme Navn var bygget op ad Skraaningen, som Strandbredden danner. Denne Des Indbyggere udmærkede sig i Særdeleshed i Frihedskampen. Jeg har aldrig seet saa mange Vindmøller, som her. Bort Skib gled langsomt forbi og stod tilsidst ganske stille. Det var til at blive forrykt over. Af Riedsommelighed gave Skibsfolkene sig til at fiske, og Frugten af deres Glid var endeel af de saakaldte Barbunia, en velsmagende Fisk med utallige Been. De bleve ristede over Gløder; der blev gydt Eddike og lidt Olie over dem, og saaledes vare de en Delicatesse for Folkene, der ikke kunde begribe, at vi ikke holdt af denne Ret. Der opstod nu en Vind, der rigtignok var for svag til at drive Skibet uden Folkenes Hielp. Man gav sig nu til at roe af alle Kræfter, og saaledes naaede vi om Eftermiddagen den lille De Dokos, der ligger lige over for Hermione. Ved den lille De befandt sig en, af Naturen dannet Havn. Her løb vi ind, for at udhvile os efter de Anstrengelser og den Riedsommelighed, vi havde udstaaet. Vandet var noget lavt, og derfor kunde

Skibet ikke løbe ind til Landet. Der blev nu fra Skibet til en stor Steen lagt en bred Plare, paa hvilken vi spadserede ligesom Hønsene, naar de hjemme balancerede paa Vognstangen. Vi maatte endnu hoppe som Skader fra een Steen til en anden, for at naae Strandbredden, der var lidt steil, saa at vi endog til Slutningen maatte vise vor Færdighed i Kravlekunsten, førend vi naaede Spidsen af Den. Det var netop nu Tiden, da Olivenhøsten foretoges. Indbyggerne gik derfor og samlede Oliven, ganske ligegyldige og uden at yttre den ringeste Forundring eller Nysgierrighed over dette uventede Besøg. Vi agtede i Sandhed heller ikke at gjøre Fordring paa deres Gæstfrihed. Under Skyggen af et Oliventræ leirede vi os paa Tæpper og Kapper, som vore utrættelige Sømænd bragte os. De gave sig derpaa ifærd med at lave os en Pilaw af en Høne, som vi havde medtaget fra Nauplia. Den var snart færdig, og vi lode os dette Maaltid smage fortræffeligt, for saavidt Feber og Søsnyge tillode det. Endnu havde Vinden hverken forandret eller forstærket sig, og jeg var nær ved at tabe Taalmodigheden. Vor Kaptain mente imidlertid, at det var bedst at begive sig ud paa Søen igien. Jeg veed ikke noget mere kiedsom-

meligt end en Søreise uden Vind. Saaledes dreve vi Dagen hen, og om Aftenen saae vi endnu Hermione og Spezzia med sine Møller i det Fierne. Den næste Morgen traf os udenfor Hydra, hvis By, ligesom Spezzia, er bygget terrasseformigt op ad den stejle Strandbred. Hydrioterne have, som bekiendt, ikke mindre tappert forsvaret sig i Frihedskampen, og de store Rigdomme, hvoraf de vare i Besiddelse, have de næsten ganske mistet deels ved Krigen deels ved Jordskielv, som til forskjellige Tider hiemsøgte denne ulykkelige Ø. Her hersker en stor Reenlighed. Den har herligt Vand, men ikke et eneste Træ. Marsagen hertil siges at være, at der paa Den fandtes en meget giftig Slange, der formerede sig saa overordentligt, at ikke alene Indbyggerne maatte bukke under for dens Bid, men ogsaa deres Giorder bleve aldeles ødelagte. Derfor antændte Hydrioterne alle deres Skove, og lode dem brænde ganske af, det eneste Middel til at udrydde deres Plageaander.

Nu begyndte Vinden at blive stærkere, og vi fik nu den ypperligste Medbør, saa at vi skjøde en stærk Fart forbi Paros, som egentlig havde været et af Maalene for vor Reise, forbi Samala med dens berømte Citronskov og løbe for fulde

Seil ind i Piræus om Eftermiddagen Klokken 3. Her bleve vi modtagne med den Efterretning, at Majestæterne allerede et Par Dage i Forveien vare komne tilbage fra deres Reiser. Vi ilede nu med at naae vor Bolig, som vi fandt ganske tom, da vor Tiener havde benyttet sig af vor Fraværelse, for at more sig og giøre Besøg. Først sildig kom han hjem, ikke lidet forundret og forstræffet ved at finde „Borgen“ oplyst, og os der, os, som han troede mange Mile borte.

Efter denne Tur fik jeg et Tilbagefald af min Feber, som antog en nervøs Charakter og holdt mig paa Sygeleiet i 6 Uger. Pirenes Kilde har vel været den fornemmeligste Aarsag dertil. Dog, jeg har kun lovet Dig en Beskrivelse af Reisen, og med denne beder jeg Dig at tage tiltakke som den er. Den er rigtig nok høist ufuldkommen; men jeg er hverken Geograph, Historiker eller Alderdomsforsker. Jeg skriver kun hvad der falder mig ind og det paa Anholts Maal.

F. B. Mansa.

Borger-Vennen.

Otte og Halvtredstindstyvende Aargang.

Nr. 16.

Løverdagen den 18de April 1846.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seidelinske Officin.

Bekjendtgjørelse.

Fredagen den 30te Marts d. A. afholdt det forenede Understøttelses-Selskab en Repræsentant-forsamling som bivaanedes af 23 Repræsentanter og hvori følgende foretoges:

1. Bevilgede man at Enken efter nu afdøde Guldsmedmester Malmborg der ved General-forsamlingen den 6te Marts var tilstaaet en aarlig Pension af 25 Rbd. fra 1ste Januar d. A. maatte indtræde i den Afdødes Sted som Pensionist i Selskabet.

2. Foretoges Valg paa nye Repræsentanter i de afgaaendes Sted og bliver Afgangen efter Tour og Tilgangen efter at de neden anførte

Medlemmer velvilligen have modtaget Balget, som følger:

For første Klassefication.

Afgang.	Tilgang.
Hr. Fuldmægtig Hamme- rich, R. af D.	Hr. Balletmester Bournon- ville.
— Etatsraad Mundt, R. af D. og D. M.	— Cancelleraad Münter.
— Etatsraad Salicath.	— Etatsraad Winge, R. af D. og D. M.
	Det fjerde Balg blev ikke modtaget.

For anden Klassefication.

Afgang.	Tilgang.
Hr. Directeur W. Borgen.	Hr. Pastor Markmann.
— Professor Stein, R. af D.	— Professor B. Borgen.
— Biskop Gad, udmeldt.	— — Urfin, R. af D.
	— Litteratus Erslew.

For tredje Klassefication.

Afgang.	Tilgang.
Hr. Capitain F. A. Palu- dan, R. af D.	Hr. Capitain E. Paludan, R. af D.
— Kammerherre Oberst v. Linde, C. af D. og D. M.	— Oberst M. v. Glahn, C. af D. og D. M.
— Commandeur Garde, R. af D. og D. M.	— Oberstlieuten. v. Løn- borg, R. af D. og D. M.
— Overauditeur Steen- strup.	— Overlæge Djørup, R. af D.

For fjerde Klassefication.

Ufgang.

- Hr. Grosferer M. J. Grønbeck.
 — Oberstlieutenant Friedenreich, R. af D.
 — Universitetsboghandler Reizel.
 — Commerceraad P. W. Olsen.

Tilgang.

- Hr. Urtekræmmer A. E. Ost.
 — Capitain og Urtekræmmer S. Tegholm.
 — Klædehandler M. Valentini.
 — Urtekræmmer R. R. Wulff.

For femte Klassefication.

Ufgang.

- Hr. Major og Directeur C. Møller, R. af D.
 — Capit. og Destillateur Lassen.
 — Brændeviinsbrdr. A. A. Brøndum.
 — Bognmand J. Carstensen.

Tilgang.

- Hr. Oberstlieutenant J. S. Bruun.
 — Licutn. og Tøifabrikør Dricser.
 — Tobaksfabrikør J. P. S. Bøch.
 — Brygger C. Carstensen.

For sjette Klassefication.

Ufgang.

- Hr. Agent S. Gamst.
 — Capitain Kern, R. af D.
 — Pr. Lieut. og Sabelmagermester Mundt.
 — Blikkenslagermester Jørgens.

Tilgang.

- Hr. Hof Kunstdreiermester Schwarz.
 — Hattemagermester B. Petersen.
 — Garvermester S. L. Larsen.
 — Capit. og Sabelmagermester Knoblauch.

3. Slutteligen optoges følgende nye Medlemmer:

- Hr. Skibscommandant C. G. Vagger.
- Skræddermester S. Neumann.
- Politiebetjent P. G. Buch.
- Politiebetjent P. A. Fischer.
- Nagelsmedmester F. P. Bloch.
- Skræddermester L. F. Hammond.
- Conditor C. Grandjean.
- Contoirist C. W. Thorst.
- Vient. og Snedkermester F. Seehusen.

Administrationen for det forenede Understøttelses-
Selskab, den 14de April 1846.

J. C. Lund. E. Clausen. D. Borgen.

Carl S. Groth.

Om Maadeholdenhed og dens Indflydelse paa Menneskets legemlige og aandelige Tilstand.

(Et Foredrag, holden i den Kjøbenhavnste Maadeholdsforening den 5 April 1846).

Maadeholdenhed og Afholdenhed opstilles undertiden som tvende Modsetninger; og dog er Maadeholdenhed selv kun Afholdenhed, nemlig ikke blot fra enhver overdreven Nydelse men ogsaa fra enhver skadelig. Denne Dyd har ikke blot længe været anerkjendt og skattet i det borgerlige Samfund men ogsaa udgjort en væsentlig Deel af de religiøse Forskrifter hos ældre og nyere Nationer. Saaledes forbød allerede Moses Nydelsen af en stor Mængde Fødemidler, navnlig af de saakaldte urene Dyr. Braminerne i Ostindien paabyde endogsaa Afholdenhed fra Nydelsen af alle Slags Dyr. Muhamed gjorde det til en Religionspligt for sine Tilhængere at være aldeles afholdende fra Vin. Ved Christendommens Indførelse i vort Fædreland blev det paalagt de Døbte at afholde sig fra at spise Hestekjød. Aarsagerne til disse Forbud vare forskjellige. De staae for det Meste i en saadan Forbindelse med

andre Religionsanskuelser og mythologiske Forestillinger, at det her vilde blive umuligt paa en almeenfattelig Maade at forklare det. Undertiden blev en saadan Afholdenhed ogsaa kun paa-buden med Hensyn til en Mand's tilkommende Bestemmelse. Saaledes læse vi i Dommerne's Bog, 13, 6, at Engelen, som forkyndte Samsons Fødsel, befalede hans Moder, at han ikke maatte drikke Vin eller stærk Drik, thi han skulde være en Guds Nastrøer indtil sin Dødsdag. Hvorledes han siden efter til sin egen store Skade afveeg fra denne Befaling, er enhver Læser af den hellige Skrift bekjendt.

Red Siden af denne absolute Afholdenhed fra visse Spiser og Drikke foreskrev disse samme Religioner en endnu mere omfattende Afholdenhed, men for kortere Tid, under Navn af Faste. Denne bestod ikke altid i en fuldkommen Afholdenhed fra ethvert Næringsmiddel, og indskrænkede sig i saa Fald stedse til enkelte Dage. Som oftest bestod den kun i Afholdenhed fra en stor Mængde af de Fødemidler, som ansaaes for mere nærende. Man beredede sig derved til at fejre de store Fastedage. Man troede derved at gjøre sig skicket til at kunne træde i en nøiere Forbindelse med Guddommen. Saaledes fastede Præ-

sterne en bestemt Tid, førend de adspurgte Draflerne. De troede derved at blive modtageligere for de guddommelige Indskydelse og Aabenbaringer. Denne Anskuelse bekræftedes i Christendommen ved Jesu eget Exempel, der umiddelbar efter sin Daab, og førend han tiltraadte sit guddommelige Kald iblandt Menneffene, fastede 40 Dage i Ørkenen. Vi kunne derfor ikke finde det forunderligt, at Fasten, eller det religiøse Maa- dehold i Nydelsen af Mad og Drikke, ogsaa i Christendommen kom til at spille en væsentlig Rolle. Efter Christi Exempel begave Eneboerne sig ud i Ørkenen eller opstog deres Boliger i uvejsomme Skove og paa øde Bjergtoppe, fjernt fra alle menneskelige Samfund, og levede der af de tarveligste Næringsmidler. Urter, Rødder og Frugter var deres eneste Føde, Vand deres eneste Drik. Den samme Regel optoges senere i Klosterlofterne, skjøndt det vistnok ikke lader sig nægte, at den i Virkeligheden her ofte overtraadtes og at Klosterlivet tvertimod sin Bestemmelse tidt blev en Kilde til Overdaadighed og Bellevnet.

I den catholske Kirke paabydes Fasten ikke blot igjennem det hele Tidsrum, som endnu bærer Navn deraf, men desforuden paa enkelte andre bestemte Dage, f. Ex. hver Fredag.

Det er da de Troende forbudt at spise Kjød og Æg, foruden adskillige andre Ting, om hvilke man troer, at de ere mere end sædvanligt nærende. Fisk og Grønsager ere de sædvanlige Fødemidler. Dette er Aarsagen til den store Uffætning af tør Fisk til Spanien og andre Sydlunde netop i Fastetiden. Hermed staaer ogsaa den Skik at spise Kaal paa Skjertorsdag og Æg paa Paaske dag — da Fasten netop er forbi — i Forbindelse. Den Skik at forberede sig til Maadeholdenhed ved Umaadeholdenhed og til Alvor ved overgIVEN Munterhed er ogsaa Oprindelsen saavel til vore Fastelavnsløier som til Romernes Carneval. Ligesom det danske Navn tyder hen paa, at man laver sig til at faste, saaledes betegner det romerske Navn ordlydende oversat: Farvel, Kjød!

(Fortsættes.)

C. H. B i s b y.

Borger-Vennen.

Otte og Halvtredstindstyvende Aargang.

Nr. 17.

Løverdagen den 25de April 1846.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seidelinske Officin.

Om Maadeholdenhed og dens Ind-
flydelse paa Menneskets legemlige og
aandelige Tilstand.

(Fortsættelse.)

En saa almindelig udbredt Skik, og som har fundet Gjenklang hos saa forskjellige saavel ældre som nyere Religioner, kan ikke være grundet paa noget aldeles Tomt. Hvad der vedligeholder sig gjennem Martusinder, har altid en Sandheds Kjerne. Det er Hensigten af nærværende Foredrag at udfinde og udvikle denne Sandhed, for at vi kunne høste Nytte af at udøve Dyden, om vi end ikke sætte den i directe Forbindelse med Religionen.

Man har troet det begrundet i diætetiske Hensyn, naar Moses forbød Israelliterne at spise Flæsk. Det er vel muligt, at visse Fødemidler under visse Omstændigheder, og navnlig under visse climatiske Forhold, kunne være absolut skadelige, skjøndt de ellers kunne nydes uden ringeste Fare. De, der have levet meget i Vestindien eller paa Kysten Guinea, ville kunne tale med derom. Hvad der derimod er hævet over enhver Tvivl er, at Umaadelighed under alle Omstændigheder er skadelig, og dette gjælder ligesaavel om Umaadelighed i at spise som i at drikke. Det menneskelige Legeme behøver til sin Vedligeholdelse og Udvikling en bestemt Mængde Næringsmidler. Alt, hvad Man nyder over denne Grændse, er nær er ikke Legemet men svækker det. Det er saaledes en stor Bildfarelse, naar Nogle troe, at jo mere de kunne spise, desto stærkere ville de blive. De nøde sig selv til at spise, skjøndt de egentlig ikke længere føle nogen Hunger. De lokke sig dertil ved kunstige Pirringsmidler. De sige, at det er Synd, at den gode Mad skal fordærves, og betænke ikke, at det er bedre, at den fordærves udenfor Legemet, end i Legemet. Ved store Gjæstebud lægger Man ret fløgtigen an paa at bringe Naturens sunde Stemme i saa

Henseende til at forstumme. Ved en fludrig Afverling i Retterne, ved stærke Krydrerier og Saucer, og fremfor Altting ved idelig Nydelse af stærke Drikke, vækker Man en stedse fornyet Tilbøielighed til at spise. Man søger formeligen at indbilde sig selv, at Man endnu hungrer, skjøndt den ringeste Oftertanke maatte kunne overbevise om, at Man allerede forlængst maa være bleven mættet. Men Alt, hvad Naturen saaledes modtager Mere, end hvad den trænger til og kan bruge, er den til Besvær. Den kan ikke overvælde den store Masse, eller bemægtige sig den saaledes, at den er istand til at forvandle den til Fornyseelse og Forøgelse af Vægemskraften. Læger ville fuldstændigen kunne forklare de farlige Følger deraf; men det blotte Diesyn overbeviser os om, at unaturlig Fedme og et uformeligt, ubehjælpeligt Vægeme sædvanligviis er Fraadserens Særkjende.

Det være mig tilladt at fremstille et Exempel af Naturens store Huusholdning! Enhver Plante trænger til en bestemt Deel Næringsstof og af en bestemt Art. Giver Man den Mere, har den ikke allene ingen Nytte deraf, men Man udsætter sig endogsaa for, at den gaaer ud. Det er paa denne Maade, at alle fyldte eller dobbelte Planter ere fremkomne. Disse ere vistnok meget

ofte skjønnere end de enkelte, men de ere ikke desmindre at betragte som *Bandskabninger*, thi de ere udartede fra deres oprindelige Natur og bære i Regelen intet Frø, hvorfor de ogsaa kun kunne formeres ved *Stiklinger* eller deslige. Det er ved at plante dem i en federe Jord og give dem rigeligere Næring, end deres Natur udfræver, at denne Forandring er bevirket. Og dog maa selv her endnu et vist *Maadehold* iagttages. Ikke alle Planter taale saaledes at overmættes. Jeg vil kun nævne tvende af de almindeligste *Potteplanter*: *Cactus* og *Semperviv*. De udfræve efter deres naturlige Borested en tør, sandig, mager Jord. Vil Man nu gjøre dem ret tilgode og plante dem i fed Muldjord eller give dem rigelig Vanding, udsætter Man sig for, at de gaae ud, eller dog i ethvert Tilfælde blive vantrevne og ikke give nogen Blomst. Det er mig saaledes fortalt af afdøde botanisk Gartner *Mörch*, at Man i en lang Række af Aar havde et Exemplar af *Cactus Ficus indica* i *Palmehuset* i *Botanisk Have*, uden at kunne bringe den til at blomstre, netop fordi Man skjænkede den for megen *Opmærksomhed*. Da den blev forsømt, forglemt og henkastet uden *Pleie* eller Vanding i et af de andre *Værthuse*, udviklede den sig veri-

mod med forbausende Hurtighed. Enhver Haveselsker vil have gjort lignende Erfaringer og funnet overbevise sig om, at Man ikke kan sørge bedre for sine Blomster end ved at give dem det Nødvendige og forskaane dem for det Overflødig. Den hele Planter verden lider under Jordens Overmættelse. En altfor rigelig gjødet Jord giver en stænglet, bleg opløben Vært uden Knol eller Rjærne. Ved langvarig Regn bliver Ageren suur og Græsset visner. Den Naturlov, som aabenbarer sig i alt dette, gjælder ogsaa for Menneskets legemlige Udvikling. Et svampet, oppustet Kjød og stærk Fedme er ingenlunde Beviis paa Sundhed. Ikke ved at spise saa meget som muligt men saa meget som fornødent, bliver Mennesket stærkt.

Vi kunne i sidstnævnte Henseende atter i Dyreverdenen finde oplysende Exempler. En kjødsfuld Bygning er ikke Beviis paa Styrke eller Udholdenhed. Naar den ægte danske Vognhest, stor og fyldig, sættes ved Siden af den magre, spinkle, næsten knoklede Veddeløber, skulde den Ukyndige let fristes til at antage, at denne sidste vilde komme til at staae tilbage, ikke blot naar det gjaldt et hurtigt og let Løb, men i Særdeleshed naar Talen var om et langt og

udholdende. Imidlertid har Erfaringen vist, at den magre Fuldblodshest ikke blot i Hurtighed men ogsaa i Udholdenhed langt overgaaer den fyldige Vognhest og altsaa i Virkeligheden er i Besiddelse af en større Vegemskraft.

Det er altsaa en fuldkommen Feiltagelse, naar Nogen betragter et svært og kjødsfuldt Legeme som Beviis paa Muskelkraft. Kjødet er vel Muskler; men for at Musklerne skulle have Spændkraft, maae de være øvede og hærdede, smidige og faste. Det er i de Sener, i hvilke Musklerne ende sig, og ved hvilke de ere befæstede til Knokerne, at den egentlige Elasticitet har sit Sæde. Men Senerne udvikles ligesaa lidt som Knokkelbygningen ved megen Uden; de omgives derved kun med et desto større Fedtlag og hindres i deres frie Benyttelse. Jeg tør vistnok ansee det for overflødigt at tale mere om denne Gjenstand. Enhver veed, at legemlig Styrke i langt høiere Grad findes hos den tarveligt levende Arbeidsmand end hos den Rige, der fraadser i Vellevnet, og at den Sidste derhos kæmper med tusinde Sygdomme og en næsten stedsvarende Ildebefindende, hvortil den Første Intet kjender.

At spise, saalænge Man feler Lyst dertil, men at høre op, saa snart denne Lyst er tilfredsstillt er derfor Naturens Kost, og den, der handler herefter, tjener bedst sit Legemes Tarv. Det er meget ufornuftigt at opfordre eller ægge Nogen til at spise, der ikke synes længer at have Tilbøielighed dertil, en Feil, der kun alt for ofte findes hos gjæstfrie Værter og Værtinder. Det er endnu daarligere at ægge sig selv dertil. Selv

den fattige Arbejder synder ofte derimod. Naar han synes, at det tørre Stykke Brød ikke ret vil glide, uden han drikker en Snaas eller to dertil, kan han være overbevist om, at han gjorde bedre i ikke at spise det. Trængte hans Lægene virkelig dertil, kan der ingen Tvivl være om, at jo Hungeren vilde minde ham derom, og han vilde da kunne fortære det uden kunstige Parringsmidler og fortære det med Velbehag.

Jeg har i det Foregaaende allene talt om Maadeholdenhed i Føde. Hvor meget mere maa da det Sagte ikke gjælde om Maadehold i Brugen af Drikke, og navnlig af de stærke Drikke? De flydende Næringsmidler indeholde i Almindelighed langt færre nærende Bestandele end de faste, og ere derhos langt vanskeligere at fordøie end disse. I Regelen fordøies saaledes Kjød meget hurtigt, men den paa Kjødet kogte Suppe meget langsomt. Ja, de i flydende Tilstand modtagne Næringsmidler underkastes egentlig ingen Fordøielse, førend de ved Opsugning ere forvandlede til en fastere Substant. Men hvad skal Man da domme om Nydelsen af saadanne flydende Substancer, der aldeles ingen nærende Dele indeholde? Dette er navnlig Tilfælde med alle destillerede Drikke, Brændeviin, Rum, Cognac, Genever, Arrak og deslige. Der er i disse ikke Tanke til noget ernærende Stof, og intet Menneſke vilde kunne opholde Livet ved dem allene. De kunne aldeles ikke fordøies men gaae ved Opsugningen usforvandlede over i Blodet, indtil de igjen ved Uddunstningen affondres derfra. De burde derfor aldrig anvendes anderledes end som Lægemiddel,

hvortil de ogsaa indtil for omtrent 200 Aar siden udelukkende anvendtes. Brugte paa denne Viis og med Maade — helst efter en kyndig Læges Forskrifter, — kunne de virke pirrende og oplivende paa en slovet og svækket Organisme. Men allerede at bruge dem dagligen, er forkasteligt, fordi en saadan sygelig Tilstand, ved hvilken denne Brug skulde retfærdiggjøres, ikke ret vel lader sig tænke. De bør ikke bruges uden Nødvendighed, fordi de, som ethvert andet Lægemiddel, ved Siden af deres gavnlige Indflydelse tillige have skadelige Virkninger for Legemet. Og allermindst bør de bruges til Umaadelighed. Thi er det allerede skadeligt at være umaadelig i Nydelsen af det Gode, hvor meget skadeligere maa det da ikke være at vise sig umaadelig i Nydelsen af det Slette? Iøvrigt ere de legemlige Følger heraf saa almindelig bekjendte og desuden af flere Læger, hvoriblandt senest af Hr. Professor Otto, saa fyldestgjørende udviklede, at jeg sikkert ikke behøver at gaae videre ind derpaa for den Kreds, for hvem denne Fremstilling nærmest er bestemt.

(Fortætttes.)

C. H. Bisby.

Borger-Vennen.

Otte og Halvtredstindstyvende Aargang.

Nr. 18.

Løverdagen den 2^{den} Mai 1846.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seidelinske Officin.

Om Maadeholdenhed og dens Ind-
flydelse paa Menneskets legemlige og
aandelige Tilstand.

(Slutning.)

Maaskee kunde En eller Anden indvende: „Men
„er jeg da ikke Herre over mit eget Legeme?
„Dersom jeg nu ikke bekymrer mig om at være
„syg eller svagelig, har jeg da ikke Lov dertil?“
Hertil ville vi svare med Skriftens Ord: „Jugen
„af os lever sig selv og Jugen doer sig selv;
„thi saalænge vi leve, høre vi Herren til!“ Vi
ere ligesaa lidt raadige over vort Legeme som over
vort Liv. Den Svage kan ikke udrette det
Samme for Andre som den Stærke. Han kan

ikke saaledes arbejde og virke for dem. Han er ofte mere trængende til Bistand end skicket til at yde den. Han bliver en Byrde for sine Omgi- velsler i Stedet for at blive deres Medhjælp. Han forkorter maaskee endogsaa den Tilværelse, der skulde tjene til at forberede ham for Ewig- heden, og han gjør sig i ethvert Tilfælde mindre skicket til at benytte den saaledes, som den burde benyttes. Det er derfor ikke blot overeensstem- mende med den sunde Fornuft og sædvanlige Alogskab at føre et maadeholdende Levnet men endogsaa simpel Pligt og Skyldighed.

Jeg vender mig nu til den anden Side af Spørgsmaalet og betragter Maadeholdenhedens Indflydelse paa Menneskets aandelige Til- stand. Det kan ikke betvivles, at det jo i Sær- deleshed er fra dette Synspunkt, at de gamle Religionsstiftere ere gaaede ud, naar de anbe- falede Fasten som Religionspligt. De have snart bemærket, at ligesom Mennesket i Alminde- lighed er mindst skicket til at arbejde umiddelbart efter at have nydt et rundeligt Maaltid, men derimod i saa Fald føler stærkere Tilbøielighed til at sove, saaledes er han endnu allermindst skicket til aandeligt Arbejde. Men dersom noget aandeligt Arbejde fortjener dette Navn,

saa er det vistnok, naar Sjelen stræber at ned-
 sænke sig i Guddommens Dybheder og at ud-
 granske Guds Riges Hemmeligheder. For at føre
 det aandelige Liv, som udgjorde Gneboernes Sær-
 kjende og som næsten udelukkende bestod i at be-
 skue Gud i hans Ord og i hans Gjerninger,
 maatte Sjelen være saa ubesværet som muligt.
 Næsten alle dybsindige Tænkere, alle store Philo-
 sopher have udmærket sig ved deres Magerhed.
 En Digter kan gjerne være tyk og feed; thi
 hans Frembringelser ere ikke en Følge af Kraft-
 anstrængelse men en umiddelbar og uvilkaarlig
 Udgydelse af den ham iboende Indbildningskraft,
 og jo mindre Arbeidet og Anstrængelsen mærkes
 paa hans Værker, desto fuldkomnere ere de sæd-
 vanligviis; men en tyk og feed Philosoph er
 utænkkelig. Man har vel anført Luther herimod;
 men denne Forkjæmper for evangelisk Frihed, som
 vistnok ikke udmærkede sig ved Magerhed, var
 mindre Tænkter end Digter. Der boede en varm
 og inderlig Troesfølelse hos ham, forbundet med
 et klart og sikkert Blik for det Sande og Rette,
 men han var ingen Philosoph i dette Ords
 strængere Betydning. Han stræbte at fremstille
 den Sandhed, som var givet i den hellige Skrift,
 reen, uforvandsket og ublandet; men han opstillede

ikke noget egentligt theologisk System, og endnu mindre søgte han paa de senere Philosophers Viis at udvikle en Religion, der kun gik ud fra den menneskelige Tænkningens egne Resultater. Det havde maaskee endogsaa fjernet adskillige Anstød, om han mindre, ledet af polemisk Iver mod Pavedømmets Faste=Ceremonier, havde anpriist en munter Livsnydelse, og hans bekjendte Ord:

Wer nicht liebt Wein, Weiber und Gesang,
Der bleibt ein Narr sein Lebenlang,

ere vel ikke altid blevne optagne i den rette Forstand. Det er jo endogsaa ikke ret længe siden, at vi, vistnok ganske imod hans Hensigt, have hørt dem for Alvor anførte som et Beviis mod Maadeholdenhedens Bestræbelser.

Umaadelighed, der fremvirker Fedme, synes saaledes, ifølge Erfaringens Vidnesbyrd, uforenelig med aandelig Arbeidsdygtighed. Men endnu mere gjælder dette om den Umaadelighed, der fremkalder Beruusning. Naar Chineseren har beruset sig ved Opium, eller Drukkenbolten i stærke Drikke, ja selv kun ved Brugen af det svageste Beruusningsmiddel: Tobak, fremkaldes en livligere Indbildningskraft. Hensjunken i Dromme bliver selv den meest Profaiske en Art Digter. Men Tænker bliver han

ikke; thi han bliver ikke istand til at fastholde en bestemt Gjenstand eller at concentrere sine Tanker omkring den. De komme uvilkaarlig og aflose hinanden uophørligen i usammenhængende Berel. Han bliver ikke Herre over sin Sjæls Virksomhed og derfor ikke heller istand til at udføre et anstrængende aandeligt Arbejde. Derfor finde vi gjerne, at et Menneske paa Veruøsningens første Trin er meget snaksom og meddelende; men Dybde og Klarhed i hans Fremstilling finde vi sjældent. Stiger Veruøsningen høiere, bliver hans Tale vild og usammenhængende. Og paa dens sidste Trin bliver han al Besindelse berøvet, Sjælen taber den sidste Rest af Herredømmet over Legemet, hans Been ville ikke længere adlyde ham og Tungen nægter ham sin Tjeneste. Han er ligesaalet istand til at tænke som til at sandse og føle.

Men Umaadelighedens Farer bestaae ikke blot i, at Sjælskræfterne svækkes, men ogsaa i den Overvægt, som derved gives Kjødets lavere Drifter. Fraadseren gjør sig til en Slave af sin Bug. Hans Tanke og Stræben dreier sig fornemmeligen om det Spørgsmaal: hvad han skal æde og hvad han skal drikke. Vellevnet er hans Formaal. Han skaber sig selv tusinde

Fornødenheder, uden hvilke han ikke kan føle sig tilfreds. Dersom han hører op at være rig, vil han blive langt ulykkeligere end de fleste Andre, fordi der netop til at tilfredsstille hans Tilboieligheder udkræves store Midler. Han har smeddet svære Bænker for sit eget Kjøb og gjort sin Tilfredshed afhængig af de usleste Betingelser. Hvor langt lykkeligere er ikke den, der kun er vant til simple, naturlige, lidet bekostelige Næringsmidler! Hvor langt roligere kan han ikke see enhver Forandring i sin udvortes Stilling imøde, da han dog veed, at det vanskeligen nogensinde vil blive ham umuligt at tilfredsstille de faa Fornødenheder, som han har! Han har bevaret sin Frihed og Uafhængighed. Han har formindsket Fristelsernes Antal og Mængde. Han har gjort det lettere for sig at vedblive at være lykkelig og dydig, selv naar Mangel og Armod bryder ind.

Og hvor meget farligere endnu ere ikke de Virkninger, som Brugen af stærke Drikke udøve over hans Eidskaber og Følelser. Medens de svække Tænkeevnen, omtaage Villien og berøve ham Besindigheden, vække de alt det Onde, som slumrer dybt i hans Natur. Det er et gammelt Sandsagn, at i Drukkenskab skal et Menneskes sande Character kjendes. Da taler

han af sit Hjertes Overflodighed. Da tilside sætter han alle sædvanlige Hensyn og viser sig som den, han er. Men da sees det ogsaa sædvanligviis, at Salomo har Ret, naar han siger, at det menneskelige Hjertes Paafund er ondt fra Begyndelsen af. Da bliver den Hæftige ustyrlig og den Bredagtige voldsom. Enhver Gnist bliver til en Lue, og ethvert Grokorn til det Onde skyder frem og udfolder sig med forbausende Hurtighed. Det er som om enhver Modvægt mod Synden var borttagen. Samvittighedens Røst er forstummet og kun Arvefjenden opløfter sin triumpherende Stemme. Derfor er det ogsaa en tidt bekræftet Erfaring, at de fleste og største Forbrydelser begaaes i en Tilstand, der — om den end ikke, som Dyrighederne sædvanligviis udtrykke sig, udelukker Tilregnelighed — dog er langt fra at være ædru. Eller hvorfor pleier vel Morderen, inden han begiver sig til sit Slagtoffer, Tyven, naar han vil begaae Natteindbrud, den faldne Kvinde, naar hun vil stille sig op paa Gadehjørnerne, først at drikke Brændeviin? Er det ikke i en dunkel Følelse af, at de maae svække Fornuftens Gyne til at gjøre Modforestillinger, Samvittighedens Kraft til at advare? Maae de ikke som de kalde det, styrke

sig, det vil sige: styrke det onde Væsen, af hvilket de have besluttet at lade sig lede? Men gjælder dette nu allerede om en ringere Brug af stærke Drikke, hvor meget mere maa det da ikke gjælde om den Misbrug deraf, som Umaa- deligheden gjør! Vil en Mand derfor leve sund og tilfreds: vil han styrke sit Legeme og gjøre det skicket til at taale Savn og Anstrængelser: vil han hindre tusinde syndige Tilbøieligheder i at opkomme og qvæle tusinde andre i deres Opkomst: vil han bevare sig fri og uafhængig, fordi han kun har faa Fornødenheder: og vil han gjøre sig skicket til at benytte sin jordiske Tilværelses Timer til et Arbeide af høiere og ædlere Natur, og som engang kan lade ham blive værdig til at sættes over noget Større, saa lad ham holde Maade i sine sandfelige Nydelsler! lad ham spise, saalænge han føler Hunger, drikke, saalænge han føler Tørst, og vel mindes, at hvad som er derudover, er af det Onde!

G. H. Wisby.

Borger-Vennen.

Stte og Halvtredstindstyvende Aargang.

Nr. 19.

Løverdagen den 9de Mai 1846.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seibelinste Officin.

Om Oprettelsen af Liigcapeller her i Hovedstaden.

Der gives Ting, som ifølge en forudfattet Mening forekomme anbefalelsesværdige, saa snart Man blot har nævnet deres Navn, men om hvis Nødvendighed og Hensigtsmæssighed dog kun Faa have et klart Begreb. Det er ikke nok, at Man vil en Ting; Man maa ogsaa vide, hvorfor Man vil den og hvorledes Man vil den. Jeg troer, at det her Sagte kan gjælde om de, nu saa meget omtalte, Liigcapeller og skal bestrebe mig for ved nogle faa Ord at bidrage til en Opklaring af de didhenhørende Begreber.

Det Første, som Man vil opnaae ved Opførelsen af Liigcapeller, er upaatviorelig en for-

og et Sikkerhed for, at ikke Noget skal blive levende begravet. Et Liigcapel, som skulde svare til denne Hensigt, maatte imidlertid blive meget kostbart. Det var ikke nok, at der fandtes særegne, kunstige Foranstaltninger, ved hvilke selv den sagteste Opvaagnen af en Skindød gav sig tilkjende: der maatte ogsaa Dag og Nat holdes en aarvaagen Vagt; og da intet enkelt Menneske kunde udholde dette, maatte der være flere, som afløste hinanden, og det endnu ovenikjøbet Mennesker af en sjelden Samvittighedsfuldhed, der ikke bleve ligegyldige og skjodesløse, fordi Tilfældet af en Opvaagnen maaskee gjennem Nærrækker ikke een eneste Gang indtraf for dem: og der maatte endelig bestandig være en Læge ved Haanden, for at staae dem bi, hos hvem Man troede at bemærke Symptomer til Opvaagnen.

En saadan Foranstaltning anseer jeg derhos med Hensyn til de, hos os stedfindende, Forhold uødvendig. Da intet Liig maa begraves uden en, af en autoriseret Læge udstædt, Attest om at „sikre og utvivlsomme Dødstegn have viist sig, lader det sig kun tænke, at en Skindød blev begravet, hvis nogen Læge var samvittighedsløs nok til at udstæde en saadan

Attest, uden ved personligt Eftersyn at have overbeviist sig om Sandheden deraf. Men det Ansvar, for hvilket en Læge vilde udsætte sig, hvis det endog kun blev ham overbeviist, at han havde meddeelt Attesten uden at have seet den Døde, og endnu meget mere, hvis en saadan Død efter Attestens Udstædelse kom til Live igjen, er for stort, til at det kan antages rimeligt, at Nogen skulde ville udsætte sig derfor. Og jeg anseer det i alt Fald for meget rimeligere, at en Baagekone faldt i Søvn ved Siden af det Liig, over hvilket hun skulde vaage, end at en Læge skulde udstæde en falsk Attest, blot for at spare sig den ringe Ueilighed at see det.

Men jeg troer endogsaa, at denne Foranstaltning i Regelen vilde blive ubenyttet og b o r d e blive det. Jeg kan ikke tænke mig Muligheden af, naar Gen af mine Kjære var død, at overlade Ligets Bevogtning til nogen Fremmed, om denne endog i nok saa høi Grad fortjente min Tillid, hvis der endnu var mindste Tanke om, at det kunde blive givet tilbage til Livet; og jeg er overbeviist om, at de Fleste vilde dele mine Følelser i denne Henseende. Der er noget Oprørende i at tage det endnu varme Liig ud af Sengen, naar Man troer sig overbeviist om,

at Manden har forladt det, og — som sædvanligviis skeer — henlægge det, blot indsvøbt i et Lagen, paa det blotte Bord i et koldt Bærelse. Var der endog kun en Livsgnist tilbage, maatte denne slukkes derved. Men det Samme gjælder aabenbar om at lade det transportere til et Liigcapel. Saalænge Man endnu ikke er overbevist om, at Døden virkelig er indtruffen, kan en kjærlig Sjæl vistnok ikke finde sig i at skilles fra sine Kjære; men har man denne Overbeviisning — en Overbeviisning, som Man desto vanskeligere vil erholde, jo mere Man har elsket Noget, — hvortil da endnu en Liigvagt?

(Fortsættes.)

G. H. Wisby.

Indtægt.

	Rbb.	ß.
Beholdning fra forrige Aar, Refiancer berregnet	5571	=
A. Ugentlige Indtægter for Ugebladets 58de Aargang Nr. 1 à 13 incl.....	881	88
B. Renter af de i Sparerasken indsatte Ga- pitaler.....	21	=
C. Eaans afbetaling i Ifse Svartal b. Nr....	1343	=
D. Svartals Contingent	34	=
E. Spillet Eaan i Nationalbanken.....	5000	=
Rbb. 12850 88		

Udgift.

	Rbb.	ß.
1. Pensioner for Ifse Svartal: Til de færdvante Pensionister for det Brod- flonster	1126 Rbb.	24 ß.
Ifse Regat	44	=
Ditto Døerfud af dette Regat	24	=
Ditto for Caroline-Regatet	25	=
2. Eaan rentefrie til 46 Medlemmer	1219	24
3. Gratificationer til 267 Medlemmer	6200	=
Ditto til Refereendebet ..	3695 Rbb.	= ß.
5 tilfæaae Gaaver.....	20	=
90	=	=
4. Renter til gaanten for 1 Maaned af det optagne Eaan	3805	=
5. Generelle Omkostninger	16	64
6. Rønninger for Ifse Svartal 1846.....	43	55
Ditto Tillæg til gudene f. 3die og 4de Dv. 1845	450 Rbb.	= ß.
100	=	=
7. Ugebladets Trykning med Papir m. m. Refiancer af udffædte, ei endnu indffædte Dvitteringer:	550	=
for Eaan.....	372 Rbb.	= ß.
for Contingent..	81	72
Galbs	207	=
453	72	
355	65	
Rbb. 12850 88		

Risbøbenhavn den 31te Marts 1846.

Rigtig befunden overensstemmende med den førte Control.

C. G. Primonn.

J. C. Fuld.

G. Clausen.

H. Børgen.

Carl G. Groth.

G j t r a e t

af

første Quartals Regnskab 1846,

for

det forenede Underføttelses - Selskab.

Borger-Vennen.

Otte og Halvtredstindstyvende Aargang,

Nr. 20.

Løverdagen den 16de Mai 1846.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seidelinske Officir.

Om Oprettelsen af Liigcapeller her i Hovedstaden.

(Fortsættelse.)

At ville begrunde Nødvendigheden af Liigcapellers Oprettelse paa dette Hensyn synes mig derfor at røbe en utidig og uværdig Mistillid til Hovedstadens Lægestand, og det er ikke uden Foie, at en af de yngre, ligesaa dygtige som nidkjære, Medlemmer af denne Stand, Hr. Dr. med. Schyß, offentligen har taget til Gjenmæle derimod. Men skulde en saadan Mistillid virkelig være begrundet, da vilde sikkerligen de Fleste foretrække at beholde Liget hjemme, og de, med store Bekostninger opførte og vedligeholdte, Liighuse vilde da staae tomme.

Et andet, rimeligere, Hensyn frembyde de Ubeqvemmeligheder, som følge med at skulle beholde Liget i Huset, indtil Begravelsen kan finde Sted. Mange have ikke en Beboelsesleilighed, der tillader dem at afsee et særegent Bærelse til Ligets Opbevaring. De maae derfor lade det blive liggende i den samme Stue, hvori de opholde sig, og som for de Fattigere udgjør baade Dagligstue og Sovekammer. Jeg veed, at Mænd have maattet beholde deres Hustruers Liig i Sengen og sove ved de Affjæledes Side. Jeg har seet Børns Liig henlagte paa Kjøkkenbordet, paa en Hylde i Spiiskammeret, eller gjemte under Trappen. Om Sommeren, eller naar Liget paa Grund af den Sygdom, hvormed det har været behæftet, hurtigere opløses, er den Lugt, som følger dermed, ikke blot ubehagelig men endogsaa skadelig for Helbreden. Selv de mere bemidlede Familier foretrække derfor ofte at benytte den Udvei, som tilbydes dem, ved at lade Liget henbringe til Liigstuen paa Frederiks Hospital og derfra begrave. Men deels ligger dette Sted meget afsides for en stor Deel af Byen, deels fordyres for en Deel Begravelsen derved, da Betaling maa erlægges ikke blot til Hospitalet, men ogsaa

til den ved Hospitalet ansatte Præst, og hvor billig denne endogsaa er ansat, er den dog altid en Hindring for de mere Ubemidlede. Det vilde derfor vistnok være til stor Lettelse netop for disse, naar Liigcapeller oprettedes, hvor Eigene kunde opbevares og Begravelsen foregaae. Men naar de skulde opnaae den tilsigtede Nytte, maatte der opbygges flere. Navnligen vilde Man her paa Christianshavn kun have lidet Gavn af et Liigcapel, der laae inde i Byen, allerede af den Grund, at Sognets Kirkegaard alle ere beliggende i Kirkens Nærhed, saa at Eigene maatte transporteres en lang Vej frem og tilbage, hvilket i Særdeleshed vilde være til Hinder, hvor de skulde bæres til Graven. Rige og fornemme Familier vilde sandsynligviis kun sjældent benytte sig deraf, da de mindre føle Trangen dertil; og skulde Liigcapellerne indrettes med særskilte Hensyn til dem, vilde Beføstningerne blive saa store, at de Fattigere, der skulde have den største Nytte af dem, ved den nødvendige Afgift vilde hindres i at bruge dem.

Hvad der meest har tiltalt Folk ved disse Capeller er imidlertid netop de deraf forventede Besparelser i Begravelsesomkostningerne. Over disse høres jevnlig Klager; og

naar Man undersøger Regningerne, synes de vistnok ved første Dickast ikke ubegrundede. En stor Andeel hert hviler paa det Offentlige og kunde ændres uden den ovenfor omtalte Forandring. Hertil regner jeg den overdrevne Betaling for Liigvognen. Ligeledes den, efter Liigvognen normerede, Betaling for Karerthene til Liig-følget og til Liigbærerne. Endelig ogsaa Betalingen for Jorden, der er langt over, hvad Kirkerne selv betale derfor, og hvorved de altsaa gjøre sig en ikke ubetydelig Fordeel. Hvad der ydes til Præst, Kirkebetjente og Bedemand er aldeles frivilligt, og kan altsaa ikke komme i Betragtning. Store Besparelser i disse Henseender kunde og borde upaatvivleligen finde Sted. Der er næsten noget oprørende i, at en Afdøds Venner og Slægtninge ikke maae følge deres Hjerters Trang og bære ham til hans Hvilested, uden at Betaling skal erlægges, som om 20 Rbdlr. Liigvognen var brugt. Men jeg troer alligevel ikke at feile ved at paastaae, at den største Skyld i saa Henseende hviler paa Folk selv. Nogle lade sig henrive af det bedrøvede Hjertes første, umiddelbare Indskydelse og synes, at intet Offer kan være for stort, for at give den Afdøde endnu et sidste Beviis paa deres

Hengivenhed. Andre ledes af Forsængelighed og frygte Naboers og Gjenboers Spot, dersom de ved Begravelsen udviste en usædvanlig Spar-sommelighed. Noget vilde vistnok i denne Henseende vindes ved Liigcapellers Opførelse, fordi derved tillige megen Leilighed til Odselhed vilde affjæres. Men jeg troer, at det Samme kunde opnaaes ved en blot Forandring i M o d e n. Naar andre Anskuelser af den sømmelige Maade, hvorpaa de Afdøde skulle hædres efter deres Død, have gjort sig gjældende og gennemtrængt Massen, vil alt det Øvrige falde af sig selv. Forandres derimod ikke Folkestemningen, vil Forsængeligheden ogsaa i Liigcapellet finde Leilighed til at gjøre unyttige og overdrevne Bekostninger. Meest paafaldende er dette virkelig hos den ubemidlede Klasse. I denne findes forholdsviis de talrigste Liigfølger. Det er ogsaa der, at de upassende, mødbydelige Beværtninger med Brændeviin, Skinke, Viin og Kage, ofte ved Siden af den aabne Liigfiste, i Stuer, der ere opfyldte af Stank og Uddunstning, saa Man er nær ved at gvæles deraf, endnu oftest finde Sted. Og det er saa langt fra, at Tidsaanden i denne Henseende er paa Veien til at tage en bedre Retning, at den tværtimod forekommer mig

at gaae stedse yderligere. Paa et usfelt Loftskammer har jeg seet et Almisselems Marsgamle Barn klædt i det fineste, udhugne Liigtøi med en Rosenkrands af kunstige Blomster om Haaret, og omkring Kisten 4 sølvpletterede Stager med brændende Vorlyls. Da jeg spurgte, hvorledes det havde været hende muligt at tilveiebringe Alt dette, svarede hun, at Tøiet allene, som Barnet laae i, havde kostet hende 12 Rbdlr. men at hun havde været lykkelig nok til at tigge det sammen hos gode Herkaber, som kjendte hendes Fattigdom. Et andet Sted, hvor der var betlet i Avisen til Mandens Begravelse, fandt jeg en sand Sværm af virkelige Lazaroner, der vare hidlokkede ved en rigelig Beværtning af Mad og Brændeviin, og hvor en Stoi og Munterhed herskede, der tydeligt vidnebe om, hvor Meget de allerede havde taget til sig deraf. I disse og mangfoldige lignende Tilfælde var Intet bleven erlagt for Jorden, Intet hverken til Præst eller Kirkebetjente, og dog have Bedkommende uden Overdrivelse kunnet forsikkre, at det har været dem en meget dyr Begravelse. Mange ønske endogsaa en saadan Begravelse og paalægge deres Efterlevende den som en hellig Pligt. De indtræde endydermere i en eller anden Liigkasse, for at være sikke paa, at Midlerne dertil ikke skulle fattes. Dog har jeg ogsaa havt Exempler paa det Modsatte, idet de Efterlevende have fundet det fornuftigere at beholde Pengene fra Liigkassen selv og ladet den Afdøde begrave i al Stilhed paa Fattigkirkegaarden, idet de for Kirkeværgerne og øvrige Bedkommende dulgte, at der var Noget til Begravelsen.

Man vil saaledes see, at jeg er af den Mening, at kun Lidet vil kunne udrettes ved

Liigcapeller, naar ikke den gjængse Tænkemaade tillige forandres. At dette kunde skee, netop ved Liigcapellers Oprettelse, anseer jeg imidlertid ikke for utænkeligt. Thi naar en Sag er blottet for al fornuftig Grund og egentlig blot holder sig ved Banens Magt, udkræves der sædvanligviis kun et lidet Stød, for at bringe den til at falde. Ubeqvemmeligheden ved at skulle besørge en Begravelse fra sit eget Hjem er derhos ofte saa stor, at et Offer ikke vil blive skyet, for at undgaae den. Bærelserne ere tidt for smaae og Dørrene for smalle, saa Liigkisten ikke kan bringes ud af dem. Det er derfor endogsaa paalagt dem, der boe i Stue=Stagen, som Pligt at modtage Liget paa Begravelsesdagen og tillade, at det hensættes i deres Bærelser. De vilde vistnok i Regelen heller selv betale derfor paa Liighuset end have den, dermed følgende, Forstyrrelse.

Skjøndt det vel kun vil blive betragtet som et underordnet Hensyn, fortjener det dog ogsaa at nævnes som Anbefaling for et saadant Capel, naar det brugtes almindeligt, at Præstens Arbeide med Jordspaakastelse derved betydeligt vilde lattes. Hvor en Menigheds Medlemmer boe saa adspredte, som f. Ex. i Trinitatis Sogn, der endog strækker sig lige til Lygten og Slukefter, er det ikke forbunden med nogen ringe Uleilighed at skulle besørge Jordspaakastelsen i Hjemmet; og selv om den i Regelen foretages paa Kirkegaarden, er dog ogsaa denne langt fraliggende, og derfor et Capel i Sognets Midte meget at foretrække. En Jordspaakastelse hjemme i Liighuset kan derhos sjældent omgives med det høitidsfulde Præg, der hører sig til, efterdi Beboelsesleilighedens

Udselthed træder i en altfor stærk Contrast dertil. Udgiveren af „den Grisindede,“ der for en enkelt Præstes Skyld synes at have fattet Nag til Præstestanden overhovedet, har saaledes i den senere Tid flere Gange fundet Fornoielse i at fortælle, at en Præst havde ladet et Eiig bringe ned i Gaarden, førend han forrettede Jordspaakastelsen. Da de nærmere Omstændigheder aldeles ikke ere berorte, er det vanskeligt at have nogen bestemt Dom derom; dog kan jeg ikke være af den Mening, som Udgiveren synes at nære, at „Præstehovmod“ har været Marsagen. Jeg troer snarere, at det har været, fordi Præsten enten ikke har kunnet komme op paa det Lukaf, hvor Eiiget rimeligviis har været hensat, eller fordi Stedet selv, hvor det sagdes at staae, er forekommet ham mindre passende. En Mand i korte Klæder kan vistnok let krybe op ad en Hønsetrappe og henstille en lille Kiste med et Bærneliig under Hanebjælkerne; men den lange og tunge Præstekjole er ikke vel skikket til at følge ham efter paa en saadan Vej: ikke at tale om, at Trapperne i fattige Huse stundom ere af en saa skrøbelig Beskaffenhed, at det ikke er uden Fare at betræde dem. Jeg har selv engang været i det Tilfælde, at en Trappe gik itu under mig, da jeg skulde besørge en Jordspaakastelse. Anvendelsen af Eiigcapeller vilde engang for Alle gjøre Ende paa alle disse Ubeqvemmeligheder.

(Fortsættes.)

C. H. Bisby.

Borger-Vennen.

Otte og Halvtredstindstyvende Aargang.

Nr. 21.

Løverdagen den 23de Mai 1846.

Forslagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seidelinske Officin.

Om Oprettelsen af Ligcapeller her i
Hovedstaden.

(Slutning.)

Uf det saaledes Berorte fremgaaer, at jeg anseer Ligcapeller for unødvendige til at forebygge Skindvdes Begravelse men derimod nyttige til at formindske Ubequemmelighederne og Bekostningerne ved Begravelserne selv. Med dette Formaal for Die maae imidlertid de hidtil fremsatte Planer til deres Opførelse undergaae væsentlige Forandringer. De maae i en mindre Grad være beregnede paa de Velhavendes Tarv og tage mere Hensyn til de Fattiges. De maae i Særdeleshed vogte sig for at bringe et nyt kostbart

Clement ind i Begravelsesomkostningerne eller at give Anledning til nye Maader, paa hvilke Forsængeligheden selv i Døden kan yttre sig. De maae sætte sig som deres Hovedformaal at forskaffe den mindre Bemidlede Leilighed til at befries fra Byrden af at have et Liig i Huset og at skulle lade Begravelsen foregaae fra sin egen Bolig. Men der udkræves da intet Andet, end hvad der allerede findes ved Frederiks Hospital, kun i noget større Dimensioner. En Stue, til deri rækkeviis at hense tte Eigene, en ditto, hvorhen Kisten med det Liig, der staaer for Tour til at begraves, kan henslyttes, og et rummeligt Forsamlingsværelse for Følget er Alt, hvad der behøves. Betalingen maatte derfor ansættes meget lavt. Ønskeligt var det, om den for de Uformuende aldeles kunde bortfalde. Det Allerbedste var, om Kirkerne selv paatog sig, hver i sin umiddelbare Nærhed, at lade opføre de nødvendige Liighuse, mod da ogsaa selv at oppebære Betalingen. Men dersom dette ikke kan skee, borde Bevillingen til Anlæg betinges af, at Alle, hvem Kirkeværgerne tilstode fri Jord, ogsaa maatte have fri Afbenyttelse af Liigcapellet. Dette er kun en consequent Følge af den, allerede etablerede, Regel, at fri Jord ogsaa giver

fri Jordspaakastelse og fri Afbenyttelse af Kirkebetjentenes Tid og Arbeide, uagtet disse Sidstingen fast Lon have men allene de Accidentser, som pleie at ydes ved de ministerielle Forretninger.

Forsaavidt Man maatte være enig med mig i Ovenstaaende, torde Man imidlertid komme til det Resultat, at Opførelsen af nye Liigcapeller er overflødig, saalænge de fleste Kirker allerede ere forsynede med saadanne eller dog med ringe Bekostning kunne erholde dem. Der forefindes saaledes rummelige Liigcapeller saavel ved St. Petri= som ved Helliggestes og Holmens Kirker. Disse have i Fortiden været indrettede til Begravelser og en stor Deel Liigkister og Monumenter forefindes endnu deri. Det er vel endogsaa endnu ikke usædvanligt, at en eller anden meget riig eller meget fornem Mand's Liig bliver hensat deri, medens Begravelsesceremonierne foregaae; men b e g r a v e t deri bliver Ingen mere. Det vilde vistnok ikke støde paa uovervindelige Vanskeligheder at foretage saadanne Forandringer med dem, at saavel de til Menigheden selv henhørende Liig, som ogsaa fra de tilgrændsende Sogne, kunde modtages deri, indtil Jordspaakastelsen kunde foretages. S

Sørdeleshed synes dette let iværksætteligt ved Helligjestes Kirkes Liigcapel, saavel fordi dette kun tæller meget faa Epitaphier og aldeles ingen i Capellet selv henstaaende Liigkister, som fordi det dog rimeligviis alligevel nu vil blive deelsagtig i den Hovedreparation, der er bleven Kirken selv til Deel. Som henliggende omtrent midt i Byen vilde det forene flere Bequemmeligheder og vilde derhos have den Fordeel, at der kunde staffles Indgang til det umiddelbart fra Gaden af, uden at det vilde være nødvendigt først at passere Kirken, saaledes som f. Ex. i Holmens Kirke.

I denne Henseende som i saa mange andre vilde Christianshavn blive Stedbarn, da Beboerne der af de ovenfor berørte Grunde, især den lange Afstand, ingen ret Nytte vilde kunne have af Liigcapellerne i Staden. Der er imidlertid af en driftig Borger i Menigheden meddeelt mig et Forslag til at afhjælpe denne Mangel, som han agter at forelægge Magistraten, og som har mit fulde Bifald, idet det netop gaaer ud fra de samme Anskuelser, som jeg ovenfor har søgt at forfægte, og derhos er saa langt fra at tilsigte nogen egen Fordeel, at han tværtimod frivillig agter at tilbyde fri Afbenyttelse deraf for

alle dem, som erholde fri Jord. Jeg anseer mig ikke for berettiget til at antyde den nærmere Detail deraf men haaber engang at see det realiseret og er vis paa, at det da vil afhjælpe et føleligt Savn for de mange Ubemidlede i Menigheden.

Slutteligen tør jeg gjøre opmærksom paa en Bestemmelse, der vistnok kun er meget lidet bekjendt og derfor ogsaa kun sjældent afbenyttet. Det er nemlig ved en Resolution fra Magistraten tilladt, at Liig henbringes i Kirken Aftenen forud, forinden Begravelsen skal foregaae, og at Jordspaakastelsen foregaaer der, hvad enten de dernæst begravnes paa sammes Kirkegaard eller senere henbringes paa andre, i sidstnævnte Tilfælde naturligtvis mod, at en Kjendelse erlægges til Kirken. At derom i hver enkelt Tilfælde maa confereres med Sognepræsten, for at undgaae Collision med andre kirkelige Forretninger, er en Selvfølge. Men i ethvert Tilfælde undgaaes saaledes den store Forstyrrelse, der pleier at være uadskillelig fra at lade en Begravelse besørge fra sin daglige Bolig. Den ovennævnte Resolution er vel kun meddeelt for vor Frelsers Kirke, men der er vist ingen Tvivl om, at den jo, forsaavidt den ikke allerede maatte være gjældende for andre Kirker, kunde udvides til disse.

Brudstykker af en dansk Haandværks- svends Liv og Levnet.

(Meddeelt af et Medlem af Naadeholdsforeningen i
Kjøbenhavn.)

Idet jeg vil fortælle disse Begivenheder, maa jeg forudstikke den Bemærkning, at jeg kun har været Dienvidne til enkelte af dem, men at de øvrige ere blevne mig fortalte, enten af Hovedpersonen selv, eller af troværdige Vidner, saa jeg tør indestaae for deres Sandhed. Jeg har stillet dem i den Orden, som jeg syntes var meest rimelig. Ved at paalægge mig dette uvante Arbejde, haaber jeg at have betalt Noget af den Taknemmeligheds Gjæld, som jeg troer, at være Naadeholdsforeningen skyldig.

En af mine Ungdomsvenner vil jeg kalde F. Han var født i Kjøbenhavn og neppe 9 Aar gammel, da hans Fader og kort Tid derefter ogsaa hans Moder døde. En ugift Haandværksmester tog sig nu af ham, for at han kunde gaae hans Byrinder og lære hans Profession. Det var i Betingelserne, at han tillige skulde gaae i Aften-skole. Naar han nu om Aftenen kom fra Skolen, var han gjerne træt og søvrig; men paa samme Tid lavede Mesteren sig til at

gaae ud og kom da sjelden hjem igjen for *N.* 12 eller 1, og derhos sædvanlig i beruset Tilstand. *F.* havde nu den Bestilling at vente paa ham, saavel for at lukke ham ind af Gadebøren, som for at være ham behjælpelig med Afflødningen. Var han saa uheldig at falde i Søvn og ikke strax at høre, naar Mesteren ringede, fik han mange Prygl af den drufne Mand, saa at Huus-Beboerne flere Gange ventede med at lægge sig, for at kunne gaae imellem og stille Mesteren tilfreds, at han ikke skulde mishandle Drengen. *F.* gjorde Alt muligt for ikke at falde i Søvn, af Frygt for Prygl, og tænkte hver Aften paa; om Mesteren vilde komme fuld eller ædru hjem; men det Sidste var desvære en Sjældenhed. Saaledes blev han tidlig fortrolig med Synet af Drukkenskab og tabte den naturlige Affky og Bæmmelse derfor, som maa opstaae hos Enhver, der første Gang bliver Vidne dertil. Han væn- nedes til at betragte det som Noget, der hørte sig til, naar Man var voren og selvstændig. Han misundte Mesteren og Svendene deres Ret til at drikke sig fuld og længtes efter den Tid, da dette ogsaa skulde blive ham tilladt. I 6 Aar var *F.* hos Mesteren. Da forfaldt denne mere og mere, og hans Omstændigheder blev

til sidst saa flette, at han i et Anfald af Fortvivelse hængte sig selv. F. tog nu til en anden Mester af samme Profession. Her havde han vel en bedre Omgang, men hans Føde var ikke saa rundelig som hos den første Mester. For at afhjælpe dette, borgede han hos en Høker Suurbrod, Tvebakker o. s. v. og da Manden omsider bad ham om Penge, udsandt han et særegent Middel til at betale dem. Han bad nemlig sin Mester om Lov til at gaae i Dyrehaugen, fik Tilladelse dertil, og formodentlig nogle Mark til sin Fornøielse; men istedetfor at gaae ud og more sig, gif han hen til en af sine Bekjendtere, hvor et Stykke Arbeide ventede paa ham, og arbeidede nu flittigt fra om Formiddagen Kl. 8 til henimod Kl. 6 om Eftermiddagen. Han havde da Penge nok til at betale sin Regning med hos Høkeren.

(Fortsættes.)

C. H. Visby.

Borger-Vennen.

Otte og Halvtredstindstyvende Aargang.

Nr. 22.

Løverdagen den 30te Mai 1846.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seidelinske Officin.

Brudstykker af en dansk Haandværks- svends Liv og Levnet.

(Meddeelt af et Medlem af Maadeholdsforeningen i
Kjøbenhavn.)

(Fortsættelse.)

Han var 18 Aar gammel, da han blev Svend, og ikke længe efter besluttede han at reise, endskjøndt det var midt om Vinteren. Han kom over Land til Hamborg, kunde der ikke faae noget Arbeide, reiste derpaa videre og naaede endelig Berlin, hvor det lykkedes ham at faae Noget at bestille. Da han havde været der en fjorten Dags Tid, gif han en Aften med en Landsmand, en haandsaft Kjøbenhavnner, hen paa Herberget. Her var Auction over en afdød Svends

Efterladenskab. I blandt dette befandt sig et Stykke Løi til et Par Beenklæder. F. blandede sig imellem dem, som bød der paa, men blev overbudt af en Berliner. Da denne nu betragtede sit Kjøbmandskab nøiere, opdagede han endeel Smaahuller i det og vilde nu, at F. skulde modtage det for sit Bud; men denne vilde naturligviis ikke. Da troede formodentlig Berlinereren ved mere vægtige Grunde at kunne bestemme ham dertil. I denne Hensigt fik han Nogle af sine Kammerater til at holde med sig, og disse stormede nu samtligen ind paa F. for at give ham nogle dygtige Prygl. Der stimlede saa Mange om ham, at den Gne ikke kunde komme til at flaae for den Anden. Imidlertid havde hans Landsmand ikke tabt sin Landsnærværelse, da han var mere vant til slige Scener. Forsynet med et afbruffet Stolebeen, sprang han op paa det Bord, som stod de Kjømpende nærmest, og uddeelte derfra nogle kraftige Slag til begge Sider med den bestemte Erklæring: at naar Nogen af de Tilstædeværende kom paa Herberget i Kjøbenhavn, skulde de der faae den samme Behandling, som man her opvartede F. med. Dette virkede. Meningerne bleve mere deelte, og Berlinereren maatte til sin store Harm betale sit

Kjøbmandskab. Dette skete rigtignok i Berlin; men det hører selv i Kjøbenhavn ikke til Sjældenhederne, at nogle saakaldte „rigtige Udhalere“ under det ubetydeligste Paaskud først give et ungt Menneske adskillige Prygl og bagefter forlange af ham, at han til Forlig skal give dem en Volle Punsch. Da engang En af mine Bekjendtere befandt sig i denne Stilling, og det forekom ham dog at være alt for galt, først at faae Bank og dernæst at maatte betale dem, undskyldte han sig med, at han havde ingen Penge hos sig. Man var imidlertid ikke raadvild — han maatte laane dem hos Oldgesellen og betale dem igjen den næste Dag. Dette Træk er nok til at vise den raae Tone, som opfostræs paa flere af de saakaldte Herberger, og hvor lidet selv Oldgesellerne stundom gjøre, for at undertrykke den.

Efter nogen Tids Forløb reiste F. fra Berlin længere omkring i Tydskland og ankom tilsidst til Hamborg. Her var han, da Cholera kom, og blev som saa mange Andre smittet der af; men da han kun var 20 Aar gammel og endnu ikke ganske forfalden til Brændeviin, overstod han den lykkelig. Hver Gang „Hanseaterne“ vare i Activitet paa Hamburgerberg eller Tomfrustien, kunde man være sikker paa at træffe ham der.

Efter 6 Mars Fraværelse kom han omsider tilbage til Kjobenhavn, og hans Familie og Venner, der havde seet ham reise bort som et skikkeligt, stille og flittigt Menneske, saae ham nu med Smerte komme hjem igjen som en fuldendt Dranker, fordærvet baade paa Sjel og Legeme.

Hændte det sig, som vel ikke sjældent var Tilfældet, at han ingen Penge havde og ingen Credit hos Høker eller Oltapper, især naar han kom til en ny Mester, saa kunde han meget godt sulte fra om Morgenens Kl. 4 til om Middagen Kl. 12. En af hans Venner sagde derfor om ham: „Han kan arbejde som en Hest og sulte som en Hund.“ En Formiddag aflagde jeg ham et lille Besøg paa Bærkstedet, hvor der arbejdede 16 til 20 Svende. Jeg havde været der et Dieblif, da en Mand traadte ind med en Kury paa Armen. Han hilste venlig alle Svendene, gik derpaa hen til et lille Bord, satte sin Kury paa Gulvet, og begyndte at pakke sine Sager ud. Det Første, som kom ud, var et Snapseglas, derpaa en Deel Suurbrod, og tilsidst en stor firkantet Brændeviinsflaske. Den gode Mand tørrede Sveden af sin Pande med et Lommeflæde og saae til Svendene med et betydningsfuldt Blik.

Nu blev der en Uro. Alle forlod deres Arbejde og begjerede 1 Suurbrød eller 2. Da den Første havde spist nogle Mundfuld, heed det: „Fa'er! en Snaps!“ Manden opfyldte denne Begjering, og medens Svenden drak Snapsen, noterede han den omhyggelig i en lille Bog med Nr. 1. Derpaa kom den Anden, den Tredie, o. s. v. indtil de Alle vare blevne forsynede. Medens Svendene drak, skrev han. Man vil bemærke hans store Forsigtighed, kun at medtage eet Glas. De fleste Svende fik 2 Snapser, enkelte 3. Da Manden havde solgt sine Suurbrød med Ost paa, og lettet godt paa Brændeviinsflasken, pakkede han den sidste tilligemed Snaeps-glasset i sin Kurv, sagde: „God Morgen!“ og gik sin Vej, for at komme igjen om Eftermiddagen.

F. fortalte mig senere, at denne Mand var en Dtapper, som gav Credit til Løverdagaften eller Søndagformiddag. De fleste Svende havde da 8—9 Mk. paa Regning til ham, enkelte endog 2 Rbdlr. Kom han om Løverdagaften for at faae sine Penge, fortalte han sædvanlig: at hans Kone havde stegte Aal og Makrel, eller ogsaa Skinke og syltede Grisetæer, og indbød de Lysthavende til disse Retter.

Denne Oltapper hentede saaledes alene fra dette Bærksted henimod 30 Rbdlr. om Ugen. En Michaels Aften havde han indbudt Svendene til Gaafesteg o. s. v. Men uheldigviis mødte jeg F. en Time, før han skulde derhen, og gjorde da Alt muligt, for at afholde ham derfra. Efterat have gaaet noget med ham, bevægede jeg ham til at ledsage mig hen paa et Kaffehuus og lod ham ikke slippe fra mig før Kl. 11. Men jeg mærkede godt, at hans Tanker bestandig vare hos Oltapperen, og at han kun for Skams Skyld blev i mit Selskab. Imidlertid talte jeg med ham nogle Dage derefter og han fortalte mig da: „at Nogle af Svendene vare komne i Slagsmaal hos Oltapperen den Hellig Aften,“ og, tilføiede han, „det var da godt, at jeg ikke var med, for saa var det blevet meget værre.“

Da F. havde været her $\frac{1}{2}$ Aar, forekom det ham, at den Hat, som han havde medbragt fra Tydsland, var for daarlig. Da han havde sammensparet 4 Rbdlr. kjøbte han sig derfor en ny smuk Hat. Et af de første Steder, som han besøgte med denne paa, var Herberget, hvor han agtede at vise sit Kjøbmandskab og faae sin Forfængelighed smigret. Han traf her snart nogle Kammerater, som roste hans Hat og sagde

ham nogle smaae Complimenter, der voldte ham stor Glæde. For nu at vise, at hans Penge ikke vare udtømte, raabte han høit: „Vært! saamange Mand, saamange Snapse.“ Flere Mennesker, som vare i det andet Værelse, horte disse Ord, og indfandt sig meget punktlig.

Værten opfyldte naturligviis hans Begjering, og F. maatte derfor ud med en god Skilling. Han brød sig ikke synderlig derom, da han denne Aften var i særdeles godt Humeur, esterdi Ingen sagde ham imod, fordi han havde givet saa meget Brændeviin. Genimod Midnat blev han, i en aldeles bevidstløs Tilstand, flæbt hjem af nogle barmhjertige Kammerater. Da han den næste Dag havde sovet sin Ruus ud, saae han til sin store Uergrelse, at hans nye Hat var ombyttet med en anden, som var i endnu meget flattere Forfatning end hans egen gamle. Trods al hans Umage fik han aldrig mere sin nye Hat tilbage. Hans Kaseri derover var uden Grændser. Denne Aftens Daarskab havde kostet ham 5 Rbdlr. foruden Hattens Værdi. Uergrelsen havde en saa voldsom Rystelse af hans Sundhed tilfølge, at han fik Guulsot og maatte paa Hospitalet. Her besøgte jeg ham flere Gange, og endskjøndt jeg kun var 21 Aar gammel, kunde

jeg ikke undertrykke den uhyggelige Tanke, at dette Menneſkes egentlige Hjem lod til at være enten paa Bærtshuset eller Hospitalet.

Med Hensyn til hans Arbeidskraft maa jeg anføre følgende Exempler. En Mandag Morgen talte han med en af sine Bekjendtere og betroede ham, at han havde ikke en Skilling i Lommen, „men,“ sagde han, „jeg skal komme til Dig paa Eoverdag Aften, saa skal du see!“ Man laante ham ingen Penge, af Frygt for, at han skulle give dem ud til Brændeviin. Til bestemt Tid indfandt F. sig, og fremviste da 3 Femdaler Sedler.

(Fortsættes.)

E. H. B i s b y.

Borger-Vennen.

Otte og Halvtredstindstyvende Aargang.

Nr. 23.

Løverdagen den 6te Juni 1846.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seidelinske Officin.

Brudstykker af en dansk Haandværks- svends Liv og Levnet.

(Meddeelt af et Medlem af Maadeholdsforeningen i
Kjøbenhavn.)

(Fortsættelse.)

En Sommer Aften gik jeg med ham paa Volden. Efter at have talt noget sammen, gjorde han mig det Spørgsmaal: „veed du, hvormeget jeg har fortjent i forrige Maaned?“ Jeg svarede: „Nei.“ Derpaa sagde han langtsomt: „45 Rbd. 2 Mk. 8 Sk.“ Jeg studsede meget derover, og erklærede: „at jeg skulle arbeide flittigt for at fortjene det i et Fjerdingaar.“ — „Ja!“ sagde han, „du maa ogsaa betænke, at jeg har arbeidet fra om Morgenen Kl. 4 til om Aften

Kl. 11." Altsaa 19 Arbejdstimer! Jeg spurgte ham derpaa, hvad han havde kjøbt for saa mange Penge. — Dette Spørgsmaal satte ham i Forlegenhed. „Hvad jeg har kjøbt?“ gjentog han, „jeg har levet i den Tid, betalt min Gjæld hos Oltapperen, paa mit Logi, hos min Badstuekone, og for Middagsspise, og kjøbt mig et Stykke Værktøi til 8 Mk.“ — Men i den Tid, han arbejdede saa anstrængt, drak han intet Brændeviin; han vidste med sig selv, at naar han ikke drak det, var han lykkelig, men havde han druffet een eneste Snaps, var han fortabt, da han saa ikke kunde holde op igjen, før han var aldeles fra Sands og Samling. Naar han ikke havde Gjæld, taalte han neppe et Ord, hverken af Mesteren eller sine Kammerater; men skyldte han dem Penge, beed han sin Hidseghed i sig. Det maa derfor ikke undre Noget, at han lod til at være meest rolig og fattet, naar han skyldte meest til Oltapper, Badstuekone o. s. v., thi da var han nødt til at arbejde og at være afholdende. Stundom logerede han alene, stundom havde han en Sove-Kammerat. Naar han skulde sove alene, var han meget ilde faren. Hans Samvittighed gjorde ham da heftige Vebredelser, fordi han saa slet anvendte de Gaver, som Naturen havde ud-

styret ham med. Han talte om, at „Maren“ reed ham. Med al mulig Flid kunde han ikke bortjage sine uhyggelige Tanker om det skrækelige „Nu“ og det græselige „Fremdeles.“ Hans Indbildningskraft var saa ophidsset og hans Blod saa uroligt, at det forekom ham, at en usynlig Magt kastede ham fra Sengen til Døren, og atter fra Døren til Sengen. Faldt han stundom i en urolig Søvn efter alle disse Anstrængelser, var han plaget af hæslige Drømme om Hunde, der beed ham, og Katte, der reed ham. Han pønsede derfor tilsidst paa Selvmord. I denne Hensigt gif han hen til en Isekræmmer og forlangte at see paa et Par Pistoler. Men en ubetydelig Omstændighed vakte Boutiksvendens Mistanke — under et Paaskud fik han Pistolerne ud af Hs. Hænder, hængte dem paa deres Plads igjen og erklærede tørt: at han fik ingen at kjøbe. F. tilkastede ham et forbitret Blik og gif, uden at sige et Ord.

Han bad mig flere Gange om at sove hos sig, hvorfor jeg ogsaa opfyldte hans Begjæring. Hvergang jeg var hos ham om Natten, sov han saa trygt og roligt som et Barn, og talte ikke en Gang et Ord i Søvn. Hans urelige Blod lod derimod til at være gaaet over i mig, og

jeg kunde slet ikke sove af lutter Bekymring for ham. For at fordrive sine urolige Tanker om Dagen, besøgte han mere end nogensinde for offentlige Steder. Engang paa Herberget kom han i Klammeri med en anden Svend. Dette udartede snart til Slagsmaal. I Kampens Hede fik han flere Stik i Ansigtet af et støvt Instrument, hvoraf et Stik havde truffet ham $\frac{1}{4}$ Tomme under det venstre Øie. To af F. Kammerater ophidsede ham til at lade skrive en Klage til Politiet, idet de forestillede ham, at hans Contrapart rimeligviis havde villet skille ham ved Livet. Det lykkedes dem, og paa en bestemt Dag fik begge de Paagjældende da en Tilsigelse til at møde paa Kammeret. F. traf paa Veien derhen sin Contrapart paa Gammeltorv i Selskab med de to Kammerater, som havde overtalt ham til at skrive Klagen. Hans Contrapart rakte ham Haanden og sagde: „Hvad kan det hjælpe, Broder! at jeg nu bliver dømt til en Mulkt? det har hverken Du eller jeg godt af. Var det ikke meget bedre, om vi brugte disse Penge til at more os for? vi har dog i lang Tid været gamle Værkstedskammerater.“ — De to Kammerater talte i samme Tone, og F. lod sig overtale. Da Man derpaa kom ind

til Assessoren, erklærede F., at han udenfor havde forliget sig med sin Modstander, hvorpaa denne Sag blev sluttet. Man kom fra Politikammeret om Middagen, og disse 4 gik derpaa fra Bærtshuus til Bærtshuus, saalænge Man havde Penge i Lommen: derpaa gik Touren til de Steder, hvor Man havde Credit. Man skiltes først fra hinanden den næste Morgen, da Enhver med usikre Skridt vandrede til sit Logi. At de to Kammerater havde holdt F. og hans Contrapart for Nar, idet de først ophidsede dem mod hinanden og derpaa aad og drak paa deres Beføstning, er vel aldrig faldet dem ind.

Kort Tid efter reiste F. anden Gang fra Kjøbenhavn og fik Arbeide i Næstved. Han arbeidede her hos en Mester, som drak til Maade, medens Konen ingen Morgen stod op, før hun havde drukket mindst en Pægel Brændeviin i Sengen. Det var efter Fs. Hoved, og det varede da ikke længe, før han og Madamen drak sammen i Compagni. En Søndag Aften, da Mesteren og Pigen var ude, havde de anskaffet sig en Bolle Punsch, som stod midt imellem dem. Tiden gik, medens Glassene bleve flittigt tomte. F. talte rimeligviis om sin Reise i Tydskland og Konen om sine Ungdoms Uventyr. Imid-

Iertid blev Bollen næsten tomt, da han bemærkede et Ansigt paa Ruden i Døren, som gik ud til Kjøkkenet. Rasende sprang han op. „Væ! med det Ansigt!“ raabte han, og slog med den knyttede Haand Ruden i mange Stykker. Et Dieblif derefter traadte Mesteren, — som det havde været, men hvem han ikke havde kjendt — ind af Døren, og F. maatte i flere Dage gaae med en indbunden Haand. Ved denne Omgang øvedes han saaledes i at drikke Punsch, at han paa een Dag kunde drikke 32 Vlgas fulde deraf.

Nogen Tid derefter reiste han til Corsør og derfra med Dampskibet „Løven“ til Lübeck. Der fik han Arbejde hos en gammel Mester, som først Intet vilde give ham at bestille paa Grund af hans daarlige Paaklædning, men da han havde arbeidet der i 8 Dage, sagde han til ham, „at naar han blev saaledes ved at arbejde, vilde han gaae i Caution for ham hos Skræder og Skomager, at han kunde faae sig nogle ordentlige Klæder.“ F. takkede meget derfor. Men om Aftenen, da han gik hjem fra Værkstedet, førte hans Ulykkesstjerne ham forbi et Værtshuus. Han gik derind, endskjøndt Kl. var 11, for at give sin Blæde Luft over Mesterens gode Tilbud. Han begjærede 4 kogte Vg, Brød og Brænde-

vtin. Da han havde pillet det første Æg, tog en af Gæsterne det med de Ord: „saaledes spiser Man Æg!“ Nogle af Gæsterne, som allerede kjendte ham, raabte: „taaler Du det, F?“ — Denne svarede med tiltvungen Fatning: „han morer sig.“ Men to Æg til gik den samme Vei. Med utrolig Selvovervindelse pillede han det fjerde. Dette fik Modstanderen lige i Ansigtet. Derpaa væltede han Bordet, hvorpaa stod en Punsche-Volle, en stor Deel Glas og nogle Tallerkener, over paa sin Modstander, kastede sin Frakke af, og fik snart fat paa ham. Et frygteligt Slagsmaal begyndte nu, hvori de fleste Gæster deeltog. Konen og hendes to Døttre løb ud af Bærelset. Da Man tilsidst blev træt, spurgte F. ganske roligt den indtrædende Kone: „hvad han havde at betale.“ Hun bad ham blot: „at han vilde have den Godhed at gaae sin Vei.“ F. tog derpaa sin Frakke paa, tog sin Hat og gik. Det var første Gang i sit Liv, at han havde forladt et Værtshuus, uden at give en Skilling ud og uden at være fuld. Han gik derhen med en ganske ny Vest paa; men da han gik derfra, havde han kun nogle Stumper af den i sin Frakkelomme. Aarsagen til, at han ikke kom til at betale, hvad han havde

flaaet istykker ved at vælte Bordet, var denne: Politilovene i Lübeck befale, at enhver Brændevtinsfølger skal lukke sin Boutique om Aftenen Kl. 10: Slagsmaalet begyndte først Kl. 11¹/₄; Man var altsaa blevet multeret. Iblandt Gæsterne befandt sig en Politibetjent, som var forlovet med den ene Datter. Denne maatte befrygte en streng Trettesættelse af sine Foresatte, som muligen kunde have slemme Følger. Imidlertid sørgede Man for, at hans Mester fik det at høre. Den fredelige Mand frygtede da for, at han skulde blive indviklet i Ubehageligheder ved ham og gav ham hans Afsked. I sin Vandrebog blev han da skrevet tilbage igjen til Kjøbenhavn, hvor han ankom efter omtrent $\frac{1}{2}$ Aars Fraværelse.

(Sluttes.)

C. H. Bisby.

Borger-Vennen.

Otte og Halvtredstindstyvende Aargang.

Nr. 24.

Løverdagen den 13de Juni 1846.

Førlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seidelinſke Officin.

Brudstykker af en danſk Haandværks- svends Liv og Levnet.

(Meddeelt af et Medlem af Maadeholdsforeningen i
Kjøbenhavn.)

(Slutning.)

Denne Gang kom han til at logere paa Sam-
melmont hos En af ſine Bekjendtere, ſom boede
i en Kjælder. Han laae her med en anden
Svend i et Bærelſe til Gaarden. Denne Kjælder
havde tillige en Dypgang til Gaarden. En
Sommeraften var han gaaet ud at ſpadsere om-
trent Kl. 7. Imod Midnat vandrede han hjem
igjen i særdeles godt Lune. En stolt Oltapper
havde rigtignok ikke villet hilſe ham denne Aften,
men det regnede han for Ingenting: han kunde

jo for Fremtiden kjøbe hos en anden. Da han kom til Gadedøren, var den lukket; men ved Bægterens Hjælp overvandt han denne Hindring. Han bankede derpaa paa Ruden til sin Sovekammerat; men denne var enten falden i Søvn, eller ogsaa bankede F. for sagte. Han ventede lidt, derpaa gik han ned i Kjælderhalsen — flødte sig af til den blotte Skjorte — og bankede nok en Gang paa Ruden. Da der endnu ikke lukkedes op, vaagnede hans Kaseri. Med et Fodspark slog han Ruden i tusinde Stykker, aabnede derpaa Krogen paa Vinduet, krøb derigjennem og puttede sig ned under Dynen. Hans Kammerat vaagnede ved Klagen af Ruden; F. brummede lidt; men de faldt snart i Søvn begge To. Da Folkene den næste Morgen saae denne Forstyrrelse og fandt hans Klæder i Kjælderhalsen tilgaarden, bleve de meget forundrede. Men saa bevidstløs havde F. været, at Man først kunde overtøge ham om, at han var Marsag deri, da han saae sit blodige høire Been, hvori sad flere Glasstumper, og i Sengen laae der ogsaa endeel Blod. Han maatte nu atter paa Hospitalet, og skjøndt han kun laae der en kort Tid, benyttede han den dog bedre end ellers; thi det Forsæt opsteeg da første Gang i hans Bryst; at af-

holde sig fra Brændeviin og enhver berusende Drif.

Da han kom ud fra Hospitalet, kjøbte han sig derfor nogle stærke Cigarer i den Tanke, i dem at finde en god Hjælp imod Trang til Brændeviin. Andre have i lignende Tilfælde anvendt det mere oeconomiske Middel at bruge Skraatobak. Paa det Værksted, hvor han arbejdede, var foruden ham 3 Svende. Disse studsede meget ved at høre hans Forsæt: at afholde sig fra Brændeviin. Han kunde neppe forsvare sig mod deres Drillerier ved enhver Leilighed. Imidlertid holdt han i 14 Dage sit Forsæt med største Standhaftighed. Da sagde den ene Svend, som havde været hans Løse-Kammerat: „kan Du leve, F.! uden at drikke Brændeviin, saa kan jeg ogsaa.“ Han afholdt sig nu ligeledes. Da nu Partiet var lige, havde han Fred. Hans Venner og Bekjendtere frygtede for, at det kun var et lunefuldt Indfald af ham, men opmuntrede ham dog ved enhver Leilighed til at blive sit Forsæt tro. Da han havde afholdt sig i 3 à 4 Maaneder, havde han kjøbt sig en sort Frakke og ditto Beenklæder, Hat og Støvler, og flere Smaating. Han gif nu mere paa Kaffehusene og røg mange Cigarer; tilsidst

var han saa stærk i sit Forsæt, at han godt kunde gaae paa et Værtshuus og kjøbe 2 Snapse og Ol dertil, uden at drikke dem selv. Han lod da enten sin Ledfager eller Værten drikke dem.

En Søndag besøgte han mig og fortalte, at i Dag var det et Aar, siden han havde begyndt at afholde sig fra Spiritus. Han opfordrede mig nu til at følge hen med paa et Kaffe-huus. Da vi kom derhen, kastede han sig paa en Stol, strækkede Benene ud, og blæste en stor Røgsky fra sin Cigar. Han var rigtig glad og lykkelig ved den Forandring, der var foregaaet med ham i dette Aar. Efter nogle smaa Indledninger kom jeg frem med det Spørgsmaal: „Hvormange Penge kan Du vel regne, at Du har givet ud til Brændeviin i dit Liv?“ Hans Ansigt blev mørkt: jeg lod, som jeg Intet mærkede og vedblev: „Ja! Du kan vel nok regne 1000 Rbdlr?“

„Nei,“ sagde han, „det er vel ikke godt at gjøre den Beregning; jeg har flere Gange tænkt derpaa; men jeg kan vist snarere regne henimod 2000 Rbdlr.“ Denne Samtale var ham ubehagelig, og jeg afbrød den derfor. I denne Tid var han omtrent 1 Aar forlovet med en Pige. En Aftenstund gik de og spadserede i Soldbod-

grønningen. Hans Indbildningskraft var denne Aften meget virksom, han talte om deres Giftermaal, og spurgte, „om hun kunde finde sig i, (hvis han i Egtestanden skulde faae Modgang), at spise tørt Brød.“ — Det forelskede Pigebarn troede det nok. Efter et Aars Forløb lærte hun imidlertid at kjende hans store Forfængelighed og Egenskærlighed: hun syntes bedre om en anden Haandværker og gav F. hans Afsked. Han var lav nok til at forlange Betaling for de Foræringer, han havde givet hende, hvilken han ogsaa fik.

Jeg gjorde en Gang et Forsøg paa at afholde ham fra at gaae saa meget paa Kaffehuse, men forgæves. Hver Søndag Formiddag skulde han sædvanlig have sig en Kop Chokolade og 2 Boller. Da jeg nu yttrede, at en Frokost til 12 Sk. var vel dyr for en Haandværker, blev han fortrædelig, og jeg fik da hele hans Leveviisdom at høre. „Skal man ikke have noget, fordi Man arbejder,“ spurgte han, „og skal Man tage noget med sig i Graven?“ — Jeg kan ikke fragaae Rigtigheden af disse to Sætninger, men det er dog vistnok rigtigere, i de gode Dage at gemme en Skjærv til de onde, for med mere Kraft at modstaae disse sidste. Han havde nu

i 2 Aar været afholdende og Alt hentydede paa, at han endnu kunde blive et lykkeligt Menneske, især naar han kunde udstrække sin Selvbeherfskelse ogsaa til andre Gjenstande end Brændeviin. De mørke Skrækk billeder, som saa ofte havde plaget ham, medens han drak Brændeviin, forlode ham nu efterhaanden, og jeg levede i det glade Haab, at Alt vilde blive godt. I det tredie Aar troede jeg stundom at bemærke hos ham en Ulyst til hans Arbeide. En Tidlang kunde jeg ikke forklare mig Aarsagen dertil; men en smuk Sommeraften aabenbarede han mig den selv. Han mødte mig paa Gaden og vi spadserede sammen. Efterat vi havde talt noget om ligegyldige Ting, fortalte han mig, at han havde laant Mester C. 9 Mk., „men jeg faaer dem jo nok igjen“ tilføiede han. — Hans sidste Ord faldt mig paa Hjertet. Jeg vidste, at det var første Gang, at han havde laant Noget Penge. Der maatte altsaa være foregaaet en fuldstændig Omvæltning i hans hidtilværende Grundføetninger, og jeg erfarede nu til min store Forundring, at han svævede i en stadig Frygt for, at de Penge, som han fortjente, skulde enten tabes eller fra stjæles ham. Dette svækkede hans Arbeidslyst. For at hæve denne ulykkelige Frygt hos ham,

hentydede jeg saa smaat paa Sparekassen; men han skuede den store Uleilighed, som var forbundet med baade at sætte Pengene derind og drage dem ud deraf igjen. Han havde i 10 Aar druffet meget Brændevin og nu i 3 Aar slet intet. Han troede nu at være stærk nok og besluttede at drikke, som saa Mange kalde det, til Maade. Han glemte, at i den Tid, da han drak, havde han stadigt været paa Hospitalet, medens han derimod, saa længe han var afholdende, ikke havde været der en eneste Dag. Han drak vel nu ikke saa meget Brændevin paa een Gang, som før, men han drak derimod noget hver Dag. Og dette er næsten værre, fordi Vanen derved bliver stærkere. I Løbet af tre Maaneder forsvandt nu hans Klædningsstykker det ene efter det andet. Hans Mismod steg med hver Dag, og hans Arbeidslyst hendøde ganske. Brændevinets ødelæggende Virkninger stormede nu med fordoblet Raseri ind paa ham, ligesom for at fordre Betalingen for de tre Aar, hvori han havde svigtet det. I denne Kamp bukkede han under og blev meget syg bragt paa Hospitalet. Da han havde været her en kort Tid, erklærede Lægerne: „at han ikke kunde helbredes.“ — Nogle Dage derefter satte Man ham i en

Bogn — det guddommelige Lys var udslukket i ham — han blev bragt paa Bidstrup. Paa dette sorgelige Sted tilbragte han to lange kvalfulde Aar, hvorpaa han døde, i sin bedste Alder, kun 33½ Aar gammel. Den evige Kjærlighed, som styrer alle vore Fjæd, være ham en naadig Dommer!

Jeg har saaledes efter min ringe Gyne skildret et Menneske, som af Naturen var begavet med store Anlæg og ofte viste en, for hans Ege, sjelden Standhaftighed og Kraft, men som ulykkeligviis ikke havde det ringeste Begreb om Naadehold eller Barsomhed i Lykken.

Sik det ham imod, saa trostede hans Indbildningskraft ham med, at det nok en Gang fik Ende. Han havde da ogsaa strax det rette Middel ved Haanden: at arbejde flittigt. Havde han Medgang, saa ligesom badede han sig i denne behagelige Tilstand, og den Tanke, at ogsaa den fik en Ende, var ham meget ubehagelig, hvorfor han med al mulig Flid søgte at bortjage den. Alle hans gode Egenstaber bleve ødelagte af en eneste Last: Drukkenskab.

Maatte dog eet eneste Menneske ved at høre denne Fortælling, komme til den Overbeviisning, at det er farligere at begynde paa og atter at opgive en god Sag end slet ikke at tage fat derpaa, og derved bestyrkes i sit Forsæt, at blive paa Udruelighedens og Rettskaffenhedens Bet, som Man aldrig for tidlig kan betræde!

C. H. B i s b y.

Borger-Vennen.

Oppte og Halvtredstindstyvende Aargang.

Nr. 25.

Løverdagen den 20de Juni 1846.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seidelinſke Officin:

Om Actieforeninger.

Hvad den enkelte Mand med sin Formue ikke kan eller vil udrette, vil ofte forsøges med forenede Kræfter; saaledes opstaae Interessentskaber, Compagnier, Actieforeninger. Vi kjende allerede længe disse, som snart have havt dette, snart hiint Formaal. Vidtløftige Handelsforetagender, hos os saaledes den chinesiske og ostindiske Monopol-Handel, Skibsudredninger, Fabrikdrift, i senere Tid Anlæg af Jernbaner o. s. v. have været og ere Gjenstand for saadanne Selskaber eller Matskapiet, som Hollænderne, hos hvem de maaskee først opstode, kalde dem. Vor Tidssalder har seet Systemet til saadanne Actieforetagender, som ofte er udartet til Raseri, gjøre

sig gjældende ei blot i Udlandet, men ogsaa her. Det er vel saaledes Tiden at anstille Bemærkninger om denne Gjenstand og see hvad Godt og hvad Ondt den medfører.

Saa snart Tiden er om saa omfattende Foretagender, at den enkelte eller nogle saa Privatmænds Formue ikke er tilstrækkelig til sammes Realisation, blive sige Foreninger nødvendige. Vi ville tage et os nærliggende Exempel, Jernbanen gennem Sjælland. Denne, som vil koste 4 til 5 Millioner Rbdlr. at bygge og forsyne med de fornødne Bygninger og Apparater, lader sig ikke bringe i Stand af nogen Mand her i Landet, eller i det Mindste kan det ikke antages, at Nogen eier en saa stor og disponibel Formue; her maae altsaa Flere, vel ordenligviis et stort Antal Personer, som hver tilskyde en større eller mindre, men i ethvert Tilfælde kun ringe Deel af den hele Capital, forene sig, saaledes som det allerede er skeet for den første Deel af samme fra Kjøbenhavn til Roeskilde.

Tidligere have Regeringerne paataget sig saadanne omfattende Arbejder, der unegteligen i høi Grad egne sig for deres Omsorg, som dybt gripende ind i Landenes og Borgernes Interesser. Vi kunne ogsaa her anføre et Exempel,

den flæbvig-holsteenske Canal, der i Forening med Eideren aabner, forbi Kiel, en Forbindelse mellem Nordsøen og Østersøen. Dog Staten vil sjældent have opsparede Midler til saadanne Foretagender, og disse maae altsaa tilveiebringes ved Laan hos Borgerne eller i Udlandet, hvis ikke Arbejderne skulle udstrækkes til en lang Rarrække, i det man for hver enkelt Aar snarere kan affee en bestemt Sum; men da bliver et saadant Foretagende langt kostbarere, end naar det kan fuldendes i kortere Tid, og faaer desuden en fløbende Fremgang, der ei sjældent er bleven sluttet med en Stilstand. Naturligere og rigtigere synes det derfor at overlade selv saadanne store Entrepriser til Private, og, hvis Statens Tarsv kræver dem fremmede, og der ikke er Udsigt til klæffeligt Udbytte, enten med Tilskud eller Garanti af visse Procenter af Actiecapitalen begunstige deres Udførelse for privat Regning.

I intet Land er Erkjendelsen af dette Princip fremstaaet saa tidligt og saa virksomt, som i England. Naar dette Rigdommens, Handelens og Industriens Land forhen gjennemskares af Canaler, nu overdrages med et Net af Jernbaner, da var det private Midler, der fremkaldte og

fuldførte disse Anlæg. Millioner, ikke lette Rigsbankdalere, men Sterling Pund ere nedlagte i hine store Bærker, der ei blot bragte Interessenterne Rente og Udbytte, men ogsaa fremmede de indre Communicationer i Landet, gav dette den Betydning, hvormed vi have karakteriseret Europas, ikke meest omfattende, men kraftfuldste Rige.

Og disse Fordele var det rimeligt, at man ogsaa vilde stræbe at tilegne sig i andre Lande; disse Goder maatte hver Borger ønske ogsaa til lagte sit Fædreneland; thi dannede der sig hiinsides Havet i Nordamerica, og her paa Europas Fastland Foreninger til at fremme lignende Foretagender.

I vort Fædreneland er en saadan virksom Privat-Entreprise, Kong Christian den Ottendes Østersø-Bane, fremstaaet, hvorved det nærliggende Hamborg og Elben forenes med Østersøen; denne har Grene eller Sidebaner, der strække sig til Rendsborg og Glückstadt, hvis Antal maaskee snart vil forøges. Et andet Foretagende er den nævnte, under Bygning værende, Roeskilde-Bane, som tør ventes udstrakt til Korsør; her er ei blot Udset til Udbytte for Interessenterne, forbunden med den Binding, at en

stor Deel af Sjællands Indvaanere med deres Personer og Varer lettere vilde naae Hovedstaden, men ogsaa, naar Banen faaer sin fulde Udstrækning, at en af Nutidens Veie er lagt gjennem en Deel af Landet, ei blot for dets egne Indvaanere, men ogsaa for de Fremmede, der saaledes i større Antal vilde drage igjennem hos os, for at naae Udlandet.

Vi ønske til disse Foretagender alt Held; vi ønske Interesse hos Borgerne til at nedlægge deres Capitaler i samme, Sindighed i Planen hos dem, der udkaste den, saa at man overveier, hvorvidt den for Tiden kan realiseres, Drift i Udførelsen, Orden, Redelighed og Sparsomhed i Bestyrelsen, for at Actionairerne kunne opnaae de Fordele, hvortil de ere berettigede, ved at offre deres Capitaler, Publicum nyde al den Bequemmelighed, hvorpaa man nu ei mindre her, end i andre Lande gjør billigt Krav.

Alf ikke mindre Betydning, dog frævende for hvert enkelte Foretagende en mindre Capital, ere forskjellige Dampskibsfarter, som man i senere Aar har seet bragte i Stand og projecterede; vi kunne her gjerne sige omsider, thi siden Aaret 1819, da det første Dampskib *Caledonia* kom hertil, maatte det staae klart, at Dampskibs-

farten er af største Betydning for Danmark, hvis Fastland og Der have vidtstrakte Kyster med Havne, hvorfra muligt lette Forbindelser bør skaffes tilveie med Hovedstaden og Ulandet. Det er ei blot Passagerer, som saaledes bør befordres; vort Postvæsen anvendte først seent og anvender hidtil endnu neppe tilstrækkeligt Dampskibet til Brevbefordringer (vi mene ei saameget directe, som indirecte, ved klækkeligen at betale de samme gavnende Transporter; thi ei heller her bør, naar det kan undgaaes, Staten være Entrepeneur); ogsaa mange Arter Varer, især Victualier, kræve, for at bevares i frisk Tilstand, en hurtig og sikker Transport, ligeledes Slagteqvæg o. s. v. Men disse Farter, som nærmest ligge i Provindsbyernes egen Interesse, fordre til Anskaffelsen af solide og gode Dampskibe Capitaler, der ikke kunne ventes anvendte af den Enkelte, især da der stedse er en vis Risiko, og en saadan Entreprise, skjøndt i og for sig god, ofte i de første Aar ikke giver Udbytte. Derfor er ogsaa her Associationsaanden paa sit rette Sted, og vi mene der er al Grund for vore Kjøbstædsboere og de formuende Landbrugere i sammes Opland til at træde sammen, vel overveie, om ikke en Dampskibsfart vil yde

saamange indirecte Fordele, at den bør alvorligen tages under Beregning og der bør undersøges, om den ikke ved forenede Kræfter kan bringes i Stand, selv om den i Diebliffet maa antages at have en Prøvetid at bestaae, inden den kan bringe et lønnende Udbytte.

Vi have Exempel paa et saadant Foretagende i Dampskibet Iris, som anskaffedes i Aaret 1842 af et Interessentskab i Aalborg. Det var Erkjendelsen af, hvor vigtigt det maatte være at forbinde denne Jyllands vigtigste Handelsstad med Hovedstaden, som alt længe havde fremkaldt Ønsket om et Dampskib; men det var vistnok ingeniunde afgjort, om et saadant, der maatte blive af betydelig Størrelse og Kraft, altsaa koste en stor Sum, som krævede aarlige og daglige Udgifter, vilde, med en billig Passa-geerfragt, svare Regning. Erfaringen har viist, at i de nærmeste Aar havde Dampskibet meget at bekæmpe ved Concurrence med et andet Fartoi o. s. v. Nu er det vist, at Sagen er lykket. Dampskibet farer fra Jyllands to vigtigste Stæder, Aalborg og Aarhuus; det fører frem og tilbage en Mængde Passagerer, udfører en stor Deel Slagtevæg, en Deel Varer, og især denne sidste Indtægtskilde maa og vil stige, jo mere man erkjender

Fordelen ved disses bestemte og hurtige Forsendelse; men saaledes erholde ei blot Actionairerne et passende Udbytte, men begge disse to Stæder, deres vidtstrakte Opland drage tillige med Hovedstaden Fordeel af den velgrundede Forening.

Vi ville imidlertid ikke negte, at, naar en enkelt Mand eller faa Redere, som ved den sædvanlige Skibsfart, overtage en saadan Entreprise, lettes mange Udgifter, og kan en større Driftighed fremtræde, end naar et Actieselskab skal lede et saadant Foretagende, ved en Bestyrelse, som sjældent har den fuldkomne Dispositionsret, som Rederen. Ogsaa kræver Selskabet en vis Controlle, der, ligesom Bestyrelsen, maa lønnes, da her jo er et positivt Arbejde, man hverken kan eller bør i længere Tid forlange af nogle Actionairer, fremfor andre.

(Fortfættes.)

G. F. U r s i n.

Borger-Vennen.

Stte og Halvtredstindstyvende Aargang.

Nr. 26.

Løverdagen den 27de Juni 1846.

Førlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seidelinſke Officin.

Om Actieforeninger.

(Fortsættelse.)

Der ere saaledes flere Dampskibsfarter, som vil troe rettere burde være af en enkelt eller nogle faa Medere bragte i Stand, end af Interessentſkaber. Naar det mindre Dampskib Hebe, der passende fattes i Forbindelse med Iris, hvorved dennes Virksomhed ei blot udstræktes til Aalborgs nærmeste Opland, men til samtlige Egne, omgivende Liimfjorden, er solgt og Interessentſkabet opløst, haabe vi, at derfor er denne Fart ikke opgiven; men at det vil lykkes den af Aalborgs driftige Rjøbmænd, der for egen Regning anſkaffede et andet Dampskib, at vedligeholde og

møstigen udvide denne vigtige Communication mellem Aalborg og Fjordens øvrige Kjøbstæder. De to smaa Dampskibe, William og Emma, der fare mellem Kjøbenhavn og Bellevue, have ikke saadan Capitalværdis, at jo Entreprisen kunde være bragt i Stand af en enkelt Mand, og de Fordele, som tillige ere vundne for Skibsfarten, ved at bemeldte Fartøier anvendes til Bugsering her paa Reiden og i Havnen, vilde være opnaaede, og desuden vilde en saadan Reder næppe i Aar have forhøiet Passagerprisen, noget, der vistnok ligesaa lidet vil være i Interessentskabets, som det er i Publicums Interesse; langt snarere vilde han, opmuntret ved den betydelige Fregvens, have anskaffet endnu et Fartoi.

For Dampskibsfarten mellem Helsingør og Kjøbenhavn er et Interessentskab, der eier Dampskibet Hamlet. Her er, ved en dygtig Bestyrelses uegennyttige Bestræbelser, særdeles Meget præsteret; men et sædvanligt Rederi vilde kunne have udrettet det Samme, og maaskee allerede tidligere, da Omstændighederne syntes at byde det, udvidet denne Entreprise, ved Anskaffelsen af endnu et nyt og fortrinligt Dampskib, hvortil Actieselskabet først nu har besluttet sig.

Vende vi Blikket, fra de nævnte meer eller mindre heldige, men vel begrundede Actieforetagender, til den hele Række af den senere Tids Speculationer, som man knapt formaaer at tælle, da behøver man saameget mindre at opregne disse, som adskillige af dem allerede ere døde i Gudselen. At anføre Exempler, som i det Foregaaende, turde ansees odieust; dog, naar det skeer, er det ingenslunde fordi vi med Kritiken vilde berøre nogen Personlighed, men fordi vi, under denne Materie's Behandling, ansee det fornødent, ligesom i det Foregaaende, at paapege hvad, der ligger os nærmest, henstillende til Exserens Overveielse, hvorvidt vore Anskuelser kunne tages til Følge eller ei.

Vi fremdrage saaledes først Maskinhørspinderiet, hvortil Aar 1840 udstedtes en Indbydelse; man forlangte sammenskudt 150000 Rbdlr. og lovede Actionairerne, foruden 4 pCt. Renter, og efter at 10 pCt. af den Deel af Capitalen, som anbragtes i Maskinen og Redskaber, vare henlagte til Amortisation, 30 pCt. Udbytte. Vi gaae her ikke videre ind paa denne Plans Detailler, som i sin Tid drøftedes af Hr. Kammeraad J. C. Drewsen i Fædrelandet, af Forfatteren af denne Artikel i det af ham

udgivne Tidsskrift*) og Flere; kun maa han her gjentage en almindelig Bemærkning, som denne Indbydelse fremkaldte, at, naar saa glimrende Løfter gjøres, bliver Sagen nødvendigens langt mere betænkkelig, end den vilde være, naar Forbedelene i en foreløbig Calcule vise sig mere rimelige, ikke saa ubyre overstigende den sædvanlige Rentefod. Det er næmlig klart, at, naar saadanne Udfigter vare tilstede, maatte en enkelt eller nogle saa Capitalister bemægtige sig et saadant Foretagende, eller ved Siden af dette etablere et lignende, der maatte optræde som en farlig Concurrent. Forfatteren antog derfor i sin Tid at udtale sig, ingenlunde skadende, men tværtimod gavnende den i Forslag bragte Entreprise, ved i Folge de Data, som var tilstede, at anstille en Beregning, der mere nærmede sig Rimeligheden, end den som i Indbydelsen tilslagdes al Sandsynlighed; han ansaae en større Actiecapital, især for at have en disponibel Driftscapital til Raadighed, fornøden, antog, at Udgifterne maatte blive højere, Indtægterne lavere, og at Udbyttet saaledes ikke kunde calculeres til

---

*) Nyt Magazin for Kunstnere og Haandværkere fjerde Bind.

mere, end $4\frac{1}{2}$ —5 pCt. over den sædvanlige Rente; han antydede, at Conjuncturer let kunne indtræffe, der endog for en Tid kunde nedsætte dette Udbytte. At hans Forudsigelser, mere end han kunde vente, ere gaaede i Opfyldelse, viser denne Actieforenings Historie; thi ei blot maatte man ved et Laan af 75000 Rbdlr. snart tilveiebringe en forøget Capital; men Interessenterne have aldeles intet Udbytte oppebaaret, skjøndt Selskabet har staaet over 5 Aar, og have endog, kun ved under høist trykkende Vilkaar at aabne et nyt Laan paa 75000 Rbdlr. kunnet friste Selskabets Tilværelse. Kjendte Forfatteren alt, hvad her er passeret, og fandt han det rigtigt besangaaende at udtale sig, vilde vistnok mange Bemærkninger kunne gøres, som ei blot ville angaae dette Selskab men alle lignende høit spændte Speculationer. Nu synes Sagen at kunne henføres til følgende simple Sætninger, der komme i Betragtning ved ethvert industrielt Foretagende.

Det Land, der ikke staaer paa et høiere industrielt Udviklingspunct, træffer ved enhver ny Industrigreen den Vanskelighed, at maatte anskaffe næsten Alt fra Udlandet, Maskinerier, Møstere, tildeels ogsaa i Forstningen Arbeidere,

altsaa til en efter Omstændighederne mere eller mindre forøget, men stedsse væsenligen høiere Ppris end Udlandet, hvormed det skal concurrere. Skal nu endvidere Materialet, der skal forædles, hentes fra Udlandet, bliver det hele Anlæg at ansee næsten kun som en udenlandsk Fabrik, henflyttet paa et den fremmedt Terrain, og let bliver den da at sammenligne med en Drivhuusplante. Skal i det nævnte Tilfælde f. Ex. belgisk Hør her spindes med belgiske Maskiner, af belgiske Arbeidere, under Tilsyn af Mæstere, hentede fra Belgien, vil ingen fordelagtig Concurrence kunne tænkes med de allerede etablerede belgiske Fabrikker. Nu ere vel Forholdene ikke aldeles disse; man vilde anvende østersøisk Hør; men man hentede sine Maskiner og sine Mæstere fra England. Dog da kan næppe en saadan Fabrik bestaae mod de allerede i England eller især i Skotland forud etablerede Maskinhørspindere. Først naar vi have her i Landet Hør i Mængde og af saadan Beskaffenhed, at den kan spindes ved Maskine, vil Fabrikken have sin naturlige Basis i, at dens Formaal er at forædle et indenlandskt Materiale. Men herpaa toges selv i Indbydelsen intet Hensyn, og kunde

næppe heller, i Følge den nuværende Bessaffenhed af vor indenlandste Hør, tages noget Hensyn.

Det er nu vistnok dernæst af stor Betydning, hvorvidt man i selve Landet, kan vente at finde et Marked for Fabricatet, og denne Betingelse var tilstede for Maskinhørspinderiet; thi linnede Varer bruges her i Mængde, og altsaa maatte Materialet for samme, Hørgarn, finde Søgning; men ogsaa her havde man en Concurrency at bestaae, næmliq med det haandspundne Garn, der frembringes i flere Egne i Mængde, desuden med Bomuldstvist, som tilføres vore Tøifabrikker og Landvæverier fra England til en høist billig Priis. For Maskinhørgarnet maatte saaledes Uffætningen være indskrænket, indtil Erfaring havde viist dets Fortrinlighed, fremfor det haandspundne Garn, ei blot i Løvnhed, men ogsaa i Styrke og Barighed, hvorom Mange tvivle, og indtil dets Priis blev saa lav, at det kunde bestaae mod Bomuldstvisten. Men da blev endnu tilbage det udenlandste Maskingarn. Man har nu vel tidligere begunstiget indenlandste Producter ved Forbud imod eller høi Told paa de fremmede eensartede Artikler; men funde Regeringsprinciper have i vor Tid dog saa temmeligen forkastet en Fremgangsmaade, der kun er

en Beskatning paa hele Folket; for at begunstige enkelte Fabricanter, desuden oftest bliver frugtelos, fordi man da enten aldeles negter sig Bruget af saadanne fordyrede Varer eller forskaffer sig dem ad Smugleriets ulovlige Veie. Desuden Maskinhørgarnet er et Materiale for vore Lærreds- og Dreilsvæverier og kan og bør derfor ikke fordyres for disse. Et Hørgarnsspinderi bliver derfor, i det Mindste nuomstunder, her i Landet et Foretagende, der ikke kan give et rigt Udbytte, det Actie-Indbydelsen lovede, men ikkun et sparsomt, og selv til dette er der kun Udset, naar Fabriken drives med største Dygtighed og Spar-sommelighed og behørigt Hensyn tages til at afbenytte til enhver Tid gunstige Coniuncturer, gjøre ugunstige saa lidet skadende, som muligt. Men en Actieforening vil, gjennem en controleret Bestyrelse, der skal aflægge Regnskab for en Generalforsamling eller et Repræsentsantskab, aldrig kunne virke med den Lethed og Frihed, at disse Betingelser saa vel kunne opnaaes, som af den enkelte Mand eller nogle saa Interessenter, der hurtigt kunne træffe de Beslutninger, Coniunctuerverne kræve.

(Fortsættes.)

G. F. U r s i n.

Borger-Vennen.

Stte og Halvtredstindstyvende Aargang.

Nr. 27.

Løverdagen den 4de Juli 1846.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seidelinske Officin.

Om Actieforeninger.

(Fortsættelse.)

Skvad skulle vi sige om andre Foretagender, at ruge Kyllinger, at skaffe Folk Mælk og Fløde, at fuge Sæbe, at sye Støvler og Sko o. s. v. Alle disse Ting drives og drives vel uden at gaae paa Lodder eller Actier. Det er virkelig ogsaa naturligere; i de bestaaende, om ogsaa mindre Etablisjementer, som nu forsyne os med de paapegede Artikler, vil man have farligere Concurrenter; thi disse lade sig ikke qvæle blot fordi Actieforeninger blive til; tværtimod de maae vedblive at arbeide og ville stedse langt lettere, efter deres Gyne, kunne udvide deres Drift, hvis Behovet skulle stige. Naar ellers de bestaaende

Fabriker tilbyde en Overdragelse til Actionærer, da er et saadant Salg stedse noget mistænkeligt; vel kan en Fabrik behøve en Udvidelse og større Driftscapital, som Fabricanten ikke selv eier; men, hvor Fabriken affaster en klækkelig Fordeel, vil Fabricanten næppe dele denne med Fremmede; han vil, støttende sig paa sin Fabrications heldige Stilling, have Credit og saaledes kunne skaffe sig hos en enkelt eller faa Capitalister de fornødne Fonds.

De fleste af vore nyere Actieforeninger have en særegen Charakter, som maa omtales. De, der udstede Indbydelse, betinge sig et vist Antal Actier, melde sig enten som Bestyrere, Mæstere, Forstandere o. s. v. mod en klækkelig Løn; man er endog gaaet saavidt, at man har betinget sig Pension for sin Enke og sine Børn. Naar en Entrepreneur har et ham personligen tilstaaet Privilegium, naar han har havt mange Forarbejder, hvortil Tid og Penge ere anvendte, taler Billigheden for, at han faaer Erstatning; ogsaa er et rimeligt, at, hvis der kan tillægges ham, fremfor Andre, en særegen Dygtighed til at forestaae et saadant Foretagende, at han vælges som dets Bestyrer; men, naar ham personligen fordeelagtige Vilkaar gjøres til Betingelse, opstaaer stedse den Mistanke,

at han mere har havt disse, end Actionairernes Lørd for Die. Vi ville ikke analysere hver enkelt af de senere Indbydelser, som saa bestemt udtale Entreprenørens Fordele, men vælge kun et eneste Exempel, den senest fremkomne Indbydelse til et Eiighuus her i Staden; denne Sag er i høj Grad ønskelig og kan i flere Henseender ei nofsom anbefales; her er ogsaa et vist Privilegium givet den enkelte Mand, der har indbudet til Deeltagelse; men, endskjøndt vi holde os overbeviste om, at mere end personlig Fordeel har ledet ham til at faae sin Plan realiseret ved et Actieselskab, vil det dog være lærerigt nok at see, hvilke Fordele han gjør Regning paa. Han betinger sig fast Gage . . . . . 800 Rbd. Bolig for sig og Familie, som efter den nuværende Priis paa Huusleiligheder, vel kan anslaaes til . . . . 300 — 200 Actier, af Værdi 5000, som efter hans Calcule skal indbringe 6% .. 300 —

1400 Rbd.

10% af Netto Indtægten . . . . . 505 —

1905 Rbd.

Det er altsaa omtrent Halvdelen af den Sum, han regner kan tilflyde Actionairerne.

Talen er saaledes om en Indtægt, som kun høit betroede Embedsmænd opnaae, desuden en Enkepension af 400 Rbd. for hans Enkes Livstid, eller, hvis han ikke efterlader Enke, en Pension, indtil det 20de Aar fra Anstaltens Oprettelse, til hans Børn. Og disse betydelige Evolumenter betinger han sig ikke som Erstatning for sin nuværende Bestilling, som han ikke vil fratræde, men ved Siden af denne og sammes Indtægter.

Vi tale, som nævnt, ikke om dette Foretagende eller denne Mand alene, og spørge saaledes uden al Personlighed: hvis Entreprenuren, der tillige har betinget sig Bestyrelsen, svigter, ikke i den Grad, at han ved en for Actieselskabet stedse mislig Proces kan fjernes, men saaledes, at han dog findes uskiftet til det Hverv, han har paataget sig, hvorledes kan Selskabet da blive ham qvit?

Der er en stor Deel Foretagender, man har oprettet og tænker at oprette paa Actier, hvorved Entreprenurens Personlighed i høi Grad kommer i Betragtning. Vi have et Exempel i Livoli. Det skylder vistnok Entreprenurens bekjendte Talent, at denne Anstalt i saa høi Grad har vundet Publicums Bifald og er saarigeligen bleven besøgt; men vi spørge: har Entre-

preneuren, i det han satte sin Vre i at tilfredsstille eller endog overtræffe Publicums Fordringer, i lige Grad sørget for Actionairernes? Og dog er Livoli en Anstalt, der, som enhver Forlystelsesanstalt, har sin Periode, i hvilken den er i Mode; Actionairerne maae og bør have i en ikke for lang Arrække tilbagebetalt ved et sædvanlige Renter væsenligen overstigende Udbytte deres Indskuds-Capital.

Hvor Bestyrelsens eller Entreprenurens personlige Dygtighed kommer i høi Grad i Betragtning, er ved Gæstgiverier eller Hoteller. Selv enkelte Mangler af et mindre godt Locale o. s. v. finder den Reisende sig i, naar han træffer Orden, Reenlighed, flink Opvartning, Forekommenhed hos Værten o. s. v. derfor har ei sjældent et Hotel staaet sig godt under een Vært, er gaaet aldeles tilbage under en anden. Men, naar denne Bægt lægges og maa lægges paa Hotelværtens Personlighed, er det steds en høist mislig Sag, naar en Actieforening vil paatage sig ei blot at eie, men ogsaa for egen Regning at drive et Hotel. Entreprenuren for et nyt brillant Hotel, som tænkes oprettet her i Staden, har forsikret Actionairerne, at i Udlandet existere flere saadanne Hoteller paa Actier.

Det kan vel være, det kan ogsaa være, at enkelte i det Mindste for en Tid have god Fremgang; men vi behøve ikke at gaae længere end til vore Naboer i Sverrig, for der at finde Hoteller paa Actier, hvilke ikke have kunnet bestaae. Stadt Hamburg eller „stora Wårdsbus“ i Malmö oprettedes af et Interessentskab i en Størrelse, der aldeles ikke svarede til Stadens Behov; det havde stedse utilstrækkelig Eogning; nu er det med betydeligt Tab for Actionairerne solgt til en enkelt Mand. Overhovedet indsee vi ikke, hvorledes et Hotel, tilhørende en Actieforening, kan drives anderledes, end ved at bortforpagte samme paa kortere eller længere Tid; men da opstaae nye Vanskeligheder, forsaavidt man ikke let controlerer, at Inventariet ikke utilbørligen forringes. Vel har man i Indbydelsen tænkt sig en Hotelmæster og knyttet hans Interesse til Hotellens, ved at tilstaae ham visse Procent af Provenuet; men de mindre frie Hænder, han har, i Sammenligning med Eierne eller Forpagteren, turde næppe være til Fordeel for Hotellens Drift.

En Charakter, Planen til det nye Hotel har, i Eighed med det af Hr. Agent Carstensen foreslaaede og allerede under Bygning værende

Casino, er en temmeligen høi Grad af Luxus i det hele Anlæg. Eigesom ved Casino, hvor man kjøbte en meget solid Bygning af betydelig Værdi, blot for at nedbryde samme og skaffe sig en Byggegrund, vil man her afbenytte en allerede staaende Bygning ikke umiddelbart, men til Nedbrydelse eller næsten total Ombygning. Herved vindes vel det, at man faaer en hensigtsmæssigere Plan gennemført, end hvis man skal indrette sig i en allerede staaende Bygning; maae Bygningsomkostningerne blive særdeles store, især da nu omstunder baade Bygnings-Materiale og Arbeidsløn staae høit i Kjøbenhavn, mindst 25% høiere end for 10 Aar siden. Casino, hvortil ansloges 200,000 Rbd., skal saaledes kræve 1½ Gang denne Sum. Men Udsigten til Udbytte bliver for Actionairerne betydeligen forringet, naar, enten med et større Tilskud, et forøget Antal Actier, eller en Prioritætscapital, der skal forrentes, de manglende Fonds skulle tilveiebringes. Vi ville ikke spaae, at det Samme skal finde Sted ved det nye Hotel, som ved Casino; thi Erfaring har vel lært her at anstille en rundeligere Calculé; men Planen synes at vise, at man tilsigter en kostbarere og mere luxuriøs Indretning, end vel egentligen er fornøden. Vi

indrømme, at med det Aar for Aar tiltagende Antal Rejsende trænger Hovedstaden til flere og beqvemt liggende Hoteller; men vi ville mindes, at Kjøbenhavn ikke er en Stad af første Rang og kræver saaledes ei heller Hoteller af saadant Omfang og saa luxuriøst udstyrede, som dem, man finder i London, Paris og andre Stæder, som have talrigere Besøg af formuende Rejsende. Vel indrettede Hoteller af anden Rang og af ikke for stort Omfang ville, saaledes synes Erfaringen hidtil at have viist det, tiltale langt mere de Rejsende, som komme her til Staden, og mere være afpassede efter hvad de kunne og ville anvende paa deres Ophold; men dertil behøves ikke paladsmæssige Bygninger, i hvilke ofte savnes det Hyggelige, man finder i det mindre Hotel. Her kan altsaa i de allerede bestaaende Hoteller, naar disse indrettes og ledes bedre, end ofte er Tilfældet, og i nye, der kunne oprettes af en enkelt Mand, let fremtræde en for det grandiose Hotel følelig Concurrence.

(Sluttes.)

G. F. Ursin.

Borger-Vennen.

Oppte og Halvtredstindstyvende Aargang,

Nr. 28.

Løverdagen den 11te Juli 1846.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seidelinske Officin.

Om Actieforeninger.

(Slutning.)

Skvad man ved de mangfoldige i et Par Aar fremkommende Actieplaner maa undre sig over, er, at flere af disse saasnart have fundet en tilstrækkelig Actietegning, ofte saa hurtigt, at knapt var Indbydelsen udstedt, før Actietegningen var sluttet. Dette grunder sig vistnok tildeels i, at her findes en Deel mindre Capitaler disponible, som ellers ikke let kunne anbringes til den sædvanlige Rentefod 4%; thi kongelige Obligationer staae over Pari, og Sparekasserne give kun 3%. Men, hvor glædeligt et Tegn det end er, at hos Borgerclasserne, der især have interesseret sig for disse Foretagender, er en disponibel Formue,

vilde det maaskee dog have været ønskeligere, om denne, hvor ssee kunde, var anvendt til at udvide Enhvers Drift; der bringe slige mindre Capitaler oftest de bedste Renter; hvorimod, anvendte i Actiespeculationer, de ofte afdrage Opmærksomheden fra det, det ligger Borgerne nærmest. Dog vi troe, at den hurtige Actietegning ikke stedse saaledes naturligen er fremkommen; men er et Resultat af Actieagenters Virksomhed, som saaledes yderligere have villet anbefale Foretagendet og dernæst fremlocke mod Avance Salget af de allerede optagne Actier. Det er et Actiespil, man tilstræffeligen kjender i andre Lande, baade i Fortiden og nuomstunder, og som har vrist og viser sig i hoi Grad fordærveligt. Det er en ny Form af Lottospil, ligesaa ødelæggende som dette.

Foruden de antegnede Capitaler, ere ogsaa oftere, overeensstemmende med Indbydelsene, givet, i Stedet for Contanter, Tilbud om Præstationer af Arbeide og Materialier; ogsaa dette har vel i flere Tilfælde, f. Ex. ved Livoli, væsensligen fremmet Actietegningen. Men det frie Valg, som bør finde Sted, ved den praktiske Udførelse, Concurrencen mellem flere Haandværkere, som baade forsikkrer godt og billigt Arbeide,

hindres, naar man skal binde sig til Actionairer, der ikke deeltage med Capital, men kun indirecte ved deres Præstationer.

Bed ovenstaaende Bemærkninger have vi blot villet henlede Opmærksomheden paa de i vor Tid saa hyppige Actieforeninger. Meget kunde endnu være at tilføie; dog dette Blads Læsere ville maaskee allerede finde tilstrækkelig Anledning til at overveie Sagen i det Hele, finde en Opmuntring til at deeltage i Entrepriser, der kunne ansees gavnlige og betryggede, afholde sig fra tomme Speculationer, hvis Realisation hverken er Vandet til Gavn eller Actionærerne, men høiest Entreprenøren og Actieagerterne, der med glimrende Løfter lokke Capitaler ud af Medborgeres Lomme, uden enten ved Planens Grundighed, eller den Tillid, man kan fatte til deres Person, at give noget tilstrækkeligt Garanti.

De nye Slagterboder.

Vort Slagtertorv paa Nicolai Kirkeplads har siden 1ste Juli faaet en aldeles ny Skikkelse. I Stedet for de gamle forfaldne Træboder, der havde et høist uhyggeligt Udseende og

hvormed man ikkun havde den Undskyldning, at Torvet havde en noget affides Veliggenhed paa Siden af Hovedstadens meest befærdede Gade, Østergade, ere nu aabnede Rækker af smagfulde Boutiker, opførte paa Communens Bekostning og leiede til Slagterlaugets Interessenter. Ligesaa meget som de ældre Boder stode tilbage for hvad man seer i andre Stæder, f. Ex. i Hamborg paa „Hopfenmarkt“, ligesaameget staae disse Udsalgsboutiker over samme, ja Torvet kan sammenlignes med de bekjendte Torve for Kjød, Grønsager, Fisk osv. som sees i London.

Vi haabe, at dette vil være en Begyndelse til at indrette bedre og smagfuldere Udsalgssteder for vore Torveartikler. For omtrent 30 Aar siden saaes paa Høibroplads de hæslige Træboder, som derfra flyttedes til Nicolaipladsen, og det var en Forbedring, at hiin smukke Plads, liggende paa en Alfurvei, gjordes ryddelig. Nu er Høibroplads Torv for Grønsager og Frugt; men ogsaa her kunne vi baade for Sælgernes og Kjøbernes Bequemmelighed ønske en bedækket Halle, der kunde give dem Ly og forskaffe de paa Torvet faldholdte Varer Skygge, i Stedet for at Udsalget skeer fra aabne Bogne. Ved en udvidet Handel af lignende Artikler, vilde

Graabrødretory muligen ogsaa i sin Tid passende faae en Udsalgshalle; og saadanne Haller ville, naar de ere opførte med behørigt Hensyn til Architecturens Fordringer, hvilket de nye Slagterboutiker opfylde, være en Ziir for Pladserne, uden utilbørligen at spærre dem, eller, da de ere lave Bygninger af faa Allens Høide, hindre Udsigten fra de Torvene omgivende Huse.

Dog vi have angaaende disse Udsalgsteder adskillige Ønsker, som vi troe just den store Forbedring i deres Ydre vil fremkalde og bringe i Opfyldelse. Smukke og zürlige Omgivelser ville naturligviis afstedkomme en større Omhu i Boutikernes Indre. Alle Artikler, der falholdes, for siden at nydes, maac fremtræde med en vis Appetitlighed, for at vi her skulle bruge det meest passende Udtryk; men dette savne vi endnu for en stor Deel, navnlig i vore Slagterboutiker. Disse ere eller vare fyldte med alskens Affald fra Kjødet, saasom Beensplinter, Knogler, Kjødstumper, Blod. Der ere aldeles simple Midler til at undgaae dette, hvoraf det første er en høi Grad af Reenlighed. Denne vil kunne opnaaes i de nye Boutiker, da i hver er anbragt en Hane for koldt Vand. I de engelske Slagterboder holdes Gulvet stedse reent og bestroes

jævnlig med fine Savspaaner. Kjødet behandles paa en aldeles anden Maade; det hugges aldeles ikke i Boutiken, men Kjødet overføres med store Knive, og Benene oversaves. Den smudsige og forhuggede Blov bliver saaledes et overflødigt Stykke, som nu indtager en væsentlig Plads i vore Slagterboder. Kjødet henlægges paa reent Linned, og, om dette endog hyppigt maae omstiftes, vil Beføstningen herved dog næppe være saa følelig, at vi behøve at unddrage os samme. Svortil vore Slagtere og deres Folk snarest skulle være tilbøielige, er, i Liighed med de engelske Slagtere, stedse at vise sig for Sælgerne i en vel simpel, men ziirlig og reenlig Arbeidsdragt af hvidt Linned. Derpaa have vi allerede Ex-
 empler i vore nye Boutiker.

Noget om Jordbær.

En engelsk Avis (the illustrated London news) af 27de Juni d. A. har Jordbærtiden fremkaldt følgende Bemærkninger om denne Frugt.

London forsynes med Jordbær fra Haverne i Nærheden af samme, dog meest fra Sydsiden af Themsen. De bringes til Torvs af Koner og

Piger, hvis Arbejde i dette hede Veir maa i høi Grad have været besværende. For nogle Aar siden meddelees i Richard Philips's „Walk from London to Kew“ en Artikel om det her Sted findende Arbejde; samme indeholder noget formeget af „Iver for den gode Sag;“ men er, saavidt vides, aldeles stemmende med hvad, der finder Sted den Dag i Dag.

I Jordbærtiden anvendes Hundreder af Fruentimmer til at føre denne fine Frugt til Torvs paa deres Hoveder; og deres Fliid i at udføre dette Arbejde er ligesaa vidunderlig, som deres Lon er uværdig de rige Glasser, der drage Nydelse af deres Arbejde. De bestaae for det Meste af Piger fra Shropshire og Wales, der i denne Aarstid komme til London, i store Drifter, ligesom den irske Bondealmue kommer for at hjælpe ved Hø- og Korn = Høsten. Jeg har erfaret, at disse Fruentimmer bringe paa deres Hoveder Kurve af Jordbær og Hindebær, der veie 40—50 Pund og gjøre to Ture dagligen fra Isleworth til Torvet, en Afstand af 13 eng. Miil ($2\frac{3}{4}$ Miil) hver Vei, tre Ture fra Brentford, en Afstand af 9 Miil (næsten 2 d. Miil), 4 Ture fra Hammersmith, en Afstand af 6 Miil ($1\frac{1}{4}$ d. Miil). For det Meste finde

de en Befordring hjem efter; men, selv da bære disse flittige Skabninger en betydelig Byrde 24 til 30 Mil (5—6½ danske Mil) om Dagen, foruden at gaae uden Byrde tilbage en Deel af deres Ture. Deres Erstatning for dette Slaveri uden Lige er 8—9 Shill. (4 Rbd.) om Dagen, hver Tour fra Isleworth betales med 4 Shill. eller 4 Shill. 6 d. (2 Rbd.), fra Hammersmith med 2 Shill. eller 2 Shill. 3 d. (1 Rbd.). Deres Føde er simpel og grov, deres Drik Thee og tyndt Ol; Beføstningen herved er ikke over 1 Shill. eller 1 Shill. 6 d. (3—4 Mark), og deres Befordring tilbage omtrent 2 Shill. eller 2 Shill. 6 d. (1 Rbd. eller derover); deres Netto-Fortjeneste er saaledes omtrent 5 Shill. (14 Rbd.) om Dagen, saa at den i Jordbæretiden, der varer i 40 Dage, beløber sig til £ 10 (90 Rbd.).

(Sluttes.)

G. F. Ursin.

Borger-Vennen.

Oppte og Halvtredsfindstyvende Aargang.

Nr. 29.

Løverdagen den 18de Juli 1846.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seidelinske Officin.

Noget om Jordbær.

(Slutning.)

Efter denne Periode finde samme Fruentimmer
Eysføttelse ved at samle og bringe til Torvs
Grønsager, mod ringere Løn, hvilket i omtrent
60 Dage forskaffer dem endnu et Netto-Provenue
af £ 5. (45 Rbd.); med dette fattige Udbytte
vende de tilbage til deres Hjem og have saaledes
et Bidrag til deres ringe Fornødenheder, eller
samle et lidet Udstyr, naar de sætte Foden
under deres eget Bord i det landlige Huus.
Kan man henkaste et mere betydningsfuldt Vil-
lede af dydig Anstrengelse? hvorfor have vore
Digtere undladt at udmale det og faldende det?
Mere Dyd fandtes ikke hos deres yndede Hverd-

inder, end hos disse Piger fra Wales og Shropshire. I Skjønhed, god Vært og regelmæssig Bygning staae de ikke tilbage for Arcadiens Nymphes og overgaae langt Circassias blege Skabninger. Deres Sæder ere exemplariske, og de udføre ofte deres Arbeide for at understøtte gamle Forældre, Konerne for at holde deres Børn fra Gattighuset. I besværlige Provelser udholde de Alt, hvad en Poets Phantasi kan forlange; de leve kummerligt, sove paa Straa i Hytter og Kader; ofte falde de døde om af Hede og deres overdrevne Anstrengelse, i det en Puls-aare springer. Saaledes er Stillingen af en Deel af vor qvindelige Befolkning, paa en Tid, da vi kalde os den meest dannede Nation paa Jorden og ansee os saa rige, at vi bortgive Millioner om Aaret til Fremmede og det af ingen rimelig Grund! Og saaledes er den dem paa-lagte haarde Nødvendighed, at det vilde være høist gr usomt at gjøre eller anbefale nogen Opfindelse, som kunde tjene til at afløse dette Slaveri og derved berøve disse Stakler deres aarlige Indtægt!“

De forskjellige Afarter af Jordbær ere meget talrige, og i den høie Tilstand, hvori Havedyrkingen staaer, fremkomme i hver Jordbærtid

nye Sorter. Senest er Opmærksomheden hendraget paa et udmærket Exemplar af Pine = Jordbær (Pine-Strawberry), der er voret hos Hr. Cuthill, Denmark = Hill Gamberwell. Planten er ved omhyggelig Dyrkning, bragt til saadan Kraft, at, i Stedet for at krybe hen ad Jorden, som sædvanligt, hæver den sig til en Høide af 12 til 15 Tommer, saa at ifkun saa af Bærrene røre Jorden. Hver Plante bærer fra 100—150 Bær; mange af disse er 5 Tommer eller derover i Omkreds. Gartneren, hos hvem denne Sort vorer, har været ligesaa heldig i at frembringe Froplanter.

Jordbærbladet har i lang Tid været brugt i visse af den engelske Adels Guldkroner: saaledes har Hertugen 8, en Marquis 4, en Jarl 8 Jordbærblade. Hvorlænge Anvendelsen af dette Ornament har fundet Sted i Heraldiken er et Spørgsmaal for Antiquarerne og Genealogerne. Burke anseer det tvivlsomt, hvorvidt Ornamentet oprindeligen var et Jordbærblad; og vissteligens det forefindes ikke paa de tidligere Fremstillinger af Kronen; et Spørgsmaal, om det forefindes før Dronning Elisabeths Tid (Slutningen af det firtende Aarhundrede); ihvorvel der er en Bladkrone om Tindingen af John

af Eltham, anden Søn af Edvard den Tredie, som døde i 1334 og er begravet i Westminster=Abbediet. Edvard, den sorte Prinds, har paa sit Monument i Canterbury en Krone med Egeblade.

Det er urift, hvor længe Jordbær have været dyrkede i England. Skov=Jordbærrene, eller Alpearterne findes vilde i Englands Skove og paa Siderne af Høiene, stundom i betydelig Mængde; og fra disse nedstamme adskillige af de Arter, der nu dyrkes i Haverne. Man fortæller en mærkelig Historie om Jordbær, samlede paa Box Hill, nær Dorking, i saadan Mængde, at man har maattet føre dem bort i hele Læs, baarne af Heste.

Culturen maa have været temmeligen almindelig i det femtende Aarhundrede.

De omtales ogsaa i Shakspeare's Richard den Tredie, hvor Gloster tiltaler Biskoppen af Ely, saaledes:

Min Herre af Ely, da jeg var sidst i Holborn
I Eders Have der, saae jeg gode Jordbær.
Dette er taget ordret af Hall's Krønike.

Hvad angaaer Jordbær, da staae vi ikke væsentligen tilbage for England; man har seet

hos os enkelte Bær af flere Lods Vægt; og nyligen er leveret fra Rosenborg = Have 7 Pund Jordbær, som indeholdt ifkun 204 Stykker, hvert veiede altsaa i Gjennemsnit betydeligen over 1 Lod; det er naturligviis i høi Grad forædlede Sorter, som ere med største Omhu kultiverede, der give et saadant Resultat. Som bekjendt er Jordbærret en her almindeligen vildtvorende Plante, der ligeledes findes vild af fortrinlig Godhed i Norge og Sverrig; overhovedet tilhører den Norden, men findes ogsaa i Syden oppe paa Bjergene, hvor Nordens Flora eller Plantevæxt gjenfindes.

Denne Artikel giver derhos et lidet høist mærkeligt Bidrag til Arbeidsklassernes Tilstand, og de Anstuelser, man næerer angaaende samme i England. Det er vistnok intet godt Vilkaar, hine Fruentimmer ere underkastede, naar de saaledes maae en Tid af Aaret udvandre, langt bort fra deres Hjem, forladende Forældre og Børn, for at søge et dem nødvendigt Erhverv; og vi prise vort Land i Sammenligning lykkeligt, hvor slige Vandringer kun i en umærkelig Grad finde Sted. Det eneste Exempel, vi kjende her i Landet, er Kolding Folkemarked, hvor Arbeiderne fra Sjyllands magrere Egne samle

sig, for at tilbyde deres Tjeneste til Marskbeboerne i Slesvig; derimod see vi i Sverrig hele den arbejdsføre Klasse, hjemmehørende i Dalarna, udvandre om Foraaret for at søge Fortjeneste deels i Stockholm, deels i Sverrigs øvrige Egne, og saaledes friste deres kummerlige Tilværelse. Men vi maae med Forfatteren erkjende det for en Lykke, at for den engelske Bondealmue, fra Landets mindre rige Egne, findes Leilighed til en ikke ubetydelig Fortjeneste nær Hovedstaden; thi en daglig Netto Gevinst af 5 Shill. (14 Rbℓ.) hvorved de kunne henlægge £ 10 eller endog £ 15 (90—140 Rbdlr.) er, selv i England, med Hensyn til Pengenes ringe Værd der, af Betydenhed og svarer til 40 à 60 Rbdlr. hos os. Da Jordbærrene ere en Luxusartikel, som især betales i den rige Hovedstad, er det her, som saa ofte, at dennes Overflod lonner den fattige Arbejder. Forfatteren synes at være bekymret for, at nye Transportmidler skulle berøve disse Arbejdere deres Fortjeneste. Dette vil sandsynligviis skee, da Jernbanerne strække sig fra de Steder, hvor Jordbærrene vore, til London og snart ville fortsættes til Stadens Midte; og vi antage, at ved den jævne Bevægelse paa disse, vil ogsaa paa samme

de finere Frugter kunne uskadede transporteres; men da vil Prisen blive billigere, fordi Transporten lettes; en større Uffætning vil heraf blive en Følge, og denne vil atter, ved Jordbærenes Indsamling og Indpakning, give et forøget Arbeide, som vil erstatte hvad, der tabes ved at Transporten herefter besørges paa en lettere Maade. Saaledes vil Slaveriet formindskes, men Fortjenesten næppe gaae tabt.

See vi hen til lignende Forhold hos os, da have vi ogsaa en stor Deel Personer, som søge deres Erhverv ved om Sommeren at transportere Frugt til Hovedstaden. De nye Transportmidler, Jernbaner og Dampskibe, ville ogsaa her komme i Betragtning og maaskee inden snøve Tid indgribe i denne Transport; men hvad allerede tildeels er skeet, at en større Mængde Frugt tilføres Hovedstaden, end forhen, vil da i endnu høiere Grad finde Sted, og vi tør antage, at disse Personer med et maaskee noget forandret Arbeide, ville bevare eller endog forøge deres Fortjeneste. Sine Transportmidler ere næmlig langt fra ikke udelukkende bestemte for de Rige; tværtimod de tilhøre hele Folket. Paa Jernbanerne ville hos os, som andetsteds, være Pladser, som ved deres billige Priis ogsaa blive tilgæn-

gelige for Almuen. Denne vil hurtigere og lettere kunne ad disse, ligeledes ved Rystdampskibene, dagligen tilføre Hovedstaden den Mængde Fornødenheder af Frugt, Grønsager, Mælk, Fisk, etc. som der finder Af sætning. Vi nægte ikke, nogle Aar ville hengaae, inden dette kommer i Stand; thi vor Almue erkjender ikke til Fulde Rigtigheden af den Sætning: „Tid er Penge“, og vi have f. Ex. ikke seet vore Dampskibe synderligen afbenyttede til saadanne Transporter; men, naar Rederierne ret ville handle i deres egen Interesse og ved billige Priser fremme Transporten af de nævnte Artikler og de Personer, der føre dem til Hovedstaden, ville vi ret snart see ogsaa her en betydningsfuld Afbenyttelse af vor Tidens skjønneste og meest virksomme Opfindelser.

G. F. Ursin.

Borger-Vennen.

Oppte og Halvtredstindstyvende Aargang:

Nr. 30.

Løverdagen den 25de Juli 1846.

Førlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein, Her af det Seidelinske Officin.

Barclay og Perkins' Bryggerier.

At England frembringer fortrinligt Øl i Mængde, at Barclay og Perkins' Bryggeri er det første i London, er tilstrækkeligen bekjendt, og denne Ølfabrik, som næsten besøges af enhver Reisende, der kommer til London, er oftere beskrevet eller i det Mindste omtalt*). En udfø-

*) M o l b e c h har i sin „Reise gjennem en Deel af Tydskland, Frankrige, England og Italien i Aarene 1819 og 1820 beskrevet det næststørste Bryggeri i London, Trumann, Sanbury & Comp. og berhos nævnt Barclay og Perkins'; i Handelsstidenden for 1826 er Tegning meddeelt af et stort engelsk Porterbryggeri og flere af detses Indretninger nærmere beskrevne.

lig Fremstilling af dette bliver saaledes overflødig, vil desuden være uforstaaelig uden Grundtegninger af et saadant Anlæg, der dog vistnok først efterhaanden og ved flere Tilbygninger er udvidet til dets nuværende Størrelse, i det samme indtager 16 Acres (omtrent 12 Tønder Land) af Southwark, den Deel af London, der ligger sønden for Themsen. Bryggeriet ligger her paa begge Sider af Park-Street, over hvilket gaaer en Bro, der forbinder dets høie Bygninger; det har Udfibningsplads ved Themsen nær Southwarcks-Broen, mellem London- og Blackfriars-Bro.

Et tydeligere Begreb, end hiin Angivelse blot af Arealen, giver dog Maskinkraften, som her anvendes. Til Oppumpning af Vandet, sammes Fordeling, Transport af Mølten og Humle-Extracten fra Sted til andet, ligeledes af Maltet, endvidere til at drive de Valseværker, der knuse Maltet, bruges naturligtviis, som i enhver engelsk Fabrik, Dampmaskinen. I Barclay og Perkins' Bryggeri ere tre Dampmaskiner, som i Alt afgive en Kraft af henimod 200 Heste. Og dog har dette Bryggeri 160 Heste af det største Slags fra Lincolnshire paa Stald. Disse, større end nogen vi kjende i vort Hjem, vise, at

den engelske Hesteavl ingenlunde indskrænker sig til Væddeløberen eller Jagthesten, som vi frygte vil fordærve vor Hesterace; men at den frembringer til ethvert Brug de fortrinligste Arbeidsdyr. Disse svære Heste, 13 til 14 Qvarteer høie, afgive med deres tunge Krop tilstrækkelig Vægt i Tøiet til at gjøre Modstand mod Læsset, bestaaende af en uhyre Vægt af Olfade, som de med deres svære Skridtgang drage op ad Londons ofte stulle Gader. Dette Antal stærke Kraftydere behøves ene for at føre rundt om til Londons mangfoldige Olfuse, hvoraf en stor Deel forsynes fra dette Bryggeri, den Mæsse Porter og Ale, som der affættes. Det løseste Overslag over hvad disse Heste, som vi ei uden Grund tillægge den dobbelte Kraft mod vore Heste, udrette, viser, hvilken uhyre Mængde Olf dette ene Bryggeri afgiver, og dog føres derfra endnu en stor Mængde Olf directe ad Themsen, for videre at udfibes.

Det Olf, som Bryggerierne i London ene frembringe, eller i det Mindste dette alene, er stærkt Olf, enten af hvidt Malt, Ale, eller af bruunt Malt, Porter, hvoraf en endnu stærkere Slags, der faaer en Til sætning af næsten forkullet Malt, for at give det Farve, brygges under Navnet

Stout. Af alle tre Slags tillaves ene i dette Bryggeri dagligen 2000 Barrels (2500 Tdr.), hvoraf omtrent $\frac{1}{4}$ er Ale.

Englænderen kræver stærke Fødemidler og ligeledes kraftig Drif. Thee nydes vel i Almindelighed og i stor Mængde i Husene, baade om Morgenen til Frokost og om Aftenen; men ved Middagsbordet seer man i de fleste Huse enten Ale, eller Half and Half, en lige Blanding af Porter og Ale, eller Porter alene; og Arbeideren især tager om Aftenen, efter Theen, gjerne sit Glas kraftige Pl. Brændevinen er for høit beskattet til dagligen at nydes, ligeledes Vinen, saa at Ollet bliver den spirituøse Drif, der i størst Mængde nydes næsten af alle Stænder, og med Foie ogsaa, ved sammes fortrinlige Beskaffenhed, anbefaler sig. Den Fremmede, som maaskee i sit Hjem er vant til Biin, finder snart, at lette Biinsorter, f. Ex. de røde Bordeaux-Vine, der i England gaae under Navnet Claret, ere ham for kostbare; almindeligen er Prisen 5 Shilling over 1 Specie Flasken, og den svære, ligeledes dyre Portviin eller Keres Vinen (sherry) tiltaler mindre hans Emag; men snart finder han med Englænderen Erstatning i Ale eller Porter, og vi raade ham i dette, som i Mere, at følge Landets Skik.

(Slattes.)

G. F. Urfin.

G r a t

af

andet Kvartals Regnskab 1846,

for

det forenede Understøttelses-Selskab.

Indtægt.

	Rbb.	f.
A. Besoldning fra forrige Quartal: Re- sancer iberegnet.....	809	41
A. Ugentlige Indtægter for Ugebladets 58 ^{de} Årgang Nr. 14 à 26 incl.....	889	58
B. Renter af 100000 Rbb. i Rgl. Obligationer til 11 Juni 1846 f. 6 Mr.... 2000 Rbb. - f. og Renter af ~~2~~ 4300 i 3% Danff eng. Oblig- ationer til 31te Marts 1846 f. 6 Mr..... 585 - 7 -	2585	7
C. 1. Contingenter for 1fte og 2det Qv. b. 9l..... 2174 Rbb. 70 f. 2. Gæst-Dremingens Gæde for 1fte og 2det Qv.... 20 - - 3. De ovennævnte Med- lemmers Contingent for bette Aar..... 37 - -	2231	70
D. Gaars Afbetaling i 2det Quartal b. 9l...	1545	-
	Rbb. 8060	80

Sejerskåben den 30de Juni 1846.

J. C. Sund.

E. Clausen.

Udgift.

	Rbb.	f.
1. Pensioner for 2det Quartal: Sif de sædvanlige Pen- sioner..... 1086 Rbb. 24 f. flonster..... Pensioner for det Brod- fte Legat..... 44 - - Sifto for Caroline-Legat. 25 - - Liv-Rente..... 50 - -	1205	24
2. Gæstinger for 2det Quartal b. 9l.....	450	-
3. Generelle Omkostninger.....	330	74
4. Ugebladets Trykning med Papir, m. m..	177	24
5. Gaan til 2 Medlemmer.....	250	-
6. 9lfrag paa Gaanet i Gaan.....	2900	-
7. Renter af dette Gaan til dito.....	28	90
Ressancer af udfærdigede, ei endnu indfrieede Bitteringer: for Gaan..... 369 Rbb. - f. for Contingent.. 270 - 40 -	639	40
Gulds.....	2079	20
	Rbb. 8060	80

Overensfremmende med den førte Control.

L. G. Primoni.

P. Thorsen.

Carl G. Groth.

Borger-Vennen.

Otte og Halvtredstindstyvende Aargang.

Nr. 31.

Løverdagen den 1ste August 1846.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seldelinſke Officin.

Barclay og Perkins' Bryggerier.

(Slutning.)

Hvorpaa beroer Fortrinligheden af den engelske Ale og Porter? — man har meent i Vandet; men Themſens Vand har næppe ved sig noget ſæereget; det er ſimpelt Flodvand, ingenlunde i høi Grad reent, men blandet med vegetabilſke og flere Dele; enhver Art ſaakaldet blødt Vand maa egne ſig for Ollet af bruunt Malt, Porter og Stout; hvorimod Brøndvand anvendes til Hvidtmalts-Ollet eller Ale. Maaſkee kan Grunden til at Edinburgher-Ale anſees bedre end London's hidrøre fra, at man der har haardt Vand af paſſende Art; dog ſtor Indflydelse har dette

neppe. Vi heller troe vi, at nogen særegen Ingrediens af væsentlig Indflydelse tilføettes Ale eller Porter; man har talt om mange saadanne, tildeels Giftsorter, som hemmeligen tilføettes især Portereren; men Lovgivningen har sat streng Straf paa Iblandinger selv af uskyldige fremmede Ingredienser, og Toldopsynet har omhyggeligen eftersporet i Bryggerierne; maaskee kunde man snarest antage, at, forsaavidt skadelige Ingredienser findes i det *Ol*, som falholdes i England, skyldes disse snarere *Ol*tapperen end Bryggeren; dog Rygtet om saadanne Tilføetninger er i ethvert Tilfælde overdrevent. Den eneste Hemmelighed, vi antage er her ved *Ol*bryggeriet tilstede, er den, som gaaer igjennem den hele engelske Industri, at kun den høieste Grad af Dygtighed i Tilberedningen af de omhyggeligen valgte Bestanddele, her Bygmaltet og Humlen, formaaer at afgive et Resultat, der kan bestaae i Concurrency med lignende Anlæg. Feilede et enkelt Bryggeri, f. Ex. *Barclay og Perkins'*, noget i Tilberedningen, vilde det spare ved at tage ringere Malt eller slettere Humle, eller ved ikke at tage de behørigte Quantiteter, strax vilde da Londons andre Bryggerier, blandt hvilke *Tru-mann's* og *Hanbury's*, *Withbread's*,

Meur's og Fleres have et hæderligt Navn, optræde som ødelæggende Concurrenter, og den Capital af Millioner Pd. Sterling, der er nu neblagt i hiint, vilde, ved en saadan Skjodelshed eller ved en tilstigtet Kniben, snart bringe en formindsket Fordeel eller maaskee endog for en Deel gaae tabt.

Vi spørge og vistnok ikke uden Grund: Bor hiin Fabrication af stærke Olsorter ene tilhøre England; kan den ikke og med Fordeel overføres til Norden, navnlig til Kornlandet Danmark? Vi mene Jo! Naar et engelsk Bryggeri behøver flere Tønder Land, som Byggegrund, havees denne dog, selv i Hovedstaden, for en billigere Priis end i London, især billigere end i de Gader, der grændse til Themsen. En Qvarter Byg koster i London med en Middelpriis (eller kostede i Vintren 1845—46) 35 Shill. d. e. 7 Rbd. 64 St. for en dansk Td., medens 1 Td. serradet Byg koster hos os 4 Rbd. 36 St. Humle fra Kent koster 9—10 £ pr. Cent. o: 1 Skpd. 260—290 Rbd. Belgiff og Brunsviger Humle, som ikke uden høi Told kan indføres i England, men næppe staaer i Gehalt tilbage for den engelske, koster hos os fortoldet 132 Rbd. Skippundet. Arbejdslønnen er betydeligen billi-

gere i Kjøbenhavn end i London, omtrent kun $\frac{2}{5}$.
 Før vi nu alt dette i Regning, føie vi hertil,
 at Bødkerarbeide for Kar og Fougstager, ligesom
 Materialet til samme er billigere hos os end i
 England, at det er kun det egenlige Maskineri
 og Brændselet, som kan ansættes der noget
 lavere end her, er den Regning vel ikke urimelig,
 at Ol af samme Art og Godhed, som Londons
 Ale og Stout, der koster i London 4 d Pinten
 maa kunne produceres og altsaa sælges her for
 det Halve eller $12\frac{1}{2}$ Rbß. Potten, Half and
 Half, hvis Priis er 3 d Pinten, for $9\frac{1}{3}$ Rbß.
 Potten, Porter, som koster 2 d Pinten, for $6\frac{1}{4}$
 Rbß. Potten. Men, kunde den danske Almues-
 mand faae saadant Ol, som den engelske Arbeider
 nyder, for 3, 5, 6 Rbß. $\frac{1}{2}$ Pot, som er den
 Mængde, der er tilstrækkelig for et Maaltid, da
 vilde han vistnok kunne frasiige sig Brændeviin,
 som han troer giver ham Styrke, da vil han
 ogsaa ansee det rigtigt, at byde sin Gæst et
 saadant Glas Ol, i Stedet for Brændeviin eller
 Punsch, der almindeligen hos os tilberedes af de
 allerfletteste Extracter.

Vi søge i vor Arbeidsclasse de naturlige
 Consumenter for saadant hjemmebrygget Stærkøl;
 thi det Ønske, som Henrik den Fjerde gjorde,

at hans Franskmænd skulde have en Bøne til Suppe om Søndagen er gaaet i Opfyldelse, og det i en videre Udstrækning i England, hvor hver Mand kræver og oftest opnaaer, ved sit Arbejde, for sig og Sine godt Brød, godt Kjød og godt Øl paa sit Bord. Maae vi gjøre det samme, i vort Land næppe uopnaaelige Ønske, at hver Mand, der, ved Flid og Orden gjør sig værdig dertil, maa have Sjul til sit Brød og et godt Glas Øl til sit Maaltid.

De mere bemidlede Glasser ville vistnok sige: „Øl er Øl; skulle vi give saameget for Porter, drikke vi hellere Biin.“ Men, ihvorvel den sædvanlige Bordeaux-Biin, der nydes hos os, ikke er dyr, er dens Priis dog 4—6 Gange den, vi have antaget bør beregnes for Ølporter, lig de engelske. Biin maa derfor hos os, ligesom i England, ansees som en Luxusartikel, som ifkun den mere Bemidlede dagligen kan nyde, men som sjældent kommer paa Menigmands Bord. En muligviis nedsat Told paa franske Vine, som vi, i Forbigaaende sagt, ville ansee som et ikke lidet virksomt Middel mod Brændeviinsdriksen og dens skadelige Indflydelse, vilde ikke være Nok til, at de kraftigere Ølporter kunne fortrænges. Selv i Biinlandene, hvor lette Landvine ere den

almindelige Drif, finde stærke Ølsorter Affætning. Vi nævne saaledes Mannheimer = Ølet, beslægtet med det bairiske, hvilket nydes i Mængde i Rhinegnene.

Enhver Industri maa, som vi have antydet, især i Begyndelsen have for Øie det nærmeste Marked og helst den indenlandske Consumption. Imidlertid ville vi, naar vi levere vore Ølsorter af lige Godhed, som de engelske, paa det udenlandske Marked stedsse, hvad Prisen angaaer, formaae at concurrere med England. Men en stor Deel af det Øl, som Barklay og Perkins brygge, især Stoutet, gaaer til Rusland; vi kunne saaledes henvende vor Opmærksomhed ogsaa paa det udenlandske Marked, maaskee ogsaa finde Affætning i Hamburg og Lübeck.

Der kræves vistnok til Anlæget og Driften af et Porterbryggeri en høist betydelig Capital; thi det Øl, som frembringes af den Cæd, der er voret i et foregaaende Aar, finder, som Udførselsartikel, Affætning først seent i Aaret, ofte i et kommende; men vi mangle næppe Capitaler til Anlæg efter en passende Maalestof, naar man blot hos Vedkommende kan, ved sunde og rigtige Beregninger, vække Tillid til et Foretagende; og her kan ved denne vistnok simplere

og Landet naturligere Industrigreen, end de fleste der ere bragte i Forslag, denne Tillid fremkaldes. Olsproductionen er allerede i Danmark et fordeeltigt Næringsbrug for Flere og har, under de mange Omvæltninger, som grebe hindrende ind i enhver Udvikling af vore industrielle Kræfter, vidst at vinde en Plads, som staaer langt over den, som den besynderlige, først i dette Aarhundrede ophævede Bryggerligning i Kjøbenhavn indtog. Det kjøbenhavnske Hvidtol, som finder Udsætning i ikke ringe Mængde i vore Kjøbstæder, er en fortrinlig Sort Bortøl (Englændernes hjemmebryggede table-beer); men en egenlig Udførselsartikel kan først fremstaae, naar stærkere, mere spirituøse Olsorter tilvirkes. Det kjøbenhavnske Dobbeltøl, som Bryghuset ved Langebro og enkelte af Kjøbenhavns Bryggere levere, mangler hverken Humle eller Malt; men, da det ikke er afgjæret i store Måsser, staaer det langt tilbage for de engelske Olsorter og er mere tungt end disse, hvorfor det aldrig kan vente at blive anvendt som daglig Drik, næppe heller kan anbefales ret Mange, som saadan.

Til disse Bemærkninger, som nedskreves under Forfatterens Ophold i England afvigte

Vinter, troer han at burde tilføie, at en Deel af hvad han anseer vnskeligt, er opnaaet ved at her tilvirkes Lagerøl af Natur som det bairerske Öl. Baiern, skjøndt beliggende i Sydtydskland, altsaa i den Jordstrækning, der frembringer Viin i Mængde, er intet Viinland; thi det er en Bjergslette, der mere egner sig for det koldere, end varmere tempererede Zones Cultur. Derfor blev ikke Viin, men Öl Baierns naturlige Production. Det bairerske Öl er en behagelig, bitter Ølsort, der er vel afgjæret og aflagret, og som har fundet meget Bifald i Tydskland, senest hos os; paa mange Steder er det med Held efter=
 lignet, og vi have i Altona et fortrinligt Bryggeri (Bosß's nu Langes) for saadanne Öl=
 forter. Prøver af disse fandtes paa Industri=
 udstillingen 1840. Men allerede da opstod Ønsket om, at denne Frembringelse skulde tilhøre Hoved=
 staden, og det er derfor af Interesse at vide, at een af vore forste Bryggere har tilvirket og i Aar affat en stor Deel Lagerøl, som er befundet saa fortrinligt, at vi imødesee for et følgende Aar en betydeligen forøget Production.

G. F. Ursin.

Borger-Vennen.

Oppte og Halvtredsindestyvende Aargang.

Nr. 32.

Løverdagen den 8de August 1846.

Førlagt af Understøttelses-Selskabet.
Ehrlt hos Louis Klein, Eier af det Seidelinske Officin.

Ibrahim Pascha.

London illustrated news af 10de Juli indeholder følgende Bemærkninger ved Ibrahim Pascha's Afreise fra London.

Vor Gæst Ibrahim Pascha er vendt tilbage til sit eget Land, efter sin europæiske Tour, paa hvilken han har seet Alt, som kan sees paa en Gjennemreise:

Stæder og Mennesker,

Sæder og Jordstrøg,

Raadsforsamlinger og Regeringer

hos Europas tvende store Folkelag, Frankrig og England. Han er den første af Ostens Herskere, som har gjennembrudt den Mangel paa

Interesse og den Eiegyldighed, der er almindelig hos Østerlænderne, og viist Lyst til at kjende den vestlige Civilisations Ideer og Gjæringer, som hiin Eiegyldighed ofte kun fordølger. Det er let at forstille en Foragt for Mennesker og Systemer, hvis Overhaand føles saa skarpt, at de næsten ere ophoiede over al Efterligning. Dette var Muselmændenes gamle Følelse mod „de Bantroer;“ den var fremherskende i deres Samkvem med Individier, dette var Farven af deres Herskeres Politik. Men Tid og Erfaring ere strenge Lærere, saavel som tilintetgjørende Reformatorer. Muselmanen i det nittende Aarhundrede er ikke den, han var i det syttende, ligesaa lidet, som Europæeren er nu hvad han var i hiin Tid. Trods Islamismens Dogmers uforanderlige Natur, have dens Efterfølgere ikke undgaaet de Forandringer, physiske og moralske, som Tiden medfører for Alle. Fanatismen hos Prophetens Disciple, som, medens Europa var svagt, truede med at udbrede sig over Vesten, indføre hans Lærdomme med Ild og Sværd, er udslukt; og med den forsvandt den frigeriske Djærvhed, som bortvistede fra Jorden de sidste Levninger af Romerriget — som erobrede de græske Keiseres Hovedstad — og, hvis Polak-

ternes Heltetmod ikke have været, medens de endnu vare et Folk, vilde have sloifet Wiens Mure.

Omgivet af kristelige og civiliserede Stater, har Tyrkiet været ude af Stand til, hvor gjerne det end vilde, at undgaae den Birkning, som disse stedse maatte udøve. Overhaand i Videnskaber og Kunster, Raaben og Foretagender kan ikke modstaaes, hvilket P o r t e n har lært ved mange bittere og krænkende Erfaringer, af hvilke ingen har været mere virksom, end den, som M o h a m e t A l i gav ham, da denne, som E g y p t e n s Styrer, erklærede sig uafhængig af S u l t a n e n, og holdt sig i sin Stilling — een af de „oprørste Paschaer,“ som med „de anmassende Giaourer“ længe havde været den constantinopolitanske Regerings Kummer og Fortvivlelse. Maaskee vilde Mehemet Ali's Talenter og Kraft aldrig have bevirket en saadan Omvæltning, hvis de ikke havde været understøttede af Europas Indsigt og Krigsdisciplin, som han havde Sands til at paastjonne og Mod til at anvende til Forbauselse og Forvirring for de sande Troende af den gamle Skole. Det Svar, man siger Ibrahim Pascha har givet til een af denne Klasse, der gjorde Indvendinger og dadlede ham, fordi

han anvendte en Vantroes ugudelige Opfindelser, kan anses udtalt i den Aand, hvori baade han og Faderen, større end han, har handlet. Han sagde, han kunde ikke finde noget af Koranens Sprog, der forbød enten Dampbaade eller Artilleri. Det er naturligt, at Egyptens tilkommende Herster, der skylder Europas Klogt og Videnskab saa Meget, skulde ønske, at see samme i selve Europa i Virksomhed, og hvortil de have bragt et Folk, hos hvilket de nyere Opdagelsers Vidundre ere Ting, der foregaae hver Dag, og hvormed vi ere saa fortrolige, at Halvdelen af disse Undergierninger passere os forbi ubemærkede.

Og „hvad tænker Løven om os?“ hvad har han seet, som vil danne hans Meninger?

De første Indtryk af Europa modtog han fra Frankrig, hvor, vi maae tilstaae det, han modtoges med større Høflighed, mere kongelig Opmærksomhed, mere Hensyn til den Ceremoni, der tilhører Jordens Tyrster og Magter, end hvad vi have vist ham. Hjerteligheden af Modtagelsen kunde dog ikke være mere oprigtig end vor; men den udviistes med mere Smag og Takt. Ibrahim Pascha havde Boelig i et kongeligt Palads — han havde en Gresvagt — de kongelige Bogne og et fyrsteligt Følge vare stillede til hans

Raadighed — han ledsagedes og eskorteredes af Medlemmer af den kongelige Familie. Vi maae tilstaae, med de ofte anførte Ord, „de tage disse Ting bedre i Frankrig.“

Men, da Modtagelsen med al dens Artighed ikke udgjor al Værd ved et Besøg, kan man spørge: hvad saae den tilkommende Hersker af Pharaonernes Land? Det kan fremsættes i en eneste Sætning: han saae Paris; og i de Ting, som London og Paris begge besidde, ere vi ikke uden Frygt for Paskhaens Mening, hvad vor Stad angaaer. Efter den smagfulde Pragt i Paris, hvor umaadelige Rigdomme ere anvendte med Indsigt, skulle vi næsten frygte for at spørge om Ibrahims private Mening angaaende vore Eproite-Bandspring, vore døde Pladser, komiske Statuer og uskionne offentlige Bygninger, som Regeringen just har været dristig nok, til at frembringe med faa Undtagelser, i den fuldstændigste Forening af Ubequemmelighed og Hæslighed *). Det er ene i de Ting, som ere eiendom-

*) Hvad forstaae Bønder sig paa Agurkesalat? Kunde man vel her spørge. Det Store, Massive ved de engelske offentlige Bygninger, hvilket ei sjeldent er forbundet med Smagløshed, har næppe sigt Tyrkens Dte, ligesaa lidet som det er bleven græget ved Lon-

melige for England, at vi dristigen kunne opfordre til Sammenligning.

I Frankrig holdt man ogsaa for Paschaen en Revue af Noget, der lignede en Armee — en Drigshær, i Stand til at gjøre en militair Bevægelse — hvorimod en Inspection af nogle faa Regimenter i Hyde Park maa have haft et fattigt og smaaligt Udseende. Men Ibrahim er ikke den Mand, der bliver slagen ved Synet af Stæder og Eskvadroner. Endog Versailles kan roligere undersøges af Herskeren over Egyptens Theben og Pyramider; og selv har han commanderet en større Hær end den, han saae i Paris; for en Soldat var den ingen Nyhed. Men i England fandt han, hvad Egypten og hans egen Erfaring aldrig kan have beredet ham; han kom mindre som en kongelig Gæst, end som en almindelig Besøgende; han boede i et Hotel, gif hvor han vilde, og naar han vilde, gik han ind i dens indhegnede Pladsers skønne Grønne. Sentydningen til Bandspringene paa Trafalgar-Pladsen og de i nyere Tider reiste Statuer er bestemt nok for den, der kender London; men Ibrahim tillægger vi ikke den Skønhedsfands, der skulde her gjøre ham til en streng Kritiker; thi denne aabenbarer sig først under en høiere Cultur, hvoraf Barbaren vistnok aldeles ikke er bleven berørt.

betraadte London fra Ende til Ende og saae, hvad der veier mere end Arkitektonisk Skjønhed, dens forbausende Størrelse og umaadelige Befolkning. Han deltog i alle Glasfers Fornøielse — med de Privilegerede i Chiswick, med Pøblen i Cremorne; han saae Dampbaade passere forbi, Balloner opstige, gik ned til det Indre af en Tassenspillers Bod og blev ved en karakteristisk Haandsnærværelse hos Gieren gjort selv til en Deel af Forestillingen. Han var her ei blot Regentens Gæst; han fandt mange Magter og Regeringer, kongelige i deres Vælde og som Stater i deres Indretninger, der viiste ham Hæder med den største Ære og den største Værdsættelse. Det ostindiske Compagni, Behersker af Hundreder af Millioner indbød ham til et Maaltid, hvor han saae Handelens virkelige Kongemagt, en Deel af den kronede City's Storhed „hvis Rjømænd ere Tyrster, hvis Store ere Jordens Handelsmænd“. Det orientalske Søfarts Selskab gjorde ham til deres Gæst, stræbende efter at yde en velfortjent Høflighedsbeviisning til den Tyrste, gjennem hvis Lande de saa ofte gaae — men denne Forening var een af de mangfoldige, England fremviser, hvis Formaal er fredeligt Foretagende. Reformklubben viiste ham Forenings-

Manden i anden Skikkelse — Mænd af en fælles
 Mening, forenede til Selskabets Tars og i det
 de virke efter et Princip, intet Sted saa vel
 forstaaet som i England, forstikkende den jævnt
 formuende den Grad af Luxus og Herlighed,
 som saa Konger i fordums Tid vare Herrer over,
 med den yderlige Fordeel, at de give et Grem-
 pel, der af alle Classer kan tages til Folge. Og
 han saae derhos Armeer, en mægtigere Hær,
 udfæren i et bedre Formaal end de Skarer,
 som Nationerne væbne til gjensidig Odelæggelse;
 han saae vbre Myriader af Haandværkere med
 deres „Industriens Hovedinger“, forende Krig med
 den raee Materie og udbringende af den utallige
 Fabricata, baade gavnlige og skjøne, som frem-
 sendes til Jordens yderste Grændsev og under-
 ordne Naturens Kræfter deres Villie ved sfeldne
 Maskiner, der skære Jernet, som var det et Baand,
 danne Staalet, som det bløde Berr i Pottena-
 gerens Haand, frembringe Underværker, ligesaa
 mærkelige som Tusinde og Gen Mats og samnes
 Trylkekunster, eller „den gode Harun al Raschid's
 Dages.“

(Sluttes.)

G. F. Urfin.

Borger-Dennen.

Stte og Halvtredstindstyvende Aargang.

Nr. 33.

Løverdagen den 15de August 1846,

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seidellusts Officin.

Ibrahim Pascha.

(Slutning.)

Disse ere de Soldater, der nu ville erobre Verden, og i disse Arbejdsclassers Battaljoner ligger Englands sandeste Styrke; de have forvandet Landsbyer til Stæder, bedækket Havet med Skibe, der flæde Landets Flade med Industriens Middelpuncter, hvor Hammerens og Værstolens Lyd og den menneskelige Industries mangfoldige Stemmer aldrig forstumme. Alt dette vil Paschaen have bemærket, men hvilket Indtryk af samme har han modtaget? Vil han spørge sig selv om Grunden til den Forskiel, der er imellem det levende, befolkede, flittige England

og det ødelagte, folkeløse, afmægtige Egypten, hvor alt Liv, der er tilbage, er fremtvunget, hvor Byerne ere kun Masser af Ruiner, hvor selv hans Faders offentlige Værker ere fremdrevne ved en væbnet Magt og kjøbte ved en saadan Dødelighed og Glendighed, at de gjorde Fremskridt ere blevne forhadte for Folket? Faa Mænd ere visere end deres Tidssalder, eller bedre end Massen af deres Brødre; og Mehemet Ali skjelner sig fra de fleste tyrkiske Herskere ene derved, at han har gjort sig selv uafhængig og bruger sin Magt mere aabenbart og efter en større Maalestok, bedre beregnet efter sin egen Fordeel; han anmasser sig Alt; han kjøber Alt, sælger Alt, monopoliserer Alt; han er paa en Gang Jordbruger, Factoren, Kjøbmanden, Fyrsten og Generalen, hvem hele Egypten, dets Indvaanere, Penge, Producter tilhøre; det har vundet, ved saaledes at tilhøre ham, forsaavidt han, da det er hans Eiendom, behandler det med saa meget Maadehold, at han lader det beholde sin Spændkraft og Evne til at frembringe; at handle herimod vilde skade ham selv. Hvor enhver Pascha udpiner saameget, han kan, af de elendige Indvaanere, da han veed at hvad han lader dem beholde, vil ene blive hans Eftermands Fordeel,

er deres Stilling langt værre, end Ægypternes under Mehemet. Men det er en Feil at antage, at han er en oplyst, viis eller naadig Hersker, forsaavidt han maales med det Maal, vi have for disse Egenstaber i Europa. Vi ønske, at vi turde haabe at de Glimt af Retfærd og Frihed, som Ibrahim Pascha har seet hos os, maatte bringe ham til i større Udstrækning at anvende dem, som Principer for en Regering. Men hans Charakter er fast og formet; mindre Statsmand end hans Fader, er han, som Soldat, mere grusom og blodtørstig; „England er England, og Ægypten er Ægypten“ vil han sige, „og, da Ægypten er mit, vil jeg handle med det, som jeg vil, eller som jeg kan.“ Kundskab og Reiser kunne vise ham, hvorledes han kan drage mere Fordeel af sit Gods; men større Hensyn til Godsets Bønderes Læve maa læres i en anden Skole, som Osten endnu ei har aabnet, og som selv i Besten ei længe har været oprettet.

Det tydske Hospital i London.

Ved et offentligt Møde, holdt Onsdagen den 18de Juni 1845 i London Tavern, Bishopsgate

Street, under Forsæde af Hs. kongelige Høihed Hertugen af Cambridge, for at overveje, hvorvidt det maatte ansees passende at oprette en saadan Anstalt, var efterstaaende den første af de eenstemmigen antagne Beslutninger: —

Foreslaaet af Lord Ashley Parlements=Medlem og understøttet af Hr. Exc. Ridder Bunsen.

„Da det viser sig, at den Deel af Fremmebe, der leve i London, ere indfødte Tydske, at de fleste af dem ere stræbsomme Haandværkere og Arbeidere, hvis Forretninger særdeles udsætte dem for at paadrage sig mange alvorlige Tilfælde og lide meget af Sygdom, og da det stadfæster sig ved Udsagn af de meest anseete Læger, at det vilde være en stor Trøst for disse Staffels Mennesker, naar de ere syge, at see sig omgivne af deres egne Landsmænd, der vilde forskaffe dem den Fordeel, at de bedre vilde være i Stand til at udtrykke deres Nødsæt og at forklare hvad der fattedes dem for Læger og Opvarterster, der talte deres eget Sprog og kjendte deres Sædvaner, ligesom ogsaa en stor Belsig-nelse, at de kunde modtage Religionens Trøst af tydske Geistlige, som, med den bedste Villie, ikke formaae at opsoge deres Landsmænd og

regelmæssigen og flittigen besøge dem, naar de ere adspredte rundt om i de forskjellige Hospitaller i denne vidtstrakte Hovedstad, —

Thi besluttedes — At det er ønskeligt, at et Hospital anlægges for at modtage alle fattige Tydskere og Andre, der tale det tydske Sprog; at dette skal strax oprettes og kaldes det tydske Hospital i London (the German Hospital in London).“

Dette er Oprindelse til en Stiftelse, som med den i England rastløse Virksomhed allerede den 15de Oct. samme Aar aabnedes i een af Londons Forstæder Dalston, og som allerede har bragt Velsignelse og vil bringe Velsignelse for mange Tydske og flere Danske, der her have fundet og ville finde Pleie under Lidelser, der kræve Gindring og Medfølelse, have fundet og ville finde Lægehjælp, hvor denne formaaede at gjengive Sundheden.

London har mange Hospitaller, store og fortrinligen indrettede, og den engelske Udelmodighed aabner dem ei blot for Landsmænd, men for Fremmede. Vi nævne som Exempler Sømands-Hospitalet paa Themsen ved Greenwich, indrettet i et forhenværende Orlogsskib, Tredækkeren Dreadnought; Royal Free Hospital, der

modtager alle Syge, uden Hensyn til hvilken Nation de tilhøre, og som i et enkelt Aar (1844) har behandlet 20754 Patienter. Men af de Grunde, som ere anførte i Forslaget, er det indlysende, at et nyt Hospital med det særegne Formaal ene at optage Tydske og Tydstalende ingenlunde er overflødig. Vi nævne blot en eneste Klasse Patienter: Sukkerbagerne (Zuckerbecker), der arbeide i Londons Sukkerraffinaderierne; de fleste af disse ere Tydskere, som komme især fra Hannover, over Bremen og Hamburg. Deres smudsige Haandværk og at de arbeide staaende paadrage dem ofte Saar paa Fodderne, som forværres ved Ligegyldighed, og fordi de ikke melde sig i de engelske Hospitaller, hvor Alt er dem fremmedt; det tydske Hospital i Dalston har allerede heldigen cureret flere af disse og vil fremdeles være denne flittige Arbejdsklasse en Trost.

Jeg besøgte Hospitalet, ledsaget af een af dets Læger, en Søndag, gjennemgik dets Sale, der hver har 6—8 Senge som for det Meste vare besatte. Hospitalet har i Alt 42 Senge; desuden er hermed forbundet en særegen Afdeling, Sanatorium, bestemt for Patienter af de høiere Classer, der, hvis deres Kaar kræve fri Lægehjælp og Pleie, her ville modtage den, eller ogsaa betale den med 1½ Guinee, omtrent 14—15 Rbd. ugenligen, en Betaling, der i London maa anses billig.

Et hensigtsmæssigt Inventarium af Senge o. s. v. engelsk Reenlighed udmærker dette Hospital; Opvarmningen skeer ved Kaminer, der ere almindelige i alle engelske Huse, og saaledes

er Ventilationen fortrinlig; men den ulige Varme, disse give i Værelset, kunde maaske have gjort andre Varmeapparater, hvorved ogsaa Ventilation lader sig forene, ønskeligere. Opvarter-
skerne ere endnu engelske Fruentimmer; men det er et Dufte, som Bestyrelsen haaber snart at see realiseret, at disse, hvor heldigen end vistnok Valget har været, ombyttes med tyske.

Til Hospitalet hører et Dispensatorium eller Apothek, hvorfra ei blot Patienterne; men ogsaa de, som i Hospitalet søge Lægernes Raad, faae fri Medicin; Apothekeren er en Dansk, der i London har været etableret, som Chemiker; men hvis Naar ikke har svaret til hans Due-
lighed, og nu, ved at anvende denne i Hospi-
talets Tjeneste, har sit Udkomme. I Forbin-
delse med Hospitalet staaer, foruden dette Dis-
pensatorium, en Badeindretning, Badstuehuus og
øvrige Dekonomi-Indretninger.

Patienterne, der kunne forlade Sengen, samles om Søndagen i Capellet, hvor Capellanen holder en Prædiken; jeg overværede en saadan; da Nytaarsdagen ikke er Helligdag i England, gav Aarets første Søndag Anledning til de reli-
giøse Betragtninger, hvortil det begyndende Aar falder baade den Sunde og den Syge. Den værdige Geistlige tolkede, uden Hensyn til nogen bestemt Confession, en Text af det nye Testa-
mente, paa en alle Tilstedeværende høist opbyg-
gende Maade.

Hospitalet er i sit Ydre et smukt Landsted, som saamange Bygninger i Londons Forstæder, det har en fri Beliggenhed og en rummelig Have; alt det Hyggelige (comfortable), der i saa høi

Grad tiltaler ved de engelske Baaningshuse, og her forenet med en hensigtsmæssig Indretning.

Denne Stiftelse har sin Grundvold i den private Velgjørenhed og bygger fremdeles paa denne, der i saamange Tilfælde i England be- fandtes at være et trygt Fundament. Fyrstev og rige Privatmænd have ved betydelige Gaver fremkaldt Hospitalet og yde det fremdeles Hjælp. Kongen af Preussen har saaledes skænket 300 £, og givet Tilsagn om 100 £ aarligen, Kongen af Hannover har givet 150 £ og 50£ aarligen; vor Konge har, ligesom Englands Dronning og Enkedronningen, Ss. kgl. Høihed Prinds Albert og Keiseren af Rusland, Kongen af Bayern og Kongen af Sachsen givet 100 £, og flere Private have givet ligesaa klæffelige Summer. Si uden Grund har man derfor stillet Hospitalet under Dronning Victorias, den engelske Enke- dronning, Kongen af Preussens og Prinds Alberts Protectorat, og under de øvrige keiserlige konge- lige og fyrstelige Velgjøreres Patronat, hvis respectiøse Gesandter tilligemed flere af dets for- nemste Velgjørere udgjøre dets Bestyrelse eller Vicepræsidenter, blandt hvilke Hertugen af Cam- bridge har Forsæde som Præsident. Hospitalets Embedsmænd ere dets to Læger, begge hæderligen bekjendte tydske Læger i London, Huuslægen og Capellanen.

At Hospitalet, jo mere det bliver bekjendt, desto mere vil vinde Understøttelse især fra Tydsk- land, hvorfra betydelige Gaver alt ere indkomne, tør ansees ligesaa vist, som at det ikke vil savne Midler til dets Udvidelse, hvis Erfaring viser, at en saadan bliver fornøden.

Borger-Dennen.

Oppte og Halvtredstindstyvende Aargang.

Nr. 34.

Løverdagen den 22de August 1846.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Selbdollinske Officin.

Bekjendtgjørelse.

De af det forenede Understøttelses-Selskabs Medlemmer, som i indeværende Aar agte at anholde om Laan, Gratification eller Pension underrettes herved om, at Ansøgninger desangaaende modtages fra den 15de til den 30te September, alle Sogndage fra Kl. 9—12 Formiddag af Selskabets Bogholder, Capitain G. S. Groth, ved Nørrevold Nr. 166, 1ste Sal.

Enhver saadan Ansøgning maa være bilagt, ikke alene med den Ansøgendes Lovbog, men ogsaa med et udfyldt og behørig attesteret Schema, der indeholder de Oplysninger, som anses fornødne, for at Ansøgningen kan komme i Betragtning.

Det anførte Schema kan forinden, ligeledes hver Søgnedag til ovennævnte Tid, imod Lovbogens Foreviisning, afhentes hos Bogholderen.

Det bringes derhos i Grindring, at ligesom ingen af Selskabets Pensionister kan vente at blive tillagt Gratification, saaledes ville samtlige for indeværende Aar indkomne Ansøgninger, ifølge Lovens § 17, blive undersøgte af vedkommende Klassers Repræsentanter til Betænkning Afgivelse og endelig Afgjørelse i en Generalforsamling, og ville vedkommende Ansøgende selv kunne tilregne sig det, hvis urigtige Angivelser eller feilagtige og ufuldstændige Oplysninger ved deres Ansøgninger maatte, overensstemmende med Lovens § 16, bevirke Tilfidsættelse af deres Andragende.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab, den 17de August 1846.

J. C. Lund. E. Clausen. D. Borgen.

Carl S. Groth.

Tale i Anledning af Kong Oscars og Dronnings Formæling.

Blandt Digteren Esaias Tégners Taler (Tal ved særskilte tilfællen, Stockholm 1831) findes efterstaaende, der er holdt paa Lunds Universitet paa Oscarsdagen (d. 1ste December 1823). Vi behøve hverken Fortælle eller Undskyldning for at vi nu meddele den.

Vi fejre i denne Stund en Dag, som alt længe har været dyrebar for hvert svenskt Hjerte, en Dag, som bærer samme Navn, som Kongens og Landets Glæde, som Fremtidens Haab. Men tillige forene vi ogsaa hermed en Fæst, som, baade ved sin Nyhed for os og ved sin Bigtighed for Fædrelandet, bør være os Alle kær og betydningsfuld. Mere end et halvt Aarhundrede er henrunden, siden en svensk Tronfølger hjemførte sin fyrstelige Brud, og for de Faa iblandt os, hvis Erindring gaaer saa langt tilbage, skimter dog Mindet af en saadan Begivenhed kun uklart frem blandt Barndommens halvt falmende Billeder. For os Andre maatte den have i det Mindste den Mærkværdighed, hvormed Alt Nyt og Uset pleier at gribe selv den mindre Dannedes Sind. Dog det var i Sandhed altfor ydmygende, om en Begivenhed, som denne, skulde for Noget iblandt

os have ikkun Bærd, som noget Nytt. Thi er
 det ikke, i egentlig Betydning, en Fest for det
 svenske Folk, har ikke det gamle Nordens Helte-
 bryst følt sig opvarmet, følt sig oplivet af nye
 Ønsker og Forhaabninger? I have jo hørt,
 hvorledes Hovedstaden udsendte sin hele Befolk-
 ning for ved Havbredden at møde den Hidkomne
 og see hende, da hun fremsteeg, som Skjonhedens
 Gudinde fordum af Vølgerne. I have jo hørt,
 hvorledes endog fra de fjerneste Provindsfer En-
 hver, som kunde gjøre sig fri, ilede fra Hjemmet
 som en frivillig Ombudsmand ikke til Statens
 efter Loven sammenkaldte ordenlige, men til
 Glædens og Haabets overordenlige Rigsdag, og
 lykkelig prisede sig hver den, som endog kun i
 Afstand havde seet den Forventede. De Hjemme-
 værende bestormede atter de Tilbagekomne med
 uendelige Spørgsmaal om det unge Fyrstepar
 og sukede i Stilhed over den ugunstige Skjebne,
 ikke at have, som deres lykkeligere Landsmænd,
 seet samme. En almindelig Glædes-Flamme
 greb Folket midt i Tidens Trængsler; og i vort
 vdtidstrakte Land, fra Sundet til Laplands
 Fjælde, er næppe en Hytte, hvor jo denne Begiven-
 hed fandt varmeste Deeltagelse, hvor intet Ønske

er opsteget, ingen Betsignelse er nedbedet over Oscar og Josephine.

Men just denne almindelige Deeltagelse i Thronfølgerens og Kongehusets Lykke, bør saameget mere glæde os, som den nu, i andre Lande, turde være temmeligen usædvanlig. Det er sandt, man anstiller ogsaa der Fester ved lignende Tilfælde; man berøver Marken sine Blomster, udpiller af Ordbogen smukke Talemaader for at bevidne sin Henrykkelse. Men det seer dog stundom ud, som om Henrykkelsen var foreskrevet, og den undersaatelige Glæde kan ikke altid skjule, at den viser sig paa høiere Befalning. Vi leve i urolige Tider. En ulykkelig Spænding fjerner næsten overalt Folk og Regent; ja paa mere end eet Sted optræde de som fjendlige Magter, enten i aabenbar Kamp mod hinanden, eller ogsaa staae de, med speidende Blik og med Haanden paa Sværdhæftet og vente, hvo skal slaae først. Det hører ei herhen at undersøge, hos hvem Skylden til en saadan Adskillelse meest ligger; nok er det, at den er til, og at den bliver med hver Dag synligere i mere end eet af vor Verdensdeels Lande. Det kan ei heller negtes, at et saadant Forhold, hvorledes det end maa besmykkes, maa være ulykkeligt for Staten og tidligt eller sildigt

undergrave dens Grundvold. Thi hvorpaa skulde vel Staten hvile, uden paa Overensstemmelsen mellem dens to Hovedelementer, de Regerende og de Regerede? Al Kongemagt er oprindeligen dog udgaaet fra Fadermyndigheden. Som en Landets Fader, som en Folkets Hyrde, tænkte man sig fra Begyndelsen Kongen. Hans Slægt var Nationen, hans kongelige Borg var Fædrenehuset for Alle. Hans Sorg deelttes af Enhver, hans Glæde gennemstrømmede Alles Hjertes. Dette er det i vore Dage saa meget omtalte monar=chiske Princip i sin meest eenfoldte og skjon= neste Betydning. Efter at Staterne have udvidet sig, efter at deres indre Forholde ere blevne alt mere og mere forviklede, efter at Afstanden mellem Konge og Folk i alle Henseender er bleven større, kan vel denne Forestilling ei længere finde Sted i sin oprindelige Friskhed og Reenhed; men i hver Stat, endog den videst udstrakte, bør den kunne gjenkjendes, om ogsaa under forandrede Former. Dette Princip bør være det moralske Baand, der sammenholder Statens Elementer, om de ogsaa i Tidens Løb har faaet andre, mere juridiskt bestemte Foreningspuncter. Thi oprin=deligen er dog Staten intet Andet end den ud=videde Huusstand, det offentlige Liv hænger med

alle sine Rodder fast ved det enkelte, og Verdenshistorien bestaaer egenligen af alle de enkelte Livs Historie tilsammentagne. Det monarchiske Princip beroer paa Tillid og Kærlighed; det kan intet Sted være Statens Hensigt at gvoele disse Menneskeheden's skjønneste Følelser, og, hvor det ikke desto mindre skeer, der er Samfundets Hjerteblod blevet ureent, og Staten har forfeilet sit Formaal. — Vi forbigaae Forsøgene, om de noget Sted gjøres, at gjenvinde Tillid med Vold, eller indpræge med Bajonetterne Kærlighed i Folkets Hjerte; men vi lykønske os i Norden til, at vi endnu ei have behovet at gjennemgaae disse kongelige Formanings-Methoder. Jeg kjender i Sandhed intet Land i Europa, som, i Ordets ædlest Betydning, har været og er mere monarchiskt findet end Sverrig. Hvoraf kommer dette? Ikke deraf, at den svenske Throne er, uden Lige, den ældste i vor Verdensdeel, at vor Kongerække naaer op til de gamle Guder, til Valhals Høisæder, at de fleste nu regerende Kongehuse beviisligen nedstamme fra Norden; thi Minder fra Hedenold ere forældede, altfor henvisnede, til at øve nogen synderlig Indflydelse paa Tanken. Ei heller kommer det deraf, at hos os har Forholdet mellem Konge og Folk,

med faa Undtagelser, været fastsat efter friere mere liberale Grundsætninger end paa noget andet Sted i den dannede Verden; thi just, naar Fordringerne have været størst, naar Regeringsmaaden har været meest trykkende, har det svenske Folk elsket sine Konger høiest og uden Knurren offret Alt for deres Vre. Dette kommer, med eet Ord, ikke fra Fødslen, som er Hændelsens, ikke fra Statsforfatningen, som er Menneskets Bærf. Men det kommer væsentligen fra en anden og langt vigtigere Omstændighed, hvori vort Land har staaet over alle andre. Betragter Sverriges Aarbøger, helst de tre sidst henrundne Aarhundreders. Hvad seer I? Helte, dem ei blot Fødslen, men Nationen kaldte til at styre Verden, Sjæle, fødte med Seierskrandsen, med Herskerstæmplet paa den kongelige Pande. Vort Fædrelands Historie er den nyere Tids Plutarch, det er væsentligen dens Minder vi maae fremkalde, naar vi ville maale os med Fortidens kolossale Skygger. Mænd, som Gustav Basa og hans yngste Son, som Gustav Adolf og Carl Gustav, som Carl den Tolvte og Gustav den Tredie, vilde, endog som enestaaende, have været sin Tids Ypperste, og deres Purpur var ene det tilfældige Gjenstik af deres Vre.

(Fortsættes.)

G. F. Ursin.

Borger-Vennen.

Otte og Halvtredstindstyvende Aargang.

Nr. 35.

Løverdagen den 29de August 1846.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seibelske Officin.

Bekjendtgjørelse.

De af det forenede Understøttelses-Selskabs Medlemmer, som i indeværende Aar agte at anholde om Laan, Gratification eller Pension underrettes herved om, at Ansøgninger desangaaende modtages fra den 15de til den 30te September, alle Sognedage fra Kl. 9—12 Formiddag af Selskabets Bogholder, Capitain C. S. Groth, ved Nørrevold Nr. 166, 1ste Sal.

Enhver saadan Ansøgning maa være bilagt, ikke alene med den Ansøgendes Lovbog, men ogsaa med et udfyldt og behørig attesteret Schema, der indeholder de Oplysninger, som ansees fornødne, for at Ansøgningen kan komme i Betragtning.

Det anførte Schema kan forinden, ligeledes hver Sognedag til ovennævnte Tid, imod Lovbogens Foreviisning, afhentes hos Bogholderen.

Det bringes derhos i Grindring, at ligesom ingen af Selskabets Pensionister kan vente at blive tillagt Gratification, saaledes ville samtlige for indværende Aar indkomne Ansøgninger, ifølge Lovens § 17, blive undersøgte af vedkommende Klasse's Repræsentanter til Betænkning's Afgivelse og endelig Afgjørelse i en Generalforsamling, og ville vedkommende Ansøgende selv kunne tilregne sig det, hvis urigtige Angivelser eller feilagtige og ufuldstændige Oplysninger ved deres Ansøgninger maatte, overeensstemmende med Lovens § 16, bevirke Tilside sættelse af deres Andragende.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab, den 17de August 1846.

J. C. Lund. E. Clausen. D. Borgen.

Carl S. Groth,

Tale i Anledning af Kong Oscars og Dronnings Formæling.

(Fortættelse.)

Man kan sige, at Sverrig, i sine meest lysende Tider, mindre havde en monarchisk, end en theokratisk Regering; thi overlegne Naturgavers Gudsdomsvælde gjælder overalt, og i denne Betydning er det uomtvisteligent rigtigt, at Herredømmet er fra Gud. Derfor er det en Bemærkning, saa gammel, som vor Historie, at intet Folk beherskes lettere end det svenske af en stor Mand. Vore erobrende Konger kjendte ret godt denne Nationalcharacterens Hemmelighed; de vidste hvad de kunde vove; ja de vovede endogsaa mere; de satte Nationen paa en haardere Prøve, end noget andet Folk skulde have taalt under lige Omstændigheder. Men man adlød dem, i det man beundrede dem, taalte uden Anurren deres Luner, vel stundom ogsaa deres Udskielser. Denne Tænkemaade gik i Arv fra Slægt til Slægt, og deraf forklarer jeg mig væsentligen den grændseløse Tillid, hvormed det svenske Folk som oftest har omslynget sine Konger. Jeg taler her om den talrigste Deel af Nationen, om det egenlige Folk, som fra Begyndelsen har udgjort Statens

Rigerne; thi visseligen har man altid, forhen, som nu, hørt misbilligende Omdømme om Regeringens Handlinger. Ustraffet bestiger næmlig Ingen den menneskelige Storheds Høider, og i et frit Land maatte naturligviis Ansættelserne være deelte; Dadlen maatte paaminde Magthaveren om Menneskehedens almene Lod. Men, fører Regenten, som han bør, Sceptret i sin stærke Haand, kan han endnu stedse gjøre Regning paa Nationens Tillid og dens levende Deeltagelse i hans Livs Anliggender. Vi have nyligen havt et Exempel derpaa. Midt under en langvarig Rigsdags Tvistigheder steg Fyrstebruden i Land. Det var, som naar Amphitrite i Fabeltiden førte hen over Boverne; de lagde sig strax; al Splid var, i det Mindste for Diebliffet, forglempt; alle Partier forenede sig til een Glæde, til fælleds Deeltagelse, hvis Oprigtighed vi hverken kunne eller bør mistænke. Folket, som ei kjender eller deeltager i de politiske Afsondringer, fulgte sin naturlige Følelse og istemte fra Nord til Syd den almindelige Jubel. Det var, som om hver svensk Ungling hjemførte sin egen Brud, som om hver svensk Fader festligholdt en elsket Sønns Bryllup. Land og Stad frydedes som Hoffet, og Enhver tilegnede sig sin Andeel i sin Kongens Glæde. —

Hvad som altsaa har været en Høitid for
 det svenske Folk, hvorfor skulde det ei ogsaa være
 det for os? Hvorfor skulde en Nationalfest ikke
 ogsaa blive en Universitætsfest? Det var i Sand-
 hed naturligt, om Staten stod i andet Forhold
 til sine Bærelse- og Dannelses-Anstalter. Thi, er
 Staten selv Andet end en Dannelsesanstalt, er
 den ikke egentligen det store Universitæt, hvor
 Menneskeheden tager sine Grader? Er Menneske-
 slægtens Historie i sig selv Andet end deres Dan-
 nelses-Historie? Uistnok er denne almindelige Ud-
 dannelses skilt fra den lærde, hvormed Læreaustal-
 terne sysselsætte sig; men deres Sammenhæng er
 dog åabenbar for Enhver, som vil indsee det.
 Det er det Sammenhæng, som finder Sted mellem
 Årsag og Virkning; Almeendannelsen er overalt
 det populære Resultat af den videnskabelige.
 Der gives ingen Videnskab, som i tidligere eller
 sildigere indgaaer, paa een eller anden Maade, i
 Massen af Nationens Dannelse og virker efter-
 haanden paa den almindelige Tænkning. Derfor
 ere Universitæterne eller burde i det Mindste være
 de høieste Repræsentanter for Statens Uddannelse;
 de burde være Folkets Medvidende; de
 burde være Nationens almene Sandferedskab.
 Hvad for denne er af Betydning, bør ei heller

være fremmet for dem; Fædrelandet bør ikke eie nogen mere fædrelandst Indretning. Men ikke blot Statens R i d e n bør de udvise, men ogsaa dens Følelse, thi dem tilhører det meest Følende, Landet eier, dem tilhører Ungdommen, som er det Organ, hvorved Samtiden livligst fornemmes. I alle Henseender tilhører os altsaa denne Fæst, ei blot som svenske Medborgere; men som svenske Videns Ordførere, som den svenske Ungdoms Lærere, som den svenske Forhaabnings Bogtere; og Musernes Altare ere, i det Mindste i Dag, hvad de stedse burde være, sammenbygte med Fædrelandets.

Men hvad er det da egentligen, som Fædrelandet og vi Alle vente af en Forening, som har vaakt saamegen Deeltagelse? Det er ikke blot en Thronfølgers huuslige Lykke, hvor høit vi end vurdere samme, hvor varmt vi ønske, hvor sikkert vi haabe den for Fyrsteparret. I det enkelte Livs Skygge hjælper man sig med Kærlighedens Lyksalighed. Men Kongesønner tilhøre Historien; og, ligesom deres særegne Tænkemaade ofte bestemmer Folkenes Skjebne, have deres huuslige Forhold og Familieforbindelser mere end engang virket til Nationers Vel eller Ulykke. Ved Valget af en Brud behøver den private Mand ei at

følge anden Anviisning, end sit Hjertes; thi han er sin egen Lykkes Skaber og er Ingen, uden sig selv, ansvarlig for sit Valg. Men Fyrsten maa, hvis han elsker sit Folk, tillige tage Hensyn paa Gudslen. Hans Valg, er det ham endog indgivet af Tilboieligheden, har dog stedse en politisk Side. Og lykkelig er den af Jordens Mægtige, der, som Nordens Oscar, finder forenet hos en Gæste baade Hjertets og Politikens Fordringer, Alt, hvad baade Elskeren og Fyrsten kunde ønske sig. Hvad det Første angaaer, gives der blot een Stemme i Landet; thi Skionheden gjør sig gjældende, hvorsomhelst den fremtræder; det Indtagende erobrer Hjernerne, og Godhed og Uskyld holde dem fast. Men, betragte vi atter det Sidste, da tvivler jeg paa, at det var muligt i Europa at træffe et lykkeligere Valg, med Hensyn til vort Lands og vor Tids Forhold. Thi i sin Byrd forener Prindsesse Josephine just de begge stridende Elementer, som kæmpe nu om Verden; hun sammenknytter den gamle og den nye Tid. Hendes fyrstelige Fader er, som mangen anden udmærket Mand, en Søn af sin egen Daad; hans Stamtræ vorte frem af hans Sværd, og hans Fortjenester ere hans Ahner. Men paa mødrene Side nedstammer hun fra eet af Europas

ældste Fyrstehuse, hvilket desuden regner sin Herkomst fra den fælleds Bugge for de fleste, fra det gamle Norden. I sin Fødsel forener hun altsaa Fødsels og Fortjenestens, Fyrsternes og Folkets Fordringer, den gamle Tids Stolthed og den nyere Tids Arav. Vi leve ikke i Tider, hvor en saadan Tilfældighed, som denne, kan ansees ligegyldig. Det er ogsaa, efter hvad jeg tænker, egentligen denne Omstændighed, som giver Dagens Høitid en særegen Betydning; det er den, hvorved den bestemt skjælnes sig fra andre lignende. Verdenshistorien er fuld af symbolske Handlinger, og den Forening, vi nu fejre, er, efter min Anskuelse, en saadan. Den er et Symbol paa en Forsøning mellem fiendlige Kræfter, en Forsøning, som selv for vort Land og endnu mere for andre, bliver hver Dag mere fornøden; den er Fredens Sindbillede; den er, hvad Regnbuen var for Noah, efter at Vandfloden var borte. Da jeg anseer dette, som den egentlige Kjærne af Dagens Omme, haaber jeg det tilgives mig, mine Tilhørere! om jeg noget udførligere derom ytrer min Mening.

(Fortsættes.)

G. F. Urfin.

Borger-Vennen.

Otte og Halvtredstindstyvende Aargang,

Nr. 36.

Løverdagen den 5te September 1846.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seideltinske Officin.

Bekjendtgjørelse.

De af det forenede Understøttelses-Selskabs Medlemmer, som i indværende Aar agte at anholde om Laan, Gratification eller Pension underrettes herved om, at Ansøgninger desangaaende modtages fra den 15de til den 30te September, alle Søgnedage fra Kl. 9—12 Formiddag af Selskabets Bogholder, Capitain C. S. Groth, ved Nørrevold Nr. 166, 1ste Sal.

Enhver saadan Ansøgning maa være bilagt, ikke alene med den Ansøgendes Lovbog, men ogsaa med et udfyldt og behørig attesteret Schema, der indeholder de Oplysninger, som ansees fornødne, for at Ansøgningen kan komme i Betragtning.

Det anførte Schema kan forinden, ligeledes hver Søndag til ovennævnte Tid, imod Lovbogens Foreviisning, afhentes hos Bogholderen.

Det bringes derhos i Grindring, at ligesom ingen af Selskabets Pensionister kan vente at blive tillagt Gratification, saaledes ville samtlige for indeværende Aar indkomne Ansøgninger, ifølge Lovens § 17, blive undersøgte af vedkommende Klasfers Repræsentanter til Betænkningss Afgivelse og endelig Afgjørelse i en Generalforsamling, og ville vedkommende Ansøgende selv kunne tilregne sig det, hvis urigtige Angivelser eller feilagtige og ufuldstændige Oplysninger ved deres Ansøgninger maatte, overensstemmende med Lovens § 16, bevirke Tilfidesøttelse af deres Andragende.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab, den 17de August 1846.

J. C. Lund. E. Clausen. D. Borgen.

Carl S. Groth.

Tale i Anledning af Kong Oscars og Dronnings Formæling.

(Fortsættelse.)

Hvad er det, hvorom man fornemmeligen for nærværende Tid tvister i Europa? Hvilke ere de saakaldte nye og revolutionære Lærdomme, hvilke de constitutionelle Sætninger, som man saa ibrigt bekæmper? Hos de Bedre og Forstandigere i det Mindste væsenligen ingen andre end de, at al Magt oprindeligen ikke udgaaer fra Regenten alene, thi dette er Despotismens Fundament, ei heller fra Folket alene, thi det er Anarchiets, men fra begges Forening, hvilken egenligen udgjør Staten; at Folket folgelig, for sin Andeel i Statsmagten, har Ret til at kræve Regnskab af den Styrende, der saaledes er ansvarlig selv eller gjennem sine Raadgivere, ei blot for Gud, men for Mennesker; at Loven, som udtrykker den almene Villie, er den høieste Majestæt i Staten, for hvilken Alle maatte være lige; at Samfundet ei kan erkjende andre Fordringer og Fortrin end de, som enten grunde sig paa personlige Fortjenester, eller paa Forskjelle, der ere naturlige og nødvendige for Samfundsordnen; at Staten maa beskytte Enhvers

ydre Velstand, hvoraf følger, at Folket beskaffer sig selv, at den maa beskytte Enhvers indre Velstand, hvoraf følger, at Borgerne have Ret til selv eller ved sine Befuldmægtigede at yttre sig om Statsanliggenders Gang. I Sandhed disse Lærdomme synes saa begrundede i Begrebet om Stat, som en Retstilstand; de synes i selve deres Simpelhed at indbefatte saa indlysende Sandheder, at man vel kunde fristes til at ansee dem for politiske Axiomer. De synes ei heller at indeholde noget Oprørist; thi de tilsigte ikke Andet, end hvad, der er modsat alt Oprør, Lovens Seier over Bold og Vilkaarlighed. Nye synes de heller ikke at være; men snarere ligesaa gamle, som den menneskelige Fornuft, fra den Tid, den begyndte at tænke over Statens Anliggender. Hvoraf kommer det da, at de have mødt saamegen Modstand og ikke ere blevne almindeligen antagne? Hvoraf kommer det, at de ei have kunnet vedligeholde sig, endog der, hvor de for nogen Tid ere blevne indførte? Det kommer ikke af nogen Feilagtighed i Begrebet; men blot af deres utidige Tillæmpning til allerede bestaaende og modstridende Former. Det kommer deraf, at en saadan Statslære, tænkt i sin rene Almindelighed, egenlig kun var anvendelig, naar

man kunde bygge en Stat aldeles fra Grunden og befolke den med Mennesker, som tidligere aldrig havde levet i borgerlige Forhold. Men paa denne Maade dannes ikke Staten; den har tværtimod overalt en historisk Oprindelse. I Europa i det Mindste er Staten, hvorhen vi skue, allerede noget historiskt Givet og noget Bestaaende; Adskillelsen mellem Stænderne har overalt dannet sig og er størknet i bestemte Former; den tilfældige og efterhaanden dannede Statsforfatning er sammenvoret med den almindelige Tænkemaade; Gnevælden har paa mere end et Sted slaaet sine vidtstrakte Rødder i National-Charakteren. Jeg veed, at det hører til Dagens Tone, endog blandt de Lærde, at skjælde paa Revolutionen; vistnok vare ogsaa nogle af dens Læresætninger altfor eensidige, altfor mekaniskt opfattede; men det Væsenligste deraf turde dog maaskee lettere bestaae for en upartist Undersøgelse, end den superkloge Spidsfindighed eller den væbnede Obscurantisme gjerne vilde indbilde os. Men Revolutionens største Feil var, at den regnede altfor meget paa den abstracte Klarhed af sine Læresætninger, og tog for lidet Hensyn til det historiske Element i Staten. Man omflaer ei Verden og tusindaarige Indretninger

med den blotte Theori, var den end nok saa antagelig; det Abstracte maa overalt vige for det Concrete; det Tænkte for det Bestaaende, Speculationen for Virkeligheden. Den nye Frihed vakte vel i Begyndelsen og ved selve sin Nyhed en stor Opsigt; men det viiste sig snart, at man egentligen intet Sted havde Plads til den. Den bankede paa overalt; men, hvor den kom, var Pladsen allerede optagen, og man kunde og vilde ei modtage den Huusvilde. I dens Fædreland indrettede man den i Førstningen prægtige republicanske Former; men disse Former vare dog Intet uden nybyggede Ruiner. Thi det, hvorpaa de gamle Republikker egentligen vare grundlagte: de eenfolde Sæder, det tilfredse Sind, det offentlige Liv — alt Dette var forlænge siden forsvundet, og kunde ei ved noget Decret bringes tilbage i Diebliffet. Den udfregne Liighed vilde ei heller indfinde sig; thi Naturen selv, som saa ulige uddeler sine Gaver, viiste sig her aristokratiskt sindet; og den medfødtte Overlegenhed aabnede sig Veie overalt og indtog snart sin Plads i Samfundet. De nye Republikker opløste sig derfor af sig selv og efterhaanden vendte man tilbage til de monarchiske Indretninger, fra hvilke man, under Europas nærværende Skikkelse, aldrig

burde have afveget. Men man var naturligviis ei længere tilfreds med den kongelige Gnevælde, som paa de fleste Steder, og som vi haabe for stedsse, har tabt Tilliden. Folket fordrede tilbage sin oprindelige Andeel i Lovgivningen, sin Meningsyttring, sit Menneskeværd og vilde ei erkjende andre end lovbundne Regenter. Grændserne mellem Folk og Konge skulde paa det Nøiagtigste bestemmes, en almindelig Constitutionsfeber ytrede sig i hele Europa. Men til Grund for disse Constitutioner lagde man sædvanligviis en bar og blot abstract Theori, som, om den ogsaa i og for sig var rigtig, dog ikke strax og paa alle Steder var anvendelig. Alle disse Statsforfatninger bleve derved indbyrdes lige, som om de havde været bestilte efter samme Maal og paa samme Bærsted. Men en Constitution er intet saadant Omhæng; den er ei bleven til for at hænge løst udenom Nationen. Gjenkjender Folket ei i samme sin egen Charakter, sine foruds Minder og Indretninger, ja selv sine Fordomme, bliver en saadan Statsforfatning, hvor overensstemmende med Fornuften den kan være, Folket fremmed, ligegyldig, stundom ogsaa forhadet. Det indtræffer da, at just de lavere Folkeclasser, som dog ere de, der skulde vinde meest

ved Forandringen, ere de første til at erklære sig mod den nye Tingenes Ordnen. Exempler herpaa ere for Tiden altfor vel bekendte til at man behøver at oprippe dem. Vi saae hele Nationer, som dog regne sig til de dannede, med fanatiff Jver tilbagefalde Gnevælden og Inquisitionen; vi saae dem villigt kjøbe disse Kostbarheder med Opoffrelse af deres Selvstændighed og deres, i Sandhed noget tvetydige Nationalære. Man indvender, at Alperne og Pyrenæerne udgjøre Grændse for Dannelsen, og at hvad som ligger sønden der for, er ifkun Europas Affkum. Og saa jeg for min Deel har Intet imod en saadan Paastand; men jeg er tillige overtydet om, at Forholdet vilde, under lige Omstændigheder, have været hvorsomhelst omtrent det samme.

(Fortsættes.)

G. F. Ursin.

Borger-Vennen.

Otte og Halvtredstindstyvende Aargang.

Nr. 37.

Løverdagen den 12te September 1846.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seidelinſke Officin.

Bekjendtgjørelse.

De af det forenede Understøttelses-Selskabs Medlemmer, som i indeværende Aar agte at anholde om Laan, Gratification eller Pension underrettes herved om, at Ansøgninger desangaaende modtages fra den 15de til den 30te September, alle Søgnedage fra Kl. 9—12 Formiddag af Selskabets Bogholder, Capitain C. S. Groth, ved Nørrevold Nr. 166, 1ste Sal.

Enhver saadan Ansøgning maa være bilagt, ikke alene med den Ansøgendes Lovbog, men ogsaa med et udfyldt og behørig attesteret Schema, der indeholder de Oplysninger, som ansees fornødne, for at Ansøgningen kan komme i Betragtning.

Det anførte Schema kan forinden, ligeledes hver Søgnedag til ovennævnte Tid, imod Lovbogens Foreviisning, afhentes hos Bogholderen.

Det bringes derhos i Grindring, at ligesom ingen af Selskabets Pensionister kan vente at blive tillagt Gratification, saaledes ville samtlige for indeværende Aar indkomne Ansøgninger, ifølge Lovens § 17, blive undersøgte af vedkommende Klassers Repræsentanter til Betænkning's Afgivelse og endelig Afgjørelse i en Generalforsamling, og ville vedkommende Ansøgende selv kunne tilregne sig det, hvis urigtige Angivelser eller feilagtige og ufuldstændige Oplysninger ved deres Ansøgninger maatte, overensstemmende med Lovens § 16, bevirke Tilfidesættelse af deres Andragende.

Administrationen for det forenede Understøttelses-
Selskab, den 17de August 1846.

J. C. Lund. E. Clausen. D. Borgen.

Carl S. Groth.

Tale i Anledning af Kong Oscars og Dronnings Formæling.

(Fortsættelse.)

Det hedder endvidere, at hvad, som i denne Henseende er skeet, er blevet tilveiebragt ved ydre BOLD og indre Uenighed; men den ydre BOLD vilde have været afmægtig, den indre Uenighed vilde have været umulig, hvis de nye Statsforfatninger havde havt nogen Rod i den almene Tænkemaade, hvis de ei havde beroet paa blotte Abstractioner, hvilke Mængden ei fatter. De maatte saaledes falde; de skulde snart have faldet af sig selv, selv uden al ydre Paavirkning. Saadanne Constitutioner ligne Lovsæle, opførte ved en festlig Feilighed af afhuggede Træer, som man stikker ned i Jorden; de staae den Dag grønne; men snart er deres kunstlede Herlighed henvisnet, og næste Morgensol skuer i deres Sted blot hentørrede Lovqviste. Dette er og bliver Forholdet med de ene og alene speculative Constitutioner. Og nu de historiske, som ere opvorede og have uddannet sig med Folket, staae just derved paa deres egen Rod og trodse Tidens Omverlinger, saavidt Menneskeværk formaaer. Hvorfor lovpriser man saaledes Britanniens

Statsforfatning? Der gives ingen tænkende Mand, som erkjender, i det Mindste i sit eget Indre, dens Feil; den er en gothiff Bygning, i mere end een Henseende upassende til Tidens Behov og fuld af barbariske, stundom endog latterlige Former. Men, hvor feilagtig den end monne være i Theorien, saa fortræffelig har den viist sig i Praxis derved, at den er national i Ordets høieste Betydning. Under denne Forfatning har Borgerindet udviklet sig mere fuldkomment end paa noget andet Sted. England har i sit Indre vundet Velstand og Selvstændighed, og i Udlandet har det erobret Verdenshandelen; det har tillige indtaget Havet og Kysterne. Man laster vor egen (den svenske) Statsforfatning og udgyder sig i vidtloftige Anmærkninger over den firdobbelte Urimelighed med vore særskilte Stænder og Repræsentationer, som grunder sig derpaa. Jeg vil ei heller i theoretisk Henseende forsvare den; men den er Narhundredernes Bærk; den er bleven Nationens Eiendom; den svenske Historie hviler paa disse fire Piller, ligesom vore Forfædres Himmel bares af fire Dværge. Tag disse Støtter bort, giv os den upaatvivleligen regelrettere spanske Constitution; det Liv, Staten endnu har tilbage, vil

hentorres, og inden faa Aar skulle vi prøve Spaniens Skjebne. Med et Ord, det Bæsenlige i en Statsforfatning er ikke for den nærværende Tid, maaskee endnu ikke i Aarhundreder, dens abstracte, men dens populære Sandhed. Folkenes Liv uddøer, hvor de gamle Minders Lamper slukkes, og det er forgæves, at den nyere Tid, i deres Sted, tænder sin Gasoplysning.

Hvad skulde da vel Følgen af alt Dette blive? Skulde den vigtigste Begivenhed, vi kjende, i det Mindste i den nyere Historie — skulde Revolutionen have været aldeles forgæves? De politiske Begreber og Anskuelser, som ere udgaaede derfra, skulde de omsider ikke have været andet end glimrende Feiltagelser, uden Anvendelighed eller Gavn for Menneskeheden? Og det Blod, det ædle Blod, som er flydt for Frihedens Sag, som sandsynligviis endnu vil flyde for samme, skulde det være flydt uden Nytte?*) En saa mistroende Lære ville vi ikke erkjende. Vi ville ikke erkjende, at noget er betydningsløst i Verdenshistorien, mindst det, hvorved saa mangt ædelt Gemyt har fæstet sine skjønneste Forhaabninger.

---

*) Man vil mindes at dette er talt 1823, altsaa før Juli-Revolutionen 1830.

Vi ville især ei erkjende, at det Rette, at de bedre Ideer nogensinde skulde kunde være frugtelose, selv om de ikke for Diebliffet strax og overalt kunne anvendes. Det er min inderligste Overbeviisning og tillige mit glædste Haab, at de saakaldte nye og constitutionelle Væresætninger dog omsider ville seire; men næppe ville de seire paa den Maade, som en velmeent Overielse onsker; næppe skulle de, ligesom med et Trylleflag, omskabe Verden. Fablen beretter os om Pelias' Døtre, som paa engang vilde forynge deres alderstegne Fader, ved at de tappede ungt Blod i hans Arer; Følgen heraf var naturligen, at det gamle Blod strømmede bort, og det nye ei vilde forblive. Saaledes er det ogsaa med Statslegemet. Det nyere Bedre maa efterhaanden gaae ind i dets Blodmasse og lidt efter lidt fortrænge de usunde Vædsker. Folkene maae opfores ved de nye Former, ligesom de i Aarhundreder ere blevne opfores ved de gamle. Hvad, som skal vare længe, maa længe forberedes; men, er dette skeet — og det kan kun skee lidt efter lidt, — da kommer Forandringen af sig selv, ligesom Lykken, ligesom Naturens bedste Gaver komme. Den Tid, som det Nye anvender, for at modnes og udvikle sig, den an-

vender det Gamle til at forfalde og opløses. Den borgerlige Frihed ligner i vor Verdensdeel endnu paa de fleste Steder opskyllet Land, som efterhaanden affætter sig og storkner. Men Nar for Nar flyve Himmelens Fugle henover samme og nedlade Engenes og Skovens Frø; da fastbindes efterhaanden den usikre Mark; Græsset væver sit grønne Tæppe, og Ploven begynder sit Værk. Hvor nu er noget eller blodigt Slam, der vugger i sin Tid Kornet sit Guld i Binden, og herlige Hytter og en selvstændig Slægt hvile, om nogle Menneskealdre, i Skyggen af fuldvorne Lunde. Saadan er Naturens stille Gang, saadan er ogsaa Menneskehedens. Og er den saadan, da kæmpe Mørkets Magter forgæves mod det opstigende Lys, da kunne Folkene haabe, at i det Mindste deres Afte engang skal hvile i fri Jord. —

Men just dette Fremtidens Haab er det, som man, fra en anden Kant, søger at angribe i Buggen. Man betjener sig af alle Misgreb, alle Overilelser og Udskielser, som ere uadskillige fra en Gjæring, som den vi have oplevet; man festligholder, som en Seir, ethvert Tegn paa et tilbagevendende Barbari. Man ivrer for det Gamle, ikke for at vedligeholde det, indtil det

Nye og Bedre har begyndt at udvikle og befæste sig, men for aldeles at fortrænge dette. En skimlet Slægt er krobet frem af Jorden og ytrer for den studsende Verden Krav og Fordomme, som man forlængst har troet vare hensmuldrede i Familiegravene. Vi høre atter Læresætninger, som man har troet, at hver menneskelig Tunge i det dannede Europa forlænge siden havde afvænneth sig med at udtale. Vi høre, at Regenterne have faaet Folkene af Gud, som et evigt Arvegods, at de, som Folge heraf, kunne betragte dem, som deres velgrundede Besiddelse. Man fortæller os, at Folkene have aldeles ingen Ret til selv at give sig Love eller Maaden, hvorpaa de ville regeres; hvad man i denne Henseende bevilger dem, det er kongelig Raade; og ugyldig er enhver Retsforfatning, der ei er udgaaet udelukkende fra Thronen.

(Fortsættes.)

G. F. U r s i n.

Borger-Vennen.

Otte og Halvtredstindstyvende Aargang.

Nr. 38.

Løverdagen den 19de September 1846.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seidelinske Officin.

Bekjendtgjørelse.

De af det forenede Understøttelses-Selskabs Medlemmer, som i indeværende Aar agte at anholde om Laan, Gratification eller Pension underrettes herved om, at Ansøgninger desangaaende modtages fra den 15de til den 30te September, alle Sognedage fra Kl. 9—12 Formiddag af Selskabets Bogholder, Capitain C. S. Groth, ved Nørrevold Nr. 166, 1ste Sal.

Enhver saadan Ansøgning maa være bilagt, ikke alene med den Ansøgendes Lovbog, men ogsaa med et udfyldt og behørig attesteret Schema, der indeholder de Oplysninger, som ansees fornødne, for at Ansøgningen kan komme i Betragtning.

Det anførte Schema kan forinden, ligeledes hver Søndag til ovennævnte Tid, imod Lovbogens Forevisning, afhentes hos Bogholderen.

Det bringes derhos i Erindring, at ligesom ingen af Selskabets Pensionister kan vente at blive tillagt Gratification, saaledes ville samtlige for indværende Aar indkomne Ansøgninger, ifølge Lovens § 17, blive undersøgte af vedkommende Klassers Repræsentanter til Betænkningss Afgivelse og endelig Afgjørelse i en Generalforsamling, og ville vedkommende Ansøgende selv kunne tilregne sig det, hvis urigtige Angivelser eller feilagtige og ufuldstændige Oplysninger ved deres Ansøgninger maatte, overensstemmende med Lovens § 16, bevirke Tilfidesættelse af deres Andragende.

Administrationen for det forenede Understøttelses-
Selskab, den 17de August 1846.

J. C. Lund. E. Clausen. D. Borgen.

Carl S. Groth.

Tale i Anledning af Kong Oscars og Dronnings Formæling.

(Fortsættelse.)

Heraf følger, at Alt, som Nationerne have gjort eller gjøre, for at vinde tilbage deres menneskelige Rettigheder, er Oprør og strafværdig Anmasselse; thi det forstaaer sig af sig selv, at Menneskeheden er umyndig og at Formynderskabet tilhører Magthaverne. Derfor maatte ogsaa Alt, saavidt muligen, bringes tilbage i den Skikkelse det var, inden Ulykken hændtes; de gamle Former, hvor forrustne, hvor ubequemme de end monne være, maatte atter fremdrages, og Staten bygges paa ny — af Reliquier. Men en saadan Statsbygning kan ei tænkes, uden at ogsaa dens gamle Forbundsælle, Kirken, gjenoprettes i sin foruds hierarchiske Skikkelse. Derfor løslades atter Bantroen og Overtroen; Klostrene fylde sig paa ny, Intolerancen prædiktes som en Dyd; den christelige Kærlighed forfriskes atter med Rætterblod; selve Inquisitionens Ande fremmaner man atter — fra Afgrunden. Man bemægtiger sig Ungdommens Opfostring for at indprænte den saadanne Grundsætninger og bevare Verden fra Tilbagefald. Man nedsetter, saa-

vidt muligen, den nyligen hensvundne Tids Værd; man kalder dens Helte Usurpatorer, dens Mod Fortvivlelse, dens Seier Lykkeskud; Wren er selv en Parvenu, og Fortjenesten er ikke Udel. Med eet Ord, man gjør hvad man kan for at forfalste det Forbigangne, lægge i Vænter det Tilkommande; man dræber Mindet og forgifter Haabet. — Det skulde synes, som om Mennesker, der tænke og handle saaledes, maatte have bortsovet nogle af de sidst henrundne Secler og nu ere komne et Par Aarhundreder for seent med deres Wiisdom. Og alligevel, saa mægtigt virker Reactionen paa Tiden, saa letfindigt springer den ene Yderlighed over i den anden, at disse Læresætninger overalt have fundet Tilhængere; selve Videnskaben, som ellers skulde være et Lysets Barn, er hist og her gaaet i Mørkets Tjeneste, for at forsvare dem; de skjule sig ei længere, men fremtræde, uden Sminke, for selve Thronerne, og paaastaae, uden al Sky, at de ere disses sikreste Støtter. Vi ville imidlertid ei formode, at saadanne Sætninger kunne gjøre Regning paa Andet end en tilfældig og forbigaaende Seier. Tidens Strom kan ei tvinges til at gaae tilbage; og, om det lykkes for Diebliffet at dæmme for dens Gart, overstiger den saameget voldsommere sine Bredder

og bortskyller det Barneværk, man opførte ved samme. Det er kanske en Lykke for Menneſkeheden, at de to Modſætninger ere ſtillede hinanden ſaa nær, og at man med et enefte Blik kan overſkue og ſammenligne baade det Gamles og det Nyes Udſkeiſer. Det er muligen en Lykke, at Anſkuelferne rives mod hinanden og afflide hvad paa begge Sider er for ujevnt. Al Harmoni, al Dannelſe udgaaer fra Kamp, ſom i Naturen, ſaa i Staten. Naar Elementerne have udraſet, opklares Himmelhvælvingen; og Menneſkets Sind opklares, naar dets Tordenſtyer have ſlaaet mod hinanden og have udladet ſig. Da fremkommer de Moderates Parti, eller rettere, det findes allerede, hvor adſpredt det end er, i alle Lande og vinder hver Dag mere Plads. Det hører til Sagens Natur, at diſſe af begge de ydre Factioner beſtyldes for Lunkenhed; thi ikke blot Jordkloden ogſaa Menneſkets Sind er ſeneſt blevet afkølet ved Polerne. Dog, hvis den urolige Tid ſkal kunne vente ſig Ro, hvis lovbunden Frihed ſkal faae Plads i Statsſtyrelſen, bliver det ſandſynligviis kun ved diſſes Mægling. De erkjende den abstracte Rigtighed af de ſaakaldte nye og conſtitutionelle Lærefætninger; men de overſee derfor ei heller den

Bægt, som de gamle have i deres historiske Op-
 rindelse. De troe, at de nye Former endnu paa
 mange Steder ville opløse Staten; men ogsaa,
 at de gamle mindre skulle sammenholde end for-
 stene den. De troe, at de første endnu have for
 liden historisk Kjærne, disse for lidet organisk
 Liv; men de troe tillige, at det Nye er for kraft-
 fuldt til at kunne tilbagevise, og det Gamle
 for rodfæstet til strax at kunne bortdrives. De
 troe, at Striden er for ubestemt, til at den kan
 eller bør sluttes med Dettets eller Hiints Under-
 gang, og at en billig Udjævning er det Æneste,
 som kan frelse Verdens Fred og Europas Cultur.
 Vi leve, saa tænke de, i en Overgangsperiode;
 den nuværende Tid maa nøies med provisoriske
 Foranstaltninger; Stilladset nedbrydes, naar Hu-
 set indenfor er færdigt. Til dette Parti høre, som
 man siger os, paa de fleste Steder selve Fyr-
 sterne, og vi bør haabe, at de snart overalt skulle
 høre derhen; thi de begunstigede Classers For-
 dringer kjende snart ingen Grændser; de ansee
 sig at være Alt, fordi de for Diebliffet staae
 øverst. Naar Havet er oprørt, da spiller Skummet
 paa dets Overflade, og Skibet gaaer frem i
 lutter Graade; men det er dog egenligen ikke
 Graaden; men de dybe Bøer, som opretholde

den svømmende Bygning og give Roret dets Støttepunct. Kort sagt: de Moderates Parti maa tilsidst seire; al virkelig Politik er i Tidens nærværende Forhold en midlende; den er en Forligelses-Commission mellem det Nye og det Gamle: Forsoning, med eet Ord, er ikke blot Religionens, men ogsaa Statslærens Hemmelighed. —

Men vi, som boe i det yderste Norden, vi, som have Bjergene til Muur og Havet til Fæstningsgrav omkring os; vi, som staae paa Europas Parterre og see trykke ned paa Sørgespillet i Syd; hvad angaaer os Tidens Stridigheder, som endnu ei ere naaede hid; hvorfor behøve vi en Forsoning, hvor ingen Strid endnu har viist sig? Saa spørger maaskee den halvvaagne Egegylldighed eller den egenkærlige Uvidenhed. Men, hvor fjerne vi ere, udgjøre vi dog en Deel af det store Statsforbund, som omfatter den dannede Verden; vi ere et Capel, bygget i Skoven, henhørende under den almindelige europæiske Moderkirke. Der gives, som Verden nu er, ingen dannet Stat, som er aldeles enestaaende, hvert Stød i Midten spores, om ogsaa som en læmpeligere Jittring, selv i de yderste Dele. Det er desuden egenligen mindre en ydre end en indre

Bryden, som ryster Europa; det er et aandeligt Jordskælv, som gaaer gjennem vore Dages Historie. Som en underjordisk Ild lever Uroens Aand blandt os; under Havene, under Bjergene har den sin lønlige Gang, og, hvor den vil bryde ud, veed Ingen. Dog, ere vi ogsaa, som jeg sikkert haaber, betryggede mod et Udbrud hos os selv, hvo kan sikke os mod ydre Vold? De Grundsætninger, som for nærværende Tid have gjort sig gjældende i Europa, synes ei at være utilbøielige til med Sværdet at understøtte den seendragtige Overbeviisning. Ligesom al ungdommelig Magt, regne de ikke just Fordrageligheden blandt deres Dyder. De aagre med Diebliffet, muligtvil af en dunkel Anelse, at deres Tid snart kunde være forbi. Men, inden den er forbi, kunne fribaarne Statsforfatninger rystes i deres Grundvold, fredelige Folkeslag kunne tvinges til at kæmpe for Love, som de have anseet sig berettigede til selv at stifte. Vi ville haabe, at dette ikke skeer; vi ville ei frygte, selv om det skulde skee.

(Sluttes.)

G. F. Ursin.

Borger-Vennen.

Otte og Halvtredstindstyvende Aargang.

Nr. 39.

Løverdagen den 26de September 1846.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seibelinſke Officin.

Bekjendtgjørelse.

De af det forenede Understøttelses-Selskabs Medlemmer, som i indværende Aar agte at anholde om Laan, Gratification eller Pension underrettes herved om, at Ansøgninger desangaaende modtages fra den 15de til den 30te September, alle Søgnedage fra Kl. 9—12 Formiddag af Selskabets Bogholder, Capitain C. S. Groth, ved Nørrevold Nr. 166, 1ste Sal.

Enhver saadan Ansøgning maa være bilagt, ikke alene med den Ansøgendes Lovbog, men ogsaa med et udfyldt og behørig attesteret Schema, der indeholder de Oplysninger, som ansees fornødne, for at Ansøgningen kan komme i Betragtning.

Det anførte Schema kan forinden, ligeledes hver Søndag til ovennævnte Tid, imod Lovbogens Foreviisning, afhentes hos Bogholderen.

Det bringes derhos i Erindring, at ligesom ingen af Selskabets Pensionister kan vente at blive tillagt Gratification, saaledes ville samtlige for indværende Aar indkomne Ansøgninger, ifølge Lovens § 17, blive undersøgte af vedkommende Klasfers Repræsentanter til Betænkning's Afgivelse og endelig Afgjørelse i en Generalforsamling, og ville vedkommende Ansøgende selv kunne tilregne sig det, hvis urigtige Angivelser eller feilagtige og ufuldstændige Oplysninger ved deres Ansøgninger maatte, overensstemmende med Lovens § 16, bevirke Tilfidesættelse af deres Andragende.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab, den 17de August 1846.

J. C. Lund. E. Clausen. D. Borgen.

Carl S. Groth.

Tale i Anledning af Kong Oscars og Dronnings Formæling.

(Slutning.)

Men kun Daaren siger til Freden: Du er min; eller til Ulykken: Du er umulig. Altsaa selv i vort af Fjelde omhegnede Nord, selv i den ældste Drenrede, som lovbunden Frihed har bygget sig overst i Europa, selv der har den politiske Forsoning sin Plads. Paa den, paa Bevidsthed og Maadehold, beroer nu fremdeles al ydre og indre Selvstændighed, al mulig Overgang til det Bedre. Selv for os bør altsaa det personlige Symbol paa en saadan Forsoning være dyrebar og kærkommen. Vore gamle Kroniker omtale en Margaretha Fridkulla, som med sin Haand bilagde Grændsetvistighederne mellem Nordens Riger. Vær os derfor dobbelt velkommen, Du Oscars unge Brud, Du nye Fridkulla! Bilæg for os ikke de ubetydelige Tvistigheder om nogle Heder og nogle Bjerge; men den vigtigere, den verdenshistoriske Grændsetvistighed mellem to kæmpende Tidsrum! Vær os et Fredstegn mellem det Gamle og det Nye; thi Du er et Barn af Fortjenesten, som holder sig selv oppe; men tillige er Du en Datter af det gamle Minde, som dvæler

ved Oluf Trætøljes Grav og Upsala's Høie; Du er en Vtling af Heltemodet og af Historien. Velkommen derfor til dine Ahners Hjem, velkommen til Heltenes og Historiens Land!

Men Du, som eier hende, Du, hvis Navn Dagen bærer, mindes Du, Kongesøn! hvilke Forpligtelser Din Skjebne paalægge Dig. Du er lykkelig; thi i Kongeborgen favner Dig en elsket Brud, og udenfor samme bærer Folkets Kærlighed Dig paa sine Binger. Men tillige træder Du i en stormfuld Tid for Historiens Afsyn, som prøver med skarpe Dine og indgraver sin Dom i Tavler, der ikke kunne forvanskes. Du har at opretholde ei blot Din kongelige Faders vidtberømte Navn, men ogsaa det ei mindre vidtberømte Nordens, hvor store Minder svæve omkring Thronen, og ingen Konge sover sig sin Gæve til. Et nyt Tidsrum seer op til Dig; to Nationers Forhaabninger bære Dine Farver. Derfor, vær stærk, som de Unges Mod, vær viis, som de Gamles Erfaring! Din Retfærd være som Lovens, og Din Mildhed, som den evige Barmhertigheds! Held og Lykke Dig, Du Nordens Diesteen, Du Fremtidens Rosenknap! Og giv Oscarsdagen, hvis Dpgang nu fryder os,

en Gang med mødnet Glands, med mødnet Vel-
signelse maa lyse over vore Sønner!

Bøn.

Du Gud, hvem Fædres gamle Et tilbad,
Du, som saalænge har opretholdt Norden,
Hold end Din Haand ud over Land og Stad,
Gjør Folket lykkeligt og Kongen glad,
Bist bort fra os den Storm, som gaaer henover Jorden.

Paa Carlernes, paa Ddins Kongestol,
Lad Oscars Lykke, lad hans Slægt der stande,
Hans Ære lyse høit fra Pol til Pol,
Og herligt skinne Tidens Midnatssol
Paa Kronens Diamant, paa Laurbær't om hans Pande.

Men, som en Rosenknyd i Kronens Guld
Som en Kærminde, bly, i Laurbærkrandsen,
Er Josephine, Sverrigs Brud saa huld,
Med Dine blaae, paa Fortids Heltes Muld,
En Alf, i hvide Ufkyld, en Rose i Maaneglandsen.

I Sverrigs Sale være Lys og Fred,
Og Fred og Lys i Sverrigs Hytter være,
Naar Tidens Volger rulle mod dets Bred,
De bryde sig, fra Klippen glide ned!
Bærn Gud om Konge, Folk, om gamle Nordens Ære!

G. F. Ursin.

Sørøverens Udelæggelse.

(Af Colburn's United Service Magazine and Naval and Military Journal, Juniheftet 1846.)

Vor Capitain var hvad man kalder en rigtig Bulbider. Mod besad han i høi Grad; saalænge hans Skib kunde føre Dug og lystrede Roret, ansaae han Intet for at være umuligt.

Vi laae ved Gibraltar for at indtage Brændsel, Vand og frisk Proviant, da en lille Corvette løb ind og meldte, at den med Nød og neppe var sluppen fra en Sørøver, som krydsede i Farvandet.

Da Capitainen hørte dette, havde han ingen Ro paa sig, førend han kom ud i aaben Sø.

„Den Lyveknekt!“ — udbrød han — „jeg maa have en Dyst med ham, om jeg saa skal gjennemføge hver Bugt og hvert Hul i Oceanet; thi have ham, vil jeg. Saasnart Dagen gryer vender jeg Bagstavnen mod Gibraltar og gaaer paa Jagt efter den Sørøver. Hører I, Manne, vær klar til at seile imorgen tidlig!“

„Med Forlov, Herr Capitain, vort Stagsseil er endnu ikke underslaaet,“ sagde jeg.

„Stagsseil!“ — raabte han — „jeg seiler imorgen om jeg saa ikke har andet end Roffens

Forklæde til Storfeil. Man kan aldrig vide hvad man er istand til førend man har forsøgt det; desuden veed jeg, at der ikke er en Mand iblandt Eder, uden han jo er ligesaa ivrig efter at faa fat paa den foroverske Kjeltring, som jeg; derfor hal ud, Manne! jeg skal ikke knibe paa Grogflasken."

Capitainens Ord virkede som Trolddom paa os og vi arbejdede væk, paa Liv og Død i ti stive Klokketimer. Endelig fik vi, under et tredobbelt Hurra fra Mandskabet, vort Stagsfeil, vor Klyver og vort Mesanseil op, ligesaa net, som en Kammerpige vilde trække en ny Kjole paa. Capitainen, som var i Kahytten, horte Spektaklet og var snart oppe paa Dækket for at see hvad der var paa Færde. Men hvilke Dine han gjorde, da han saae den smukke, nye Dug bølge sig i Vinden!

"Vel gjort, mine Gutter," udbrod han og hans Dine lynede af Fornøielse, "jeg vidste nok, at I vilde klare den Ting. Forvalter, dobbelte Rantioner Grog! Derpaa alle Mand til Kois, for at faae et Par Timers Hvile og være parat og i seilklar Stand for Solen staaer op.

Dette lode vi os ikke sige to Gange; vi vare snart ifærd med Grogkanden og da vi kom

til Kois behøvede man ikke at vugge os, for at faae os til at falde i Sovn.

Da det dagedes hørtes Baadsmandens, Tim Barnacle's Pibe, og alle Mand var paa Dækket i en Haandevending; Ankeret lettedes og med god Bind Iode vi snart Gibraltar ligge langt agter for os.

Vi holdt først en vestlig Cours, derpaa krydsede vi omkring i alle Retninger, men kunde ikke opdage det Mindste af den samme Sørover. Capitainen var rasende og Matroserne saae paa hinanden med saa lange Ansigter, som om Tobaksfoustagen var gaaet overbord.

Genimod Aften, da vi havde Madeira i Sigte, fik vi Die paa et lille Skib, lige forud; det var latintaklet og saa temmelig lurendreieragtig ud. Vi beholdt det i Sikkeren saalænge det var lyst; men Natten faldt paa og nu vare vi lige nær. Vi holdt vor Cours til Madeira, men havde ikke løbet ti Rabbellængder, efter at Mørket var faldet paa, førend Manden i Mærset meldte: „en fremmed Seiler agter ud!“ Capitainen saae agter ud og man kunde tydeligt see Lys.

(Fortsættes.)

F. A. Fibiger.

Borger-Vennen.

otte og Halvtredstindstyvende Aargang.

Nr. 40.

Løverdagen den 3^{die} October 1846.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seidelinske Officin.

Sørøverens Udelæggelse.

(Fortsættelse.)

„Det er Lyset fra Rahytsvinduerne“, sagde Capitainen; „dersom vi nu ikke faae ham, kan I hænge mig.“

Vel, vi gif over Stag og holdt en stadig Cours efter Lyset, som vi snart halede ind; thi det lod til, at det ikke rørte sig.

„Hvad Satan skal det betyde?“ raabte Capitainen. „Det er ikke noget Fyrtaarn, thi der er ikke noget paa Raartet i denne Bredde. Men det er det samme; vi vil holde vor Cours, lad saa skee hvad der vil.“

Vi beholdt vor Cours og kom endelig op til Lyset, men saae nu alle temmelig enfoldige

ud; thi hverken var det et Væs paa noget Skib, eller en Lygtemand, eller noget af det Slags, men bare en for dømt Tjæretønde, som de havde sat Ild paa og ladet drive, for at holde os for Nar, medens den falske Sørover seilede sin egen Sø og slap fra os.

Da Capitainen opdagede Bedrageriet bandede han ikke det mindste, men det kunde heller ikke have nyttet; nok er det, de Gæsthyve havde dreiet os en Knap.

Nu vidste vi, at vi havde nærmet os den afrikanske Kyst, hvor vi krydsede omkring til Daggry; men ikke et Seil viste sig, undtagen en Koffardimand eller to, som vi overhalede, hvorved vi fik at vide af den ene, at der var passeret, agter for dem, en lille Seiler, som de havde anseet for en Sørover, men han havde holdt sin Cours uden at komme dem for nær, hvortil den Slubbert havde sine Marsager, da han vidste, at han havde en tæt Orlogsbrig lige i sit Kjølvand.

Mogador laae paa vor styrbord Side og Capitainen besluttede sig til at rende klos ind under Land, for at recognoscere. Vi løb ind i en sikker lille Bugt under Pynten og kastede vort Barpanker, thi der var ikke saa megen Vind, at den kunde blæse en Tjær bort, og Vandet var

faa smult som Hagen paa en nybagt Lieutenant, der endnu ikke har faaet Skjæg. Her opdagede vi to eller tre Hytter, langs med Strandbredden; de syntes at tilhøre nogle Fiskere, thi vi kunde netop see Stangen paa deres lille Skib række frem over en Sandbanke. Nu bemandede vi Baaden, og Lieutenanten med Joe Gibbons, jeg og sex andre gik i Land, for at see hvad Underretning vi kunde faae. Vi tog Joe Gibbons med os, fordi han sagde at han forstod Deres „Lingo.“ Da vi vare komne i Land, stoppede vi op tværs for en af Hytterne og praiede den; nu kom der en net Fyr ud til os, han saae ud som en Spanier, maaskee vel saa mørk, og han talte brukken Engelsk nok, til at gjøre sig forstaaelig. Og Joe Gibbon begyndte at lette paa sit spanske Lingo; men hvordan det var eller ikke, han seilede nok ikke paa den rette Bop, thi Spanieren kunde ikke forstaae ham.

Saa gav Lieutenanten sig til at lee, og sagde spøgende, „jeg skal sige Dig noget Joe Gibbons, det aner mig, at den Fyr forstaaer bedre slet og ret Engelsk, end Dit brukne Spansk.“

„Oh, ja, ja,“ udbrod den Fremmede, „mig snakke English, mig lifsom han English, ham intende English, mange godt.“

Derpaa tiltalte Lieutenanten ham og spurgte, om han havde seet en fremmed Seiler, men han rystede paa Hovedet, som om han vilde sige nei. Nu vidste vi alle, og Lieutenanten med, at det var en Løgn; men det kunde ikke nytte at true ham, thi Trudsler vilde ikke have presset et Ord ud af ham, og saa tog Lieutenanten fem Pund og lagde i sin Pung og holdt dem op for Næsen af ham; derpaa begyndte den Fremmedes Dine at gnistre og han syntes at speculere paa, hvordan han skulde faae fat paa Pungen. Det varede heller ikke længe inden han havde klarat den Ting; thi nu lagde han Fingeren paa Munden og sagde, at vi skulde stille os omkring ham; derpaa tog han en Pind og tegnede affurat Skikkelsen og Signelsen af det Søroverfkiib, som vi havde seet i Forveien. Derpaa spurgte han Lieutenanten, om det var dette Skib han meente; hvortil denne svarte ja. Nu beskrev den Fremmede hvad Cours det havde taget og gav al den Befled man kunde forlange; og Lieutenanten var saa vel tilfreds med denne Fyrs Nabhjertighed, at han gav ham Pungen, som denne stak i Lommen og med det samme smuttede ind i Hytten, saa han var os af Sigte i en Haandevending; men han kom snart tilbage igjen med et Par Glasfer

Vin, som han satte ned for os, tilligemed et Bæger. Lieutenanten skjenkede den ud til os, og god var den. Da vi havde druffet Vinen, saae vi os om efter den Fremmede, men han havde kappet sit Anker og var kommen os reent ud af Sigte.

Dette syntes vi just ikke saa vel om, og vi ventede næsten et Qvarteerstid paa, at han skulde komme tilbage; men der kom Ingen. Nu sagde Lieutenanten, at han vilde gaae hen til Hytten, hvorhen vi allesammen fulgte ham, men Knaldet af to Geværer, som hurtigt bleve affkudte efter hinanden, bragte os snart til at standse, og det var med Nød og Næppe at vi slap godt derfra, thi vi hørte Kuglerne pibe over vore Hoveder.

„Odelæg de Kjeltringer,“ raabte Lieutenanten, „bilde de sig ind, at de kan bruge os til Skiver? Kom Manne, lad os tage deres Hytte med Storm og drive dem ud!“

Vi traf nu Alle vore Suggester, ladte vore Pistoler og vare ifærd med at bryde ind, da vi hørte et Kanonskud og saae Signalet vaie, som kaldte os til Skibet. Vi vare derfor nødte til at opgive vort Angreb, springe i Baaden og strax gaae ombord.

Lieutenanten fortalte Capitainen hvad der var passeret i Land og udpegede den Cours, som Sørøveren havde taget, men Capitainen rystede paa Hovedet og sagde, at han var bleven narret; thi man havde ombord i Briggen seet det samme Sørøverskib seile ud fra en Bugt paa den modsatte Side af den Pynt, der laae lige for os. Lieutenanten bed sig i Læberne af Forbittrelse og faae temmelig saareagtig ud, saavelsom alle vi andre, der havde været i Land; men det kunde altsammen ikke nytte noget. Vi vare rigtignok ordentlig narrede, men nu var det forbi. Vinden var lige agter ind og vi havde snart lettet Anker, for at sætte efter Sørøveren; men der var ikke det mindste at see af ham, hverken fjern eller nær.

Capitainen sagde, at enten var det Fanden, eller den flyvende Hollænder, eller en forheret Svabergast, som kunde gjøre sig usynlig naar han vilde. Vi seilede, og vi boutede, og vi lagde bi, og vi drev og derpaa krydsede vi igjen tæt ind under Land; men til ingen Nytte, thi vi kunde ikke faae Die paa Sørøveren. Derpaa holdt Capitainen og Lieutenanten Raad og fandt snart paa Get, snart paa et Andet; men altsammen til ingen Nytte. Endelig varskoede Manden i Mærset „En fremmed Seiler om Styr-

bord!" og da vi saae os om i den Retning fik vi Die paa en lille, net Pinasse, som styredes galant; men det var ikke Søroveren, thi den gjorde sig ingen Umage for at undgaae os, men kom lige op imod os.

Capitainen praiede den og den kom lige under Boven paa os, da vi lagde bi for at vente paa den. Den var laadet med Silketøier og andre saadanne Varer, som den bød tilfals. Imidlertid faldt der Capitainen pludselig en Tanke ind. Alle vore Kanonporte vare lukkede og han indbød Skibsføreren at komme ombord. Vi tildækkede hurtigt Kanonerne med Presenninger, Seildug og hvad der ellers var ved Haanden. Matroserne skjulte sig under Dækket og alle Baaben lagdes tilside, saa at vi ikke havde det mindste Udseende af en Orlogsmænd. Koffardimanden kom ombord ifølge med to Andre, og vor Capitain, som havde taget sin Mundering af og iført sig en Pijæcker og en Bordugshat, sagde at han var Koffardimand og paa Reisen til Europa med en Ladning af udvalgte Silketøier og andet kostbart Gods, og dersom de havde noget at handle med, vilde han kjøbe af dem. De svarede med en Smule Fransk og lidt Spansk imellem hinanden, hvoraf vor Capitain syntes

at forstaae noget. Derpaa kjøbte han adskillige Barer og de gif igjen ombord i deres eget Skib og seilede bort. Begge vore Lieutenanter syntes meget nysgjerrige efter at faae at vide, hvorfor vor Capitain ønskede at passere for Skipper paa en Koffardimand istedet for Capitain paa en Orlogsmand; men han var en siffig gammel Commandeur, der tænkte som saa, at han nok skulde overliste den lumste Sørover, og derfor sagde han til Officererne —

„Seer De,“ sagde han, „de Folk dernede i den Baad ere ikke bedre end det andet Røverpat; thi de ere allesammen Røvere her langs med Kysten. Disse Fyre ville nu snart udsprede det Rygte, at vort Skib er en rigtladet Koffardimand, som ikke har noget Middel til at forsvare sig. Naar dette da kommer de andre Sørovere for Dre, ville vi snart have dem herne hos os, og saa —“

„Og saa,“ lagde den ene Lieutenant til, „ville vi entre de Slynkler.“

(Sluttes.)

J. N. Fibiger.

Borger-Vennen.

Stte og Halvtredstindstyvende Aargang.

Nr. 41.

Løverdagen den 10de October 1846.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seibeltstke Officin.

Sørøverens Ddelæggelse.

(Slutning.)

Da der blæste en let Brise fra Landet, som vi holdt os tæt under, og Alt syntes klart, baade for og agter, toge vi, der havde Vagt om Bagbord, vort Ophold neden under, hvor vi kom i Pasfar om den samme Sørøver, som vi i saa lang Tid havde jaget efter. Nogle paastode, at det maatte være den flyvende Hollænder, eller hans Kammerat. Pat Regan svor paa, at det var en Dødseiler, og det en ganske overnaturlig; nu loe de Alle af Pat og sagde, at han var bange for Sørøveren; hvorpaa han foer op og raabte:

„Hvem Satan tør sige at jeg er bange? Ved høi lys Dag er jeg ikke bange for Nogen; men et Spøgelse, i Mørke, det er en anden Sag. Kom inte Paddy Hogans Aand til min Kotte to Rætter efter hans Død og krævede mig for den Skjorte, jeg havde laant af ham? Den Staffel havde faaet en Taar for meget og døde saa pludseligt, at han ikke fik Tid at kræve mig.“

„Hvad, drak han sig ihjel?“ spurgte Joe Gibbons.

„Nei, han gjorde ikke, min Hjerte,“ svarede Pat, „han brækkede bare Halsen en Morgenstund.“

„Hvordan det?“ spurgte Joe Gibbons.

„Jo, han gif en Morgen tidligt ud for at holde Bøn,“ svarede Pat, „og medens han bad ved Siden af Præsten styrtede han ned igjennem en Falddør og ved en Feiltagelse havde Nogen fastet en Strikke om Halsen paa ham; men Strikken var hændelsesviis gjort fast ved en Bom, og den har sikkert taget Beiret fra ham. Og hvad Landen angaaer, saa er det saa vist, som at jeg staaer her paa dette Sted; jeg saae ham saa tydeligt, som jeg seer Skjærlinerne paa min Kotte. Han havde en Strikke om Halsen og en gammel Nathue paa, udstrakte sin Haand og raabte: „Pat Regan, Pat Regan, Din Kjeltring, vil

Du giv mig den Skjorte igjen, som jeg har laant Dig!"

Klokken fire om Morgenen kaldte Baadsmændens Pibe alle Mand op og vi vare paa Dækket inden man kunde vende et Haandspiger; Capitainens Dine tindrede af Glæde idet han pegede mod Bagbord og raabte: „Der kommer den Skurk, og nu faaer vi ham, om jeg ikke tager fejl.“

Sandt nok, det var et Skib med den samme Taffelage, som vi før havde seet; dog flygtede det ikke for os, saaledes som forhen, men syntes stolt at styre ned paa os.

„Ha, ha, sagde Capitainen, nu er jeg vis paa, at min List vil lykkes. Den holder os for en Koffardimand. Hold Portene vel lukkede og skjul Alt hvad der kan give os det mindste Udseende af en Orlogsmand!“

Hans Befaling blev paa Diebliffet udført og vi holdt os under smaa Seil, for at give Corsfaren Leilighed til at komme os nærmere, hvilket var en let Sag for den, da den var den bedste Seiler. Midtskibs førte den en Svingbasse, som den affød paa os, saa Ladningen raslede i vor Taffelage, men gjorde ingen Skade. Bor Capitain gav imidlertid strax Befaling til,

hurtigt at stryge Fokken, for at give dem Anledning til den Tro, at Skuddet havde virket. Vi bleve imidlertid roligt ved at holde den samme Cours; Sorøveken bandt lige op til os, og i kortere Tid end en halv Time løb han os foran Boven og seilede complet rundt om os. Hans Skib var bygget af et Slags Stof, der mere lignede Lærred end Træ og syntes at være ganske elastisk. Det laae paa Vandet, saa let som en Fjer; den mindste Bevægelse af Roret bragte det nær op til Vinden og det kunde gaae over Stag i en Haandevending. Det var saa fuldt af Bevæbnede, som det kunde rumme, og da jeg tog dem i Ofsyn medens de løb os forbi, lagde jeg Mærke til en Mand, som syntes at meddele sine Befalinger med særdeles Myndighed, og saa vist, som Peter er mit Navn, var det den gode Ven, der narrede os da vi vare i Sand ved Mogadore. Han var mig paaafaldende det første Dieblif jeg saae ham og jeg turde bande paa, at kjende ham iblandt tusinde. Den Karl havde en Uforstammethed som Satan, og brød sig ikke det Mindste om, at dersom vi havde lagt vort Ror i Bæ, kunde vi have løbet tvers ind paa ham og sendt ham til David Jones uden at løbne et Skud. Mod og Indbildsffhed havde

han uof af, men ingen Forsigtighed. Efter at have sætlet omkring os, affød han igjen sin Svingbasse paa os, og for at holde ham i hans Fællagelse strog vor Capitain hurtigt Mesanen og lagde bl. Vore Kanoner vare bedækkede med Presenninger, og Marinerne, som laae paa Dækket, vare ligeledes skjulte med Seildug.

Nu entrede Søroverne os fra Boven. Den Første, der kom ombord, var vor gamle Bekjendter, som skiffede os paa Bildgaasejagt ved Mogadore. Han, saavel som de to af hans Kammerater, der fulgte ham, vare bevæbnede med en Haggert og to Par Pistoler. Aldrig saasnart vare de ombord, førend Capitainen gav Ordet: „Op Gatter, og giv dem Peber!“ I et Dieblsk vare Marinerne paa Benene og Kanonerne afdækkede. Søroverne sprang i Søen, men Capitainen greb Anføreren i hans Skjortelinning; han gav et pludseligt Ryl, hvorved Linningen gik af og blev i Capitainens Haand og med eet Sæt var han overbord. Nu tog Capitainen sit Gevær og skød ham igjennem Hovedet. De andre Gavtyve kom ombord i deres eget Skib, men vi gjorde en Bending og gav den det glatte Lag, som talte dem saa godt til, at det blæste dem reent bort af Vandet og Skibet skiltet ad i Stumper og Stykker;

og nu kunde vi see de gule Sørovere svømme omkring som Vandrotter. „En Pøgl. Rant til Mand's Moraabte Capitainen. da den anden Dengang fik Krudt og Kugler snart udført sit Arbejde, at sende Søroveren ned i David Jones's Dragkisteskuffe.

Idet vi saae ind imod Land, lagde vi Mærke til, at et andet latintaklet Skib seilede i Søroverens Kjølvand og, da den saae hvad der mødte dens Kammerat, gik over Stag og satte ad Land til; men da vi havde god Vind, kom vi den snart inden Skudvidde og gav den saadan en Portion Skraa og Druer, at den lille Barke gik til Havets Bund, med hver Mand ombord. Saaledes fik vi efter otte Dages Krydsning rensset disse Farvande for et Par dristige Sørovere, som der havde, i atten Maaneder, været en Skræk og Plage. Det var desuden saa god en Lectie for de Andre, at det varede længe, førend nogen anden Sørover viste sig paa denne Brede.

Kafferne i Cap-Colonien.

(Efter Colburn's Service Magazine and Naval and Military Journal, Junihæftet 1846.)

For Hundreder af hine Lyffens Skjodebørn, som af Tilbøielighed eller andre Omstændigheder holdes hjemme, for at sidde i den lune Kaffelovnsfrog, eller drive op og ned ad deres Fødebyes mangelige Fortoqe, ganske uafhængige, i deres Lyfsalighed og Velvære, af alt hvad der foregaaer hiinsides det dybe Vand, som omgiver deres Fødrene, og uden Frygt for at nogensomhelst stor Nationalulykke kunde ramme dem selv — for saadanne Lyffelige, sig vi, var Kafferopstanden, som for noget over ti Aar siden udslyngede Ddelæggelse og Glendighed over de engelske Besiddelser i Syd-Afrika, maaskee kun istand til at tiltrække sig et Dieblis Opmærksomhed, naar en Avisartikel meldte noget særdeles Overordentligt om Oprørerne, og om denne da end kan hos flige Læsere have fremkaldt et taknemmeligt Hjertesuk, fordi Skiebnen havde henkastet dem i et fredeligt Land, saa turde dog de fleste af dem allerede have forglemt Sagen selv. Men, hvor forskjellig og af hvor langt større Vigtighed var den ikke for dem, som saae deres Eiendomme

odelagte af hine vilde Forber, ligesom Træer op-
 rives af den nedstyrtende Bjergstrom; som saae
 Lykken svæve forbi dem lig et natligt Syn og
 opvaagnede af denne Drom om Lyksalighed, for
 at finde sig omringet af Ruiner og, altfor ofte,
 tillige for at begræde dem, hvis Kjærlighed kunde
 have mildnet deres haarde Skiebne.

Men for Disse var denne korte Krig, med
 dens Smaatræfninger og ubetydelige Fjende,
 ligesaa vigtig som det største af hine Felttog,
 der udmærkede Begyndelsen af nærværende Aar-
 hundrede; og af dem ere altformange Sjeter,
 paa hvilke dens Begivenheder ere skrevne med
 Sved og Blodskrift, uudslettelig af alt andet
 end den Kulde, som engang skal gjøre dem usol-
 fomme for hvert jordisk Indtryk.

(Fortsættes.)

J. N. Fibiger.

Borger-Vennen.

Oppte og Halvtredstindstyvende Aargang.

Nr. 42.

Løverdagen den 17de October 1846.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Geibelinste Officin.

Kafferne i Cap-Colonien.

(Fortsættelse.)

I Begyndelsen af Aaret 1835 var hele Colonien i en forvirret Tilstand, idet Halvdelen af dens Territorium stod under Krigslovene og havde foran sine Grændser en Fjende, der var vanskelig at bekæmpe, da han var vanskelig at finde. Beboerne af de truede Districter og af Nabodistricterne stode under Baaben og Størstedelen af dem havde alt begivet sig til Krigens umiddelbare Stueplads, eller vare i Begreb dermed, medens fra andre Steder endeel, saavel af Beboerne, som af tilstedeværende Fremmede strømmede til, for at tilbyde deres Tjeneste. I dette Øieblik var enhver Frivillig velkommen; enhver

Vaand, som var stærk nok til at føre Vaaben, hvad enten den var øvet eller ikke, kunde være vis paa at blive brugt. Bevægelsens Strøm førte, mod Østen, Fremmede og Lediggængere af enhver Art, lige fra Landjunkeren — som, idet han fortiden er fraværende fra sine udstrakte Landeiendomme i det rolige England, trofskyldig spørger: om hans Skarlagens Jagtklædning ikke turde være en passende Dragt til at møde med blandt den pyntede Borgervæbning — til den øvede Soldat fra Orienten, som, vant til den indiske Krigsførelse, vil finde Alt stridende mod Krigsbrug, i dette uventede Felttog, der nu skal optage saa mange Maaneder af hans Permisstionstid.

Herved skete det, at et Individ af hver af de nævnte Classer, hinanden modsatte i ethvert tænkeligt Punkt, men forenede ved Skolekammeratskabets stærke Vaand, mødtes, efter flere Aars Adskillelse, paa Keiskama Banker, hvis bebagelige Klima den Ene havde søgt for sit Helbreds, den Anden for sine Eiendommers Skyld; thi, hvor stor Mark Hennesey's Hengivenhed for Sagen selv end syntes at være, trængte den dog til omhyggelig Næring. Dette Møde var høist uventet og Mark Hennesey særdeles til Nytte, for de mange Forlegenheders Skyld hvori han

indvikledes, som en Følge af, at han, saa at sige, var falden paa Hovedet ind i en ny Tilværelse, thi hans Ven havde ikke alene længe været vant til Sædvaner, som vare aldeles forskjellige fra det almindelige Liv i England, men han havde allerede opholdt sig længe paa Grændsen, da Urolighederne begyndte.

Kort efter dette Møde og faa Dage førend Commandoets (saaledes kaldes enhver nogenlunde betydelig, militair Expedition) Afmarsch fra den ofte truede Hovedstad i den østlige Provinds, rede to Herrer, ledsagede af deres Tjenere, over en af hine nøgne, stenede Høie, der give de sydafrikaniske Landskaber et saa særegent Præg. Uden at tale et Ord skuede de nogle Minutter ned i den lange smalle Dal. Skjøndt det var i Provindsen Zuerweldt havde Stedet dog et saa roligt og fredeligt Udseende, som om Ild og Hassagaier ikke havde hærjet Landet. En til sine Sommerdimensioner indsvunden Na snoede sig yndigt langs ad Dalens Midte, glindsende som en Sølvtraad, hvor den sneg sig frem under Bistepalmen og Pilen, som kastede deres Skygger i Vandet. Paa begge Sider af Naen, opad de bagved liggende Høie, laae en Snees adspredte Boliger, omgivne af Haver og veldyrkede Marker,

medens der viste sig, paa en affides beliggende Høi, en firkantet Bygning af utilhugne Stene og med rødt Tegltag, et Forsamlingssted for Bønderne fra hele Omegnen, for der at dyrke deres Fædres Gud.

„Nu er Alt sikkert,“ sagde den yngste af Herrerne med et halvt undertrykt Suf, medens han, ved at berøre Hesten med den ene Spore, lod den gaae langs med Kanten af Høien, hvorfra en Bei førte ned ad den mindst steile Deel. „Dette er en stille Krog; gid man turde haabe, at den altid vilde vedblive at være saa rolig.“

„Hvorfor skulde man ikke kunne haabe dette?“ spurgte Hennesey, som, da han vidste at hans Ben var lidende, forsøgte Virkningen af de første de bedste Trøstensord, der faldt ham i Munden. „Det er, som Du siger, en rolig Afkrog, der tillige er vel beskyttet. Disse Høie, som omgive den, synes at være et naturligt Bærn imod Overfald.“

Men Laurents Grant, som betragtede Scenen med et Krigerøie, gjentog: „Bærn? ja mod den mindste Mulighed i at flygte. Skulde Fienden komme, som Gud forbyde, da er her ikke et eneste Huus, der kan forsvares i tyve Minutter; Kirken kan maaskee holde sig længere, thi den har stærke

Mure og Iader sig ikke let antænde. Ja, disse naturlige Volde kunde være et Børn, dersom Zwart Kloof kunde blive en Gemmelighed for Kafferne; thi det Skjul, som Hviene yde, er saa fuldstændigt, at Du idag har seet hvor nær man kan komme dem, uden at ane, at der er nogen Bolig i Nærheden. Men et saadant Haab vilde være Taabelighed, da" — her brød Grant pludselig af, som om der viste sig en ny Gjenstand for hans Opmærksomhed. „See,“ vedblev han, idet han standsede Hesten og pegede paa en Banke, hvorfra Jorden, siden det sidste Regnskyl, var betydeligt nedstyrtet, „her er den Klippe som afgjorde mit Livs Skiebne idet den nær havde gjort en Ende derpaa; de Stene og den Jordmasse, som ligge forned, gave efter for min Hestes Fodder og trillede ned med os; Hesten maatte skydes og jeg laae i flere Uger i Hospitalet for Fremmede; dog, for den Sags Skyld fortryder jeg det ikke; de vare de lykkeligste jeg i mange Aar har oplevet.“

„Sum!“ kommenterede Hennesey, „jeg har seet mangen en fion Pige, og jeg veed ogsaa hvad det er at springe i eet Sæet over et femstænget Led; men aldrig saae jeg et Fruentimmer, som det var Umagen værd at gjøre saadan en

Kolbytte for, og jeg tvivler meget paa, at jeg finder hende her."

Men Grant hørte ikke Enden paa denne Bemærkning; han galopperede alt ned af Høien og inden faa Minutter sprang han af Hesten, udenfor et fladtækket Huus med stirlige Gavle og smaa Sidefløie.

Et halvt Dusin Hottentotter, saavel Mandfolk, som Fruentimmer, foer op af det brune Græs, hvor de laae og strækkede i Solskinnet, og samlede sig om Hestene, medens de Fremmede modtoges af en høi og rank Damestikkelse, som endnu havde Spor af usædvanlig Skjønhed, uagtet hendes falmede Kinder gave hende Udseende af at være langt ældre end hun virkelig var; en vis Tilbageholdenhed og Kulde i hendes Mannerer gjorde paa Jagttageren ofte et ubehageligt Indtryk, da begge syntes at hidrøre fra en Ufølsomhed, der dog var ganske det Modsatte af hendes Natur.

Dog opklaredes hendes Anslyn af et usædvanligt Udtryk af Glæde, da hun gjengjeldte Grants hjertelige Hilsen: „Jeg er meget glad over Deres Komme,“ sagde hun med en Fremmeds Præcision i Udtalen, „De maae tale med Warren, thi Dem vil han høre, hvorimod han

figer, at vi Fruentimmer ere Tosser, som Ingen-
ting forstaae."

„Mildest talt, meget ligefremt" svarede Grant,
og idet han neppe gav sig Tid til at forestille
sin Ledfager, styrtede han ind til Warren og
dennes Datter i Hallen eller Forhuset, det al-
mindelige Opholdsværelse i hollandske Nybyggeres
Huse, saalænge det varme Veir varer, og skjøndt
Warren var en Englænder af god Familie, som
havde eiet betydelig Formue i sit Fødeland, var
hans Huusholdning dog for det meste indrettet
overeensstemmende med de herskende Skikke hos
dette Folk, blandt hvem hans Skjebne vilde, at
han skulde tilbringe sine sidste Aar. Da Udsel-
hed, Taneløshed og en Smule Uheld havde for-
enet sig om at sammensmelte hans Guld til den
Grad, at han næsten ikke havde andet tilbage,
end Mindet deraf, landede han, for nogle og
tyve Aar siden, ligesom hundrede før ham, i Cap-
Colonien, som en ruineret Mand, lige blottet
for Penge og Benner, uden at vide hvad der
skulde blive af ham og overladt til den eneste
trøstende Betragtning, at de som havde kjendt ham
i hans bedre Dage ikke kunde see ham i hans
Modgang; kort efter sin Ankomst indlod han sig,
lykkeligere end han kunde have ventet, i Ægteskab

med en rig Boors (Bondes) Datter, hvis Medgift af Dvæg og Heste, samt en lille Gaard i Svart Kloof og nogle Hundrede Daler, satte ham pludselig i en forholdsvis velhavende Forsætning, og mod hvem han maaskee vistte sig som en forelsket, men tillige som en heftig og næsten tyrannisk Egtemand, der befalede, bed og snævrede indtil hendes livsglade Temperament og opvakte, skøndt frygtfomme Mand sammenknedes til dette stive og undertiden iskolde Væsen, som nu var blevet hende egent. Thi hans fordåmte Uheld havde forsuret et Temperament, der ei af Naturen var alt for sødt og som desuden, faa Nat efter hans Egteskab, forbittrede ved voldsomme Anfald af en arvet Gigt, der tiltog med Aarene og havde gjort ham til en Diding, skøndt han endnu befandt sig i Livets kraftigste Alder.

(Fortsættes.)

S. A. Fibiger.

Borger-Vennen.

Dtte og Halvtredstindstyvende Aargang.

Nr. 43.

Løvedagen den 24de October 1846.

Førlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seideltinske Officin.

Kafferne i Cap-Colonien.

(Fortsættelse.)

Med sin Indtrædelse saae Grant at Warren led under et af hans haardnakkede Sjendes heftigste Anfald, hvilket viste sig ikke alene deraf, at han fandt ham nedsænket i en Sænestol, indhyllet i en Mængde Puder og Tæpper, og overhovedet i en Tilstand, hvis blotte Syn forkyndte legemlige Smerter og Sindslidelser, men ogsaa af Datterens forkyntede Udseende. Hun turde neppe røre sig af Stedet for at modtage Grant, hvis Besøg man, paa hendes dybere Rodme, kunde see, ikke at være hende ligegyldigt.

Der herskede et almindeligt Rygte blandt Pine, som vare stolte af et ublandet europæisk

Blod, at der var en lille Tilføetning af Slaveblod i den Bædske, der raandt i Madam Warrens Aarer; men dersom dette virkelig var Tilfældet, vare Sporene af en saadan Afstamning saa godt udslattede, at de kun yttrede sig endnu i det mørke Haar, de sorte Pline og den ranke Bært, hvori hun især adskilte sig fra de hollandske Matroner paa hendes Alder, og som ligeledes udgjorde de mest iwinefaldende Bestanddele af hendes Datters Skjønhed. Og at denne Datter virkelig var skjon, kunne vi bevidne. Rigtignok var hun ikke en af hine feilfrie, overmenneskelige Skabninger, som aldrig have existeret undtagen i Malerens eller Digterens drømmende Phantaste; men et sødt og yndigt, kort sagt elskeligt Bæsen, hvis Lige i Skjønhed man maatte ønske at finde mere end eengang paa sin Vei, omendskjøndt den, der engang har elsket et saadant, stedse vil leve for denne Gne. Det var derfor saare naturligt at Laurents Grant, i de saa Uger da Tilfældet holdt ham under Warrens Tag, fattede en heftig Tilbøielighed for Vilhelmine — thi dette lange Navn havde den skjonne Afrikanerinde virkelig, skjøndt hun heldigviis, ligesom de fleste af hendes Landsmandinder, brugte en Affortning heraf og lod sig i Almindelighed kalde Mine Warren.

Et af Grants første Spørgsmaal til sin Bert var, „naar han agtede at begive sig til Grahamstown?“

„Naar jeg ikke kan blive her længer,“ svarede Warren, som imidlertid havde betydeligt lagt Vaand paa sit gnævne Humeur, af Hensyn til den Besøgende, som var en særdeles Yndling af ham.

„Men, De seer jo, at alle Andre søge dertil om Beskyttelse,“ var Gjensvaret.

„Desto taabeligere ere de, med al Agtelse for Deres Mening, som gaaer ud paa at jeg skal gjøre det samme. Men, som jeg har tilskrevet Dem, vi ligge her betydeligt affides og ere mange samlede, som ere istand til at forene os til fælles Forsvar; alt vort Dvæg gaaer samlet ude under Opsigt af bevæbnede Røgttere og hver Dag i en anden Retning, ligeledes ere Creaturerne vel bevogtede i deres Kraaler om Natten, saa jeg egentlig ikke troer at der er stor Fare for, at Rafferne skulde gjøre os betydelig Skade, om de ogsaa vilde. De have ikke forsøgt paa Udførelsen af deres ondskabsfulde Planer i vort Nabolag, og jeg tænker nok, at de lade os være ganske udenfor Spillet.“

„Kan De virkelig et eneste Dieblif være en saadan Tanke?“ spurgte Grant. „Mængden af Dvæg her i Egnen maa allerede være en stor Fristelse for Kafferne, og jeg er overbevist om, at de ere ligesaa godt bekjendte med enhver Plet i Zwart Kloof og dets Forsvarsmidler, som De selv. Der behøvedes jo kun, at den Karl Stambue, som De nylig havde til Røgter, kunde faae det Indfald, at føre dem hertil.“

„Pah! ham behøver man ikke at være bange for,“ svarede Warren, som neppe kunde under-
 tvinge sin Utaalmodighed. Om vi end ikke vilde antage, at den Fyr allerede er bragt til Taus-
 hed ved en Riffelkugle, siger man dog, at disse Creaturer ikke ere ganske ufølsomme for tid-
 ligere modtagne Belgjerninger, og Taknemmelig-
 hedsfølelsen vil derfor forbyde Stambue at tilføie
 os noget Ondt.“

Der var endnu Noget, som Grant gjerne vilde have sagt; men det var klart, at hans Bert allerede havde meget ondt ved at bevare sin Koldblodighed, og en Følelse af Delicatesse, som han siden bittert maatte fortryde, bragte ham derfor til at tie, medens Warren vedblev:

„Desuden anseer jeg det for en slet Plan at forlade Landet og ganske overgive det til de

Rjeltringer, som allerede ser, at Colonisterne ere lammede af Skræk og benytte sig deraf; dersom Enhver vilde blive ved sin Eiendom og gjøre sit Bedste, skulde vi faae en anden Historie at høre."

"Men de som ere faldne," afbrød Grant ham, "ere for Størstedelen faldne hjemme."

"Hvad vil det sige?" vedblev Warren gjenskriddigt, "det har Intet at betyde for saa stort et Antal Personer som os, der hoo samlede her, rede til, ved første Angreb, at forene os til Forsvar for Familie og Arne."

Grant kunde ikke bare sig for at tænke, at i sin nærværende Forsatning vilde Warren ikke være synderlig skicket, hverken til at forsvare sig selv, eller Andre. Noget af denne Tanke maae have været udtrykt i hans Blik; thi efter en kort Betænkning bemærkede Warren med nedslaaede Dine:

"Jeg formoder, at De ikke anseer mig for at kunne være til nogen Nytte? Maaskee jeg heller ikke er det; men hvad duer jeg da til? Vil De have mig, som neppe kan taale at røre mig, op paa en Hest? eller vil De have mig raddrækket i en af disse Helvedes Drevoagne? Nei, nei, Grant! min Kone kan reise hvad Die-

blif hun behager og det samme kan Mine gjøre, men jeg flytter mig ikke en Tomme forend mine Naboer, som ere Hollændere hver og een, og Fanden skal tage mig, om den eneste Engestmand iblandt dem skal være den Første, som lærer dem at løbe bort!"

At opgive de mange Grunde, hvorved Laurents søgte at ryste hans Forsæt, vilde blot være at trække Bæseren, især da de alle bortodledes uden Nytte; Timen, da Sjæsternes Vortreise, den næste Morgen, skulde finde Sted, fandt Warren ligesaa gjenstridig, som da de kom. Hverken hans Kone eller Datter kunde skjule deres Fortvivlelse og Angst over hans Beslutning; men ingen af dem vilde høre paa noget Forslag om at forlade ham, da de havde besluttet at dele hans Skjebne, hvorledes den end maatte blive.

Mennesket vælger i Sandhed ofte besynderlige Tidspunkter til at udføre mange Ting, men maaskee dette dog aldrig viser sig mærkeligere, end ved saadanne Anledninger, hvor Manden søger at erfare Qvindens Tilbøielighed til at dele Skjebne med ham. Saaledes greb Grant, som hidtil, og ved langt mere passende Leilighed, havde opsat det afgjørende Dieblif, nu, da der maaskee vilde finde en evig Skilsmisse Sted,

eftersom de begge vare lige udsatte for at falde ved Fiendehaand, denne Anledning til at erklære Mine Warren sin Røielighed og erholde en Tilstaaelse fra hendes Side.

Om de Udtryk, hvormed disse Tilstaaelser aflagdes, findes Intet optegnet, da de Dren, for hvilke de vare bestemte og de Hjertes, som følte deres Sandhed, vare deres eneste Gjemmesteder; men ikke saa skjult er Conflicten imellem Grants Følelser, da han fandt det umuligt at forene, hvad han havde gjort sig til Pligt, med det som hans Hjerte nu sagde ham, at han først burde have valgt. Ved det første Udbrud af Kaffer-Opstanden havde han tilbudt sin Tjeneste, paa hvad Maade man vilde bruge den, og da han uebliffelig blev ansat, fik han snart Marsag til at fortryde, at han havde berøvet sig Evnen til at beskytte Hende, som var ham dyrebarere end hele Colonien. Dette følte han nu dybere, end nogensinde, da Farens Virkelighed viste sig for ham i et stærkere Lys. Han kunde ikke bære det over sit Hjerte at drage bort, og tusinde Gange havde han gjort sig Umage for at fremtwinge hos Mine en Anmodning om at blive, men alt forgjeves. Da Hestene endelig bragtes frem for Døren og Hennesey, iført en mørk Jagt-

Ikædning, utaalmodig prøvede Pidsken paa sine Støbler, stod Grant aldeles ubestemt og, uden Hensyn til de Bemærkninger, som hans Tilbagebliven maatte fremkalde, alle de Ubehageligheder, den vilde paadrage ham, alle de Følger, den vilde have for ham, erklærede han sin Beslutning at blive.

Men nu var det Mines Tour at vise sig som en sand Heltinde, ved bestemt at modsætte sig dette Forslag.

„Jeg kan ikke forlade Dem, Mine,“ var hans Svar paa hendes Forestillinger, „forlang det ikke af mig, thi jeg kan ikke.“

„De maae, i Sandhed De maae,“ sagde Mine alvorligt. „Derfor De bliver hos os, er De for evig vanæret. Skal man kunne sige, at ene Laurents Grant drog sig tilbage da alle andre trængte sig frem, for at fæste Oprørerne tilbage?“

(Fortsættes.)

J. A. Fibiger.

Borger-Vennen.

Stte og Halvtredstindstyvende Aargang.

Nr. 44.

Løverdagen den 31te October 1846.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seidelinske Officin.

Kafferne i Cap-Colonien.

(Fortættelse.)

„Jeg bryder mig ikke om hvad man siger; jeg kan udholde alt andet end den Tanke, at De er i Fare, uden at jeg er Dem nær.“

„Har De da ingen Medlidenhed med mig?“ spurgte den unge Pige bebreidende. „Hvad troer De at jeg maatte føle, naar jeg maatte bebreide mig at De for min Skyld havde plettet Deres Navn, at jeg var Aarsagen til hele Deres Ulykke og Bancere? Troer De ikke, at dette vilde gjøre mig ulykkelig og at jeg vilde foragte mig selv? Af Medlidenhed med mig, begaae ikke denne Af-sindighed! Men dersom Mine Warrens Lykke har nogen Betydning for Dem, dersom De vil efter-

lade hende det Haab at samles med Dem i lysere Dage, uden Anledning til at begræde dette Farens Dieblif, saa reis og opfyld Deres Pligt, som om jeg aldrig var til. Sandelig, det er bedre at handle rigtigt, selv om vi skulde lide derved, end at handle urigtigt og dog at maatte lide!"

Mod sin Villie og nedslaaet, gav Grant efter, og næsten taus tog han Afsted med Mine og hendes Forældre. Hennesey var den første som talte, medens de rede op ad Høien. „Capitale Figener, de som groe dernede, hvad? og de eneste Viindruer jeg synes der var værd at spise, siden jeg forlod Svellerdam. Det er ordentlig en Lise at tilbringe en Dagstid i saadan en Egn, efter vor sidste kjedelige Reise i denne belejrede Provinds.“

„Hvor kan Du dog i dette Dieblif plage mig med saadan Snak?“ spurgte Grant, utaalmodig. „Veed Du ikke, at jeg netop nu forlader mine kjæreste Venner, udsatte for den største Fare, ja endog for Døden?“

„Oh nei! tro ikke det,“ sagde Hennesey opmuntrende, „det er en aldeles skjult Afkrog, og det er, som Warren selv siger, ikke rimeligt, at

den vil blive hjemføgt af disse Marodeurbander; det vil aldrig falde dem ind at opføge den."

"Som om Sporet af saamange hundrede Stykker Dvæg ikke vilde føre dem derhen," brummede Officeren. "Og jeg siger Dig, Hennesey, at de vide hvor den ligger. Du hørte hvad Warren sagde igaar, om den Kaffer han for noget siden havde til Dvægvogter; men han bedrager sig selv paa en høist ubegribelig Maade. Det er hans Bane; thi i Virkeligheden er han en godhjertet Mand, men han synes ikke selv at lægge Mærke til, at hans overordentlige Hefstighed kan tilintetgjøre alt det, som ellers vilde blive en Gjenstand for Taknemmelighed. Jeg erindrer ret godt den samme Kaffer; Warren var god nok imod ham, med Undtagelse af at han undertiden mishandlede og irriterede ham en Smule, hvilket alt for ofte er hans Bane, hvor han tør vove det; og jeg mindes, at da jeg engang var der, misforstod Itambue en Befaling og gjorde det Modsatte, hvilket bragte Herren i et saadant Raseri, at Skummet stod ham ud af Munden; han slog Karlen med sin Sambok og vilde have vedblevet dermed, dersom jeg ikke havde lagt mig derimellem. Kort efter løb Itambue, en Morgenstund, uden Omstændigheder bort, og, mærke=

ligt nok, Warren synes aldrig at have anseet den foregaaende Behandling som Marsagen dertil. Jeg er hoist bekymret over denne Begivenhed. Omendstjondt det er en grov Usandhed hvori deres egne Landsmænds Gjender, hvis Penne føre Kaffernes Sag, gjøre sig skyldige naar de paastaae, at Overfald fra Colonisternes Side — som aldrig fandt Sted — have fremkaldt denne vilde Opstand, saa er det dog ei mindre vist, at vore Gjender have viist at have en god Sukommelse, naar det angik tidligere lidte Fornærmelser. Om de undertiden skulle have viist sig taknemmelige for modtagne Belgjerninger skal jeg ikke kunne sige; men at disse undertiden ere blevne forglemte, det veed jeg. Stundom kunne de vel vise Medlidenhed med den Hjelpeløse, naar denne ikke har særdeles opbragt dem; men Bevæggrunden dertil er uvis; maastee tænke de, at naar de, som deres Svogmod tilhviiser dem, have udført deres Plan, „at styrte i Søen“ Enhver som kunde løfte sin Haand imod dem, ville de Svage og Afmægtige blive deres Slaver ligesom Fin-
goerne*).

*) En Stamme, der var underkuet og holdt i Slaveri af Amakosa-Stammen, men som siden blev, af Sir B'D'Urban, ført til Colonien, hvor den synes at have udmærket sig som et vindstibeligt og fløgtigt Folk.

(Fortsættes.)

S. A. Fibiger.

G r a c t

af

trede Kvartals Regnskab 1846,

for

det forenede Understøttelses-Selskab.

Indtægt.

	Rbb.	B.
Scholdning fra forrige Svartal: Re=		
francer iberegnet	2718	60
A. Ugentlige Indtægter for Ugebladets 58de Gang Nr. 27 à 39 incl.	904	94
B. Eaars Spforag i 3die Svartal b. 21.	1407	=
Rbb.	5030	58

Udgift.

	Rbb.	B.
1. Pensioner for 3die Svartal:		
Til de sædvanlige Pensioner	1066 Rbb.	24 B.
Pensioner for det Brodffe Regat	44	=
Dito for Caroline-Regatet	25	=
2. Pensioner for 3die Svartal b. 21.	450	=
3. Generelle Omkostninger	4	=
4. Ugebladets Trykning med Skatte, m. m.	197	=
5. Spforag paa Eaaret i Santen.	1000	=
6. Renter af dette Eaam til dito.	14	61
Refrancer af udfærdte, ei endnu indfærdte Svitteringer:		
for Eaam.	374 Rbb.	= B.
for Sontingent.	201	= 12
Ealbo	1654	57
Rbb.	5030	58

Kjøbenhavn den 30te September 1846.

Dyrenesfremmede med den ferte Control.

C. G. Paimon.

J. C. Sund.

E. Clausen.

P. Morgen.

Carl S. Groth.

Borger-Vennen.

Otte og Halvtredstindstyvende Aargang.

Nr. 45.

Løverdagen den 7de November 1846.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seidelinske Officin.

Kafferne i Cap-Colonien.

(Fortsættelse.)

Det var saaledes som Laurens sagde. Dog, paa samme Tid som den Svage og Hjelpeløse piintes, blot for Morsskab, fandt de forunderligste Modsigelser Sted: man saa den samme Bilde, hvis Haand nylig havde berøvet en Mand Livet, at løbe efter Enken for at trøste hende med — hendes Shawl! Den samme Kaffer, som dampede af Faderens Blod vandrede flere Mile, ja vovede sig endog i sin Fjendes farlige Nærhed, for at tilbagegive Barnet sikkert til dets Nation.

Grants Raadvildhed havde opholdt dem saa længe, at Solen alt stod lavt paa Himmelen, da de forlode Zwart Kloof, hvorfor de snart

forløbe Veien og støde Gjenvei over Søiene, efterfom de vel vidste, at, selv om de rede raske til, vilde de dog ikke før Natten kunne naae deres Bestemmelsessted, Grahamstown. Men inden en Time var forløben, kom en af Rideknægtene hurtigt galopperende hen til dem.

„Ah Harre, Harre!“ udbrod denne i aandeløs Skræk og pegede paa en dyb Kloft i Nærheden, „See, see Sporet! mange, mange Kaffirer!“

Herrerne vendte sig viebliffelig, og efter at have gjort nogle Spørgsmaal gave de sig til at undersøge Stedet, som ikke egnede sig til at skjule noget betydeligt Antal af Oprørerne. Men der var ikke Gen at see, skjøndt Karlen havde talt sandt nok, thi der vare mange Spor synlige og det var kun kort siden, at de vare passerede derigjennem. Grants Frygt indgav ham strax Mistanke om hvor de agtede sig hen; men han holdt sin egen Formodning skjult og spurgte Michael, „hvor mener Du at de Folk drage hen?“

Hottentotten udstrakte sin Arm og svarede, „Harre selv see Bei di gaa; langs Søl i Kloft di find Plads nok til Zwart Kloof. Harre maa-see inte tro di gaa der.“

„Netop hvad jeg troede,“ mumlede Grant.
 „For Guds Skyld, Hennesey, rid, alt hvad Rem-
 mer og Tøi kan holde, til Grahamstown og bed
 Oberst Smith, strax at sende en Patrouille til
 Zwart Kloof; tag Michael med, han kan vise
 Dem den korteste Vej dertil.“

„Til hvad Nytte?“ spurgte hans Ven, „Du
 veed hvad Du selv har sagt, inden den Tid er
 det Hele forbi.“

„Nei, nei, de maae komme strax. Kafferne
 kunne først drage et andet Sted hen, eller Skapellet
 kan holde sig længere end jeg havde haabet. For
 Simlens Skyld, svigt mig ikke i dette vigtige
 Dieblif!“

„Men Du selv?“ spurgte Hennesey.

„Jeg galopperer tilbage, for at advare mine
 Venner — for at frelse dem eller dele deres
 Skjebne.“

„Men hvad kan Din Arm, alene, udrette?
 Du opoffer kun Dig selv uden Haab om at
 kunne frelse de andre.“

Han talte forgjeves. „Jeg vil leve eller
 døe med dem,“ gjentog Grant og idet han atter
 paalagde sin Ven, ikke at spare Pidsk eller Spo-
 rer, gav han ham sit eget Exempel at følge og

satte afsted i fuld Galop, ledsaget af den anden Hottentot.

I kortere Tid end en halv Time bragte hans illsomme Ridt ham atter til Toppen af den Bakke, hvor vi omtalte at vore Reisende, den foregaaende Dag, gjorde et kort Holdt. Atter standsede han her sin Hest og aandede et Dieblif frit, da han endnu saae Dalen i dens vante Rolighed. Solen gik ned og gjennem Kapellets aabne Vinduer lode Tonerne af en Psalme, hvormed den Gudstjeneste skulde begynde, som en vandrende Præst agtede at holde for Hottentotterne, og i hvilken Anledning han havde forsamlet næsten alle Landsbyens Beboere.

En Gysen gjennemfoer Grant, da han erfarede dette; thi Warrens Baaning laae længst borte fra Kapellet. Et Dieblif efter hørte han Rideknægten, som kom lige hen til Siden af ham, forfærdet hviske, „See, Harre, see!“

Idet Grant kastede Blikene hen til det betegnede Punkt, saae han en mørk Skikkelse bevæge sig paa Siden af en Nabohøi og træde ind i Lykningen af et Krat, som strakte sig til Enden af en Kløft mellem denne og den næste Høi og omgav næsten en Trediedeel af Kløften. Det var sandsynligviis den sidste Efternøler af

Partiet, og idet Grant raabte, „følg mig Kobus,“ galopperede han ned af Høien. Men Kobus følte sig ikke oplagt til at deeltage i den overhængende Fare ved at lyde sin Herres Befaling, og han flygtede derfor, saa hurtigt som Vinden, i den modsatte Retning, medens Grant foer afsted, uden at standse førend han holdt udenfor Warrens Huus.

Han traadte ind i Hallen. Mine og hendes Forældre vare der alene og bleve meget forundrede ved Synet af ham. Der var ikke et Dieblif at betænke sig i, hvorfor han blot gjorde dem bekjendt med Faren, i saa skaansomme Udtryk som muligt. Nu grebes Warren af Anger over sin forrige Gjenstridighed. „Charlotte! Mine!“ raabte han, „flygt paa Diebliffet; i Tumulten kunne I maaskee slippe bort.“

„Vi kunne ikke flygte og lade Dig blive tilbage, Warren,“ sagde den trofaste Hustru, hvis Kjærlighed al hans Haardhed ikke havde kolnet. „Mine og jeg blive hos Dig indtil det sidste Dieblif.“

„Hvor ere Folkene?“ spurgte Grant.

„De ere alle gaaede til Kapellet, med Undtagelse af een eller to; men jeg skal see ad.“

En affældig gammel Mand og en ung Pige svarede paa hendes Raab. Grants eneste, svage Raab, at faae Warren bragt til Kapellet, svandt ved Disses Indtrædelse; dog foreslog han det som deres sidste Tilflugt og paastod dets uundgaaelige Nødvendighed; Mine og hendes Moder grebe Forslaget med Begjerlighed og toge fat paa Stolen for at flytte den, medens de to Hottentotter, uden at begribe hvad der var paa færde, stode færdige til at hjælpe.

„O sandelig, vi kunne meget godt bære den,“ sagde Madam Warren.

„Det er Galskab, lutter Galskab!“ raabte Warren, som gjorde sig Umage for at reise sig. „Mine! Charlotte! og Alle I Andre, see til at frelse Eder selv og overlad mig til min Skæbne. Det er min egen Brøde — jeg har myrdet Eder.“

I dette Dieblif forkyndte et rædsomt Dødsstrig at Udelæggelsen var begyndt. „Det er for sildigt,“ raabte Madam Warren og slog Hænderne sammen, „Kafferne ere her.“

„Kafferne!“ gjentog Hottentotterne; og Pigen styrtede igjennem nogle af de indre Værelser. Den gamle Mand gik til Hovedindgangen, men et Hviin tilkjendegav, at han var bleven bræbt paa Dørtærskelen.

„Her vil jeg døe, Warren,“ sagde dennes Kone og sank paa Knæ ved Siden af ham, „men sig til de Andre, at de skulle gaae!“

„Grant! frels Mine!“ sagde Warren. Hvor bankede ikke den unge Mand's Hjerte ved denne Opfordring. Han vendte sig om til Mine, der, ligesom han, havde været bestæftiget med at tage en Fuglebøsse ned fra Bæggen og nu gav den til sin Fader, medens hun tillige udrafte en Saand for at modtage en Anden af Grant og holde den i Beredskab, da han havde sin egen Riffel med sig. Han kastede fra sig hvad han havde i Hænderne, for at føre Mine ud af Hallen; men førend dette kunde skee, var denne opfyldt af over en halv Snees bevæbnede Kaffere, og nu var Flugt umulig. Warren skød hurtigt, og et skærende Skrig vidnede om modtagne Saar; men Forsvarsmidlerne vare altfor ubetydelige, til at man blot for et Dieblif kunde gjøre virksom Modstand.

Warren var vel, skjøndt med Banskellighed, for et Dieblif kommen paa Benene; men da han ikke formaaede at forblive staaende, vaklede han snart og sank tilbage i sin Stol, medens en satanist Haanlatter skringrede i Hallen og hans Hustru sank til Jorden, truffen af en Passagat.

Der taltes nogle faa lydelige Ord i Kaffersproget, som modtoges med Bifald og en ny Batter, medens man lod Husets Herre forblive urørt. Imidlertid anstrengede Grant sig til det Yderste for at forsvare Mine. Skjøndt haardt betrængt, syntes det nogenledes at ville lykkes ham, uagtet han havde selv modtaget flere end eet Saar, men netop nu, da han havde slaaet den forreste af Kafferne til Jorden med Riffelkolben, afvæbnedes han ved et velrettet Stød af en kort Hasfagai. Han blev afmægtig og sank til Jorden med den qvælende Overbeviisning, at han ikke længer var istand til at beskytte hende, som han elskede høiere end Livet. Men i samme Dieblif gjenkjendte han Stambue blandt de Sjender, som stode Warren nærmest, og ligesaa instinctmæssig som en Drukneude, der vilde, for at redde sig, gribe efter en Skygge, kaldte han ham høit ved Navn.

(Sluttes.)

J. N. Fibiger.

Borger-Vennen.

otte og Halvtredstindstyvende Aargang.

Nr. 46.

Løverdagen den 14de November 1846.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seibelinste Officin.

Kafferne i Cap-Colonien.

(Slutning.)

Hurtigt sprang Kafferen frem for at besvare dette Tilraab, da Grant i det samme Dieblif saae en Hassagai blive svungen i en anden Kaffers Haand og sigtet efter Mine, som, bleg og skjelvende, foldede sine Hænder mod Denne, i stum Bøn om Naade; men ikke mere, end Gazzellen vises Barmhjertighed af Tigeren, kunde den hjælpeløse Pige vente Skaandsel af ham. Ved Synet af hendes Fare samlede alle Grants svindende Kræfter i Bestræbelsen for at kaste sig foran hende og døe for eller med hende. Men i det Dieblif, Raabnet var i sin Fart, drog en mægtig Arm Grant tilside og Spøret naglede

Blide til det blodfarvede Gulv. Rasende ved dette Syn prøvede Engelsen paa at styrte sig frem; men forgjeves, en kraftig Arm holdt ham tilbage og han var Bidne til ethvert nyt Stød, som gjennemborede det ulykkelige Offer, indtil hun tabte Bevidstheden og Livet.

Grant blev hurtigt ført ud i den friske Luft, hvilket tildeels tilbagekaldte hans sunde Bevidsthed, og da han aabnede sine Øine saa han, at det var Warrens forhenværende Dværgvogter, som bar ham; men saa ligegyldig var han for sin Redning, at han neppe undrede sig derover. Pludseligt standsede Stambue og lagde Grant paa Græsset under nogle Buske, paa en ophøiet Plads, hvorfra han kunde see, at Luerne alt begyndte at hæve sig. Luften var opfyldt af mangeslags vilde Toner; han hørte Skud i det Fjerne, og nærmere ved sig Skrig og Gder, fremstødte med en Stemme, der forekom ham bekendt, men han fattede ikke Marsagen dertil, ja lagde neppe Mærke til dem, førend Kafferen, bøiede sig over ham, sagde med et dæmonisk Udtryk: „Gamle Vaas got Carbonadje — hvad I kald' stegt!“

Med en rædsom, triumferende Latter sprang den Vilde bort efter sine Kammerater, som alt vare i Færd med at angribe Kapellet og stille

Jub paa de andre Huse. Men han havde sagt nok, til at den skrækelige Sandhed laae tydelig for Grant, og en dødtignende Tunghed faldt paa hans Hjerte, da han begreb, at man lod Warren omkomme i Luerne. Atter og atter løb, fra Mines Jldgrav, hans Bens velbekjendte Stemme, i hjerteskærende Skrig, for hans Øren, medens han laae der, uden at kunne hjælpe den Levende og ibet han forgjeves misundte de Døde. Inden disse gruelige Toner ophørte blandede de sig med vilde Phantasier, som omsvævede hans omtaagede Sandser, og da hans Bevidsthed atter, føt en kort Tid, vendte tilbage, laae der en Hob hemsuldbrede Ruiner foran ham, og nogle fjerne Stus var det eneste, som afbrød den skrækelige Stilhed.

Da Patrouillen, ledsaget af Hennesey, ankom kort efter Midnat, fandt den at Fienden var borte og Zwart Kloof ødelagt af Luerne. Indvaanerne havde været saa forsigtige, at gaae bevæbenede til Kirken, og de havde derfor seet sig istand til, i nogle Timer, at forsvare sig mod de kalte Fiender; men da deres Ammunition var opbrugt, trængte Kafferne ind, og der paafulgte nu et almindeligt Mobbad, som kun Fire eller Fem midgik i Forvirringen og Mørket, for at meddele Efterretningen derom. Af de Faa, som opholdt sig i Warrens

Suus, var den unge Hottentotpige, hvem det lykkedes at flygte, den Gæste, som Døden sparede, med Undtagelse af Grant, der — uagtet hans vilde Beskytter dog havde viist hans Saar nogen Opmærksomhed — i lang Tid vandrede paa Gravens Rand og omsider vel blev helbredet, men kun for at gjenfinde en Verden, der var meget forskjellig fra den, som før havde viist sig for ham. Det lette Sind og glade Hjerte vare borte, og skjøndt han søgte at skjule sin mørke Sindsstemning ere dog Mange vidende om, at de senere ulykkelige Begivenheder i Afgghanistan have ført ham en Død imøde, der ikke var ham uvelkommen.

Jerusalems Stomager.

En af den berømte franske Forfatter, Eugen Sue's nyeste Romaner fører Titel af „Den omvankende Jøde“ (Le Juif errant) og har til Grundlag Sagnet om ham, der ogsaa kaldes den evige Jøde, her i Danmark fortrinsviis Jerusalems Stomager. I Anledning af denne

Roman har Kongen af Sachsens Bibliothekar, Doctor Gräße — for hvem Folkesagnene ere et Yndlingsstudium — udgivet et lille Skrift*) hvori er meddeelt, hvad der vides om denne fabelagtige Fortælling, som har vedligeholdt sig, omendstjændt den mangler al historisk Grundvold og religiøs Stadfæstelse, ligesom den ei heller kan efterspores længere tilbage i Tiden, end maaskee til Begyndelsen af det 13de Aarhundrede.

Pf det fornævnte Skrift skal her optages hvad Forfatteren har, i det Væsentlige, som Frugten af en vidt udbredt Belæsning og lærde Undersøgelser, kunnet meddele, betræffende Folkesagnet om Jerusalems Skomager eller den evige (omvankende) Jøde, og vi ville dernæst gjøre dette Sagn til Gjenstand for et Par, os Danske i Særdeleshed vedkommende Bemærkninger, ligesom ogsaa for den almindelige Betragtning af dets egentlige Betydning og moralske Værd.

---

*) Dets Titel er: „Die Sage vom Ewigen Juden; historisch entwickelt, mit verwandten Mythen verglichen und kritisch beleuchtet von Dr. J. G. Th. Gräße, Bibliothekar Sr. Majestät des Königs von Sachsen. Dresden und Leipzig, Arnoldische Buchhandlung, 1844.“

„Det ældste Vidnesbyrd, vi have om den evige Jøde, er af den engelske Chronist Mathias Parisiensis († 1259), som i sin Historia major beretter Følgende:

„Engang kom der en armenisk Erkebiskop til England, hvem man spurgte, om han havde seet eller erfaret Noget angaaende hiin Joseph, som der tales saameget om blandt Folket, hvorledes han, da Vorherre led, var tilstede, talte med ham og endnu den Dag idag lever, til Beviis paa Christendommens Sandhed. Herpaa fortalte han Alt hvad han vidste. Men en Ridder fra Antiochia, som var i Slægt med Erkebiskoppen, fungerede som Tolk hos ham og var kjendt af en Tjener hos Abbeden Herr Heinrich Spigurnel, sagde, idet han oversatte Erkebiskoppens Fortælling paa Fransk: „Min Herre kjender Manden meget godt, og kort førend han tiltraadte sin Reise i Vesterlandene var samme Joseph af Arimathia til Taffels hos min Herre Erkebiskoppen, som ofte har seet ham og talt med ham.“ Men da man nu spurgte Erkebiskoppen videre, hvad der havde tildraget sig imellem vor Herre Jesus Christus og ovennævnte Joseph, svarte han: „Paa den Herre Christi Lidelsesdag, da han blev tagen tilfange af Jøderne og ført

for Landshøvdingen Pilatus i Dennes Pallads, for at dømmes, og Jøderne haardnakket vedbleve at anklage ham, sagde Pilatus, som ingen Grund fandt til at domme ham fra Livet: „fører ham bort og dommer ham efter Eders Love.“ Men da Jødernes Raad bestandigen tiltog, frigav han, paa deres Begiering, Barnabas, men Jesus overantvordede han til dem, for at de kunde korsfæste ham. Da nu Jøderne slæbte Kristus ud af Palladset og han var kommen til dets Port, slog Cartaphilus, Portneren hos Pontius Pilatus, Frelseren foragteligt i Nakken og sagde spottende: „gaa bort Jesus, skynd Dig, hvad venter Du paa?“ men Jesus saae sig tilbage, med et strengt Blik, og sagde til ham: „jeg gaaer, men Du skal vente indtil jeg kommer tilbage.“ Men naar man vil tale efter Evangelisterne: „Menneskets Søn gaaer, som der staer skrevet, men Du skal vente paa min Ankomst.“ Og saaledes venter, efter Herrens Ord, endnu indtil denne Dag, hiin Cartaphilus, som paa den Tid var omtrent 30 Aar gammel og som, hvergang han oplever 100 Aar paa ny, gribes af en uimodstaaelig Svaghed og falder i et Slags Afmagt, men kommer sig derpaa igjen, lever op og vender tilbage til den Alder, hvori han var da Herren led, saa at

han i Sandhed kan sige med Psalmisten: „Min Ungdom bliver igjen ung ligesom Ornen.“ Men da den hellige catholske Tro, efter Herrens Lidelse og Død, bestandigen udbredte sig videre, lod Sarcaphilus sig døbe af Ananias, som havde døbt den hellige Apostel Paulus, og han blev kaldet Joseph. Han opholder sig sædvanligen i begge Armenierne og andre Egne i Østerlandet og lever blandt Biskopper og andre Prælater, som en Mand af hellige Sæder og hellig Tale, der kun bruger faa og forsigtige Ord, eller taler aldeles ikke, undtagen naar han bliver adspurgt af Biskopperne og fromme Mænd; og da beretter han om Ting fra gammel Tid og om hvad der foregik ved Christi Lidelse og hans Opstandelse, samt hvad der tildrog sig med Vidnerne dertil, nemlig hine som stode op tilligemed Christus og viste sig for Mange i den hellige Stad.

(Fortsættes.)

J. N. Fibiger.

Borger-Vennen.

Stte og Halvtredstindstyvende Aargang.

Nr. 47.

Løverdagen den 21de November 1846.

Førlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seidelinste Officin.

Jerusalem's Skomager.

(Fortsættelse.)

Han fortæller ogsaa om Apostlernes Symbol, deres Inddeling og Prædikener, og alt dette uden Latter og letfærdige Talemaader eller Tegn til Modsigelse og Dadel, men som En, der vandrer i Taarer og Herrens Frygt og stedse ængster sig ved Christi Komme til at holde Dom over Verden med Ild, at han endnu paa den yderste Dag skal finde Christus i Brede, som da han gik til sin Korsfæstelse og ved Bespøttelsen opfordredes til retfærdig Hevn. Fra fjerne Verdens egne komme der Mange til ham, som finde Glæde i at see og høre ham, og hvis Spørgsmaal han, naar det er tilforladelige Folk, i

Korthed besvarer. Alle Forcæringes tilbageviser han; thi han er tilfreds med maadelig Kost og simple Klæder. Men Haabet om sin Frelse sætter han deri, at han feilede uden at vide det, og at Herren bad: „Fader, forlad dem, thi de vide ikke hvad de gjøre;“ thi Paulus, som syndede af Uforstandighed, har jo fundet Naade; ligeledes Petrus, som af Skrøbelighed, det vil sige af Frygt, fornegtede Gud. Men Judas, som af Ubillighed, det vil sige Gjerrighed, forraadte Herren, ham faldt Indvoldene ud af Legemet, da han hængte sig og saaledes endte sit usle Liv, uden Haab om Salighed. Af denne Grund gjør Cartaphilus sig Haab om Naade og har Noget, der kan undskylde hans Bildfarelse. Da man derpaa spurgte den ovennævnte Biskop om Noahs Ark, som endnu den Dag idag skal staae paa de armeniske Bjerge, og om meget Andet, bekræftede han ligeledes dette og lod saaledes Sandheden vederfares Retfærdighed, ligesom han, ved sit ærværdige Udseende og det ham paatrykte Gr-ligheds Stempel, fandt Tiltro hos alle sine Tilhørere, som bekræftede hans Fortælling med Beundringens Segl.“

Det samme beretter Philipp Mouskes i sin Flanderste Ruumkrønike V. 25, 525. sq., i det

Sele paa samme Maade, men dog saaledes, at man ikke med Urette antager, at han endnu har afbenyttet en anden Kilde.

Efter at Kundskaben om denne ulykkelige Mand's Tilværelse var kommen til Europa, varede det en rim Tid inden han selv viste sig der, og dette skete i Tydskland, nemlig i Hamborg, 1547, hvilket Herr Chrysofomus Duduläus Westphalus fortæller os i efternævnte Folkeskrift.

„En ny Tidende om en Jøde i Jerusalem, kaldet Ahasverus, som har seet vor Herres, Jesu Christi Korsfæstelse og endnu er ilive, skreven fra Danzig til en god Ven.“

Indholdet er følgende:

„Paulus von Eiken, den hellige Skrifts Doctor og Biskop udi Slesvig haver, for nogle Aar siden, fortalt som en Sandhed, at der han i sin Ungdom en Tidlang studerede til Wittenberg og i Vinteren Anno 1547 reiste hjem igjen til sine Forældre udi Hamborg, saae han sammesteds, under Prædikenen, en Mand, som var en høi Person, med lange, ned over Skulderen hængende Haar, staae barfodet ligeoverfor Prædikestolen og anhøre Prædikenen med saa stor en Undægtighed, at naar Jesu Navn blev

nævnet, haver han neiet og ydmyget sig paa det Dybeste, samt flaaet sig haardt for sit Bryst og sukket. Men han havde udi den kolde og haarde Vinter ingen anden Paaklædning, end et Par Beenklæder, som nede ved Foden vare ganske sønderrevne, samt en omgjordet Livkjortel, der naaede til hans Fodder. Unlangendes hans Person, da skal han have været at ansee som en Mand paa halvtredstindstyve Aar.“

„Eigerviis skulle mange Folk, hvoraf ikke faa af Herrestand og Adel, have seet dette Menneſke i England, Frankrig, Italien, Ungarn, Persien, Spanien, Polen, Moskva, Lissland, Sverrig, Danmark, Skotland og andre forſkjellige Steder.“

„Men over denne Mand haver Enhver forundret sig høiligen, ligesom for ommeldte Doctor, efter endt Prædiken, ganske flittigt haver efterspurgt hans Opholdssted, og, efter at have udfundet samme, haver han erkundiget sig om, hvorfra han egentlig var, og hvorlænge han, i denne Vinter, havde opholdt sig her. Paa dette haver han nu ganske beſkedentlig ſvaret og ſagt, at han var af Fødsel en Jøde fra Jeruſalem, ved Navn Ahaſverus, Skomager af Profesſion; at han ved Christi Korsfæstelse og Død havde

været personlig tilstede, var saaledes bleven ilive-
lige fra hiin Tid, havde gjennemvandret mange
Lande og Stæder, til hvis Befræstelse han om-
meldte mange omstændelige Beretninger, sig selv
betræffende, saavelsom Følgende, der haver til-
draget sig med Christo, efterat han, som Fange,
var bragt fra Herodes til Pilatus og endelig
korsfæstet, og meget Andet, hvorom hverken
Historieskriverne eller Evangelisterne melde Noget.
Blandt Andet tilkjendegiver han hvormange
Regjeringsforandringer, især udi Østerlandene,
der i saa mange hundrede Aar, fra Tid til anden
have fundet Sted, men fornemmeligen har han
tydelig fortalt om Christi hellige Apostle, hvor-
ledes enhver af dem haver levet, og maattet lide
og omsider gaae heden."

„Da nu Doctor Paulus von Eizen til
Fornoielse og Rødtørst, ja med stor Forundring,
havde hørt disse, hidtil ubekjendte, ja utrolige
Beretninger, bad han ham om, fremdeles og
flittigere at fortælle det Hele, med alle Omstæn-
digheder, paa det at han maatte bekomme en
grundigere Videnskab om disse Ting. Herpaa
haver han svaret, at han, paa den Tid, der
Christus blev korsfæstet, haver været bosiddende
i Jerusalem, og heller ikke troet eller vist andet,

end at den Herre Christus, som af Jøderne blev holdt for en Kjætter, var en Folkesforfører. Han havde seet ham personlig med sine legemlige Dine og gjort sit Bedste til at denne Oprører, som man paa den Tid ansaae ham for at være, maatte blive tilintetgjort og udryddet. Men da Dommen var fældet af Pilatus, maatte de føre Christus forbi hans Huus. Da skyndte han sig hurtigt hjem og meldte sit Huustyende Sagen, paadet de med egne Dine skulde faae Christus at see og erfare hvem han var.“

„Da dette var skeet, havde han taget sit lille Barn paa Armen og stillet sig foran sin Huusdør for at see den Herre Christus. Da nu Christus blev ført der forbi, under sit tunge Kors, støttede han sig til Skomagerens Huus, hvor han blev staaende et Dieblif, for at hvile sig; men Skomageren havde, af Iver og Brede og for at erhverve sig Berømmelse hos de andre Jøder, drevet den Herre Christus bort og sagt, at han skulde forføie sig hen, hvor han hørte til, hvorpaa Christus havde seet stift paa ham og tiltalt ham med disse Ord: „Jeg vil blive staaende her og hvile mig, men Du skal gaae indtil den yderste Dag.“

„Derpaa havde han strax sat Barnet fra sig, uden at kunne opholde sig længer der paa Stedet, men havde bestandig fulgt efter Christus og seet hvor ynkelig han blev korsfæstet, piint og dræbt. Efterat dette var fuldbragt, syntes det ham umuligt, igjen at vende tilbage til Staden Jerusalem, hvortil han heller ikke var kommen og havde aldrig oftere seet sin Kone eller sit Barn, men var dragen, som en bedrøvet Pilgrim, omkring i fremmede Lande. Og da han engang, efter mangfoldige Mars Forløb, igjen vandrede til Jerusalem, havde han fundet Alting ødelagt og sløifet, saa at der ikke var Steen paa Steen og han umulig kunde gjenkjende hvad Kosteligt der sammesteds tilforn havde været. Han kunde nu ikke troe andet, end at Guds Hensigt med at lade ham vandre omkring i en saa jammerlig Skikkelse, i dette elendige Liv, var at Gud maaskee i ham vilde, indtil den yderste Dag, have et levende Vidne mod Jøderne, hvorved de Bantroende og Ugudelige kunde mindes om Christi Død og omvendes til Bod; han vilde selv gjerne lide indtil Gud kaldte ham til Himelen, fra denne fule Jammerdal.“

„Efter dette Udsagn og saadan Tale haver ovennævnte Herr Doctor Paulus von Eizen, i

Förening med Rectorerne for Hamborgs Skoler, som ligerviis vare fortræffeligen belæste udi Historien og vel erfarne om allehaande Sager, som have tildraget sig efter Christi Fødsel og Korsfæstelse, adspurgt ham, til Overflod, angaaende mange gamle Begivenheder, hvorom han haver meddeelt dem saa omstændelig og tilfredsstillende Efterretning, at man maatte fæste Tro og Tillid til ham, og kunde ikke noksom undre sig over, hvorledes for Gud alt det var muligt, som syntes Menneskene utroligt og uudforskeligt. Anlangendes denne Jodes Levnet, da holder han sig meget stille og indgetogen, taler ikke meget mere end hvad man spørger ham om; naar han bydes til Gjest spiser og drikker han maadeholdent, iler bestandig videre frem og bliver ikke længe paa eet Sted. Naar man udi Hamborg, Danzig og paa andre Steder har villet give ham Penge, da haver han ikke villet imodtage meget over to Skilling, som han dog strax igjen uddeelte til de Fattige, med saadan Bemærkning, at Gud nok vilde sørge for ham, thi han havde fortrudt sin Synd og henstillet til Gud, hvad han havde bedrevet i sin Uvidenhed.“

(Fortsættes.)

S. A. Fibiger.

Borger-Vennen.

Oppte og Halvtredstindstyvende Aargang.

Nr. 48.

Løverdagen den 28de November 1846.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seidelinske Officin.

Jerusalem's Skomager.

(Fortsættelse.)

„I den Tid han opholdt sig i Hamborg og Danzig har man aldrig seet ham lee; hvor han er kommen frem har han betjent sig af Landets Sprog, ligesom han ogsaa dengang har talt det sachsiske Sprog, ei anderledes end en indfødt Sachser. Meget Folk fra mange Steder, fjern og nær, vare komne til Hamborg og Danzig for at see og høre denne Mand, og mange af dem have formodet og forestillet sig, at da samme Jøde ikke alene gjerne hørte Guds Ord, men ligeledes viste sig allevegne med besynderlig Andægtighed, Ærbødighed og dybe Suk, naar Jesu Navn blev nævnet, og kunde heller ikke taale,

at høre Nogen bande, saa maatte der være, ved den guddommelige Almagt, antydet noget Særdeles ved denne Mand. Og naar han hørte Nogen at sværge ved Guds Marter eller Pine, er han derover bleven heftigen fortørnet, og har sukkende og med ikke liden Jvrighed sagt: „O Du elendige Menneſke, O Du elendige Creatur, ſkal Du ſaa liderligt misbruge din Guds og Herres bittre Lidelser og Død! Havde Du, ſaaledes ſom jeg, ſelv ſeet hvor bittre og tunge Herrens Bunder have været ham, for Din og min Skyld, vilde Du heller lade Dig ſelv tilføie ſtor Smerte, end ſaa forføngeligen vancære hans Navn. Saadant haver Herr Doctor Paulus von Eitzen, troligt og flittigt, med mange ſandfærdige Omſtændigheder, fortalt mig udi Slesvig, hvilket ſiden efter, ved nogle af mine gamle Bekjendte, der paa ſamme Tid, ſom Docter Paulus von Eitzen, have ſeet og hørt ham udi Hamborg, er bleven bekræftet.“

„Anno 1575 ere Herr Secretarius Chriſtoff Krauſe og Magiſter Jacobus af Holſtein affærdigede ſom Legater til det kongelige Hof i Spanien og dernæſt til Nederland, angaaende Konningen til de af Hans Kongelige Majestæts Krigsfolk, ſom tjente i Nederland. Da de igjen

kom hjem og til Slesvig, have de fortalt og høit og dyrt bekræftet det som en Sandhed, at de have seet og antruffet den samme vidunderlige Mand i Madrid i Hispanien, i alle Maader med samme Leveviis, Skikkelse, Alder, Klædning og Gebærder, samt selv talt med ham og tilligemed mange Folk af høi og ringe Stand-fornummet, at han dengang talte godt Spansk. — Anno 1569 i Christmaaned er der af en troværdig Person skreven fra Brunsvig til Strasborg, at ovenomtalte mærkelige Mand endnu levede i Wien i Østerrige; derfra vilde han reise til Danzig og til Polen og fremdeles siden begive sig til Moskou. — Denne Ahasverus har Anno 1601 været Lybeck, ligerviis udi Reval i Lifland og udi Krakau i Polen, og er seet i Moskou af mange Personer, som ogsaa have talt med ham. Men, hvad nu forstandige, gudelstkende Menneſker ville ansee denne Person for, beroer paa dem selv. Guds Bærker ere alligevel forunderlige, uudforskellige og uudgrundelige, men blive Dag for Dag mere bragte for Dagen og ville tabenbares paa den yderste Dag. Datum Reval den 1ste August 1613.

D. W. V.

Chrysoſtomus, Dudulaeus, Westphalus.“

„Sammenstille vi nu, af disse Beretninger og nogle andre Notitser, Angivelserne om Tiden naar og Stederne hvor den evige Jøde skal have ladet sig see, saa erholde vi følgende Data. I det 12te og 13de Aarhundrede levede han i Armenien; 1547 har han været i Hamborg og dernæst i Danzig; 1575 i Madrid; 1599 i Wien; 1601 i Lybeck, Reval og derefter i Moskou; endelig var han 1604 i Paris. I Naumburg har han ogsaa været; dog er Tiden ikke omtalt; men det berettes, at han sammesteds hverken har kunnet staae eller sidde, hvorfor han endog under Prædikenen maatte gaae frem og tilbage i Kirken, ligesom han da ogsaa fortalte, at han hidtil ikke havde hvilet, hverken Nat eller Dag, men at hans Liv paa en forunderlig Maade var bleven opholdt, hvornæst de derværende Kjøbmænd havde givet ham rige Foræringer. 1633 var han atter i Kirken i Stade, ved Hamborg. I Aaret 1640 mødte to Voregere, som boede i Garverstrædet i Brüssel, i Sontenskooven en gammel graahaaret Mand, hvis Klæder havde et meget daarligt Udseende og tillige vare af ældgammelt Snit. De tilbød ham til at følge med ind i Herberget, hvilket han ogsaa gjorde, men drak staaende. Da han

igjen kom udenfor Døren med begge Borgerne, fortalte han dem en stor Deel Smaahistorier som havde tildraget sig for mange hundrede Aar siden. Deraf mærkede Borgerne snart, at deres Ledfager maatte være Isaac Laquedem, nemlig den Jøde, der havde forbudt vor Herre at hvile ved hans Dør, og de forlode ham med stor Skræk. 1642 kommer han til Leipzig som en Betler og modtager der rigelige Almisser. Lang Tid tilforn har han været paa Matterbjerget som ligger noget nedenfor Matterhorn, hvor der, ifølge Folkesagnet, tidligere skal have været en Stad; da den evige Jøde for første Gang (naar, nævnes ikke) kom dertil, sagde han til Indbyggerne: naar jeg kommer her igjen vil der paa dette Sted, hvor der nu findes Huse og Gader, kun være Skov og Krat, og naar jeg tredie Gang kommer hertil, vil her kun være Is og Sne. Saadant er ogsaa gaaet i Opfyldelse, thi nu seer man intet Andet end dette. I England har han ogsaa været; enten i Slutningen af det 17de eller Begyndelsen af det 18de Aarhundrede, men her udgav han sig for en Officeer i det høie Raads Tjeneste i Jerusalem og sagde, at da Christus havde forladt Pilatus's Pallads, havde han givet ham et Stød og sagt: gaa, pak Dig, hvorfor bliver Du her endnu?

hvortil Jesus skal have svaret: jeg gaaer, men Du skal vandre til jeg vender tilbage. Han mindedes at have seet alle Apostlerne, beskrev deres Ansigtstræk, Haar og Paaflødning; han angav at have gjennemreist al Verdens Riger og paastod at han maatte vanke omkring indtil den yderste Dag; han forsikkrede, at kunne helbrede Syge, blot ved Berørelse; han talte flere Sprog og gav en saa noiagtig Beretning om Alt hvad der paa den Tid havde tildraget sig, at Alle som horte ham ikke noksom kunde forundre sig derover. Begge Englands Universiteter sendte deres lærdeste Professorer til ham, men disse vare ikke istand til at gribe ham i nogen Modsigelse. En engelsk Adelsmand af stor Lærdom talte Arabisk til ham, og han svarede ham i det samme Sprog, at der paa den hele Jord næsten ikke gaves en eneste sandfærdig Historie. Nu spurgte hiin ham om, hvad han ansaae Mahomed for, hvorpaa han svarede: jeg har kjendt hans Fader meget noie i Ormuz, men hvad ham selv angaaer, da var han en meget oplyst Mand, om han end, ligesom alle Andre, var underkastet mennekelige Wildfarelser, hvoraf den største var, at han benegtede Jesu Christi Korsfæstelse, ved hvilken jeg selv har

været tilstede og seet, at han blev naglet til Korset. Han fortalte fremdeles, at han havde været i Rom, da Nero lod denne Stad stikke i Brand; ligeledes vilde han have seet Saladin vende hjem fra sine Erobringer og vidste at fortælle besynderlige Ting om Soliman, den Prægtige. Han kjendte ligeledes Tamerlan, Bajazeth, Esterlan og kunde meddele de nøiagtigste Underretninger om Korstogene; endelig tilføiede han, at han om faa Dage vilde komme til London og da see sig istand til at tilfredsstille Alles Nysgjerrighed, med Hensyn til hvad man ønskede at erfare. Imidlertid synes det dog, at denne Mand her kun har havt den store Hob for sig, thi de Dplyste ansaae ham ligefrem for at være en Bedrager. I Danmark viste han sig i Jylland, fornemmelig i Aalborg, og nogle andre Steder; ligeledes skal han have besøgt Sverrig."

"Iøvrigt er denne ikke den første saakaldte evige Jøde, thi hiin fornemme Jøde, som forfærdigede Guldkalven i Orkenen og kaldtes Sameri, men tillige, af Araberne, har erhholdt Tilnavnet Al Kharaitthi d. e. Dreieren (see Herbelot. T. III. p. 198) blev ligeledes, af Moses, dømt til at være „til evig Tid underveis," for

at udfone sin store Brode. Naar han mødte Nogen tilraabte han ham: rør ikke ved mig! da denne ellers vilde faae Feberen.*) Men nu fortæller endvidere Basnage (Hist. d. juifs. T, IX. 2. p. 622.) efter Geographus Nubiensis (C. II. P. V. p. 45.), at der ligger en D i det røde Hav, kaldet Sameri, som beboes af Samaritane, der tilraabe de Forbiseilende: alsamas, rør mig ikke! hvoraf der sluttes, at disse Folf nedstamme fra hiin første evige Jøde Sameri. Ligeledes beretter Al Kazovini i sin Bog om Skabningens Undere, og Spanieren Abu Hamed (hos Bochart Hierozoicon P. II. L. VI. c. XV. p. 857. sq.), at der gives et Souhyre, kaldet den gamle Jøde (i alt Fald vel den samme, som Sameri), der har et Mennefskeansigt og hvidt Skjæg; paa Legemet har det Haar som en Tyr, iøvrigt seer det ud som en Kalv. Natten før Loverdag kommer det stedse op paa Havsladen og man seer det nu vanke omkring paa samme, indtil Solens Nedgang, snart springende i Veiret, ligesom en Frø, snart dykkende sig ned, imedens det følger efter de forbiseilende Skibe."

---

*) "Dette er naturligviis en reen arabisk Legende (Coran XX. p. 89. sq.); thi som bekiendt havde, efter det gamle Testamente (2. Mos. 32. 4 sq.), Aaron forfærdiget denne Kalv, og der tales ikke om nogen saadan Forbandelse, selv om man vilde antage ham for Sameri.

(Fortsættes.)

S. A. Fibiger.

Borger-Vennen.

Oppte og Halvtredstindstyvende Aargang.

Nr. 49.

Løverdagen den 5te December 1846.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eter af det Seidelinske Officin.

Be kj endt gj ø r e l s e.

Det forenede Understøttelses-Selskab afholder en Repræsentantsforsamling i Sviessterets Forsal paa Prindsens Palais bag Slottet Mandagen den 28de December d. A., om Eftermiddagen Kl. 6; til hvilken Tid D'Yrr. Repræsentanter anmodes om behageligen at give Møde.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab, den 1ste December 1846.

J. C. Lund. E. Clausen. D. Borgen.

Carl S. Groth.

Bekjendtgjørelse.

Da der ved dette Aars Udgang vil afgaae 2 Medlemmer af Skriftcommitteen, vil der ved Repræsentantforsamlingen, som afholdes den 28de December d. A., blive foretaget Valg paa 2 Medlemmer til Committeeen.

I Anledning heraf skulde Administrationen anmode de af Selskabets Medlemmer, som ønske at afbenytte deres Ret til, efter Lovens § 85 at gjøre Forslag til dette Valg, om snarest mueligt at indsende deres Forslag til Committeeens Formand, Hr. Professor Ursin, N. af D., boende i Amaliegaden Nr. 151.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab, d. 1ste December 1846.

J. C. Lund. E. Clausen. D. Borgen.

Carl S. Groth.

Jerusalem's Skomager.

(Fortsættelse.)

At de foran meddeelte Beretninger af Mathias Parisiensis og Chrysofostomus Dudulæus Westphalus ogsaa have været vor lærde og genialste Holberg bekjendte, sees af det comiske Helteedigt Peder Paars, første Bogs første Sang, hvor Skriveren Peder Ruus, i sin fortræffelige Trostetale under Stormen, iblandt andet ogsaa siger:

Ei nogen Mand er til, som Døden jo borttager,
Undtagen (som jeg veed) Jerusalem's Skomager:
Han ene lever nok, han ene aldrig døer.

Hvis I mig ei vil troe, da kun Herr Christen
spør:

Han hannem haver seet i Holsteen mange Gange.
Jeg skjotter ei derom, jeg skulde blive bange,
Om jeg ham fik at see. Han tidt i Kirken staaer
Og bøier sine Knæe, og sig for Bryttet slaaer.
Hvis jeg kan komme hjem, Herr Christen skal
mig love

At vise mig den Mand: Jeg tør vel ikke vove
At tale med ham selv; jeg vilde i en Krog
Kun staae og høre, hvad han taler for et Sprog.
Hvi han saa flakker om, og saadant Ondt maa lide,
Jeg kan ei negte det, jeg har jo Lust at vide.

Der er fast intet Land, der er fast ingen Bye,
 Han jo har været i, end ogsaa udi Tye.

Holberg har nemlig her tilføiet under Terten følgende, med hans sædvanlige ironiske Tørhed affattede Anmærkning:

„Det er bekjendt, at Jerusalems Skomager aldrig dør. Hvo som tvivler derom, kan kun læse Matthæum Parisium in Historia Anglicana, pag. 339. Item Dublæi Relation om Paul von Eisen, som saae ham paa Reisen fra Wittenberg til Hamborg.“

Paa endnu et andet Sted i samme Digt omtales Jerusalems Skomager, nemlig i fjerde Bogs første Sang, og det paa en ret mærkelig Maade. Efter at nemlig, fordi Sønnen havde sat sig paa Anders Styrmands Røse, Coursen fra Anholt til Mars var forfeilet, hedder det: Da raabte Peder Paars: Jeg er Ulykkens Speil! Jeg al Ulykke seer sig mod mig at bevæbne; Man seer skinbarligen i mig Ulyssis Skjebne: Thi Himlen over mig har fældet samme Dom, Jeg blive vil den Mand, som Børn skal tale om, Jeg frygter sagde Ruus, man vores Reise tager Til Stil i Skolerne; Jerusalems Skomager, Som før blev slidet paa, af Moden komme vil; Exempel gives skal i os paa Lykkens Spil.

Peer Ruus med Peder Paars hver Landsby-
Skolemester

Dictere ville Stil.

Uf de Ord, som Holberg her lægger Peder Ruus i Munden, ledes man til den Formodning, at der maa have existeret en i Skolerne anvendt Bog om Jerusalems Skomager; dog har ingen nærmere Oplysning herom været at udfinde. Det synes overhovedet ikke, at man hos os har lagt synderligt Mærke til Sagnet om denne Jøde, hvilket, saavidt jeg veed, aldrig har været Gjenstand for noget dansk Folkeskrift. Rigtig nok have vi en Bog under Titel: „Jerusalems Skomager eller den i Verden omkringvandrende Jøde. En Folkeroman. Oversat af det Endste. Nyt Dplag. Kjøbenhavn 1828. Paa Hofboghandler J. H. Schubothes Forlag; trykt i P. D. Kiøppings Bogtrykkeri“ — men omendkjøndt Texten har den særskilte Overskrift:

„Den stedse i Verden omkringvandrende Jøde, det er: Beretning om en Jøde fra Jerusalem ved Navn Ahasverus, hvilken har været ved Christi Korsfæstelse, og hidindtil ved Guds Almagt er bleven holdt ved Live“

saar indeholder dette Skrift dog intet mindre, end nogen Beretning om fornævnte Jøde, der

kun fremtræder som Fortæller af de mærkeligste
 Begivenheder, han skal have oplevet, og derhos
 skildrer Hovedpersonerne i disse. Det Hele er
 saaledes eiheller nogen Art af Roman, uagtet det
 paa Titelbladet kaldes en Folkeroman, men der-
 imod en Række af historiske Fremstillinger efter
 den tilsvarende Tidsfølge, i omtrent de 17 første
 Aarhundreder af vor Tidsregning. Ahasverus
 angives at have i Aaret 1780 holdt dette Fore-
 drag for fire unge Menneſter med hvilke han
 var stød sammen ved Leipziger Paaskemesse, og
 Skriftets tydske Original er udkommen i 1785,
 hvoraf følger, at om end Holberg, paa det
 sidstansførte Sted af Peder Paars, har sigtet til
 nogen virkelig eksisterende Bog, saa maa denne
 dog være en anden end nærværende tydske, saa-
 kaldte Folkeroman, eller noget ældre Uplag af
 Oversættelsen paa Dansk.

Men er end Sagnet om den evige Jøde
 ikke Gjenstand for noget dansk Folkeskrift, saa
 figurerer alligevel Jerusalems Skomager i vore
 Folkesagn, hvor han dog — efter den af Thiele
 udgivne Samling at domme — kun fremstiller
 sig som en med Spaadomssevne begavet Tigger,
 der vel ogsaa forstaaer andre Konster, men for-
 resten ikke synes meget forskjellig fra dem, der

ellers vandre eller have vandret omkring med Pose og Kjæp paa Jyllands Heder. Dette sees af efterfølgende, i nysnævnte Samling af „Danmarks Folkesagn“ (2den Deel S. 311) meddeelte Beretning om:

„Jerusalem's Skomager i Jylland“.

I.

„Det er nu meget længe siden, da saa man i Jylland en Mand, ringe og uanseelig af Klæder, ridende paa en lille, hvid Hest og med en Stigboile, som var skaaren af Træ. Naar man spurgte ham, hvorfra han kom og hvorhen han agtede sig, pleiede han at give til Svar: „Fra Bendsysfel over Himmelsysfel sonder paa!“ Han spaaede og sagde om en Steen i Mæ: „Torn skal vore i Steen gjennem Revne, og i samme Torn skal en Skade bygge Rede, udflække Unger og siden efter med dennem bortflyve.“ Og det skete alt, som han havde sagt. Endvidere spaaede han, at naar samme Skade var bortfløiet, da skulde der i Bendsysfel holdes et stort Krigslag og meste Parten af Folket lægges øde. Siden skulde Qvinder faae Mand's Mod og Hjerte og slaae Fienden; men naar

man da spurgte ham, hvad der endvidere skulde ske, gav han til Svar: „Enden paafølge!“

„I Aalborg spaaede han Bysfogden Noget, som denne ikke syntes godt om, hvorover han lod ham hudstryge. Da spaaede Manden atter, at ligerviis som hans Blod var rundet ned ad Ryggen, saa skulde ogsaa Bysfogdens Blod rinde over Aalborgs Gader. Og det skete, som han havde sagt; thi, da der engang var opkommet Trøtte i Byen, sloge Borgerne Bysfogden ihjel paa Gaden.“

(Fortsættels.)

J. A. Fibiger.

Borger-Vennen.

Oppte og Halvtredstindstyvende Aargang.

Nr. 50.

Løverdagen den 12te December 1846.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seidelinste Dfficin.

Bekjendtgjørelse.

Det forenede Understøttelses-Selskab afholder en Repræsentantforsamling i Høiesterets Forsal paa Brindsens Palais bag Slottet Mandagen den 28de December d. A., om Eftermiddagen Kl. 6; til hvilken Tid D'Yrr. Repræsentanter anmodes om behageligen at give Møde.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab, den 1ste December 1846.

J. C. Lund. E. Clausen. D. Borgen.

Carl S. Groth.

Bekjendtgjørelse.

Da der ved dette Aars Udgang vil afgaae 2 Medlemmer af Skriftcommitteen, vil der ved Repræsentantforsamlingen, som afholdes den 28de December d. A., blive foretaget Valg paa 2 Medlemmer til Committeen.

I Anledning heraf skulde Administrationen anmode de af Selskabets Medlemmer, som ønske at afbenytte deres Ret til, efter Lovens § 85 at gjøre Forslag til dette Valg, om snarest mueligt at indsende deres Forslag til Committeens Formand, Sr. Professor Ursin, R. af D., boende i Amaliegaden Nr. 151.

Administrationen for det forenede Understøttelses-
Selskab, d. 1ste December 1846.

J. C. Lund. E. Clausen. D. Borgen.

Carl S. Groth.

Jerusalems Skomager.

(Fortsættelse.)

„Om Haseriisaa, som dengang ikke løb igjennem Aalborg, spaaede han, at den Tid skulde komme, da den løb midt igjennem Byen, hvilket ogsaa er skeet. Og da han engang kom til Bolstrup, i Honum Sogn, og efter Sædvane havde taget Herberg i en Døn og bundet sin Hest udenfor Dønnen, red han næste Dag til Tinge. Der spurgte Herredsfogden ham: „Hvorledes skal det gaae mig?“ og fik til Svar: „Du skal døe i en Døn!“ Og bedre gif det ikke heller; thi Herredsfogden kom til Armod og havde tilsidst ei andet Sted at tye hen til. Engang da nogle Drengespottede, og en iblandt dem kastede en Tøndestav efter ham, sagde han, at en Stave skulde koste ham Livet, og faldt nogen Tid efter samme Dreng ned fra et Træ og slog sig en Tøndestav i Livet. Alf Almisfe tog han kun imod saameget, som han for Diebliffet behøvede, og drog saa fra Sted til andet.“

II.

„Engang, fortælles der endvidere, kom en langsfjæget, gammel Mand, med Stav i Haand

og Pose paa Ryggen, vandrende hen over Tranholm Mark ned til Hallefø. Og da han kom til Vandet, standsede han ikke og dreiede ei heller af tilside, men steg ned i Vandet, saa at Søen tilsidst skjulte ham. Dog kom han strax igjen vandrende op paa den anden Side ved Gaarden Halle. Da man havde seet dette, kjendte man, at det havde været Jerusalems Skomager.“

Dette Sagn er, som alt bemærket, i enhver Henseende grundforskjelligt fra det foregaaende. Her omtales hverken den stedslevende Jødes Forbrydelse, eller hans Straf, eller hans Dømdøvelse; hele der religiøse Præg er ham berøvet, og tilbage bliver der kun en i en vis Egn omkringsvankende Art af „flog Mand,“ der synes at have været Justitsen en Torn i Øiet. Det turde isvrigt blive vanskeligt at forklare, hvorfor man har kunnet kjende ham som Jerusalems Skomager netop derpaa, at han anvendte, for at passere en dyb Sø, den sindrige Maneer, at fortsætte sin Vej ud i Vandet og dernæst paa dets Bund, indtil han igjen kom tilsynne og kunde stige op paa den modsatte Side. Et saadant Konststykke maatte jo vel ligesaa godt enhver anden, ikke mindre dygtig Sortekunstner kunne have gjort. Dog, maaskee har Jerusalems Sko-

mager staaet i Ry som den største Heremester, og Vandringen paa Søens Bund været betragtet som den vanskeligste af alle Undergjerninger, man hidtil havde seet, eller tænkt sig; og i saa Fald kunde der da vel være nogen Andledning til at kjende Manden paa den Daad, han udførte. Eller ogsaa kunde Vandringen altid lige fremad være et ham tillagt Særkjende.

Ikun det først meddeelte Sagn, alle dets Variationer uagtet, kan betragtes som den rette og egentlige Legende om Jerusalems Skomager, den evige eller omkringvankende Jøde, Joseph af Arimathia — et Navn, der forresten, som bekjendt, tilhører en ganske anden Person — Cartaphilus, Ahasverus, Isaac Laquedem, eller hvad man nu vil kalde ham, og ligemeget, om han skal have været Portner hos Pontius Pilatus, eller Skomager, eller Officeer under det høie Raad i Jerusalem. Disse og andre Forskjelligheder i Beretningerne om den samme Person, det ei alene physisk Overnaturlige, men endog moralsk Umulige*) ved den hele Fortælling,

---

*) Dette sidste nemlig med Hensyn til Frelserens Charakter og den Straffedom han, i Modsætning til samme, skal have udsagt over en Mand, hvis For-

endeligen den Upaalidelighed, der synes at hæfte ved samtlige de anførte Bidner *): alt dette flytter vistnok den hele Fortælling langt bort fra det historiske Gebeet, men derfor ikke fra Legendens, hvor der ei spørges om Begivenhedens historiske Virkelighed, men kun om den Grundtanke, der affpeiler sig i eller udtaler sig igjennem Sagnet og giver det en moralsk Betydning. En saadan, og det en ret betydningsfuld og gribende Grundtanke, vil den opmærksomme Læser ogsaa finde i nærværende Legende. Jerusalems Skomager forestiller nemlig et Menneske, som bliver

---

brydelse maa, under de givne Omstændigheder, ansees for mindre end flere Andres, som dog ei fremkaldte nogen udtryffeligg Straf eller Bod.

- *) Den engelske Chronist Mathias Parisiensis kan for sin egen Person have været meget sandru, men Troværdigheden af hans armeniske Erkebiskop — der ret vel kan have været en Bagabond — synes derimod saare tvivlsom; ikke at tale om, at hans Fortælling endog maatte oversættes for Tilhørerne, nemlig af en vis — ligeledes navnløs — Ridder fra Antiochia, der angives at have været en Slægtning af Erkebiskoppen, og som desuden, tilføies der ret naivt, var kjendt af en Tjener hos Abbeden Henrik Spigurnel. Den slesvigiske Biskop, Doktor Paulus von Citzen, meddeler kun, hvad en omvankende Person har fundet for godt at fortælle o. s. fr.

tilkjendt den størst mulige Straf for en Forbrydelse, der her ansees som den størst mulige — idet han nemlig i høi Grad har tilsidefat, saavel den *Urbødighed*, han skyldte Christi Person, som *Gjæstfrihedens*, i Orienten saa høit agtede *Pligt*, ved at negte, udenfor sit eget Huus, den *Lidende* det *Diebligs* *Hvile*, han der søgte. Og hvori bestaaer nu denne Straf? Ikke i Døden, men i *Livet*, i en stedsevarende jordisk *Tilværelse*, dog ikke en saadan, der gjøres piinlig ved *Sygdom* og *Bekymringer*; nei, *Straffens* *yderligere* *Skærpelse* bestaaer netop i en idelig *Afverling*, idet *Synderen* *uafsladelig* *maa* *vandre* *omkring*, skjøndt iøvrigt fri for *Alderens* *Bægt*, *legemlig* *Svag* *hed*, *Familiesorger* eller *Savn* af *Livets* *For* *nødenheder*. Saavist som *Jordlivet*, i dets *be* *grændsede* *Udstrækning*, *maa* *ansees* *som* *det* *første* *af* *alle* *Goder*, for saavidt nemlig, som det *aab* *ner* *os* *Agangen* *til* *ethvert* *andet*, *alene* *en* *felybevidst* *Tilværelse* *tilhørende* *Gode*, ligesaa vist vilde derimod et *endeløst* *Jordliv* *være* *det* *største* *af* *alle* *Onder*, fordi dette, ved at holde os for bestandigt tilbage under *Indskrænkningen* af de *jordiske* *Forhold*, vilde standse den *høiere* *Udvikling*, hvortil vi ere bestemte og hvorefter det *Åndige* i os *higer*. Men vilde *Jordlivets*

Evighed være det høieste Onde, saa maa det, vi kalde Døden, der ei er andet, end Jordlivets Grændse, dannet ved Overgangen fra en mere til en mindre indskrænket, fra en lavere til en høiere Tilværelse, nødvendigviis være, med Hensyn til den sidste, det samme, som Fødselen var det med Hensyn til den første, saa at altsaa Udtrædelsen af den jordiske Tilværelse bliver et Gode, en Velgjerning, ligesaa vel som Indtrædelsen deri, og i samme Grad. At endvidere den idelige, rastløse Afverling, hvorefter saa mange urolige Gemytter — fordi de i intet Dieblif kunne holde sig i Egevægt — uafsladeligen hige saalænge deres jordiske Vandring vedvarer, at en saadan ustandselig Omverling ligesaa lidet kan være heldbringende, som en uafbrudt Stilstand og Hvile vilde være det, og at altsaa Jordlivets Lykke og frugtbringende Udbytte beroer paa en i det rette Forhold omstiftende Tilstand af Bevægelse og Ro, Arbeide og Hvile, Erhverv og Rydelse, dette indbefattes ligeledes i den Folketanke, som udtaler sig igjennem en Legende, der ei alene fremstiller Jordlivets Evighed som den høieste Straf, men tillige et uafsladelig Bevægelse som den største Skærpelse, der her endnu lader sig tænke.

(Fortfættes.)

S. A. Fibiger.

Borger-Vennen.

Stte og Halvtredstindstyvende Aargang.

Nr. 51.

Løverdagen den 19de December 1846.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seidelinſke Officin.

Bekjendtgjørelse.

Det forenede Understøttelses-Selskab afholder en Repræsentantforsamling i Høiesterets Forsal paa Prindsens Palais bag Slottet Mandagen den 28de December d. A., om Eftermiddagen Kl. 6; til hvilken Tid D'ſrr. Repræsentanter anmodes om behageligen at give Møde.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab, den 1te December 1846.

J. C. Lund. E. Clausen. D. Borgen.

Carl S. Groth.

Bekjendtgjørelse.

Da der ved dette Aars Udgang vil afgaae 2 Medlemmer af Skriftcommitteen, vil der ved Repræsentantforsamlingen, som afholdes den 28de December d. A., blive foretaget Valg paa 2 Medlemmer til Committeen.

I Anledning heraf skulde Administrationen anmode de af Selskabets Medlemmer, som ønske at afbenytte deres Ret til, efter Lovens § 85 at gjøre Forslag til dette Valg, om snarest mueligt at indsende deres Forslag til Committeens Formand, Hr. Professor Ursin, R. af D., boende i Amaliegaden Nr. 151.

Administrationen for det forenede Understøttelses-
Selskab, d. 1ste December 1846.

J. C. Lund. E. Clausen. D. Borgen.

Carl S. Groth.

Jerusalems Skomager.

(Fortsettelse.)

Naar, i det Foregaaende, vort nærværende Liv er kaldt et Gode, saa kunde der desværre vel gives dem, som heri ville være af en modsat Mening. Det Menneſke, som maa opoffre hele ſin Tilværelſe til et ſuurt Slid, et moſommeligt og dog ikkun lidet lønnende Arbeide, alene for at kunne leve, og uden at Haabet om noget vederqvægende Hvilepunkt smiler ham imøde, maaskee endog uden at en Egtefælles Kjærlighed, Børns Taknemmelighed, yder ham Troſt og Erſtatning; den aldeles Fattige, der ſaa ofte lider Mangel paa Livets forſte Nødvendigheder og maaskee ikke engang er iſtand til at ſøge Erhverv, eller kun forgjeves ſøger at finde et hans Kræfter og Gyner tilſvarende Arbeide, hvorved han kunde ſikre ſig ſelv og dem, hvis Forſorgelſe maaskee paahviler ham, det Nødtørſtige; den Ulykkelige, hvis for ſtedſe nedbrudte Selbred kun viſer ham Fremtiden ſom en Række, ei blot af glædeloſe, men af ſmertefulde Dieblikke, Timer,

Dage, Uger, Maaneder og Aar; eller Den, der ei er mindre ulykkelig, fordi det ikke er legemlige Smerter, men Sindslidelser, som knuge og nedbøje ham; — skulde der, kunde man spørge, af disse og mange andre Ulykkelige vel kunne ventes eller fordres nogen Erkjendelse af, at ogsaa Livet er et Gode, en Lykke, saa villigen de end maatte erkjende dette med Hensyn til Døden? — Og omvendt — kunde Spørgeren tilføie — hvor kan det ventes, at Den, der intet Savn kjender, ikke behøver at trælle for Brødet, eiheller savner Lykke i sin Familiekreds, eller Hæder udenfor denne, og som derhos, for sin egen Person, er i Besiddelse af Sundhedens Betsignelse, at han skulde ansee Døden for et Gode, en Lykke, ligesaa vel, som Livet? —

Vi ville her ikke beraabe os paa den Sandhed, at Livet vistnok aldrig er eller dog aldrig paa en uundgaaelig Maade bliver aldeles ulykkeligt for Noget, der ikke forsømmer at opfange og at gvoege sig ved de Tilværelsens Solstråaler, som ogsaa, om endog kun sjældent og sparsomt, kunde skjenke ham Lys og Varme, samt at et Gode ei ophører, i og for sig selv at være et saadant, fordi det muligen af Enkelte ei er-

Kjendes eller afbenyttet. Ligesaa lidet ville vi, i den modsatte Retning, gjøre en anden Sandhed gjældende, den nemlig: at endog den tilsynelædende klareste Livshimmel har sine Skyer, ofte sine Uveir, ligesaa vel som den, der forekommer os mørkest. Vi ville tværtimod uforbeholdent indrømme, at der virkelig gives menneskelige Tilværelser, som med Rette maae kaldes, enten ulykkelige, eller lykkelige, især med Hensyn til deres Sammenligning indbyrdes, medens iøvrigt de fleste — vi kunde gjerne sige de allerfleste — upaatvivleligen falde imellem dem begge, ibet deres Afberlinger af Held og Uheld, Glæde og Sorg, hverken tillade os at henregne dem til den ene, eller til den anden af hine Yderligheder, som vi her i Særdeleshed have for Øie.

Vi erkjende altsaa Tilværelsen af Lykkelige, i Sammenligning med Andre, som vi maae kalde Ulykkelige, og der opstaaer da nu det Spørgsmaal: kan det ventes og forlanges, at Begge skulle have een og samme Anskuelse af Livet og af Døden? —

Under Forudsætning af en sund Anskuelse fra begge Sider, besvare vi dette Spørgsmaal med et ubetinget Ja.

Det er nemlig, som allerede antydet, kun begrundet i en overfladisk og feilagtig Anskuelse, naar Døden betragtes alene som en Modsætning til Livet, da hiin dog ikke er andet, end Overgangen til en Fortsættelse af dette; ikke andet, end den første Sceneforandring paa det evige Livs uendelige Skueplads. Ikke behøves her gjen- taget, at det vi nyligen have kaldt Liv eller Tilværelse, ifkun er det jordiske Liv, den jordiske Tilværelse, som i sin Heelhed alene udgjør det første Dieblif, den første Begyndelse af det, man egentlig, for Menneskets Vedkommende, burde kalde Liv, nemlig den evige, selbevidste Tilværelse i Almindelighed, en Tilværelse, et Liv, som ikke først venter os, men hvori vi alt nu befinde os, da det, vi kalde Døden, kun er det første Overgangspunkt, det nærmeste Trin, der skal bringe os høiere op paa den Evighedens Himmelstige, til hvis God vi allerede ved vor jordiske Gødsel ere bragte. At blive evigt staaende nedenfor dette første Oprykningstrin vilde — som vor Legende antyder — være den største Ulykke, saavel for Den, der hidindtil har befundet sig vel hernede ved Stigens Fod, som for Den, med hvem det Modsatte maatte være Tilfældet; thi

Fortsættelsen af den Udvikling, hvorefter det
 Mandige i os stræber, og som, under vor jordiske
 Tilværelse, alene kan gjøre den første, høist ufuld-
 komne og utilfredsstillende Begyndelse, maa for
 os Alle blive den første Nødvendighed, den uaf-
 viseligste Trang, hvad enten vi forresten føle os
 lykkelige, eller ulykkelige. Ingen af os kan der-
 for undvære Døden, der bliver os Alle lige nød-
 vendig; og hvad Fødselen, Indtrædelsen i den
 jordiske Tilværelse, angaaer, da er end ikke det
 ulykkeligste Menneſke berettiget til at ønske den
 uſteet, ligesaa lidet som Den, der nylig har til-
 traadt en lang og vigtig Reife, bør ønske, strax
 at vende om igjen, fordi en kold og skarp Vind
 blæser ham i det første Dieblif imøde. Denne
 Ubehagelighed kan være forsvunden, endog førend
 han naaer det første Skifte. Er derimod Veiret
 gunstigt strax i Begyndelsen, da kan dette jo kun
 opmuntre saameget mere til freidigt at see Rei-
 sens Fortsættelse imøde. Overhovedet bliver saa-
 vel den Ulykke, som den Lykke, der kan møde os
 imellem Buggen og Graven, kun at betragte som
 Diebliffets flygtige Fornemmelse i Forhold til
 vor nu begyndte, selvbevidste Tilværelses Uende-
 lighed; Bestaffenheden af denne Tilværelse kan

ligesaa lidet vurderes efter Jordlivets Forhold og Omstiftelser, som den jordiske Tilværelse selv kan bedømmes efter vort Befindende i et enkelt, denne tilhørende Dieblif. En stor Trost ligger heri for den Ulykkelige, uden at indeholde noget Skræmmende for den Lykkelige, og i dette Perspektiv bør altsaa Tilværelsen betragtes af dem Begge.

(Sluttes.)

J. A. Fibiger.

Borger-Vennen.

Oppte og Halvtredstindstyvende Aargang.

Nr. 52.

Løverdagen den 26de December 1846.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein, Eier af det Seidelinske Officin.

Bekjendtgjørelse.

Det forenede Understøttelses-Selskab afholder en Repræsentantsforsamling i Sviessterets Forsal paa Brindsens Palais bag Slottet Mandagen den 28de December d. A., om Eftermiddagen Kl. 6; til hvilken Tid D'Her. Repræsentanter anmodes om behageligen at give Møde.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab, den 1ste December 1846.

J. C. Lund. E. Clausen. D. Borgen.

Carl S. Groth.

Bekjendtgjørelse.

Da der ved dette Mars Udgang vil afgaae 2 Medlemmer af Skriftcommitteen, vil der ved Repræsentantforsamlingen, som afholdes den 28de December d. A., blive foretaget Valg paa 2 Medlemmer til Committeen.

I Anledning heraf skulde Administrationen anmode de af Selskabets Medlemmer, som ønske at afbenytte deres Ret til, efter Lovens § 85 at gjøre Forslag til dette Valg, om snarest mueligt at indsende deres Forslag til Committeens Formand, Hr. Professor Ursin, R. af D., boende i Amaliegaden Nr. 151.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab, d. 1ste December 1846.

J. C. Lund. E. Clausen. D. Borgen.

Carl S. Groth.

Jerusalems Skomager.

(Slutning.)

Naar vi have protesteret imod den Misforstaaelse, ifølge hvilken Døden betragtes som en Mod sætning til Livet, saa kan denne Protest naturligviis ikke angaae det Legemlige af os, som vistnok ved Døden lider en fuldstændig Forandring, da det fra et bevægeligt Bærktoi forvandles til en Oplosningen voldgiven, ubesjælet og ubevægelig Masse. Men Legemet, saa beundringsværdig dets hele

Indretning end er, bliver dog, i og for sig selv betragtet, ligesaa fuldt en villieløs og død Masse førend Udgangen fra den jordiske Tilværelse, som efter samme. Legemet selv lever kun et Planteliv; hvad der gaaer høiere, hidrører fra Aanden, for Menneskets Bedkommende fra den sig i Selvbevidsthedens høiere Kreds bevægende Aand. Legemet's Død bestaaer altsaa kun deri, at det forlades af Aanden, og da maae alle de Fortrin, hvorfor det ene havde denne at takke, ogsaa forsvinde. Det, vi almindeligviis kalde Døden, er, som vi Alle vide og erkjende, ifkun Legemet's Død, naar det, der kom af Støv, til Støv atter vorder, fordi det forlades af det Evide, nemlig det selvbevidst Aandige.

Kun naar det gængse Begreb om Liv og Død anvendes paa det Aandige, først da protestere vi mod enhver Anskuelse, der kunde lede til at ansee dem som Modsetninger. Rigtignok vilde det aandige Liv og den aandige Død være Modsetninger, ligesom ved det Legemlige og i en uendelig høiere Betydning; men Aanden, den til Selverkjendelse allerede opvaagnede, menneskelige Aand — med andre Ord, den Mennesket eengang tildeelte Selvbevidsthed — dør aldrig, kan aldrig forgaae, fordi dette vilde være et Tilbagekridt i Modsigelse med den hele Skabningen ellers karakteriserende, stadige og gradvise Fremskridning imod en høiere Udvikling. Den Følgerigtighed — Consequents — som vi, saavidt vor endnu saa svage Erkjendelsessevne formaaer at veilede os, blive umiskjendeligen vaer i hele Skabelsen, denne Følgerigtighedens Lov gjør det for os aldeles utænkeligt, at den alt erhvervede Selvbevidsthed skulde kunne gaae tilbage til en For-

glemmelse af det vi nu ere, og at altsaa et nyt aandigt Liv ei skulde finde Sted, eller at den skulde kunne blive til noget andet, end en under høiere Forhold fremstridende, men derhos med Tilbageerindring forbunden Fortsættelse af Jordlivet. Forskjellige, paa hinanden følgende Tilværelser, uden nogen ved Tilbageerindringen tilveiebragt, indbyrdes Forbindelse, vilde kun danne en Række af Brudstykker, intet Heelt, intet Sammenhængende eller Continueerligt, lutter Timeligheder, men ingen Ewigheid, alene Tilværelser, men ingen Tilværelse; thi den forudgaaede Tilværelse, hvorefter ingen Erindring var bleven tilbage, vilde for Menneskets eget Bedkommende være at ansee, som om den aldeles ikke havde fundet Sted. Men ligesom hele Skabningen er et uendelig stort, sammenhængende — continueerligt — Heelt, saaledes er i Særdeleshed dette ogsaa Tilfældet med den aandige Verden, ikke mindre med det enkelte Menneskes, end med hele Slægtens. I det umaalelige Verdensrum staae Himmellegermerne ved Tilvækningskraften i Forbindelse indbyrdes; paa vor Jordklode spore vi en uafbrudt Række af physiske Aarsager og Virkninger, et nøie sammenfjædet Kredsløb igjennem hele Naturen; i Menneskeslægtens Tilværelse indvirker enhver Tidsalder paa den efterfølgende; det enkelte Menneske føler, i ethvert Dieblit af sit Liv, den forløbne Tids Paavirkning. At vi for Diebliffet ingen Tilbageerindring have af nogen forudgaaet Tilværelse, lader sig forklare deraf, at den nærværende er den første med Selvbevidsthed forbundne; men dette vil i Fremtiden ei være Tilfældet, og da vil eiheller denne vor Selvbevidsthed kunne afbrydes og Erindringen

udslukkes. Derfor siger ogsaa Skriften, at vore Gjæringer skulle følge os, hvilke Ord nødvendigvis forudsætte, at Grindringen, en belønnende eller straffende Grindring om vor Vandel her paa Jorden, ikke vil forlade os, naar vi forlade denne.

Jøvrigt er en consequent Fremskridning ikke den eneste Grundlov, som med tydelige Træk er at læse i Skabningens, i Livets store Bog; en anden, ligesaa umiskjendelig Grundlov er en Følgerigtigheden og Fremskridningsprincippet altid underordnet, uendelig Mangfoldighed i det Skabtes Bestaafenhed, samt en tilsvarende, ligesaa endeløs Forskjellighed i Tilstande, Forhold og det vi kalde Skjebne. Denne Mangfoldighed, denne Forskjellighed finder Sted i det Aandige ikke mindre end i det Legemlige; thi Grundlovene udstrække sig over det Hele. Saaledes kan da Forskjelligheden af aandige eller legemlige Gvner hos Menneskerne, ligesaa lidet som de forskjellige Raar, hvorunder de tiltræde og fuldføre deres jordiske Vandring, ingenlunde forundre os, da alt dette jo kun beviser, at den Mangfoldighedens Lov, der ikke lader eet Blad, eet Sandskorn blive fuldkommen liigt med et andet, udstrækker sig ligesaa vel over den levende, som over den livløse Verden. Eiheller kan dette bekymre os, hverken paa vore egne, eller paa Andres Regne; thi hele den jordiske Tilværelse er, som alt bemærket, i Forhold til Uendeligheden af dens Fortsættelse, kun at betragte som et Punkt i det ubegrændsede Rum, et Dieblit af den endeløse Tid, igjennem hvilken Fremskridningens, Udviklingens, den gradvise Fuldkommengjørelses store Grundlov uafsladeligen vil herske, ustandseligen vil frembringe

Afsværlinger til Overgang fra det Sørgelige til det Glædelige, fra det Skrøbelige til det Fuldkomne, fra det Onde til det Gode og fra det Gode til det Bedre.

Skulde heri ikke ligge Trøst for Den, der føler sig fristet til at gaae irette med det høieste Bøsen, og skulde Betragtninger af denne Art ikke kunne tjene til nogen Veiledning for Den, der grubler over sin Tilværelse og kalder den en Gaade? —

Sidstnævnte bør derhos ei forglemme, at om han end kan erkjende Grundlovene for hele vor her begyndende Tilværelse, saa maa han dog ikke forlange, at kunne deraf slutte sig til det Fremtidiges nærmere Betingelser. At han ikke kan dette maa tvertimod, ved nærmere Eftertanke, forekomme ham aldeles naturligt og nødvendigt; thi fandt det Modsatte Sted, saa maatte han allerede nu have naaet Udviklingens høieste Trin, og Tanken om den Evighed, der ligger udbredt for ham, blev da meningsløs. Intet er mindre forunderligt, end at vort nyligen opladte, aandige Blik, vore først nu fremspirende Aandsøvner, indtil videre kun formaae at opfatte Tilværelsens store og meest fremspringende Grundtræk; ogsaa er virkeligen den derved vundne Erkjendelse fuldkommen tilstrækkelig til vor Beroligelse.

Og hvad den Førstnævnte angaaer, den Ulykkelige, der maaskee er i Begreb med at segne under den paa hans Tilværelse tyngende Byrde, skulde han ei kunne finde Trøst i Tanken om, at hans Lidelser kun ere Diebliffets, at de ingenlunde bør forlede ham til Tvivl om Guds Retfærdighed, men meget mere kunne ansees som Bebudelsen af en desto lysere Fremtid, saafremt

han ei mistkjender eller forsømmer at drage Nytte af den aandige Vægeedom, det vistnok bittere men tillige Sjælens Udvikling fremmende Styrkemiddel, som Lidelsens Kalk altid indeholder? —

Men negtes kan det dog ikke, at den Ulykkelige, og navnlig Den, hvem Mangelenes Jernhaand nedtrykker, kun alt for let kan blive saaledes behersket af sine materielle Savn, at han ei længere formaaer at vende Blikket didhen, hvorfra Trost og Styrkning maa komme, være sig igjennem Religionens Forjættelser, eller ved Fornuftens Erkjendelse. Her vil altsaa meget ofte en anden Trost behøves, især i det nævnte og hyppigst forekommende Tilfælde; thi Aandens Beroligelse bliver ei let mulig uden en nødtorftig Tilfredsstillelse af Livets nærmeste Fornødenheder.

Hvilken Opfordring ligger ei heri til Belgjørenhed! — Ved dens fornuftige Udøvelse kan der, igjennem det Legemlige, tillige indvirkes helbredende paa det Aandige; Følgerne ville fra det Timelige kunne udstrække sig paa det Evige. Maa Tanken herom, og den, at vore Gjæringer skulle følge os, et være den rigeste Erstatning, den største Belønning, naar vi endog maatte selv føle noget Savn ved at undvære det, vi række den Trængende? — Men hvad ville vi tale om Erstatning, om Belønning, naar det, vi saaledes udøve, mindre er et Offer vi bringe, end en Tilfredsstillelse vi forskaffe os selv, mindre fortjener Navn af en Dyd, end af en Nydelse; thi hvo føler ikke Sandheden af hine herlige Ord: „saligt er det, hellere at give, end at tage“? Til Beroligelse trænger vistnok Enhver, skjøndt den Gne mere, den Anden mindre, og forege vi ikke vor egen, ved at bidrage til Andres? — Giheller bør

det herved forblive ubemærket, at naar vi adøve Belgjørenhedens hellige Pligt, da arbejdede vi tillige paa vor egen aandige Udvikling; thi denne er tvelfoldig: det er nemlig ei alene Forstanden, Tænke- og Dømmeevnen, men ikke mindre er det tillige Hjertet og Følelsen, der trænger til og stræber efter at udvikle og uddanne sig. Den, der kun udvikler sig i den ene af disse to Hovedretninger; Den, der uddanner sig i den ene af dem, paa den andens Bekostning, vil aldrig blive noget fuldstændigt Menneske, i Ordets høiere og ædlere Betydning.

Saaledes er da Intet naturligere, Intet mere overeensstemmende med Tilskyndelsen fra vort eget Indre, end den os i Henseende til vore nødlidende Medmennesker paahvilende Pligt, hvis Udøvelse vi vistnok altid bør have i Grindring, men hvortil vi dog særligen opfordres paa en den Fattiges Nød altid forøgende Aarstid og endmere i de nærværende, Glædens og Kjærlighedens Fæst helligede Dage. Desuden bør det kommes ihu, at Den, der hjælper snart, han hjælper to Gange, ligesom Den, der giver med et mildt og kjærligt Sind, han giver dobbelt.

Lader os derfor ei forsømme at bidrage, saameget vi kunne, til at forskaffe de Fattige hvad vi ønske os selv og hvad Borgervennen tilønsker Alle: en glædelig Jul og et lykfsaligt Nyaar!

J. A. Fibiger.